

AUTHOR YOM-TOB TSAHALON

NO. 5674

TITLE שקדים ז'לען פון אשכנז
שקדים

RR _____

IMPRINT SAFED, 1577

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

CALL NO. _____

DATE MICROFILMED _____

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

3 4 5 6
C 2399

FILMED FOR THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA

XEROX University Microfilms, Inc.

הקדמה

בבנין

הארץ ומירחת שמענו נבי לנדויק נדויקו של פולס אשר סוכף' אלה

כורס קרן התורה הקדושה נוס לנו חפה מאדפה היתם רחםם כוי
הטריפה בין החטאים כלה כנפשות היתה כאלמנה רבתי בנוס היתם להם
ותחת כבודה יקר ויקוד כיקוד אש אש אלהים תרד מן השמים ותאכל אותם ואת
כמוסיכם קנאת ה' נכחות תעשה זאת למען שמו הממולל בנוס ויקחא לעמו
ויחמול על ררנו ועל תורתו ויביאה אלינו אל הארץ הזאת כי גדלה נעקת
התורה לפני האלהים וכאשר זכר אלהים בריותו אשר כרת עמנו כחירב העיר
ש' את לב אלישור המדפים לשכון כבוד בארצנו הודו לוי' כי טוב : ועתה

קומו הסרים מעכו וקחו כעכט סופר ללמו' במלחמתם של תורה ללמד
את בני יהודה קפת הלא הוא כתובה איש איש ממלא בתו אשר ידכט לבו ויסו
אלהו ועמו לא מעבר לים הוא לאמר מי יתן איכה ויכתבון חילי מי יתן כספר
וינחקו כי קרוב איך בדבר עתה אתה המעיין אזור נא כנכר חלטיך כקפת הסים'
להשאיר כרכה אמריך בקרב הארץ יד וסס כמנרות בית ה' תפתח ידך וסכטען
טוב : הנצנים נראו בארץ ארץ הנבי וקול התור ככניס תור אפקר האלהים
ליכתב כספר הזכרון לוראי ה' ולחושבי שמו שמו כס דברי

א ותותם אמרות טהורות כוטפות מר לגמור את ההלל קר יארתה זו היא סלולא
יגולה על ראשה פירוטה חרוטה במלינה ככוכב וכתוב וישר דברי אמת וזה
כה לם יפתח מארץ טוב : ארץ ארץ ארץ שמי דבר וי' אסתרכווס
קדש נאמרה דברי אמרי כועס ספיר בזרתם הכוכבי ממסלוקם

למאורת כרקיע שמי חכמי ס' ומוי אחוכי ישראל - אמרים

טהורים זכים וכרים כוכרים וכעשים חנדלות

מרקמים אחת השיחים ועשה אותנו יום

משתה וממחה ויום טוב :

עד כה דברי הכותן תודם

לאל אשר עזרנו

עד כה

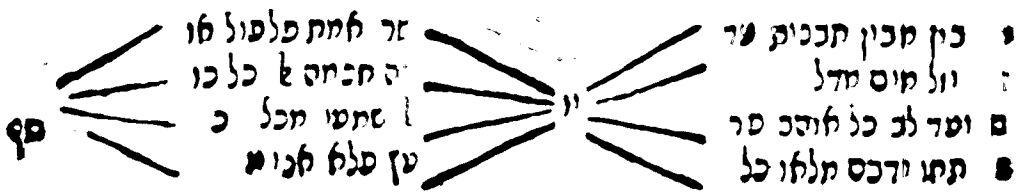

11110

אמר סיפור נוסף בין לא דוכי אכני החכם א"ר מאיר בן החכם המקובל הא"י
 הר יובק הכהן ז"ל היה כראותי אושר הספר כותן אחריו שבר ועומר
 כבוד מלכותו ואת יקר תבארם גדולתו ודברים כרוס ומאמרים מאירי' וספורים
 בספרים כמעט כשמים לטובה וכונהר הרקיע מאירים ומזהירים מפלפולים
 בפ"לים מקושיות וכוונות בלשון ת דברות גדולות מדה כמרב פיות שמתיו למורב
 חרוץ חדש בעל פפיות : ראה ראיתי שתי ראיות ראיתי והנה מכורות זהב
 בלה כאה ומסודה כלילת יופי ונולת הזהב על ראשה מגילת אסתר רבו כמו רבו
 המכמים המפרשים איש איש ממלאכתו אשר המה עושים אך עתה האיש שלום
 שזה בין מזה הכלוא לעשות לה כיתר סאת ויתר עו ויחד יתרו על כל אשר היו
 לפנוי בישראל איזן וחקר ותקן ותכן בתבונת תבונתו על כל כסיו וכסיו מאמר
 מר למתוק שכ עס לוחק ומשפט ומשרם כל מעגל טוב :

ראיתי עולים מן הארץ כמעלות הפולות זו למעלה מאי יש אשר עס אל
 המדבר פניו והיו עס לבו ופינו לרבר נחום והשביע בנחמות ויש
 מהם שלא יוכל להשיג בהיו וקנינו ישיג במתק לסוכו באה דורס חכם ומורס
 שוטה ומשנה כדת מטה אומנס החכם המחבר כמעיון המאמר מפרק הרוס
 ומשבר אמרותיו אמרות סבורות והיו למאורות לפקוח עינים פורח בקומו
 לדרום כרכים דבריו טרבים תלוי תלים על כל קוץ וקוץ ופיהם פפרו למלקים
 לעמו וע דברו פי חכם מן ככסף נכספו מכסף נזב הארץ יהיה טוב :
ראיתי כדיוק נע יב מהטנוני כוני העולם ואולה פיוכ וענור אסיר מקס
 אשר אסירי המלך מלכו של עולם אסורו ככית אנן הסהרולא כפקא
 פינה למקח ומחבר לכן אכשו לככ שמעו לי כל אשר רוח לקי בקרכו ישים אורכו
 פווכ וענוכ עתו לקחת מקח פווכ לענמו טוב כשמו לקח טוב :

ונראות המפורר תפארת הם פר והדרו : סלא זס דכח :

הקרמת המחבר נבנם בני טוב ויצא בני טוב

אמר

הנפיר יום טוב כן לארזי אביו החכם הנעלה הישיב
במהדר חמה נהלון כן החכם הנעלה כהר יום טוב נהלון
אל ה' הספרדי : טוב היות האדם

לכרו כנסור כודר מתבודד יסדר עמקי נחוקי חוקי
סלהים יברק הרים כפרוקי ספקי בוקי פרוקי ונקה ונקה כמטהר וכחנרף כסף
בעליל לארץ מזוקק מחוקק אל דין כל בני קורא וסוכה ועוז פניו וסוכה ידעסס
סלה זאת היתה לי אביו האיש משתאה מחרוג לדרוש ולתור כחכמה וכחמלס
רמה כמה וכמה חקומה נא ואנסכה המסכה נסוכה כעמקה של הלכה ערוכה
פעלה ארובה וארכא לסלותי מדעתו כי קסה וכמה יתרנה ב' יתרון הכסר מעשר מן
סעספר חכמה ורעת קדוש' אמנא כי אם כוזאת יתהלך כ' ח הולך ל חכמים סמים
מר למתוק פרטי ראשי ועושי המלאכה מלאכת סמים כמים הפכיים לכנים כ' ישראל
ראשי אלפי ישראל סזה חכמים מחוכמים השלמים וכן רבים וככבדים העובר על
הפקודים כקידים ככל מדינות מלכותינו כל איש לעשות בכסף ובמדינות

אכן הסתיה כדת חרש ותושב ותובר מבר מעבר לים התורה והמחוכות מכוני
עוני העדה לת ורה ולתעודה כלם כרורים ועושי ספרים הרבה אין קץ חקן היות
להם כרת האנשי באמונה הם עושים עיון ומעשה עושי אלה הם הרהבוכי סכוני
כמים כל היום ללמוד מהם לסמור ולעשת כמעשיהם מהם ומהמהם ומהמונם
עשיתי אזני כאפרכסת ולשוני רחשת חרשת טפתותיהם ת'ס הם למונאיהם
רחם לכו דבר טיב : טוב לי כי עכתי כגום כפשו לא אנא חפשי מהבויא
ספני סכום לראשי טוף דבס יבא'יב ויחכס לכו בקרבי חרדות ולבס
כלב האריה החם ומס ה' אכה דכרי כאטסלהכת יה עזה כזות אפכה אהבתי
כי אשמע כקולה לעובדו סכס אחת על אחי וככו גילוי זאת היתה לי כי קבאתי
כמהוללים בני אלהים העולים על הנחן קרשים דרושי לכל ספני אושו ו' וכחלתו
להגדיל תורה והאדיר חו יתכני כאת להם ינק שדי דדי מחמודיהם ומעשה ידיהם
ואעשה גם אככו לביתי כתי הנפש והלמסיס לחזות כנועס ו' ולבקר בהכלי

כהרונכחלו אהלי אשלי רברכי ואהי רכה קצת נכורי וקסת סו פרוס חפי ספרים
וחפי ספרים כאשר יעשו הגבורי אשר מעולם למען אהוד ליראה את העס תול כעל
אורות פארת סנסניהם ומעשי ודיהם על ראש סמחתי שמרתי ועשיתי אריותי
מורי יערי עס דבשו להיטיא לאור שככת סמכו כות הכמשכות מהספקות חקות
קניר אשמור דרכי מחטוא כלשוכי מאריך סרתא תסוף חילתי משנתי קכ ונקי
ולקחי לקח טיב : טוב וח סד ירדפוני כמו אל ומכסרי לא יסכפו יכ' יש
ידברו

ידברת וסודותיו כי כסבכני וקומי קומה שבה התיוכנה חפני שיבה עד אשר לא
 יבאו ימיהוקמה כי מי יודע אם ארה תהיה כאחרונה ואכל כל פנה ושכון שליג
 פכנה שיפכא לא תאהוב שיבה בא תבא ברינה כי עת לחכמה היתה עלי יד
 ויפירכי משנת חנותת כחל ערמי כה הראכי ה'מגלה מגלה ספת ומכסה שפחים
 ונעלמה מפיכום יתשב כפתח עיכום עין הארץ עין סכדולת עין השמש של אכן
 אחת שכשה עיכום פרופים רכום וכככדים ודכרים כרורים כחנלת סופרים
 אמרים אחת ואשא פיוכויסיו דבר ה'אלי בן אדם פתח פיך ויאיירו דכרוך
 זאכול המגלה ההוללה ואוכלה ויהי כפי כדכש לחתוק נחמד להסכיל ותאום
 לפיכום ולכן שכים ותכררו ויתלככו הדכרים ואף גם זאת כי כהנה וככה רבות
 הרואות בארובות כפרש מלכום כה מאן מלכו רכנן אוש ואיש וילוד כה קוטיות
 והיות ותוכ דגן ותירון ככל זאת לא ככחד פכתי מקימי ה'סודו לי להתגדר גדר
 מזה ואלך ויבא ואלקט כעמרים ומוציא וין מן השמרים וין החסומר לי לשמש
 ועד אחרון דרוי על חד תרון ותלת חוק וכתחזק כראוי חובק כל מונכאו ומון
 ויתענג ויתה וישכח רישו וימלא כרוסו מחמנא חפטו ויחי הפורים הלה כשכרים
 וכעסים קמ שתכר ושתכר של כרור המור דרוי לי יקרא כספר תורת להים ושום
 סכל וכתירתי יהנה ולמה ישנה ביין תזר מלא מסך כתיב ושמח וקרובן ושמח
 לח וכה משחמו הלא טוב לויון הרקת לקמטוב וינה של תורה ושת'ונס ולמד שתו'
 מן החפוש וגם הנה כדכש כל מאמר כפון כפון ומשוכ כ' מונכאו ומון ויתענג
 סונו זיו ככורו נסוד תקימתי כאלו מי גשמי לשמי כשמי שמונככו כיון כטיב ז
טוב שבת על פכת יקרת כשירת כל לוסרט תורת מאירת עיכום לא ווס ולא
 ויחיס רכב אלקים רכותים ערכ וכקר ונהרים מיץ אפים ויניא מים
 כנור כנור ושיכ יזוכ וזכ דכש זה דרכי כה יעשה לי אלקים אשר עמדו מעידו
 עד היום הנה האל שים אשר התהלכו אכותי לפכיו האלקים הרופס אותי ותאותי
 יניא לי וכה יוסף להפליא לחוק זרועותי וסכל את ידי מן וסכל טוב וכליח דרכו
 מלמוד תורה עם דרך ארץ חפץ וחפץ ה'כידו ונלח יסלח עזח מקדש לנחור כעח
 כעדי עדים כרכות שדים ורמס כרכות אכיכו ישראל סכא הזכות וככא עמי
 יפתח סנור לכו כתורתו כפתחו של אולם ואלום כעכור זאת השמדתו כמרתכ
 דגלי וידילא אסורות יסכו עם סופר לגלות גולת מנלת אסתר לקים מילו
 דאבות אשר אמרו לעשות ככל הכתוב כה משלוח מנו ומתנות ויכו אכא אכי כח
 לסדרא נאכא מארי כח דסדר רכה למארי מלא ככא דקטכא דכר טיש לו קיככ
 סלא טוב לי ככד את ארוכי מסכי חיו וראשית אוני אשר סכני אלהים יתום

הקדמה

אחת ושבור רבה דבר שאין לו קצבה וכל חפצו לא יסוּו בה ועוד בה שפירוס עמו
ימות כמה פנים משכמי פני לתורה לה הם מועדי אשר הכנותי לסלח לי למסרה
למסרה ונפירת תפארה אבי אבי רבכ ישראל ויון חדש חפיו חדש פדעת זקנים
בונה המינו ועל כל קוץ וקוץ תלי תלום של הלכות אשר חכמים יגידו מקביהם
וקבינם עוים מנינם בא על כל כעלם אם טוב : טוב חמנה וכלפר
יפרפר כל מאמר כחמד למראה ויפספס וי חפס חפוס מחפוס וכר
שפר עד יוציא לאור משכפן לפניו והשכפתי אתכם בנים המצוינים בה לכה אם
תמנאו את אד וכי אבי מה הגידו לו בה אמר בכך יוס טוב בא אליך ובידו רכסה
מבלת ספר כתובה פנים והחור וקדש מגלה הזללה עלי כיואר ענולה ושמו לה
סתון עובלי בעוכלא הוא מותיב לה והוא מפרק לה המנאות מלחה בעגלה
שמלחה לה המנאות מן סן לה ואחה פחה ברוך ה הכיאה האלה תקח לה והיה
לך לאכלה בוי כלה משקה חמו ח עמנות יוז וקה ועל שרטי רגליך אל תתחקה הא
לכם זרע זרוע מכל אבקת רובל ומכל חאכל אשר יאכל בימים ההם כומן הוא
אם האכול יאכל ביום הזה מינים מתיכו אזכוי המן כטעם סמן עשויים ומת קיים
משויכוי כנפיתי בדבש הנה גם הוא און ומקר ותקן המגלה הלזו היתה מקדמת דבא
באופ' שאין לה אזכוי כנראה לעינים לעד והנה מה טוב ומה עינים מאזכוי דק
זהו דק מחמיוק באזכוי פלכ פוי כפש לא ידעו שכמה ואם האכל יאכל ביום הזה
מכאן זכח זכות סמן וויזיסן גם את הכל יקח כל הנפש בה הפק בה והפוך כס
דביל א בה אף בשרו יסכון לבסח חיבו ששמו בו וריתו לא כמוד או תתענג על
ה' דכריו לה דברים פרורים עיכוד תחזינה מערים כל מעגל טוב :

יום ליום אכיע אומר ראשים אל ה' דבר פני ואתמכן אל ה' אשר עד כס פור מ
ה' חוקי ואמנני ופנני ענות בכפסי כשמי ורמשי להוביא לאור תפלומה
ויהי מה אדון לקראת יקרת יקר מהרון חלקת חקת התורה ולכי ראה הכנס
עמל כעמלה של תורה לשומת מחברת עטרת תבארת לעמוסא קן קולמוסא על
כל מונח האכז כראגה עמתי לו מסעמים שמים מר למתוק ומתיק האור וסוב
לפניו וכל מטיכי בלומ יבד לתובין החכמים העומדים על אדון כל הדרך מסקתי
עמקתי במנ ות שכתיהם ולא אחזם מעמות פרו תכונת כיכ לשוכי ומעשה ידי
אמונה זאוספתו ל קח טוב בוד ה' הטובה ועוד בה ספרים הרבה און אומר ואין
דברים שלה עלותם נעט ברזל ועופרת בומים האלה ובזמן הזה כי קטר החנפ
עכמחש עליו שני רעים קמה וחורה והעומר והכבוד חכמים חחת זאת לא קמה
חש כי להפלות זכרונם של ספר בדפוס כי אהם כסף וירא ש' טובה ויואל אלו

שרם לו קנינו וחייליו אזו אהפנו על ה' והרכבתי על כחתי ארץ ארסת ספתו לשר
 כבוד יחבנו סלדיו סמך חבילות הלא סה כחוסים פחדו כפדי פדויס וסל ככל
 סס'מס הסכור סנדל נכח סשטר'רכ מנ'ן סכ'ות כדכר חסיה מתו וספתותיסס
 דוכבוס נככר כחאמרו הלא סוה פירח! חסכת חכות דר'נתן לסמו נתן סס רמס
 סאן ספסר לגרודי דו דכר סהלחוס תנאים הרסזונים כפסתי כסכר לסיס יסלס
 על רנון מרס סדפוס כספר ויוספו כס'ושוד חנו פומד כהכלס יסלס פזרס
 סקדס לסתסיל ולגסור ספרים סרכה סון קן וסמדפ'ס'ים פלימו תסוף סלסס
 וחסק חת ידס ירנה מעכרס פכרת סקדס כארן סקדס סגבי ישר כו סת לסנסס
 סכס כל וס'סכ סלרן ססיל סוכ : **הנה** חמת נכוך סדכר חסר סכמ'ס
 וגי'דו כחככת חבילה כרס קח'ס חכיל רכי ל'סור חומר חגלת חסתר
 כרוח סקדס כחמרס סכחמר ויוסר חן כלכו רכי ופסיכ' חומר חגלת חסתר
 כרוח סקדס כחמרס סכחמר ותהי חסתר כוסחת חן כפי'כי כל רואיס רכי יופי כן
 דורססקית חומר חג'ת חסתר כרוס סקדס כחמרס סכחמר וככוס ל' סלסו חת
 ידס ר' חליר חומר חג'ת חסתר כרוס סקדס כחמרס סכחמר ויורס הדכר למדכס
 ויג'ד ל'סתר חמר רכי וסודה חמר סמוחל חו סוחי סתס סוס חמר ל'סו סלס'ס
 דפדי'ס חכ'סו סנ' קיומו וסכלו סוסודו קיומו למעלס חס סככלו למס' עכ' ור' י' לתס
 לכ לדרוס ולסור חחו כיוסוסולמס כל ח'כח לו דרך כפכי פנמו ולא כמר כדכר
 סבירו סוד יקסס סר'יס דמיותי מדכתכ ותהי חסתר כוסחת סן ולסס נ'יך רוס
 סקדס לוס וחי ל' ירס סכפריס חסת וסת מר'יס סהכל מד כרוס כה כסכחס ול'ס
 בנכוסס ססוד'יס כוסחת חן כפי' כי כל רואיס וסוה ע'ד חס סהקסו כנמר ד'ילס
 כ'ד חלמד סכל חמד וחמד כדמת לו כחמותו נס לדכר סו ח'ר מדכתכ ויורס
 סדכר למדכר יס להכין חס ר'יס מיותי וסל'ס סכסר סאותו סעכין כח' למדכר
 כרוס סקדס סכל כל חמג'ס חכ'ל סכחמר כרוס סקדס סוד יקסס חמחי מיותי
 ססך קר'ס כויורס הדכר למדכר כל' סתס ל'סו רוס סקדס סוס חל' סהיס יורס
 כ'סון סורסי כדחמר לקחן כנח'וכ' חכ'ל דכרוס סקדס כחמר וסכו פרכי' ככס'
 לו סוד יקסס מדמיותי חסך קר'ס סוס ל'יס ל'סתו וי מדכתכ ומדכר יורס
 חת כל'סר נעסס וחמרו סול דכס' סס'וס חמר לו ססככמו סזליוניס לכך
 ל'סו סס'סתו ל'סס כיוס ככוכד כנר סרו דסכ' סס'סר כרוס סקדס כחמר ל'ס
 סף סל נכ דסכ'ס ל'ס חירו'ס דכ'ס ל'סו וס כקדס סוה דיוק'ס כמו דקתפי כעל
 סס'יס דח'ס סוה נרוס חרות סקדס ח'ת קס'יס ד'ס קחמר ס'וס סתס חל'ס כעל
 סס'וס סס'יס קח'כ לרוס סקדס וסס כן חמחי ל'ס ח'סו מ'ס'י קר'ס סוד קסס

הקדמה

מאן דמיתו מדכתיב וכוונת לא ס'מו וזה מה ראיה היא דילמא על ידי כתיב
פודע הכינן והיכוהו דפריך כגמרא דילמא פריסתקי סדור : עוד דא"כ
אמאי לא מיתו מדכתיב והדוב בשכונאיהם עה' אלף מכא ידעי מה פטא עוד
וקשה מד' קיימו למעלה מה שקבלו למטה מאי קאמר : **והנראה** לפרש
דכתיב תכאי כהכו תכאי דתנן בפרק הקורא למכר
קורא אדם את המגלה ויוכא ידי חובתו רבי מאיר אומר בלי רבי יהודה אומר
מאוס יהידי ר' יוסי אומר מאמר הדברים הלה ואמרינן כגמרא תכאי ר' שמעון
בן יוחאי אומר מבלי לה יהוא וכו' לכן יראה לו דכתיב פליגי דר' אליעזר דקאמר
מדכתיב ויאמר המן בלבו סבר כרשב"ל דאמר מבלי לה יהוא ולכתיב קאמר דעיקר
הראיה דאיותי הוא מדכתיב ויאמר המן בלבו וכו' דהוה דכתיב דכתיב
איכס דברים עכ"ל כודע הדבר כודאי טברות הקדש כאמרה וכל הראיות דאיתו
תכאי דפליגי עליה לא יסרו בעיניו מן הטעם שביארנו והו' הטע' דא' כנח' לכולהו
או' להו פירכ' אפ"כ דגם להך פרכי פירכ' דא' מרי' סברא הוא דלא היה איכוס דחשי'
למלכא כוותיה מכל מקום לאוקוסיא היא כלכך דאע"ג דמסברא אפשר טמטכ כן
עכ"ל לא נאוו לתורה או אפילו למספדי דברי הומים לספר דבר אשר לא היה
פלא כנדרא אלא מסברא אלא כודאי ברור הקדש כאמרה ולכך כיון דלית הוכח
דכאמרה ברור הקדש אלא מהך קרא דהוי כתר בלי לה יהוא מסוס הכי וסבור
דאיתו חייב לקרותה כיון אס מבלי לה ר' עקיבא אומר אסתד ברור הקדש כאמרה
ר' עקיבא סבר כר' יהודה דאמר מאוס יהודי וזהו קאמר דכאמרה ברור הקדש
מדכתיב ותקו אסתד כושאת הן והאי קרא' בההוא פניכא דאיוס יהודי הוא
ולכתיב מאוס יהודי חייב אדם לקרותה דמההוא פניכא מוכח דהוי ברור הקדש
ולמה טהקסיכו דלאו ראיה היא דילמא מפכי מהו אמריס ומספריס בטכתיב
מסוס הכי כתיב ותקו אסתד כושאת הן וקושאל זו היא דובמת מאו דפרכי כנח'
דילמא כדכי אליעזר דאמר מלמד סכל א' כדמת לו כאומתו וכתב רש"י אלה'ס
כדמתה לו כאומתו והיו אמריס כפיהס זו משלנו היא עכ"ל כונת הרב
כדברים סללו טהקסה קושיא עמימה דכיון דאמר מלמד סכל אחד כדמת לו
כאומתו ואין הדבר ברור אלא מסברא אכנו אמריס כן סנדמות כע כיון כאומתו
אס כן מאי קושי' אדרבא היא הכותכת דברור הקדש כאמרה בהיות סאכו יודעים
מה סנדמתה לו בלבו ובק רבו כאומתו לכך כתב הרב והיו אמריס זו מאומתו
היא כלומר מחס כפיהס וכפפתותיהס היו אמריס כן ולסכה זו אנו יודעים
כפיהס כושאת הן כפיהס כל רואיה ועדין צריך לדעת לפי זה למה הוכרך לומר

שנתחמה לו מאומתו הוה די סואמה שכל אחת הוה מפפר בשכחיה אכל הכונה לומר
 דברים הקרוכים אל האמת והדעת טובלתן לפי שיש אומה ולשון אכזרים וסוכאי את
 שאינו מוכס אף כי יהיה דבר כלה ומהקבל מזגם הרע לא יניחם לאהוב הסוב כמה
 שאינו ממינם ולשונם והנה הכתוב בעיד ואמר בעיני כל רואיה לכך אמר שהיו
 אומרים כל הח- שהיא מאונתו והמת זאת אהבה מאד רבו מאיר ואמר אסתר
 בריח הקדש וכו' הכה ר' מאיר אודא לטעמיה וסבר כחאי דסבר כמתני' לתנן רבי
 מאיר אומר כלה ולפי שהוא סובר כן הביא ראיה סברות הקדש נאמר מדכתי' ויודע
 דבר למדכי ככונה דהוא דיוק מלישכא דקרא דקאמר ויודע דכפי דקדוק לשונינו
 הקדש משמע סודע לו על ידי אחר דאם לא כ ה ה לו לומר וידע מר דכי את הדבר
 אלא משמע על ידי אחר וכודאי שהוא על רוח הקדש וי היא סברת רבי מאיר כהאי
 קרא מדכתיב ויודע ולא כתי' וידע ולסברת רבי חייא בר אבא דקאמר דכנתן ומרש
 פרסיים היו והו מספרים בלשון סורסי והבין מרדכי דיוק מלישכא דקרא דכתיב
 ויודע הדבר ומלת הדבר מיותר ויהיה רי וידע מרדכי וינד לאסתר לא כודאי הכונס'
 לומר שהדבר כעממו רכוני הדברים שהיו מדכמים כי היה הכין מרדכי לשונם
 וכמקומו ותכאר בס' בחופן אחר אומרו הדבר יעייין גם אמנם רבי מאיר דיוק
 מלישכא דיוודע כאמר ביארנו ולהכי איתי ראיה מהבא ולא איתי מדכתיב ומרדכי
 ידע את כל אשר נעשה דהתם מכא לן דרוז הקדש או בעל המ'ום הגיד לו דילמא
 דשמע מפי אחרי' אחנם אותו הזרע דררוז ומרדכי ידע שבעל המ'ום הגיד לו דיוק
 משני טעמים שאל לא שכות הבתיה להודיענו שבעל המ'ום הגיד לו למה הונרך
 הכתוב לומר ומרדכי ידע חאי רבותיה דמרדכי הרו אפית' טיקות של בית רבן שמעו
 שקול סכר נתן הדת כסוסן והכתיב העיד ויהעיר שוטן כבוכה ואם כן למה יגרש
 מרדכי מלידע הענין מקול העם כרעה אלא כודאי בא להשמיענו שבעל המ'ום
 הגיד לו ואבתי קשה דא דרכא הסתא ס'ך לתמוה יותר אחר שכל העם מקנה לא כפ'ים
 מהם למה הונרך בעל המ'ום הגיד לו לזה יש לפרש בשני פנים או שנאמר שכות
 סכתי' להשמיענו שמשנזרה נזרה קוד' שיאח' התן למ'ך יקודם סידעו הכל מאומה כעל
 בפנים ה'א הוא בעל המ'ום הגיד דבר למרדכי ויה דיוק הכתיב דכתיב ידע כל'סון
 שבר בלומר ידע מקדמת דנח עוד יש לפרש שכל להודיענו הכתוב ומרדכי ידע שבעל
 המ'ום הגיד לו השניין למה נביר שהוא על פונם שהשתחוו לכלם וזה ידיוק מלפון
 שחאמר גם ודוק וי היא סברת המדרש הזה עוד סברה אחרת דאדרכא איכא
 מסתברא מדכתיב ומרדכי ידע ולא כתיב ויודע הדבר למרדכי מהתם דיוק דבעל
 המ'ום הגיד לו דאי הוה קאמר ויודע למרדכי הוה אחיכא דיוודע לו על ידי כני אדם
 המנידים לו הזתא דכתיב ומרדכי ידע משמע שארדכי משנמו כלי בגיד לו שיש כמר
 זדם ועתה כהיות דר' מאור סבר דכלה חייב אדם לקרות לכך הביא ראיה דכרות
 הקדש נאמרה מהבא דכתיב ויודע דבר שהוא ברוח הקדש וכתבו כתיספית ויודע

תקדמה

דבר למדכי אלמא מרדכי כביא הוה דמחיבן כודע לו אלא ברות הקדש ו אס כן
גם המגלה אתי כ'טון הקדש עכ"ל כונתם בזה להקשות הקאטוי אשר הקטיו דמכא
מובת דברות הקדש כאמרה מדכתיב טודע למרדכי דבר אחר ברנת נכואס אנא
אחיבא דלמרדכי מודע ברות הקדש איתו בעצין אבל סגלה מכא לן דברות הקדש
כאמרה לכך כתבו התוספות שהכרזים הוא כהיות שמרדכי היה כביא כאמן אס כן
גם המגלה שכתב הוא כתבה כנבואה וברות הקדש כדרך הטבואים כותבי ספרהם
מה שנאמר להם ברות הקדש והנה עתה מדברי התוספות נלמוד ראייה מהכא דכל
המגלה כלה כאמרה בלשון הקדש כיון שהוא כתבה כלה והיה כביא כאמן לה' ברות
הקדש אמרה כלה ואזלא רבו מאיר לטעמיה דחייב לקרותה כלה חפשי סכלה כאמרים
ברות הקדש ולהכי איתו רבו מאיר מהך קרא ראי מוכת מטוס מהכי קראו דמרדכי
בפרשות ה' ה' כביא אס לא מהאי קרא כאמר ביארנו דברו התוספות רבו יוסי כן
דורמסקית אומר וגו' הגה רבי יוסי בן דורמסקות סבר כרבי שמעון בן יוחאי דאינו
חייב לקרות כו אס מכלולה אבל לא יטרה כפיכיו הו' איה דאיתו רבו מאיר דכאמרה
ברות הקדש מדכתיב ויאמר המן כלכו דוילמא סכרא הוא כדאמר ר' נחמ' אבל מהכא
דיוק ספיר מדכתיב האי ליטכ' וככוה לא ס'תו אס ידס ומן כראני שיאמר ומן הכוז
לא לקחו אלא כודאי אתא לאשמעינן רבותא דאפילו ס'יתת יד כתמלה ואחר כך
להחזיר לא היה בהם סאלו יש סוס אחר לפי תומו פאס ידו כנדור ותחד אייה ענין
ואחר כך בענת הארים הסרירים הכריזו שיאמר כל אחר מה סכנהה זן הגזל אבל
כהיות דכתיב לא ס'תו את ידס מזמע סאכ'ו ס'יתות יד אס גס אחר כהס סידכס
לכו לכך וכודאי סדבר גדול כזה אס לא היה רוח הקדש אין מי שיכול לכיון הסניף
בפרשות דאיך אפשר דלא משתמיס טוס חד ליקח סמלה חדשה כסוגג וככלי דעת
כיומו סומע ומי יודע אלא כודאי ברות הקדש כאמרה והנה כהיות כן להכי איתו
מדכתיב וככוה לא ס'תו את ידס ולא איתו מדכתיב והרוג כסונאיה סמסה וסכעיס
אלף דבתס הוא דבר מפורסס דילמא פריסתקי סדור כדפרכינן בגמר וכמו שהקס'
למעלה אבל מהכא דיוק ספיר אחר רב יהודה אחר סמואל אי הוינא בתס וכו'
הנה רב יהודה אחר סמואל סבר הלכתא כרבי מאיר דחייב אדס לקרות אס כלס
ואיתו ראייה דכלה כאמרה ברות הקדש מדכתיב קימו וקב'ו דהוקטס לי קרא דאיפ' א'
היה ליה למכתב קב' וק'ו דקודס קבלו ואמר כך קימו ולפי פאסו לא קס' מירי
דס' פ קודס קימו כאותה סנה ואמר כך קב לו לטתיד לבא עליהם ועל ארעס וכח קימו
ותכאל באר כסכ בס' ד יעויין סס אבל רב יהודה אחר סמואל אחר דה' פ קימו
למעלה מה סקבלו למטה הכוכה כזה סכא'ס מזע' קימו מה סקבלו למטה לפשות
ומי ספוריב האלה אסרוהו וקימוהו למחלפ' ונ' ורו להעשות כן ואפסר ס'פי זה יהיה
לפי קימו מלפון ססר מקוייס סכ'ר למעלה ככתב כפי נקס סכל דכר'יס הנפס'ס
כספלי' מנכנו כספר ככתבי'ס לזכרון גס הענין הזה מה סקבלו עתה קיימוהו ואסרוהו

הקדמה

בראשית ג' אפס שמים קיוונו ככשוטו ורובה לומר שגם למעלה כימים האלו יקרא
 ה' שמים גלגלון כמו שגא' בהפך ויקרא' לכבי ולחפד ק' ועתה גם אראלם יסמו
 נישאם כשחמת ישראל הרו משמש כהיות דכתיב קיומו למעלה מה שקבלו להם
 דבר ה' הקדש באמרה דחי לאו הכו חכא ידעי הנעטה בפזים ואם כן כהיות הראים
 מהך קרא וביא ענומה מאד משמש דכל המג' כרוח הקדש באמר אחר שאנו רואים
 שגם למעלה קיומו : והה' כי ראיתי אחרי דוחי היות המגלה ההוללה
 באמרה כר ה' הקדש כפי הסכרות שביאדכו למר כדא' ליה ולמר
 כדאז' י' רכוכי מאן דסכר חיוכ קדוואתה מכלילה סכר דמההות קרא ולסלן כאמר
 ברוח הקדש ומאן דפכר מאים יהודי סכר דמהתם באמר ברוח הקדש ומאן דסכר
 ככה סכר דכ' באמרה כר ה' הקדש ודוויק ויתור נפיש דאיכא כלושכא דכרויתא
 דככ. תכא ח' וזר ואמר מבלת אסתר ברוח הקדש באמרה וכפי הכראה הוא מיותר
 דהיבדיו שילמר כ' כי אלו עור שהוא הרא אן ולא כתבאים ש' אחריו אמנם כהם
 סכיארבי ונתק מדכס שלא לבר כח' קו כעין הראיה מהיכן מוכח אלא גם כחלקו
 בענין מה כאמר ברוח הקדש ולכך אמר תק' הוא ד' לישור נצ' לת אסתר ברוח
 הקדש באמרה ש' ויאמר ה'ן כלומר מחקום שאני רואה רוחו רוח הקדש מאותו ח' ק'
 סל' מבלת אסתר באמר ברוח הקדש ואז א' דבי שקיבא לפ' וגי למימר מבלת אסתר
 ברוח הקדש באמרה כלומר מחקום שאני רואה שרמו אצירתה ברוח הקדש משם
 באזכרת הקדש וה' א' עקד המגלה 'ענין קר' אזה וכן כ' א' ואחריו ככן דכהא פליגי
 זקס כרבי מאור דכלה חייב אדם לקרות א' כקפינן כותיה כמאי דסכר דהלם
 באמרה ברוח הקדש אס' בן אן ר' א' ש' אחר דכרו ככואה ורוח הקדש יהיו כדכרו
 ח' וי' א' ח' י' ולא תורידין יכא ה' א' ס' כרוכ ענין ורוכ דברים ח' לילה ח' לילה ח' מי
 ס' כי מי סלכו נוספו לומר כן אן וס' כי אס' בלתי מאמין וכודקין אחריו שמה הוא
 אן ואכתי כסס לקיכו כדגול להאמין אמונה שלימה כי כל דכרוה כמספר כמסקל
 לא א' כהם על כד הקרויה הודמן ותחת זאת ראוי ש' עיינו דכרוה אחת לאמר על כל
 ל' הכואכי לכו כושפט לפקוח פינים שורות והיו למאורות ואם רכוס שתה רכו
 שעות דאפי תופטי התורה לבארה ולכרה כשפרו אורה וכדורא לא מפני זה
 נסור אדם שנתו ונטב כמקומו לפי תומו כאלם דומיה וככל תופיה יתים כחו ככקכה
 לתינקכה כי ח' ק' כח' ק' יאכל כל אחד ואחד מקום הכיחו לו להתגדר בו ולא
 א' כן חדין להפטר ממכה כי אס' בואת ינא ידו מוכחו שכוטו ותן לבאר היסב כל
 דרו התורה באמר וורוהו מן השמים וככתב כפסר : והואלתי קרא שזו כישראל :
 לקח טוב לסבות טובות סכה דא סוכה שחתי שמי בקרבו ואפידה לי כשמים
 עדי כי זה ליקחו לקח טוב וכשמחתו לא יתערב זר : סכה לה
 לעיר און שחסת ופיך רואה יתן ככוס עיכו וידו ככל מאורו להוכיח הובאות מעות
 קניות לקחת לקח טוב נשמתו וזה שמו יקראו למוכיח עליו אשר יונק עליו מן

הקדמה

וסכל סוכ עאמרי פפורי פפורי תורי זכב דברי חכמים חנאים ואחוראים ויתר סאת
 ביאור לרפי חסון ראפי ודכרו התוספו בפלי הספות משולפות ספידים ופליהם תכא
 ברכת סוכ לכארס ולכררס ביד אלפי הסוכה פלי אס מעס ואס הרכה תחת ואת
 אפלה את פמו על ספתי אסא מדכרותי למחנת כמניכותי לקח סוכ: חסבה
 דרכי ואסיכה ידו על הספר כדיו בקול רנה ותחנה לפני כל קורא
 בדכרו אלס אס ומנא איזיה דכר יונא מן ההקש לפי דעתו אל ידיכני כף חוכה רק
 את הדכר הוה יסעה יהפוך כו ויהפוך כו עד יוכי לאור משפטו וככו ודרך פונכ כו
 ופור חני מתחנן לפכנו תהיה נגד פינוי הערס סיסד הרב רכיווסף אלכו אל כעל
 סעקרים בתחלת המאחר בסני ואז ושומר דרכי לסוכו גהפיג על דכרו ופלדכרו סוס
 מחכר וולתי :

סד כאן הקדמה

כפר

אתחיל פירוש מגילת אסתר

בסם ברום מכיון מסתתר

ויחי

ויחי בימי וגו' חזל כגמ' מסכת
 מגלה דרשו אמר ר' לוי אחיו
 של ראש וכן גילו של ראש
 אחיו של נכוכד נצר הרטע סנקרא
 ראש דכתיב אנת הוא רישא דהכא
 וכן גילו של ראש נכוכד נצר הרג
 והוא כקש להרג נכוכד נצר המריכ
 והוא כקש להמריכ וכו' רכי חכינא
 אחר סכל הווכרו אומר אח לראשו

בימי אחשורוש הוא אחשורוש
 המלך מרהודו ועד כוש שבע
 ועשרים וכאה כדינה:

וכו' רכי יומנן אחר סהכל נעשו רשים בימיו וכו'
 מה ראו על ככה לדרוש שמו של אחשורוש יומר
 פטארו מפולס והכראה לבאר הוקטה נהס קוטיא כפסוק הלא היא סדרך הכתיב
 כשמוכירין את המלך ומה גם בתחלת הסכר מוכירין אותו כלסון כבוד והדר וחס
 כן הכא כמי היה מן הראוי סכשיוכירו שמו יס' מו כבוד ההלמו וי' אחר ויכו
 בימי המלך אחשורוש וכן אחת דלפי האמת לאו ק' היא היא כמה שדרשו אל כמלת
 המולך אמר רבא כמנן מננמו הררו לה לבנאי דנא חוי למלכותא ונהיב מחוכא
 ותירא וקס הכה לפי הכברא של הדרושים אותו לבנאי דאין ראוי למלך אי לא פיל
 תרקבא דדיכרי לכך לא הוכירוהו כלסון מלכ ות' רמוז פי זה סנא היה ראוי למלך לא
 בהיותו אחשורוש רק יפוחו גא וכלת למלכה הוא מלך מפנמו עכו ראוי להכין למלך

דרדום לים לפכת דלא חסיד למכא כותיה ולכך מלך מעמנו אחאי לא סבחהו בלשון
 מלך עוד הוקסה לחל! הכפל של הוא התשורום לכך אמרו סבוכה הכתוב באומרת
 אחי בימי התשורום אין כוכ תם להזכיר שמו רק להזכיר מדותיו הרעות שהיה אחי
 של ראש או למ' ד שכל הזכירו אומר אח לראשו או למ' ד מה כל נפשו רעים ולכך לא
 הזכירו לו שם חלביט שאין כונתם בהזכירו שמו רק להזכיר רעה הנמשכת וכרמות
 בשמו כשמו כן הוא ואפשר שגם זו תהיה כונת הכפל באומרו הוא התשורום כלומר
 שמו נקרא התשורום והוא בעמנו ומדותיו הוא מורה בשמו
 כונת אומרו הוא התשורום לסכרת רבו לוי דרדום אחי של ראש וכן גילו כל למרץ
 הכתוב קטוף סוקסה לדבריו שהרי אינו אחי ולא כן גילו כיון שלא בא לידו נמר
 מה שכנס לפשות שהוא בקם להרוג ולהחריב ולא פלה בידו כמו שפ'ה בידו של נבוכד
 נגר הרשע לכך תירץ הכתיב ואמר הוא התשורום כלומר מה שאני אומר לך שהוא
 אחי של ראש וכן גילו אינו כמעשה אלא שהוא ה' רונה לפשות ששמו אחי של
 ראש וכן גילו ולא שייטוהו מן השמים עוד יתכן אומרו הוא התשורום לסכרת
 רבו חכיכא שאמר כל הזכירו אומר אח לראשו וכן לסכרת רבו יונתן שאמר שנששו
 הכל רעים ולסכרת שמואל שאמר שהישרו פניהם של ישראל בימיו יש לפרס שבא
 הכתיב להודיענו שהרעה הגדולה הנמשכת ממנו לא במקום משכו כלכך היתה לא
 הוא התשורום החוץ מהידוע כי כש' אומר שמו נדרש לגבאי ככל מקום שידו מגעת
 ובכ' אשר היא מולך עוד יתכן אומרו הוא התשורום לפי סכרת הדורשים שמוגבאי
 ולרעה שהיתה בימיו שבא הכת' ב להודיענו שלא כטעה וכאמר שמה שאירע כל כך
 מהרעה הגדולה בימיו הזמן גדמא או מול אנשי מלכותו גרם מפני שהם רשעים או
 לפעמי' הי'ך כזשכט יעזיר ארץ ויפניו ושריו יברם: ה' כי הם רעים וחטאים אף כי
 החלך הוא ישר וכאחזן לכך בא הכתי' להודיענו שלא נספה שלא הזמן גרמא ולא ארץ
 פ' רעים ולא רעות הדור גרם אלא הוא התשורום כלומר הוא ורשעותו גרם שהושמדו
 פניו שיבאו ישראל וכששו רשיו בימיו והכל אומרים אח לראשו תדע לך שהו גרם שהרי
 הוא חוץ מהודו ועד כוש לדבריו האומר מסוף הפולם ועד סופו וככל מקום סגעת
 מביע נטר ענין לכל בני מלכותו ואם כן אי אפשר דלא משתזים שום מקום ומדינה
 פשריה ויוטביה טובים ונחובים ואנשי חיל אנשי אמת וככל זאת הניעו להם
 נרות רבות ורעות א"כ מורה שזולו של מ'ך ורשעו גורם: וכנת אמרו הוא התשורום
 הוא ברשעו מתחלתו ועד סופו אפשר שהוא נקאר עם דברי ר' יוסףן שאח' הכל נפש
 רשיו כוחיו סכ' ויטס המ'ך אמור וש'ם של הארץ ולפי שלא נקסה דרך קרא כמעט
 בסוף ימיו הוא אוב אהבס ימיו לא בתחלת ימיו ולכך אמר הכתי' הוא התשורום הוא
 ברשעו מתחלתו ועד ס' ש'ם מתחלת ימיו היה מפנה כפי אד' כסכלותיו עוד אמרו
 בגי' המולך אמ' רבא שמלך מעמנו רבא דייק מרבותי החוץ שמשש הוא מולך מעמנו
 עוד אפשר דרבא דייק מדבתי' הוא התשורום החוץ כלומר הוא התשורום מעמנו מלך

פ"י אמת

במים רהוב כשנת רחוק
אחשורוש על כסא מלכותו אשר
בשושן הבירה

בימים ההם וכו' הנה יפול מקיס
קופיא בפסוקים הללו גם
כשיבי ופלא שאין בהם שום דבר של
נוקד וכלם כפי הנראה דבר כטלים
כי היה דו שואמר בשבט שלם לחלוך
החסידים מה דו ועד פים קבא מדיב'

פטה מפתה וכו' אבל בהנח' ויכו' בומיו וכו' זה של כומי' ההם ינו' אין אונ' כו
פננ' כלל והם מיותרים בלי נוקד אמנם כמה שכתבאר יבמה שנכאר כאר הסב
ועמדו הפס' קיס על מכוסה בוי הכסף הראשון אומרו ויכו' בימי אחשורוש התא
לאבמוע' ויווי' היה בימי אחשורוש שהכל נעט' רש' פ' או אומ' אח' לר' פ' או הוספרו
פנו' פונאו וסרל או לח' פ' ראש' וכן גילו וזה הרע כמחך מהרו ועד כוש כל מקיס
סירו מנפת ואמרו בימים ההם כשנת המלך אחא לאשמועינן תדע לך שהרשע זה
צדק כל הרעה הנמשכת כפי סכרת האמוראים איש איש על מקומו שהדי דבר הנער
הזה אירע תקף ומיד בימים ההם כשנת על כסא מלכותו ותדע שזולו גרם טעם
היות כסא מ' כותו היתה בשושן הבירה ומן הראוי שלא ימסך תקף ומיד הרעה של
כל בלקאים מקיס' דו מנפת ועכו' כמשכה הרעה אל כל היושבי ככל מדינות מלכותו
תקף מורה שזולו גרם גם כמה שביארנו יתורץ קאי' פנימה שחקקים אל כנח' כתיב
בימים ההם כשנת המלך ובתיב כשנת פ' מלכו פ' שכתבתי המלך משמש
תקף כפיטב עשה המשמה ואחר כך פתיב כשנת שלם דמשמש עד שלם שנים ותרנו
כנח' איררכלא מ' כשנת נאחר סנתיטבה דעתו וכו' הנה כפי מה שביארנו יתורץ
באופן נא' דלחמו בימי ההם כשנת המלך לא קאי' אמאי דקאמר דמר הכי כשנת
שלם מלכו ענה משתהלא קאי' אמאי דקאמר לעיל ווי' והי' היה בימי אחשורוש וכן
אמרש' רע הזה היה תקף כשנת המלך על כסא מלכותו ואחר כך מגיד לנו ענין
המשתה היאך נעשה ובאיוה ומן :

כשנת שלש לכלכו עשה משהח
לכל שריו ועבדו חיל פרס ומת
הפרתמים ושתי הכרינות לפניו :

כשנת שלם וכו' הנה בא עתה
לכאר ו' ספר מה היה
ומה אירע בזמנו לכך אמר וסתחיל
פ' ענין המשמה שחכם כהן יבל הדבר
וכהרנה וסתי ומלכה הסתר ועל ידו
הרינת וסתי כתנדרל בחן ויעץ הרעה

פל סנאי וסרל לולו ה נבחות הותיר לנו פריד חסרדים אשר ה' קורא מרדכו
ו' סתר על ידם נעשתה כתופעה בגדולה ניכרל יבנה דיוק באורו כשנת שלם
מלכו ומן הראוי שוא' נר בשנה כפ' יסית למלכותו כיוון להסמיטנו שכל הנ' שנים לא
נתי' טכס

ותיטבה מלכותו אם כחאמר חזל שלא נתיטבה מלכותו עד איתו וזן שמתחלה היא
 דואג שחא ינאו ישראל מתחת ידו כשנשלמו סכסוס שנה לגלות ככל ועכשיו נתיטבה
 לכך כתיב למלכו דער האירנה לא מוך עוד ותכן סכל השלש שנים פכו תמו פ"ס
 בעשותו הכנות המלכות ומה גם כחאמר האומר שלא היה ראוי למלוכה ולכך הוצרך
 שלמה שנים להבין פכס'סי מלוכה וכל'ים מכל'ים סוכים ומרכבה וסוסים ואנשים
 רוכבים עליהם כמחא שבשלטה שנים היה מו'ך ומתעסק במלוכה ולכך כשנתיטב שעה
 משתה לכל שריו ועבדיו ושרי המדינות לפכיו הכה מלת לפכיו אן לה ה' כרע ויס
 לפרטה כשני פכים או שחאמר שעה משתה לכל שריו ועבדיו ואותה לכלתי היותם
 סוכים לא היו וסוכים לפכיו חכפכי שריו המדינות להיותם שרים וסוכים ורכים
 וככדו' לכך היו לפכיו או ותכן שמת לפכיו חוז' לראש לכל החקר'ו'כ' שעה משתה
 לכל שריו ועבדיו ושרי המדינו ותדע היכן ע'ה השת' הוה לפכיו יסכו שככו ככבורותו
 והכפיר כנעירותו ווס גילה לנו הכתיב לאפקוקי השתה האמר שלא היה לפכיו אלא
 בחנר גינת ביתן המ'ך וזה לפי ש'ה' היו כל כך חסוכים וספול'ס כפיטיו כמו שרי
 המדינות ומ'ל פרס ומדי והוס משתפי מניהו דילת' חמריו כדאמרונן כנז' ויתכ'ה
 כס'ד : עוד ידוייק כקרא דלקחן כתיב שעה שח'ך לכ' העם הכמנאים וכו' והכ' לא
 קאמר שעה שח'ך משתה לכל שריו וכו' ולכאורה וס' לתרן דהכ' לא אכט'ך לאומרו
 דהא קאי אחאי דסליק מניה דכתיב כשכת שח'ך ולכך פת' ותתם נכת' שעה משתה
 שח'ך סכ'כר אחנס כמה שכתכ'ר יוכן ויתרד' אכתי לא הוה ח'ך ולא סיה' כחכ'כ
 למ'ך כהיותו חכ'ר דילת' חמריו עד שש'ס השתה ה' וזה ה'כ' כפיטיו ח'ך :

כהראותו את עושרו ונו'
 הנה כהיו שביארם
 פסדיו לא כתיטבה מלכותו ולא כיה
 ח'ך שלם לפי שלא היה לו סכס'סו
 מלוכה עד שאן חקר ותקן לכך כ'ה
 להשמיטנו של תת'ה' על החפץ לאמר
 וכי ותכן סכ'הכנת פלוי מלכות ה' כרך נ' סוכים אחריו היותו שר ומשוכ ופזיר שלא
 סינרד להר'ח כדי לפעו'ת דה' ח'ן דאמר שלא היה ר'ז למלוכה מה שח'ך היה ע'ה
 סון שתק ותק'כ' דדיכרו דעיל'כ' ד'זרו' כנז' ח'כ' חורס על רוב עושרו ואין סכ'ר'ה
 סהיה חכ'ית כנמו ריקן אין כל מאומה כידו לכך אמר הכתיב כהראותו את ע'ה
 כבוד מ' כיתו ונו' סוכים ומחת יוס רנה אל תמחה' על החפץ
 הרי כ' כ' ה' ו' הכל'ים והעו'ר ש'ה'ין שכה' ח'תו איתו ה'צ'י' כ'כ'ד הינרד סוכים
 ח'ת יוס ח'ס כן חורה על פיכ'ס רכנו'ם וכוד'אי שלפי הס'ך יסיה כ'ך
 שלמה שנים לחק'כ' :
 ובמלאת
 7 3

כהראותו את עושרו ונו'
 הנה כהיו שביארם
 פסדיו לא כתיטבה מלכותו ולא כיה
 ח'ך שלם לפי שלא היה לו סכס'סו
 מלוכה עד שאן חקר ותקן לכך כ'ה
 להשמיטנו של תת'ה' על החפץ לאמר
 וכי ותכן סכ'הכנת פלוי מלכות ה' כרך נ' סוכים אחריו היותו שר ומשוכ ופזיר שלא
 סינרד להר'ח כדי לפעו'ת דה' ח'ן דאמר שלא היה ר'ז למלוכה מה שח'ך היה ע'ה
 סון שתק ותק'כ' דדיכרו דעיל'כ' ד'זרו' כנז' ח'כ' חורס על רוב עושרו ואין סכ'ר'ה
 סהיה חכ'ית כנמו ריקן אין כל מאומה כידו לכך אמר הכתיב כהראותו את ע'ה
 כבוד מ' כיתו ונו' סוכים ומחת יוס רנה אל תמחה' על החפץ
 הרי כ' כ' ה' ו' הכל'ים והעו'ר ש'ה'ין שכה' ח'תו איתו ה'צ'י' כ'כ'ד הינרד סוכים
 ח'ת יוס ח'ס כן חורה על פיכ'ס רכנו'ם וכוד'אי שלפי הס'ך יסיה כ'ך
 שלמה שנים לחק'כ' :
 ובמלאת
 7 3

פיו' אמת

ובמלואת הימים האלה עשה
חמלך לכל העם רצונצאים
בשושן הבירה למגדל ועד קטן
בשנה שבעת ימים בחצר גנת
בירזן חמלך :

שיחיס האלה סנה
אחר שאון חקר
מתקן כל מ'כותו נקרא מלך נמור
מלך בתיב ה'לך כאשר ביארנו :
וראו להבין אחי נקט כי האו
ליפלא ויהי ראו סוחמר ואחר
מלאת הימים האלה מאו וכמלאת
ועוד ראו לתת לב להבין למה פ'ה

בדעתו ככה לעשות קודם חמלה לרחוקי' ואחר כך לקרובים הסכל עשה כפי סכנת
מאן דהמר מלך ספס היה והנה מה טוב ומה נעים של א יקדים אלנו לאנו לא יפסה
לכלם כאחד וכנראה אומר סכן היה דלכלם יחד עשה חמלה אכל להיות של
שריו ועכדיו ושרי המדינות עשה קפ יום ולאנו לא עשה כי אם סכנת ימים לכך
הקדים לעשות ימו חמלה של הרחוקים וכנהניו והסרים נתמלס חספר קפ יוכ ו'
זמי עשה חמלה לכל העם הכמנאים כסוסן הכירה בחצר גנת ביתן והיו אותם
שרי המדינות לפכיו ועיניו רואות וחלו להיוחס בלתי גדולי הערך והיו בהם גדולים
וקטנים לכך יועד אותם בחצר גנת ביתן המלך ופחה וימתק מדכס אומרו וכמלאת
ויהיה לפי זה בית וכמלאת חמלה במקום עם כלומר עם מספר מלאת הימים האם
עשה החך וגו' ונס כזה יריוק קבת סנוי סנפל כ לסון הכתובים דהכא קאמ' עשה
המך כל העם הכמנאים וכו' חמלה אומה העם : ואחר כך מוכיר חמלה ולמלס
הקדס חמלה באומר עשה חמלה לכל שריו ועכדיו וגו' אכל כמס סכתבאר יוכן
קנת כהיות סחמלה אחד הוא וכסוף חמלה הראשון עשה זה הא מרין לכך לא
בתיב עשה חמלה סהיה כראה היומו חמלה אחר ואיכו ולפי סכהכרות היה סנוי
מה בין חמלה אס חמד המקום שלו ראו פני המלך ואלה בחצר גנת ביתן וכודאי
סנס בתקון כת כנס ויון חמלה סהיה סנוי לכך כתיב לכסוף חמלה סכנת ימיס
להורות סהיה הפרס מה בין חמלה לחמלה כפיין תקון עשייתו אכל כומן כל סהיו
כומן אחד ומה סאמרו אלכנת רכ וסמואל חד אמר מלך פק ח היה יחד אמר מלך
ספס היה לא יקנה למה סכיארכו דה'פ אפילו לפי מה סכיארכו סכל סנוי חמלה
בעצו כומן אחד מכל מקום מאן דאמר המלך טפס היה כוכתו לומר דאף על נכ
דיחד עשאן כמס' ימו חמלה הראשין כפלא היה כסחר לתשלומים רק' ימים סכל
היה מ'ך טפס סהסכמה ימו' אלו היו לו לעשות בתחלת חמלה של האחרו דדילמס
בין כך ובין כך ממרדי הכו וראו להבין אחי לא רע כפי כי רכ וסמואל מס
ספס לאנו חמלה גדול קפ יום ולאנו סכנת ימים ול' אלו לפכיו ולאנו כחצר גנת
ביתן והכראה לכו דזה לא יפלא כפי כי יודעי דעת דמו לא ידע סיותר כבוד
וזהר ראו לפפות לפרתמים ושרי המדינות סהס ססוכים יותר וראו לעשות להס
חמלה

שמתה גדול להיתם מארץ רחוקה באו ונלאו אורח ארפא לכוא מארץ רחוקה לאכול
 קלה של שבועה ימים וגם כעבור זה עזה להם כבוד והדר שיהיו לפניהן מפני היותם
 פרוס רבים ונכבדים וכדלוי שלא יתקאלו בזה בני פירו כי כבר יודעים ומכירים
 ערכם בפני הפרתזים דלאו כל אחיא טוים איננס ענין הקדומה דודאי טרפ
 בפני כנו פיהו למה לא המפוי אותם לפנות להם משתה הן רב אין מפס לכך אמרו
 מלך טפס הים ותר סבר מלך פקח היה דיותר ראויש לכבוד האחרים הרחוקים אפני
 בפניו קדומת המשתה דמחא אס לא יפסה כן אלא היה חוזן את כלם יחד הנו טרי
 המדינות וטרי פרס ומדי קטוי מלתא בדעתיהו לומר יחד רוצה לפנות המשתה לבו
 ולכני פירו למדול ועד קטון וכדלוי כזיון ואתו למחדד ביה לכך רנה לכבר אס
 הרחוקים יותר אכל הכי כבא קימי :

חזר כרתם ותכלת אחז בחבלי
 פוץ וארגמן על גלילי כסף ועמחי
 שש מטות זהב וכסף על רצפת
 בהט ושש ודר וסחרת

עמות זהב וכסף על רכפת בהט ושש ונו' ואכ כל הכבוד הזה לכני פירו קטן ונחל
 אס הוא מה יהיה העישר שמור אשר הראה לכס' בים אשר לפניו ובמחא חלפניו
 בכריתא במחי דבתיב מטות זהב וכסף תכיא אמר רבי יהודה הראוי לכסף
 הראוי לזהב זהב אמר לו רבי נחמיה אס כן קנאה אתה מטיל כסעודה אלא סל
 אסף ורגליהם של זהב : וראוי להבין במחי חלפניו הכי תכאי ושיר לדברי ר' חייא
 דק' אמר הם של כסף ורגליהם של זהב וקסה דיותר ככון לומר הם של זהב ורגליהם של
 כסף דאס לא כן אתה מתיס כמו של מלך שאין לו יכולת לעשות בוסן של זהב
 כאלו אמר כן למלך שאנו רואים פרסים עופר כבוד מלכותו וחג' כן היה עומד
 חג' ביה המלך יפה והכראה : דהני תכאי כלעני כסעמים דהני דק' אמר מטות זהב
 וכסף ורבי יהודה דאמר הראוי לזהב וכו' הוא דק' אמר דהני דק' אמר מטות זהב
 למות של זהב וזה מטות של כסף אמנס רבי נחמיה כנא קורא חסות בפתק והרין
 פירו דמלך חסות כפתקיה פ' מטו' היו עם ואותם המטות היו של זהב וכסף מעוזה
 והני דמי' של כסף ורגליהם של זהב וראה לי דלרבנותא כסף בגליהם של זהב
 דנפם אין בוקר כל כך להעבותם אכל לרדר רקופי פחים נפוי ליה גלכך לא פת
 גדלה כבודו וה' דן אמנס עתה הרגלים של זהב כהיא עקר סוק טמטה ונרוך זהב
 רב וכדי לפתח דיותר ענין זה ראוי להקור ולסכין מאי קלאר קרא על רנפת דהם
 הם ודר ו סוחרת כפי מה שדרשו א' עב' ד' מאי כהט אכנים מהם מטות של זהב וכו'

1
2

פני אסתר

ופרט' זל ה' אבנים חוסמות כלומר שלא בא לידו אדם אלא ע' סורח מחטטים
 ומחזירין בעליהן אחריהן עד שמוציאין אותן כדמוס יקרים וכן דרשו על ודר וסותרת
 שזאל אחר אכן סיבה יש בכרכי הים ודרה שמה והכמה להם כסעודה וה אירה
 להם לכל בעלי סעודה והנה כפי הדרשא הזאת כמנא מלך ספס היה כנראה לכאורה
 שביון סרנפת החצר גנת ביתן היה מאלו האבנים טובות ומרגליות איך עשה מסו'
 כסף על רכפת אבנים טובות והנה מה טוב ומה נעים שיסכבו על הארץ מתחת והיה
 יותר כבוד ויקר שניא לכך הכר' לו דאומרו על רכפת לא קאי ארנפת החצר סהחצר
 לא היה מרוסף באבנים טובות אבל קאי אמטית והוא דוגמת תוכו רנוף אהבה
 והכונה שעשה להם ימנות זהב וכסף כפי סכרת רבי נחמיה הם על כסף ורגליותם
 על זהב והרינפה של החטה ורמכה לא היה כסף דאם כן מה כמלך יפה אלא
 הרנפה שבתוך המטות היה של אבנים טובות ואפשר של זה כוון הרב רס' זל ה' ה'
 באומרו מתחוסטות על בעליהן רנפה עשה להם באבנים חוסטות כוון הרב לומר
 שהרינפה הוא כמטה דאם לא כן מה שייך עשה להם והלא רנפת החצר כבר מקדמת
 דנא היה רנוף חלא כוון למה שביארנו ויש לדחות דאין כוכת הרב זו ומאי דכתיב
 עשה להם רוכה לומר מלכד מה שהיה רנוף מקדמת דנא עשה לכבודם רנפה מדטה
 על כהט ינו' והו מה שיש לדחות אבל הנכין כדפירושית דבמטת בעצמן היה רנפתן
 כך ועזה לא קשה אמאי קאמר רבי נחמיה הם על כסף ולא אמר הם על זהב מפני
 שמה שזמר הם על כסף אינו אפילו הרינפה של המטה ורמכה שהרי רנפת רוחב
 המטה היה של אבנים טובות ומרגליו אבל מה שאומר הוא של כסף רונה לומר שאר
 כ' נרכי המטה הם דברים קלים מאד אמנם הכיבוד שהם הרבנים היו על זהב ועקר
 רנפת רוחב המטה של אבנים טובות והכסף היה דבר מועט בעבור ומנא בה מכל

מינו מתכות :

והשקות כלי זהב ינו' עתה
שונים ויין מלכות רב ביד המלך : כי אר תכונת הכנת
 המקיס עתה בא לבאר תכונת הכלים
 וראוי לדקדק שזן הראוי שיאמר
 ומעות בכלי זהב מאי השקות בכלי זהב והכונה שדרך העולם שהכלים שנותנים כהם
 הוין כח הפיתיות דוח האשמשקין כהם הם יותר פזותים מהכלים שאותם כהם
 וכוסות וזמיתן של הרוב אדם בימינו שיש לוכים ת וקצרות כסף הקומונו הם של
 כדיל והציו' שקסדותיו של כדיל קיתיותיו מאני דכחרא ולכך נודל מסלת
 התיך סק' טיות שמקיס כהם היו של זהב וכדיל אי סכלי הסתיה כקערות וכוסות
 צייתם היו של אבנים טובות ומרגליות וכלים מכלים סוכים כפי פשוטו יש מקום
 קום אקנת להכרי כמטתה שאמר למעלה כשכון המטות שאין לומר שהיו סני מיו'

ממות

לא להפיל עוד אחריו אל בנמרא והשתיה כדת אחר רב עמן משום רבי מאיר כדת
של תורה דת של תורה אכילה מרובה משתיה אף שעודתו של אותו רשע אכילה
מרובה משתיה ופרס' מה דת של תורה אכילה מרונה משתיה אכילת מזבח מרובה
משתייתו כר שלשה עשרונים סולת לאכילת מזבח וכסך חמי' ההין עד כאן כוונת בנא'
לדקדק מלת כדת והיה ד' שיאמר כראוי עוד כי כפי הדקדוק היה ליה כאלו כתוב
בדלת כה' הידועה משמע דמשפטי כדת ידועה ומפורסמ' לכך אחר כדת של תורה
גזור המלך כדי שלא יזיק היין שתהיה הסעוד' הרבה מאד וגמורו דיון שבתו הסעודה
אילו משכר וזה דיון הכתוב באומרו כי כן יסד המלך על כל רב ביתו שיש לתמוך
עמו פרוך לבזור על כל רב ביתו היה לבזור כן על רב ביתו המיוסר על היין בלבד אבל
דבריו חלל כיחא שגם גזר על רב ביתו הממוכה על האכילה להרכו' המאכל הרבם
עוד וכל זה לפטות כרנון איש ואיש שכוראוי כל טבעי בני אדם יהיו שוויים בזה ולא
חזק להם אמרו שהתורה גזרה כן בקרככות הוא יתברך שמו ידע גולמי בני אדם
מכבדים ומגנים והו' כפי דבריו חלל ואפשר לפרש באופן אחר קרוב לדברייהם והוא שיש
טבעי בני אדם רגילים ומתאווים שכפי המאכל והיה היין אם מעט ואם הרבה ויש
טבעם שעל כל לגימה ולגימה שותים' כוס וין וכך נאה להם ולטבעיהם ויש בני אדם
שוותר בכין להם להיות המאכל מרובה והיין מעט וכל טבעי בני אדם הללו אם ישנו
את תקידם עבדו עובדי כנפשיהו וכדאוי הוא להסתכן משכני וסת תמלת חולו מעים
לכך אחר הכתוב השתיה כדת כלומר כדת וזכהג שהיה לכל אחר מקדמת דנא כך היו
והגים אם היה מכהגו להרבות במאכל יותר ממשתיה כך עושה ואם להפך להפך
וכן יסוד המלך על כל רב ביתו כלומר על כל הממונים על הסעודה אם על האכילה
אם השתיה ועל הכיורות גזר לעשות כרנון איש ואיש שכפי הרנון שיהיה לכל איש כן
ישנו אם יהיה רכונו להרבות במאכל ויה לפקיד וממוכה על המאכל לתת לו לכדו
את פאת מאכל כאשר וכל פאת בסכו וכן על זה הדרך לפקיד על היין וכבדו לעשות
בתון איש ואיש לפטות כרנון מרדכי והמן מרדכי איש ויהודי היה המן איש נר והויכ
עכ' וראוי להבין מאי קא' אם כונתם בזה כפי הנראה להאגדה בהמלך גזר שלא יאכילו
לסוס אדם על האכילה או השתיה אם היהודים לא ירצו לשתיית וין משתיהם ופת
בגם כי תועבה היא להם לא יאכלו ולא ישתו וזוה הוא עושה רכונ מרדכי שלא ישכרו
אימתו על הדת גם כזה ומזיק אומרו והשתיה כדת כלומר היתה כדת התורה שהיהודי'
אין אונם אותם לשתיית וין כסך וגם מאכלת אסורות דיוק באומרו על כל רב ביתו
אם כן יק' שה טבחה לא נעשה רנון המן ואם באמר שבנוכת הכתוב לומר שהמלך עשה
רכון שיהיה להמן עשה ממוכה על סעודת הגוים ולמרדכי עשה על סעודת ישראל אכתו
קשה שלא נעשה רכונ מרדכי ורכונ המן כשנה ואוי אפשר לקיים את פתיהן כי מרדכי
חפנו להכדוי את ישראל כאב רחמן והאויב חפנו להפילם ולהשפילם ובמה ותרנ' יצרו של
המן שרש' אם לא שיגזור המלך שכלם יאכלו כה' להעבירם על דת והם עונם ישאו :

וכבר

פי' אסתר

מטות האם בן אתה מטיל קפאה כסעודה לפי דעתו וקשה היאך נוה להביא כלים
מכלים טובים והלא מטיל קפאה כסעודה דכוראו הא' יהיה יותר נאה מחבירו
ויתקבאו זה בזה ולזה יש לדמות לאמרו כלים מכלים טובים אלו וטהרה מניח כלים
מטובים זה מזה בשלחן ראש בן אתה מטיל קפאה כסעודה אלא הכוונה שהאר סתמו
פסח ראשונה בכלים של כסף כל בני הסעודה מחליפיה בכלים אחרים של זהב לכל
בני הסעודה וכן עשה זהו מה שיש לדמות אבל עם כל זה נריך לתרץ אם נכרח אנו
האחר מהכלים טובים היה מניחם בפעם אחת על השלחן והנראה לשם

אומרו כלים מכלים טובים רוצה להשמיענו מדום רב וענים שכלו של אשורוש סו
מטובים בנודתם מכלים של כל העולם ואם וכלים כלומר כלים של סעודה זו מכל
טובים היו שבים משאר כלים של כל העולם עוד ותכן מלת טובים לומר שכל הכלי היה
לזה הרשע לשוכע ולמניח של פעמים אדם שיפלו כליו חסוב לא יהיה לו כי אם היה
אבל זה הכל מתן לו האקים למשכה ויין מלכות רב ביד המלך ותכן שאין כוונת
לומר שהיה המלך הרכה כפי כמו של מלך שאין נורך ככת המלך לשכין היין שאפילו
שכיקים יש לו יין הרבה מאד אבל הכונה לומר שהיה היין יפה ומשובח מאד וה
בונית אומרו ויין מלכות רב שזלת רב לפי זה שזוכה למלת מלכות וה' פ' ויין של מלכות
גדול ורב ועם זה היין היה נפלא מאד כפי כח המלך ותקף מלכותו כך היה שבת
היין ומעלתו עוד כיון באומר ביד המלך שמה שאמרו אל כחם כתר אחרת אכתפיו
דמאריה שוואר פ' שהיין הולך אחר מול בעליו אם הוא טוב וסגון ומולו עולה וכן
גם היין משובח ואם להכך גם היין כונד ולפי שידוע ומפורסם מעלת אשורוש
מולו ה' לך וגדל ומוב גם היין שלו היה כן ואם כוד המלך ומולו כך היה היין שולש יין
ומתוקן :

והשתיה ברת אין אונם כי בן יסר והשתיה כדת ונו' קנה-ג'
המלך על כל רב ביתו לעשות עתה להשמיענו שבח
ברצון איש ואיש : גדול טעם תזקף מלכותו גדולתו
ודת המלכו' או אפי' בחמת הסדיוסות
כטבומרו הראשים לשתית כים מלא

להראות בכבודו אין ספק שמכ"ט וקו' הקסמים ככונים ונפלים גם עליהם יעבור כים
פל כרחם שלא בטובתם וזו היא דת המשתאות לכך הודיענו שבמשתהזה אין אונם
להיות ששתיה ברת וכשרה לא אם יא זר אדם לא אראה ויין כי יתאדם אין אונם
אנתו מפני סכך-בזה המלך עד כיוון באומרו והשתיה ברת להשמיענו האמו' בכיונה
מתמלפת רבנו שכל להודיענו שלא היה כוונתו לשכרם ולהמית בעל כרחם לזה אמר
והשתיה ברת כלום היתה ברת וכסורה באופן : אין אונם שהיין שזתה דם באותה
סעודה לא היה אונם ומטרידו ומשכרו כדרך יצאים השות' המרדק ויין

והנראה

כזה כהוות אחת ומשכל ראשון הוות הרשע של אחשורוש תאב ויתר
 משלת שוכאיהם של ישראל מהמן ובחמרהם אל בנח טהמסילום לבשל
 שלם ובשל החרוץ לכך גם הוא נדכו לבו להתעולל עליהם ולהתנפל עליהם ולפי
 שמרדכי היה סר ישראל ונגידם והיה כפי הנראה אהוב למלך עשה דבר כרצונו כדי
 לספק את אזניו והוא שהוא בור שאין אונס רצוני שלא יאנסו שום אדם לא כסעודה
 ולא כיון אם היהודי לא ידעם לבס לאכול מזבחי מתים ויון נסך לא יאכלו וכוזה הוסיף
 עושה רטון המן יותר מרבון מרדכי לפי שאם היה בוגד בעל כרתם שיאכלו ואם לאו
 אחת דתם להמית אם כן לא היתה כעשית מחשבת המן ורצונו שהרי אינם חייבים
 כל כך עושה אחרי שאנוסים הם והמלך להנאתו עושה להתכבד בהם בתחלת מלכותו
 ולא להמכירם על דת לכך מה עשה גמר או ז' ושם טעם שאם לא ירנו לטעום היהודי
 מאכלם ויון משתיהם לא יאכלו ולא ישתו וכזה היה עושה רטון שניהם הוסיף עושה רבון
 המן שאם עתה יאכלו היהודים כתבגם ויון משתיהם חייבים כליה כי בשאם בכפס
 שו להכעיס והיה עושה רטון מרדכי שכיון שהרשות נתונה כודאי לא יעברו על דת
 להכעיס וכן היה שלא אכלו מסעדתו ולא שתו את וינו ומה שאמרו בנמרא מפני מה
 כתחייבו שוכאיהם של ישראל כליה מכני שנהנו מסעודתו של אותו רשע קו' שלא אכלו
 ולא שתו דיוקא כמו דקתנו שנהנו ולא קתנו שאכלו ש"מ שלא אכלו אבל מה
 שנעשאו הוא על שקבלו הכאה ונשכו לפניו לכבדו והעלה עליהם הכתוב כאלו אכלו
 ושתו הכה' כתבאר לפי זה אומרם אל כרצון איש ואיש שרמו להמן ולמרדכי עוד
 ידוויק לטובם אלם אמרו רטון מרדכי איש יהודי רטון המן איש נר ואויב שאע"פ שכונת'
 בזה להורות היאך נקראי אישים עכ"ל דיוק לומר שהמלך כיוון לפסות רטון מרדכי
 שהו' איש יהודי נשאל להעביר' על דת יהודי ונס' כיוון לפסות רטון המן איש נר ואויב
 שכיון שכל מנמת פניו להרשים את ישראל להיותו נר ואויב גם המלך עשה רצונו כזה
 באשר כתבא' : וראוי לחקור ולשאול מדוע כפקד ממשת' הזה כליו וזר וכיון אשר הו'
 מדת המלכים והשרים והסנני' כל שולחנות מלאו מינו כיבון מני' מימינו' סוכי' וכך כאלו
 לחוש השמע והרב ר' מאיר שרמה אל הם הרביע קושיא זו ותירץ שכשאר המטעמים
 זה מאכלות והמורחים או אפשר להמסך מהם תקלה כי כמאכל המטעם בו האדם יפה
 לאוכלו והמאכל שלא יתפוז לא יאכלנו וכן כעבון הסתיה אין להם כלל אמנם כעבון
 המטעם קול כביבון בכלי וזר אפשר שיהיה שום אדם שלא יתפוז להשמעת קול כי
 מוסיף לו מהיותו חולה או זולתו שיש דאנה בלבו וקול השירים באזניו כקול
 חדים כמאמר שלמה המלך ע"ה ושר בש' רים על לב רש ואם יהיו סם כוננים לאתמול
 ויכל לתקן כי מו ויכל לעבור בהשמעת קול אם הוא שרב לזה שלא ישמע חבירו
 קולסכת היות כל מנמת המלך לפסות כרצון איש ואיש וכענין זה לא יוכל לכך
 דרוכלו הכיבון חמשתה ההוא זהו תורף דבריו אל : ולי אפשר לפרשו לפי דרכו
 יצמו רצונו בזה שכהיות מאמרה ל' לפסות כרצון איש ואיש כרצון מרדכי

שהיו וכבר בא בדבריו למעלה בואור דכריהם שרנו לומר שכונת המלך להכניח את
 ישראל ולא רנה להכריחם בעל כרחם שיאכלו וישתו כי אם הוא כן לא יתחייבו כלום
 בי אכוסים היו לכך צוה לפשות כרנון איש ואיש רנון מרדכי שלא יאכסו אותם ובוה
 היה כעסה רנון המן שאם יאכלו וישתו ותחייבו כלום כי בשאט נפש עשו ולכך כפקד
 חטם כלי הניגון לפי שבדליו היו הכי נוכים ההם שמנכים בהם לפני עז וכפי הדת
 אסור לנו לשמעם ומה גם השרירים שאפילו פוס כינון לא שומעים אמנם כסיר לא
 ושתו ויון ואם כן לא היה עושה רנון מרדכי בזה כי השמע הקול לא יוכל אדם למכסה
 במכואר : ועוד כראה לי טעם הגון לפי שכל מגמתו לפשות רנון איש ואיש ואם
 כה יעשה שיכנו לפניהם הנה המנכים לא יוכלו לאכול או לפשות כלל בהיותם
 מנכים ומשוררים ולא כאזה תהלה לשולחנם של מלכים שאלו יאכלו ואלו ירעבו אלו
 ירונו ואלו ישתו וישכרו כי חפץ שכולם יאכלו שמה כקטן כגדול ולא ככר שוע לפניו דל
 כמו שאמר למנדול ועד קטן ואין להקשות שאם כן שמים המשמשים הסעודה היו
 כמכעים מלאכול הא לא קמי דבשלמא השמשים אינם ונשכים בשולחן אכל הולכים
 ובאים ולא ככר גרעין אם אוכלים או לא ועוד שכבוד סהולכים ובאים יכולים לאכול
 ולשתות וכן מדרך המוסר לתת לשמם פרוסה שמה שלפני המסובין והלורך ילך ואוכל
 מה שאין כן במשוררים ומנכים שאינן יכולים כלל לאכול ולשתות וכראה גרענם
 כמה שיושכים לפני השלחן רעיבים גם נמאים :

גם ושתו המלכה עשתה מטחח
 נשים בית המלכות אשר למלך
 אחשורוש
 ביום השביעי בטוב לב המלך ביין
 אמר למהומן בותא הרכונא בנתא
 ואבנתא זרתו וברכס שבערת
 הסרטים המשרתים את פני
 המלך אחשורוש :

גם ושתו וכו' הנה בא עתה
 להראו בודל לכה של הארורה
 פואת כי בת מלך הוא ולכך לא כדבס
 לכה לפשות המטה בבית הנשי' לא
 בבית המלכות כענמו מקום מושב
 המלך ואמר גם להורות על הסוויון
 פה יה פנה מפתה מעטתה הי לכסים
 כמפתה פעשה המלך לאכסים ככל
 מכל אם במלכים מוכים מוכים
 שוכים אם בכלים מיוחדים מלכד
 ככלם פהו משתמסין בהם כסעודת

המלך גם כנורות סגור המלך לפשות כרנון איש ואיש גם היא בורה לפשות
 אזה ואזה וכל זה להורות בודל לכה שהיתה חסוכה בעיניה יותר מונו והעד
 פסוק והקסוכה שהעזה פניה כדכרו ח'ל שהסוכה בר חסורורי דאבא וכו' ;
 ביום אז כטוב לב המלך וכו' יתכן שלא חפץ לקראה בתחלת המטה כ
 היותו משורבב כיוכו וחס' והו נסכור וגם הנככים עליו ויס אש

מתו

פתו עד אשר יגא מאפס כדרך כל המסעה שבראשונה רצוני ביומים הראשונים הם
 מרכוס לשתות מפני שזכ'ם פניו ודעתם מכוונת ולכך להוותם שכורוס ירא לסביאה
 לפניהם ומה גם ערויה כי אלו כהיות היון כבוד וכבודו באדניהם וק'לו כמלכס
 ויעללו עמה בתשמים או לפחות כשתרות כשיקית וכל זה איכנסו עוה למ'ך לפי
 כבודו לכך המתין עד היום הו' שהיה לכו טוב כיון כלומ' היה מיושב ביומו מפני שבכ'
 ח'פו הימים הראשונים ימו השתיה רבה לכך נמ' אומר להביאה ובגמ' איתא ביום
 השביעי כסוכ לב המלך ביון אטו עד יום השביעי לא טב לביה ביון אחר רבא ווס
 שבת היה ש'ישראל אוכלים ושותים ומהללים בדכרו תורה ומשכחות אכל אומו העולם
 שאוכלים ושותים אין מתקלים אלא בדכרו פרינות וכו' הנה ח'ל סכרו דאומרו כטוב
 לכ המלך ביון רונה לומר שעשה בו רושס היון ששטה הרבה ולכך הקשו אפשר שעד
 ווס השביעי לא טב לביה ולא עשה רושס בו היון אמנם לפי מה שכ'ארנו לא קשה
 מדי ומה שתרץ רבא יום שבת היה וכו' מפרש רבא יום ז' יום שבת שהוא לשבעת ימים
 ואכתי קשה לכאורה אכתי לא טב לביה עד יום השביעי וזו לאו קושיא היא דכפי
 סדרת רבא יום ה' לא יום ז' למשטה לא אפשר שהיה יום שבו או יום שלישי למשטה
 והיה שבת ובא הכתוב להודיענו שהיה שבת לשת' סבות אחד להודיע הפרס שבו
 ישראל לאומות ש'ישראל אוכלים ושותים ועוסקים בדכרו תושבות ואומות העולם
 בדכרו תפלות עוד סבה שנית להירו' שגזר עליה מדה כחדה כמו שהיתה משעכדת
 בנות ישראל בעבודת פוך בשבת גם היא סוף ותכלית רעתה יבוא לה ביום שבת
 קדש וזו הכראה לכאורה דלפי דכרו רבא לאו יום ז' למשטה היה אלא יום שבו או
 יום שלישי או אפילו ח' : **אמנם** כפי זה יקשה דנקיטין דגם רשתה שעשתה
 הרשעה הזו הלא היא ושת' לנשום גם היה כמספר משטה של
 האנשים ז' ימי יספרו לו וכן יוסד הפיוט ומשטה הנשים כאכשי' שבעת ימי יספרו לו
 ואם כן יקשה כיון שלא היה קריאת המלך לשת' כי אם ביום הכ' או ג' או ד' אבל היה
 שבת יכו ביום כהרבה שכן אמרו ז' לפיכך נבזר עליה שתשחט בשבת ודומק לומר
 שעד שבת אחר לא הרבה שיהו שקר אלא ודאי ביום קריאתה הרבו אותה אם כן
 יקשה לא כשלמו ז' ימי משטה הנשים ואין סברא לומר שהתחילס ג' או ד' ימים קודם
 למשטה המלך וכאם ידוויק אומרו גם ושת' המלכה פשטה שממש למן עבר שכבר
 ששטה וכבר עברו ימי בכיתה ובא לה עת הפקודה זה לא יתכ לומר שקודם שעשה
 המלך משטה פשטה הוא ואף כו' המלך גם כן היס פסוק במשטה הגדול לשרו המדי' :
 לפניו מכל מקום לא פאזה תהלה שהיא תזמין את כשי' ככו שושן קודם שיזמין את
 את כש'יהן וגם דומק לומר בהמשטה הזו שעשתה ושת' לא היה לכנות שושן כי אם
 כש'יהן המדינות והפרת'ם כל זה דומק ועיד יקשה אך יעלה על הדעת שהרבה
 ש'יהן הנ' למשטה או הולא כת' צרכ' אפילו המשטה של האנשים ושמה' תסתך
 אך יסב ביום סוכה לכבו ואין כמסך ה'יתה עד שכת' ומ' ז'

פי' אמת

לכן יראה לו לעולם אין מקרא וזכא מרו פזטו ולעולם יום א היה למטה ויום
סבת קדשומאי דכתיב פטוב לב הזלך איכו לומר דלא טב לביה עד וום
הז לעולם טב לביה קודם ואומרו כטוב לב המלך הוא כמבזה האומות ומטבת את
וישראל ואומר תראו נרע טמא של האומות פכטוב לבו כיון אמר להביא וכו' וישראל
כטטותים פוטקים כדברי טירות ותוטכות :

להביא את ושתי וכו' הכה לדברי
המלך בכתר מלכות להראות
העמים והשרים את יפיה כי טובת
מראה היא : ותמאן המלכה ושתי
לבויה בדבר המלך אשר בער
חסריו ויקצוף המלך מאד
וחמתו בערה בו :

את ושתי וכו' הכה לדברי
חלל שאל להביא פרומה
יהיה כונתו להראות יפיה שכולאי
אספ פרומה וכתר מלכות על ראשה
אין ספק שיהיה דבר כעיד הרבה
חלד וככל בא בדברי חלל רובמת זה
דרך משל פרטילאי ופיים מסאני אס
כן כודאי יהיה דבר מכיער ביותר
יותר טאה לה בהיותה טאה פרומה
בלי כתר מלכות כראש ועכא כונתו

היתה לראות הפמים והשרים את יפיה כי טובת מראה היא כלומ' רנה להראו ופיה
טה ופי טלה לא היה מחמת המלכותים אלא מחמתה ואם היא כלומר מנד עניה :

ותמאן המלכה ושתי לבוא בדבר הכה בא הכתוב לתרץ קוטיא טהקטו כגמרא
מכדי פריכתה הואי ח' לא את אינו ואמרו כגמ' שפרמה כרעת במתקט
וכו' הכה פ' פטוטו של מקרא הכתוב בא לתת טעם למה לא טאה פרומה טהדי אינה
אזה כשרה כי אס פרנה לכך אמר הכתוב טמה טלא טאה היה בטביל טתי טכות
אלא בדבר הת' כלומר חף כי היתה פרונה הוא היתה עושה כן מנד פרינותה
ועזותה אבל אס היתה עושה פכטוב כן היה כראה טהמלך מוטלעליה כהיות טגור
עליה לבוא פרומה וכן לא יעשה לכך לא טאה ואם לבוא בדבר המלך כלומר בטביל
טמלאו לבו לטאל כן לכך לא טאה ועיד טענה כמרנת לפי טאלתה טר הסרוטים
ומה טה טיב ותה גפיים טיטלח טרום דבוס זככרדים מאלה או זיהיה כונת אומרו
לכך בדבר המלך אשר כיד הסרוטים טליות בת מלך גדול כמדובר בדברי חלל
הטירה בדברי אטטירוס ודקדקה כד כריו טאמר להביא את ושתי המלכה טממש
ד' טהס יכואוה טל כראה והנה מה כפון טיאמר ל' ס אמרו למלכה טתכוא
מלכות אבל באומרו להביא מורה טהס ומטלובה לכך ותמאן המלכה
כיד טרפת למה חפני דבר המלך טתלה ביאתה כוד ורשות הסרוטים ואם א
כיד טרום' כלומר טתלה הדבר כיד ורשות הסרוטי' ולא כחן לה טכמירה ורנן
יקצוף המלך מנד ומתה בערה בו כ' חן טכפל יתכן טעין הקנף היה טל טלא ט
רטיב

חק ומנהג המלכות ולא יעבור חק זה מבניה צויהא זה חק ודת לכל הבויה את בעלה
 אשר לא תבוא ושתי ולכך נהרגה עכל הנה כפי הנראה במלת ולא יעבור מפרט
 כאשר ביארנוהו בדרך השני! א מנס אמרו אשר לא תבוא ושתי וכתב ולכך נהרגה
 גם כטינוי ופלא מהו סוכר בהבנת הפסוק ודוחק לפרט שכתב שאומרו אשר לא
 תבוא שרונה לומר בשביל שלא תבוא ושתי ומלת תבוא כמו כן כלומר בשביל שלא
 באה ולא רונה לכך ומלכותה יתן המלך וזה כוון הרב שאומרו אשר לא תבוא
 ולכך נהרגה ואם כך היא כונת הרב דוחק הרבה המקרא והנראה לפרט כוננת
 הרב אלה לחרץ קושי הוקשה לו בפסוק הלא הוא אומרו ינא דבר מלכות מלפניו
 שהוא מיותר ועוד שמן הראוי שלא יפסיק באומרו ויכתב בדתי פרס ומדי אלא היה
 לו לומר ינא דבר מלכות מלפניו ולא יעבור אשר לא תבוא ושתי אם עיקר הגזירה ודבר
 מלכות הוא אשר לא תבוא ואחר כך היה לו לומר ויכתב בדתי פרס ומדי לכך אמר
 הרב שכונת הכתוב כך ינא דבר מלכות מלפניו כתב הרב אלה דבר מלכות גזירת
 מלכות של נקמה הנה ביאר כוננת דבר מלכות שרונה לומר גזירת נקמה נמא
 שאומרו ינא דבר מלכות ככר אמר הגזירה שיהרגוה ואומרו אחר כך ויכתב
 פי' אלה שרונה לומר שיכתב איך נהרגה ולא יעבור חק זה מבניהם ואומרו אשר לא
 תבוא הוא פי מה שיכתב בדתי פרס ומדי שכתב שלא באה לכך נהרגה ופסוק מלת
 תבוא היא עתיד במקו עבר כמבואר ועוד אפשר דנקט לשון עתיד לומר לפי שאמר
 ושתי אשר לא תבוא פי' שאינה רונה בוא והעצה פניה לומר שלא תבוא לכך נהרגה
 והמתרגם תרגם אלא אין קדש מלכא כשר יפוק פתגם גזירת מלכות מן קודמו ויכתב
 בגזירת פרסאי ומדאי ולא יתכסל הדא גזירתא די לא תעול ושתי קדם מלכא ומן
 בתר דתתי יבזור מלכא ויעדו ית רישה וכו' וכפי הנראה לכאורה דכריו מתמיהין
 מהוא כתב ולא יעבור הדא גזירתא ומה הגזירה די לא תיעול ושתי וגו' משמע שגזירה
 היא שלא תבוא ואחר כך כתב ומן בתר דתתי יבזור מלכא רושה משמע שהגזירה היא
 שתבוא לפני המלך ודכריו נ'ע ואפשר לדחוק דה'פ לא יתכסל הדא גזירתא כדי
 משמע ימשיך די לא תיעול ושתי אלא הגזירה קיימת ותיעול ומן בתר דתיעול יסיר
 האשה מעליה זהו הנראה לפי דעתו ויהיה פי' הפסוק יכתב בדתי פרס ומדי זאת
 הגזירה ולא יעבור כלומר לא תתכסל ויעברו עליה אשר לא תבוא ושתי רונה לא
 תכסל הגזירה כאופן שלא תבוא ושתי אלא תבוא ומלכותה יתן וגו' וככון הוא
 פסוק ולכל הפירושים פי' רש'י וזה'ה והמתרגם אלה מלת ולא יעבור נקשרת עם
 כתב בדתי פרס ומדי כאשר כתבתי בדרך השני והלכה בדכריו מדקדוק הכתב
 בתיבת ולא יעבור בתו אכתב ואשר לא תבוא כתו באזלא גרום מורה כאשר ביארנו
 ונשמע פתגם המלך אשר יעשה ונשמע פתגם יבו כוננת הרשע
 בל מלכותו כירבה הייה וכל היה באומרו ונשמע
 הנשים יתנו יקר לבעליהן למגדל והגם כפי הנראה יומל גבון האדם
 אהרה וכו' וגזירה מכלל גזירות

פי אחר

היה הוא שגשג בכבוד ולמחר כשיסיר יוכו משלנו ויתכסה ואמרו לו כי לא התוה על
דבר המלך כי אם על כל העמים עוד כיון המן באמרו לא על המלך וגו' להשיב
על דברי המלך שהיה לו להשיב להם שידעו אותה לכך אמר לו שכל שרי המדינות וכל דלת
העם הם פסולים לכהן זה מפני שכולם כוננים בדבר מפני שלא על המלך לכדו פתח
נפתחו כי על כל המלכות על כל העמים אמר בכל מדינות המלך אמר זה לפי שלא יחשוב
המלך לדמות העבד למלך אם אתם פסולים אמרו במדינות הים ידעו אותו לכך
אמר שאין כבוד לרוח דין זה שום אדם בפולס ולא הם גם הופיל בדבריו אלה על
פחם למחר על העבד ויאמר למה דנתם אותה כן לכך אמר שכלם פסולים לרוח
ומה שיפלה במסקנא לא בכח דין אומר כן לא אם על המלך טוב כמו שיאמר גם ד

כי יצא דבר המלכה על כל הגשים
להבנות בעליהן בעיניהן באמרם
המלך אחשוורוש אמר להביא א
ושתי המלכה לפניו ולא באה

כי יצא דבר המלכה וגו' הנה
פתח בא לבאר היאך עותה
אל כל העמים ועל כל העמים לכך
אמר כי יצא דבר המלכה על כל העמים
בלומ' הדבר שאמרה המלכה שמיאנה
לכוח הוא הדבר בעצמו יצא על כל

הנשים ויאמרו כן לבעליהן ולא יעשו כמו שעשתה ושתי שמה שהעוה פניה היה של
בפניו כל הנשים יעשו כן בעיניהן ולפי זה יהיה בעיניהן כמו בעיניהם כמ' ויאמר
כמו לזכרים ואין לתמוה על החפץ שהיה שפיל לפי שהיה דקרא דכתיב באומרם כמ' ש
דממש דקאי אזכר אף כי פאסו של מקרא אינו כן אלא יכוו בעליהן בעיניהן על
הנשים כלומר יהיו בעיני הנשים כעין המיאים והכוון תדע למה מפני שיעשו קו
בעצמן ויאמרו המלך אספורום שלא להביא וגו' כלומר הלא תראו ששם היותו מלך לא
הופיל עם אשתו ושכין האמרו באומרם כמ' ומן הראוי שיהיה כבין ככנו לנקבות
בתוך שרבי מלך פרמה א' ה' ארטה לומר הרשע של המן להנזים הרעה הגדולה
גב ויון קנף שימסך מדבר זה לפנים ועמים שכל מדינות המלך שואמרו שמה של
באת ושתי הוא למכת מועט חשיבות העמים בעיניה שאלף כי הם שלמו אמרו
הנשים ולכך אמר כי יצא דבר המלכה על כל הנשים להבנות בעליהן כלומר יהיו
כנשים ופסולים בעיניהן וכשיאמרו בעליהן שלא שלחו הם אמריה שלא יאמרו המלך
אספורום אמר להביא את ושתי לפניו לא היה סכומת והמרשע לנו ולשרים לא למלך
כשיאמרו בעליהן כך הם יבזו אותם ויאמרו שאיכו כן כי דבר המלכה היה לפני המלך
העמים והמרשע רכופה היה לכל שרי המלך ואם והיום הזה כלומר כי יאמרו שר' פרס
ששרי אמר שמש דבר המלכה לכל שרי המלך ושלא היה כמו שאמרו בעליהן שמרשע
במלך לכדו ולפי דרך זה מלת באומרם קאי אבעליהם הזכרים כמבואר ולי אפס
דנקם באמרם כמ' להורות על גודל לבד הנשים שיגבה לכבדן וימסלו על הכעלים כל

אחרי כן ויחמוד ופיה כלכו לכך אפשר שמה שהיה אומר לתכונם שדי יוכיה אשר
 תמות הוא שלא יזלזלו בכבודו ויחשבוהו גרוש בעיניהם כי נשים משלו בו אמנם
 בלא חפץ במותה לכך אמר טענות כנראה להם ב' הכנות זכות וחובה המענה
 חרת של זכות היא זו שראוי לחוש לכבוד אביה מלך גדול ואין להאשימה כל כך
 במלכה ושתי כלומר היא מלכה מורש המלוכה ושוד שיש לה טענה טבעית
 חתי לה סריסים כגזורים הם עליה שתכוא וכן לא יעשה ולא את מאמר המלך ביד
 ריסיס הרי אלו ב' טענות של זכות ולפיכך אמר במלכה כלומר הדין שאני אומר
 דוכו אינו שתמיתו אותה שלא בחייה ולא במלכה ולא אמר למלכה וכפי זה והיס
 בת אומרו למעלה ויקנף המלך מאד ומתתי בערה בו ענין כפל לומר שקנף המלך
 שלא באה ומתתי בערה כו' על ש היה מחויי לרובה ואולי יתייבשה ויסירוה מנכירה
 זה רש בעיניו ולכך אמרו בנ"ש: שאמר להם לישראל דיוכיה כיהלי אמרו היכי
 פעבד כימא דלוקסלה למחר מפכת ליה חזרא ודכיר לה וכפי לה מכן וכו' מפכו שהם
 הרבישו בלכריו כזקקז וכותה ואפילו שאם עתה אם כתיב אותה יוסר בעיניו הוא
 מפכו היותו מורה ורנוי אבל כשיסיר יוכו מעליו יחזור בו ויתבע אותה ממנו ויאמר
 בלא אמרתי אליכם לאמר אל תחזיקוה כי אין לה ספק משפט מות ולמה ריחיתם
 אותי ותנכבו לכבי;

ויאמר מו מכן לפני המלך והשרים
 לא על המלך לבדו עורתה ושתי
 המלכה כי על כל השרים ועל
 כל העמים אשר בכל מדינות
 המלך אחשוורוש :

ויאמר ממך וגו' הנה חל אמרו
 בנת מבאן שהדיוס קיפן
 כראש כהיות הוא הגרוש וקל שבכל
 עכא אמר והשיב קודם שיסיכו הספר
 ולא הכתיב כמתתי ויאמר ממך אמר
 המלך והשרים כלומר לפני המלך השרים
 פכיו לדבר בפניו אי צדול שמו ולא
 לפני המלך והשרים ונדע מה אמר
 לא על המלך לבדו וגו' יתכן כפי הפירושים שמתבאר למעלה דה"פ כפי מה שבארנו
 שאחזקתה היה מהפך בזכותה והיה אומר שאין ראוי להאשים אותה כל כך כמו
 שכתבאר לכך אמר מומכן שלא יחשוב לזכות אותה בטענותיו כי אפילו שהמלך יאמר
 מחול לה מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול ומה גם כי אפילו שהיה כבודו מחול
 זה אינו כונן למלך כלל כי על כל השרים ועל כל העמים אמרו על כל השרים
 לפי שבהיות כל שר המדינות לפניו אולי יפתם בחלק שפתו וימחלו גם הם לכך אמר
 על כל העמים וכיין שהו' דבר כונן על דלת העם דילמא אובא חד כחדינת הים דלא
 כימא ליה ואין חבין לאדם אלא בפניו עוד כוון ממוכן הרשע בטענה זו להחליט משה
 שחששו וסר אל שאמרו כשיסיר יוכו מעליו ותכעבה ממנו לכך אמר ממוכן שהדבר

ועד קטן : ויוטב הרבר בעיני
המלך והשרים ויעש המלך כדבר
ממוכן :

סגור לכך אמר מדבר זה שיפסם
דכונן הנקמה סינקס מוסתני יכזה
המלך שהקול ישמע בכל מדינ ומדינה
ברווא קרי כחיל להודיע ולסבוע כך
וכך היה מעשה ועל זה ועל זה כהרבה

ווסתני המלך ואם וכשמע פתגם המלך אשר יעשה כלום פתגם המלך שיפסם וסינקס סינקס
מוסכ' כרי' סיהא כשמע בכל מלכותו ולא תאמר די סככריו כסוסן ומכוכנתיה ושופק השמי
יולך את הקול ועוד שהרי שרי המדינות מנויין לפני ואין כורך לכך אמ' סלא יופיל זה
ספמי כי רבה היא כלומר מלכותך היא רבה וענומה מאד כדקסינן סמלך ככפה ויש
סדוכו ועיירו גדולות וכפרי' הרבה סלא ידעו הנזר' ממת' סהן רמיקי' וסכראין לסס סס
המלך ואת' ת' אס כדברך שהס רחוקי' אין כור' כזה שהרי לא סמפו מרד ססלכ' ודכרוס
ואתה אמרת כי ונא דבר המלכה על כל הכאים ונז' ואס כן לא ימלס או ידעו מרד
המלכ' או לאו אס ידעו מרדה עס היות' רמיקי' כודא' יסגס ידעו דינה ויקחו מוסר ואס
לסכת היותס רחוקיס לא ידעו סרמכנה אין חשס לכך אמר וכל הכסיס יתנו יקר
לכעליהן כלומר מה סאמרת' למעלה כי ונא דבר המלכה על כל הכסיס להכנות ונז'
הוא דבר קשה מאד סככזו את כעליהן באומרס המלך אססורוס אמר להכיא וכנ'

ודבר זה כודאוי שהמדינות הרחוקות אשר לא שמעו מרדה לא יכזו את כעליהן עכא
אני רונה שתגזור סיתנו יקר לכעליהן ויכבדום בעמם : אין כורך לומר סלא יזלזלוס :

א ורנה אומריו וכשמע פתגם המלך ונז' כפי אשר כתב' למעלה סלפי שהמלך סל
כדת מה לעשות שהוא רמו אס יעשה כדת פרס ומדי והסיכ ממוכן מדבר זס
סו' כללי וכונע לכל סעולס וראוי סיכתכ כדתי סכיהכ רכונן פרס ומדי לכך אמ עתס
סרשע סענה כמרנת ומועלת הכמשך מדבריו והוא סאס יעשה כן סגור חומר ויקס
סענין הזה ככל דתי פרס ומדי ודעו סעולס שהוא מוסל ככל סעולס וכפרס ומדי
ומלכותו רכ וקיקי' ואס וכשמע פתגם המלך אשר יעשה ככל מלכותו תדע סס' וסל
סממע כי רכס סיה סמלכותו הוא רכ וענוס ומוסל כמלכות פרס ומדי סכל אס לא
תעשה אל' כדת פרס או מדי יססכו סאינך מוסל על כלס הרי תועלת אמר' ועוד
תועלת אמר' וכל סכסיס יתנו יקר ונז' עוד יתכן אומריו וכשמע פתגם המלך
רנה כלי' רגליס לדבריו כדכרי חכמה

אמר דברה על המלך סרה ססירה מנכירס הקול ישמע ככל סעולס וכל ססס' מוס
רני' וכוסרו כלל הכסיס ולא תעשינה כזאתה ויקחו קו רכ ועמס ממה ויאמרו אס
יאתו דסיני בגויס סרתי במדינות כת מלך רכ ועכוס כהרבה על ססרכה לכוא כדבר
המלך תה' יס' באיזוכי קיר כמונו ואס וכשמע פתגם המלך כלו' דבר זה ומספט אסל
המעשה יסל כשאי' רכל מלכותך תדע למה כי רכ סיה כלומר סארורה הזאת רכה
די' ונז' ונז' וענומה ונת מלך ועכא כהרבה יסאו קו כענמן סאר הכסיס וכל הכסיס

אמנו יקר לבטלהן הנה דיוק באומרו יתנו יקר ומן הראוי שיאמר ועשו יקר מאי יתנו
 אכל כיון אל דבר כפ"א והוא שמה שכתבתי הרשעה הזו היא כי בתלית כאלו גדול
 אביה וכן אמרה לאמר בר אהוריני דאבא כוונה לומר שהיא נכבדת מכל בית אביו
 והכבוד שבא לו היא מזה ונדולתה עתה יווסרו כל הנשי ואף כי יראו כי הם גדולת
 ומיוחסות יתר שאת על בטלהן והכבוד שנוסוס לבטלהן הוא מדרך עב"ז יתנו יקר
 לבטלהן ויאמרו שהיקר שנוסוס להם ולכן הוא בטביל בטלהן לא בטבילן אף כי הם
 גדולות ומשוכות ובעליהן היו ככזים ושפלים ואף למגדול ועד קטן :

ומטב קדבר בעיני המלך והפרים הנה להיות הדבר הזה שאמר תופלת למלך
 ותופלת לשמים לכל המלכות כמדובר לכך וייטב הדבר בעיני כלם ויעט
 המלך בדבר מזוכן הנה בא הכתוב להודיענו להדריכנו בכתוב מנוות הענוה והמוסר
 שם היות באשר כתבאר קנת היות המ'ך תאב ותפן בקיומה של ושת' מן הסכות
 אשר כתבארו עכ"ל לא אמר לעשות המשפט אף כי שמש כי הדיוט קפץ בדאש ומן
 הראוי שלא יסוג לדבריו ולא יאכה לו ולא ישמש אליו או אם יעשה כן יהיה על פי
 שמים רכים וכבדריס וגדולים ממנו ויאמר כיון שהדבר טוב בעיניכם אעשה כן גם
 אני לכך העיר הכתוב שלא עשה כן אכל להיותם דברי המן חכמה ושכל טוב הודה
 לדבריו כפי ואח' והודה ולא בוש כן אעפ' כאשר דברת אתה אף כי אתה קטן בטבולן
 לא מפני שטוב הדבר בעיניכם ואף ויעט המלך כדבר ממוכן והיה די ויאמר ויעט
 המלך כן כדלקמן וייטב הדבר בעיני המ'ך ויעט כן אכל הכונה לרמוז אל האמור :

ושלח ספרים אל כל מדינות המלך אל מדינה ומדינה בכתבה
 ואל עם ועם כלשנו להיורת כל איש שורר בביתו וכדבר כלשון
 עמו

המלך אל מדינה ומדינה ככתבם ואל עם ועם כלשנו לרמוז אל דתי פרס וכו' אשר
 אין לשומתם וכתבם ודתותיהם שהם וגם אל כל אומה ולשון אשר יהיה בין דיוק
 בלשון וכמדינה ומדינה כתבם וכלשונות קטן שם לפי שכמדינה אחד על הרוב יסיה
 בתבה שיה אף כי יהיו מלשונות הדבה אחת כלשון אף כי יהיו במדינות אחת כל
 ועם כלשונות לכך כדי לברר הדברים כתב לכלם ככתבם וכלשונם וכאב כל המאורע
 ואיך נהדנה ושת' ס' אשר לא עשתה את מאמר המלך הנה באל קיים שבת המן אשר
 גזר וכשמע פתגם המ'ך כפי מה שכתבאר בדרך הראשון שנה שיריע הדבר בכל

פ' אפר

מדינות המלכות להודיע איך מהרבה וסתי על כך וכך ומסס והוס גרמא להיות כל אלו
 שורר בכיתו לא סת' כתב כן בכתב שיהיה כל איש שורר בכיתו פאס כן מטמע שמלך
 ספס הים כדאמרוכין בנח' דאפילו קרמא בכיתיה פרסנא ליהווי אבל הכוכה סכתב אל
 כל מדינות המלך מה שאירע לו סתי פדו טיהא גרמא להיות כל איש שורר בכיתו תדס
 סכן דאס לא בן הים לו לומר שיהיה כל איש וגו' כיון טיהא גזרס מאו להיות אלא ודאי
 דמו לאשר ביארנו וסוב מנאטי לרב רבי ונתק עראמה סכתב כן והוסיף כופך משלו
 על מה סכתבתי כי הוא אל כתב סכיון אחשורוש לסתי סכות כתיבתו פונס וסתי על
 חטאתה כדו שמסס תמסך להיות כל איש שורר בכיתו וסכת מה סכתב לכל פס וסס
 כלסוכו מסס ומסך שיסאר כל פס מדבר בלסון עמו פ' שיסאר כל פס מדבר כלסוכו
 פאס הים כותב לכלס בלסון אחר היו כלס מתהפכים אליו כדי להנכו ואמר עוד כי
 זהו תפארת המלך שיהיו הרבה ממלכות הארמה תמת ידו אשר ריבויים וראה חלויף
 בלסון כיסיהס עכ תורף דכרוי : עור יתכן לפרס אומרו להיות כל איש שורר
 אף כי יהיה פסוטו כמשמעו סהו' כווי הכוכה להיותו כסוך מכחס ה' חוסת
 עקלתין וסתי הרשעה אשר פתתו כרוכ לקחה ובאותה והיא סלמה לו לאמר הכיר כל
 למי הגדולה והמעלה והמלכות הלא לנו היא לי ולכית אבי ואת אהרורי דאבא וכל זס
 גרס היות אסתי חס'בה ממנו וכבר בא בדבריו ר'ל כמס'ת יכמות חות דרנא וסב
 אמתא הכה זאת הגזרה וענה טובה קמל אחשורוש סיקח כל ארס אסה יותר גרופס
 ממנו כדי סהוא ומסול בה ולא יהיה מחותן סחייהן איכס חיים מי פאסתי מוסלת עליו
 וסס להיות כל איש שורר בכיתו בור שיפסה הארס שיהיה שורר בכיתו סהוא יהיה פר
 ומסוב מכיתו הלא היא אסתי ולא היא תהיה חסוכה ממנו ומדבר כלסון עמו גס
 רמו לפי דרך זה סכי יקח איס אסה תהיה מלסוכו ולא מלסון אחר סהרו כל רפתו
 אשר באה עליו היא להיות אסתי מלסון אחר טהיה כסדית והיא פרסי ועל ברוב מב'
 לסוכות לא כאה ומתקבל הזיווג והנה מה טוב ומה נעים שיהיו כלס גוי' א' ללסיכותס
 בארנותס לגויהס ולכן גור כן סיקח כל איש מכני לסוכו וסס ומדבר כלסון עמו סלא
 יהא נריך לדבר כלסון אחרת לאפניו :

אחר הדברים האלה בשוק חמרת
 המלך אחשורוש זכר זאת וסתי
 ואת אשר עשתה ואת אשר נגזר
 עליה :
 וסתי להיות רע ומר עליו המעשה אשר נעשה רנה להפך בזכות וסתי ולכן אמר זכר
 את וסתי כלומר זכר מעלת ונדולת וסתי כי בת מלך היא והיתה ופת תואר אין כמוס
 ואס

ואם כן היה ראוי שיעברו על פשעה מעט מוצר ועוד רנה לזכותה וסקל במאזני
 משפט מה שעשתה והעונש צנתנו לה והכריע העונש את הרעה שעשתה ולא זכר את
 זשתי ואת אשר עשתה פו' מה שעשתה ומטאה וזכר מה שנבזר עליה והיה יותר מן
 הראוי כפי המטא כי למה תמות מה עשתה אם סרהבה לבאי הדין עמה מפני שביתו
 עליה דברים אשר לא כן הלא הם שתכנאו והכנתיה ערומה ולא באוה תהלה לכבוד בת
 מלך להראות כבלותיה לעיני הזרים וראובל העמים קלונה ותגלה ערומה בקהל רב
 ואפי' אם תאמר אשר לא טוב עשתה באשר דבר מלך שלטון אם כן היה די שתענם
 להביאה ערומה בעל כרחיה אבל להמיתה שלא כדון עשו :

ואי יהיה בונת זכר את זשתי שמתה הזכירה בשפתיו טער העת ההוא מחמת
 הרוב והמרון אף לא כשא את שמה על שפתיו עד שהס' כעס מיבו והזכירה
 בשפתיו ולפי זה יהיה זכר מלפין מזכירין לא זכירה כדעת כי אם בכיו ובשפתיו ולפי
 דרכם אל שאמרו בנמרה ויהיה בונת הכתוב כך שאחשורוש היה נדון בקרכו על מה
 זמל מה באה לה הרעה הגדולה הזו להרבה ערומה ובשבת ואם תאמר על שמרדה על
 המלך שבוה עליה שתכנאו ולא באה מכל מקום קשיא למה לא באה כמו שאמרו בנמרה
 מזכירי פריכתה הואי מאי טעמא לא אתית וכו' ואם כן היה נכון אהשורוש כיון שהיתה
 פרוכה תה' הסטן קטרג עליה שלא תכנאו וסכל ענתה אבל כשזכר מה שהיתה עישה
 בכנות ישראל הכשר והגבוה שהיתה משעבדתן למלאכה בשנת ערומית אמר והנדון
 עליה חת הדין כי כדון באה נה הרע הגדולה הזו ולא זכר את זשתי ואת אשר עשתה
 לבנות ישראל ביום שבת קדש ואשר נבזר עליה מדה במדה וכוה יתורץ אומרו זכר
 את אשר עשתה והלא מה שהיה הוא פו' וועף ועלה חמה כאפו עד שכסיו הו' מפני מה
 עשתה ישתה כשון מחמתו זכר מה שעשתה לו אדרבה היה לו לשכוח מה שעשתה אבל
 כפי זה יתורץ דמה שאומר את אשר עשתה לא קאי אמה שמרדה בדכריו אלא אשר
 עשתה לבנות ישראל : ועוד יש לפרש יתורץ קושיא זו כשנכאר שמת המלך
 לא היה עם זשתי אלא אדרבה תכף להרונתה כיחם על הרעה ועלם
 מחמתו בהמן אשר נווה להרנה ואמר הדברים כשון חמתו זכר ונתן אל לבו כי כדון
 היה כי זכר אשר עשתה ואת אשר נבזר עליה ויפה דכרה כפי מטאה ורשעתה :
 עוד יבואר לקמן כפ' ד ביאור אשר אומרו זכר וכו' :

ויאמרו נערי המלך משרתיו
 יבקשו למלך נעורות בתולות
 טובות מראה : ויפקד המלך
 פקידים בכל מדינות מלכותו
 ויקבצו את כל נעורה בתולות

דיאמרו כערי וכו' הנה כפי אשר
 ביארכנו אומרו זכר את
 זשתי ואת אשר עשתה שכינתו להסך
 כיכותה וזה יתורץ קושיא פיס
 לנקרים הסיס הללו היועיס למלך
 בתכוס שאמרו יבקשו למלך וכו' אבל

טובת מראה אל שושן הבירה
אל בית הנשים אל יד הגא סרים
המלך שומר הנשים ונתון
תמרוקיהן; והנערה אשר
תיטב בעיני המלך תמלוך תחת
ושתי ויטב הדבר בעיני המלך
ויעש בן:

כאשר כתבאר היות מהפך לבו בקרבו
וכיחס על הרעה אמרו נערי המלך
ב'גש אפסר שתמסך תקלה גדולה
חזה טובו המלך להרוג את המן ואת
כל אשר היו בענה שרי המדינו אשר
לפניו והמלכות יחרכ לכך אין תקנה
כיו אם לננות לבקש למלך נערות
בתולות טובות מראה וכיון שכן לא
יזכור עוד את ושתי כי יהיה עסיק
בהוד יופי האשה אשר לקח וגם

לפי דכרו רזל אשר ביארנו מזכר מה שעשתה ושתי לככות ישראל וראה המלך כי בגזר
עליו כמדה שמרדה לכך בויה נערי המלך שיבקשו למלך נערות בתולו טובו מראה לא
אמרו יפות תואר או יפות מראה אלא טובות מראה לפי שראו כוונת המלך לבקש
אשה כשרה והנכסה שהיו הוא שמח על מה שאירע לו ושתי כעבור מה שעשתה לככות
ישראל אם כן בודאי צריך הנערה שתהיה טובת מראה שהכרת פניה יען בה כי
טובה היא נעמה ויראת חטא ולא תענה שנות: עוד יתכן לפרש כונת הכתוב
למעשה באומרו זכר את ושתי ואת אשר עשתה וגו' גם יתירץ הקושיא אשר הקסינו
למעשה גם כתן סברה לכערום מה ראו על ככה לבזר אומר לבקש נערות וגו' לכך
אומר להיו נערי המלך חסרתיו תמיד כיום וכלילה אפשר שראו בסדיו המטה סומכי
מורו כי יחס לבכו וכפתה לבו על אשה וחמד יופי ושתי כלכו וזכר אותה והוכה כחמת
קרו לכך כוונתו לבקשו למלך וגו' כלומר יבקשו עתה לפי ענה נערות בתולות טובות
מראה אשר כשושן אשר ימלאו בה לפי כורך עשה וגם יפקד המלך פקידים בכל
מדינות מלכותו כדי שכל נערה בתולה טובת מראה יביאו לסוסן כדי שיבררו ויבחרו
מכלם נערה יפה אין בחזה טובה וכשרה כדי שאתה הנערה תמלוך תחת ושתי
ותהיה אשה למלך ולא פירוש הכתוב מה יעשה בשאר בתולות אשר לא ייסרו בעיניו
אם יסורו למקומן או לאו ואפשר לומר שבאומרו תמלוך תחת ושתי רמז שהנערה אשר
תיטב בעיני המלך תמלוך ותשים כתר המלכות על ראשה אמנם השאר יהיו כפלגשים
למלך ועבדי אמרו אל יד הגא שומר הנשים ונתון תמרוקיהן כפי הנראה לכאורם
דונה לומר ליד הגא שהוא שומר הנשים ונתון תמרוקיהן אעפ' דלפי זה היה צריך
לומר ונתון מכל מקום הכי קאמר ונתון תמרוקיהן הוא על ידו ואפשר עוד לפרש
שאומרו ונתון תמרוקיהן גם היא גזרה מנערי המלך והכונה שאולי הגא סרים המלך
כדי להבחין היפה ושאונה יפה לא ירנה לתת להם תמרוקו הנשים כי כמה יודע איפה
איוו היא יפה אם כלם יתבררו ויתלבטו ואולי יאמר באזר הם ולכו אל המלך ואשר
תיסר בעיניו שהיא יפת מראה תמלוך לכך אמרו נערי המלך שלא יעשה בן לא ונתון

תמרוקיהן

ויהי קיהן צוה גם על כתיבת תזרוקיהן והטעם לשתו סבות אחד מפני כבוד המלכות
 אחת לחיו שילכו כן אס לא כתמר קיו ותפנוקי מלכין ועוד דבשלמא אס כוכת המלך
 לפי ופני כוחא אבל כפיו אשר ראו והכירו בדבריו המלך שכיחם על ופתי על אשר
 ליה לו לאשה להייתה רשעה מטכדת את כמות ישראל כפרך ביום שבת קרס וברך
 אה דקלה למטרפסה אס כן אין חפץ למ'ך באשת כסילות הומיה ועגלה יפיופיה
 אשה יראת יי' היא תתהלל לכך ננו וכתון תזרוקיהן נאם והכערה אשר תיטכ
 המלך תמלוד וגו' כי'ומר אין המלך כושע ברוב ופני כי אס ביראת יי' והכערה
 תיטכ כטיכיו שיראנה כערה והצננה תמלוד תחת ופתי הרשעה ולפי שכל דכרי
 דים הללו טעם וקטים יקחו לכך וייטכ הדכר בעיני המלך ויעס כן כלומר עשה
 דכריהם לא כפל דבר אחד ארנה גם כאשר אמרו שקודם יחפשו ויפשפשו כשופן
 מתפנויו לפי עשה ואולי גם לדורות תשמוד לפני המלך ותהי לו סוכנת :

ויש יהודי היה בשושן הבירה
 ומומרדכי בן יואיר בן שמעי בן
 דניאל איש ימיני : אשר הגלה
 ושלם עם הגלה אשר הגלתה
 נבוכדנצר מלך בבל :

ואיש יהודי וכו' חלל בגמ' הקשו קרי
 ליה יהודי אלמא מיהודה אתי
 וקרו ליה ימיני אלמא מבנימין אתי
 ומשני פנווי סוכא ופקר השכנו הנדא'
 לי ככון כפי הפסט לומר דלעולם
 מבנימין אתי וקרי ליה יהודי על סם
 היותו מוכתר בכתר תורה ועבודת
 פמים ולכך נקרא יהודי שהוא סם
 היחם לישראל וכן אמרו בגמרא כל

ופיר בעז נקרא יהודי שנאמר איתא נוברין יהודאין די מכית יתרון ונומר והקשו
 ספית תימא אימא שקראם יהודאין לפי שהיו משבט יהודה בדכתיב ויהי כהם
 ויה דה דינאל חכניא מיסא ועוריה זיל דאתא כר' שמואל בר נחמני דאמר כפרק
 דינאל מבני יהודה חכניא מיסאל ועוריה משאר שבטים עב ויש לקשות קושית
 דת כדי לביא עד תקובת תירוז אחר לקושית התוספות והיא לדעת למה זה היתה
 ה לקרא הכופר בעז יהודה ולמה לא כנו אותה כסם שאר שבטים אבל הככון בזם
 ה יתירן קושית התוספת דלעולם דינאל חכניא מיסאל ועוריה משבט יהודה קא
 ולכך נקראו יהודאין וכיון שהם היו משבט יהודה והקימו עולה של תורת אליהו
 ה הקדושו ואלו הם על לכך כל הכופר בעז נקרא על שם כי הא דאשכחן דנקראו
 קים על שם נדוק וכיתוסים על שם כיתוס כיון שהתיקו באמונתו גם כן הכא לכך
 או על שם של יהוד לפי שבני יהוד חללו שם פז כמרדכי ולפי שהם קרמו לתורה
 דוכר לכך תלו את מרדכי בהם ואין להקשות לזה היכי קאמר בגמרא נבי אלמנו
 יהודית ילדה את יודי וכי יהודית שמה והלא כתיב שמה ולמה נקרא שמה יהודית

על שפירה בעל דכתיב ותרד בת פרעה לרמוץ מגלולו אכנה וכו' והיו בתיה קר
 כמה דורות לדיאל חכמיא ויהיך קראנה על שם שעדין לא כולדו זו אינה קושי
 שמסדר דברי הימים היה עזרא כדתניא במסכת בתר עזרא כתב ספרו וספר דבר
 הימים ועזרא היה אחר דיאל כדמוכח הת' בכבא בתרא אס כן עזרא המחבר קר
 אותה על שם דיאל חכמיא מושאל ועוריה לפי שפירה בעל כמו ה' זהו הכר' לי כס'
 ופשוט בזה ואף כי התוספת פירשו כאופן אחר וכפי זה כוונת אמרו אי
 יהודי היה בשוץ הכירה הוא למרץ ולגדף מעט בלשון נסתר את סאדית ישראל אס
 היו בעירו כי כלם חטאים לוי בערכו ולא היה בהם איש יהודי כופר בעל כמוהו ולפי
 זה יהיה כונת אומרו אשר הגלה עם הגולה וגר'לתת טעם למה גלה שלא בעוכמו
 גלה שהוא נדיק וחסיד אבל אבב הגולה אשר הגלתה עם וכניה גלה עמהם להדריכס
 בדרך יפרה כי לולי הוא כבר אבדו להם וכטמעו בין הגויים והרב רבי מאיר עזרא
 אלהה כתב שהפסוק זה של אשר הגלה עם הגולה הוא פירו' איש יהודי שלעולם ומי
 היה מכני בניה של דמל סעתיך ליפול זרע עמלק בירו וקראו יהודי להיות שהובל
 עם כני יהודה: ובמדרש איש יהודי מלמד שהו' מרדכי שקול בדורו כמשה בדור
 דכתי' ביה והאיש משה עמו מאד מה משה עמד בפרץ דכתיב ויאמר
 להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפכנו וכו' אף מרדכי כן דכתיב דורש טוב
 לעמו מה משה למד תורה לכל ישראל דפתיב ראה למרתי אחכס חקים ומשפטים א
 מרדכי כן דכתיב דכרו שלום ואמת עכ' וראוי להקטות ראשונה מה הוקט
 להם בפסוק שהזכיר לדרשה זו ועוד מה ראה זיותי מדכתי' דורש טוב לעמו שט
 בפרץ אכא פמוכא דהאי דקאמר קורא דורש טוב לעמו היה בסוף ימיו כשנתנה
 ויהי ספק בידו לעשות אחכס בתחילה מכליה וכן הראיה אחרת דמויתי מד כתי' דבר
 שלום ואמת הוא אבב מכלן שמתלה היה כן דמויתי הק' דרשה בקרא דאוי
 יהודי משמע שרונה לפרס שלעולם היה זה דרכו ומאן לוכח: וראיתי רב כמה
 יוסף טאזטסק אלהה שכתב במאמר זה אל כונת המאמר להשיב למה שיש לפקפק
 שלמות מרדכי כי לא נראה כל כך שלם משלטה בחינות האחד שנראה שהוא גיאה
 וגם רוח למה שלא רצה להכניע לפני המן ולהשתחוות לו ומה לו בכך והנראה הוא
 המורות הזנונות והשני כמה שהסתכן את כל ישראל בסכנה עצומה ומה נדקן מש
 והב' שלא היה חכם אחר שלא היה יושב תמיד כי אס בשער המלך ולא היה משמח
 בתורה ובעינין ויושב על הספר ותורה היאך נעשת לזה כא והשיב על ראשון ראשון
 נגד ר' הזכיר שהיה עמו כמרעה ואס עכב עמו מלהכניע מלהשתחו' להמן היה מס
 שהיה על בחיקו והמלך לא נזה להשתחו' לו דכתיב כי כן נזה לו המלך ולא כזכר ל'
 כשירו הלמש' אל שם ונגד השני הזכיר שהיה מסתכן עמו בעבור ישראל כמ'ס מחכו
 וכו' ולפי שנהנו ישראל מסעודת הרשע ההוא וכמה וכופרו מעונם בו לפיכך כחת
 סאיגרת כמים כדפריסס אל עד סמר'עה עמד משם ומרדכי מכאן ונתפללו על ישראל

וכמו

מזה בדבריהם אל וכדו סיכוכרו עוכס סס נפשו בכפו נצרות המן הרמס כמו טעסס
בחס בקנחתו את קנאת ה' טעסס נפשו בכפו על אודות זמרי סאס לא כן היו מיביס
לן כלוה וכמו שהביא הרמבן אל כן בסדר שופטים כי כשאמר משה הורגו אוס את
יו היו כל כך הלויס בנימנוס שיהרגו את כל ישראל וכאותו האיס טעסס פסק
מן וכן הכתו' אומר אנכי לוי' אנכי אסירה בפרוע פרעות כמו שמפר' אנכי במקומו
ה החזיק מרדכי השלם הזה ולפיכך החזיק עמנו מלהשתחות להמן שהיה עז בחינו
כר ולכן זכה טקרא אוס יודוי כמו שאמרו אל יהודוי טכפר בעז' שלא השתחוה
מן שכל הכופר בעז' נקרא יהודוי דכתיב אתי גיכרין יהודאין וכגד הג' הוכיר שהוא
ה שלם בחכמה כמר' עה ועקר עסקיו היה כתור והוא היה ראש הסנהדרין והוכיחו
ממש דברי שלום ואמת והרי שליח ותו עד שהנלח דרכו כמה שהיה כאמן ביתו
ל : ועדיין יקשה הקוסיא השנית שהקשתי : ואפשר לפרש עוד לעד טכעל
מר הוקשה לו למה הוכיר שמו כזה האופן אחרי היותו אדם חשוב ורסו' ומן הראוי
מר גדול ליהודים היה כשוסן הכירה ושמו מרדכי אבל באמרו אוס יהודי טשמע
לתי מחטיו ועוד קשה דכשלמ' אס כותב המגילה היה מאומה אחרת נכון שיכתוב
יהודי אבל כיון דנקטינן דברוח הקדש כאמרה אמאי קאמר אוס יהודי לכך בא
למאמר ותירץ דכשלמ' אס היה אומר יהודי היה כימא שהיתה מקשה שלא היה
יורו בלסון חשיבו' אבל פתה באמרו אוס יהודי מלת אוס תורה על המעלה ונדולה
ויותו למר' ולכך אמר מלמד שהיה שקול בדורו כמשה בדורו כלומ' באמרו אוס
יהודי מוכירו בלסון גדולה ומעלה ומלמד שהיה שקול כמר' עה טכמלת אוס מורה על
שיתו שלם במדת הענוה כמשה דאתיא אוס אוס כתיב הכא אוס וכתוב התס והאוס
טסה טכיו ובאמרו יהודי מוכיר השתי שלימות אחרות אחת שהיה עומד בפרץ כמשה
דכו' עליו השל' ולכך נקרא יהודי לומ' שהוא להיותו עומד בפרץ היה טבה להיות זרע
האל בעולם והוא עקר ושורש סס יסודי בעולם שאילמלא הוא לא טכאר זרע יהודי
לס וכל זה להיותו עומד בפרץ ומוכיחן כמילי דשמויא ולזה הבי מרדכי דורס טוב
לומר שהיה עומד בפרץ הן כמה טכונע להס שהיה מוכיחם ומחזירם בתשובה
טל בזרות רעות מעליהן ולכך אמר דורס טוב לעמו שהיה דורס להס מה טסו' טוב
טקס גם שהיה עומד בפרץ להתפלל עליהם לפני האל נב בעיני המלך והטריס
למ דורס טוב שהיה מכקס ודורס שלומס וטובחס ועתה לא יקשה הקוסיא השנית
למה דלעולם ממלת יהודי כפק' כדפרישי' אבל הביא הפסוק טל דורס טוב להוכיח
למה אחת שהיה עושה כן עוד היכוח במלת יהודי להורו' שהיה מלמדן והכי קרא
יהודי שהיה עקר דת יהודית ואילולי הוא כבר נשתכחה תורה מהיהודים לולי
מלמדס דת משה ודת יהודית ולזה הביא ראיה מר כתיב דברי שלום ואמת וכן
היס אס כהיותו טרוד בעסקי מלכות היה מלמדס מכל טכן קודם לכן ולכיו קאמר
יהודי לשבח ולמעלה וכבוד עוד אפשר תהיה כונת אמרו מלמד שהיה מרדכי

מחול וכו' שהקשה לו פשתי קושינו מהקפ'נו לכך אח' ס' דרכא בהזכירו בלשון זה
מע' לו מחני מקומות אחד להורות שהיתה בו מדת הענוה ולא היה מחסיב
לראש ויחסינ לא באחד הפס ולקורות זה כתב איש יהודי כלא אינו חשוב שכה
יהודי אחד מהם ועוד כיון לאקושיה למר'טה שהיה מלמדס ועומד בפרץ וזה
ממילת איש לבורת סוה וממילת יהודי כמו סביארכנו :

ויהי אומן את הדסה היא
בה דודו פתח לר' זאב וא
והנערה יפת תאר וטובת מ
ובמות אביה ואמה לקחה
לו לבת :

ויהי אומן וכו' אפטר לפרט כונת
אומרו ויהי אומן את הדסה
בא' מב' פנים הפן האחד אפטר סכא
לתת סכה סני' לבלותו עס הגנ'ה אף
כי היה נדיק תמי' בדורותיו לכך אמר
לפ' שהקנה נפה כרחמיו של פר' דה
א' טובה וכשרה ססופה להי' ותומה

אין לה אב ואם ואולי כהי' כי אין מושיע לה תשמע בין הבוים או אפילו לא
לא נאזה תהלה לבחורה עגלה ופיפיה לסכת בחכרת בחורים אשר לא מבני מול
המה לכך יי' נבא'ות הותיר לה שריר מהשרידים אשר ה' קורא כדי לחסות בכל
הפן הב' אפטר סכא להודיענו מעלת מרדכי ואם דותו שפס היותו אומן כשרה
קטנה בת דודו ענמו וכשרו יפת תואר וטובת מדאה לא מלאו לכו למעול בה
אלא לקחה מרדכו לו לבת כלומר כמו שהכת' אדם חס על כבודה שלא יכא לה ש
בשכנותיה וכל שכן יק'ו סאכיה לא יגע בה אפילו באכבס קטנה כן כהג' מרדכי
אסתר : וכנמ' אפ' יג'ו בכריותא תכיא ר' מאיר אומר אסתר שמה ולמה נקרא
הדסה על שם נדקותיה וכו' רבי יהודה אומר הדסה שמה ולמה נקראת אסתר
שהיתה מסתרת דכריה וכן הוא אומר אין אסתר מנדת מולדתה וגו' הנה
רבי מאיר ורבי יהודה בהכנת הפסוק מר אמר ויהי אומן את הדסה שקראה
והיא אסתר כלומר ענמות ומעשיה נקראת אסתר וז' היא אסתר כלומר הדסה
והיא כלומר על ענמותה ומעשיה נקראת אסתר מפני שהיתה מסתרת דכריה
מפרט קרא הכי ויהי אומן את הדסה על שם נדקותיה והיא אסתר כלומר היא
אסתר ומה שקראתיה הדסה על שם נדקותיה : ותו איתא במדא כי א
אב' ואם ובמות אביה ואמה למה לו אמר רב חסדא עברתה אחיה מת
ולדתה אחיה מתה אחיה וכתב רש"י ה'ה ובמות אביה ואמה למה לו כי אין לה
ואם אלא ללמדנו בא' שאפילו יום אחד לא היה לה אב ואם וכו' כוונתו אלהה ל
אלה תהיה הקושיא דכיון דקאמר כי אין לה אב ואם אמאי והוכרך לומר ובמות
ואמה זכ'ו הנראה לכאונה פירוט זה היה ויתר פסוס לפי ט' שון הבמר דק
כי אין לה אב ואם ובמות אביה ואמה למה לו דמשמע שהאומר
חיות

וקד לא הקודם אמנם רש"י אלה לא כחר בזה חסתי פתי סכס רש"י חסתי רש"י לקח
 לא קאמר וכמות אביס ואמה דאתא לאשמושינן דתכף בחות אביס ואמה לקח
 דכ"י ואם לא היה אומר רק כי אין לה אב ואם ולקחה מרדכי ה"ס כראה שאמר וכן
 לא תכף אם כן אין מקו' קושיא וכמות אביס ואמה למה לי ועוד סכס סכס
 ה"ס בן שקושיא למה לי ורבה למה לי וכמות אביס ונו' אם כן מאי חסתי דאתא
 ומושינן עברתה אמה מת אביס וכו' כל לא משתמע מאמריו וכמות אביס ואמה
 דר"ב ה"ס כראה שאביס ואמה מתו גם סכיס כזמן אחר יותר כראה וכנלה דרסה
 חכ"י אין לה אב ואם כמו סכתרד"ש אלה אפ"ל אם אחד לא היה לה אב ואם ואם
 לאמאי חסתיך וכמות אביס ואמה אי אמרת דלאשמושינן עברתה אמה מת אביס
 ככר למדנו זה חכ"י אין לה אב ואם דמשמע מהתם יותר מוכחות אביס ואמה
 דתבאר לכך כתב רש"י אלה ספקר הקושיא שמקשים בגמרא הוא למה לי כי
 לא אב ואם וככות' כנח' באומר כ' אין לה אב ואם וכימו' אביס ואמה למה לי דנס
 וכן סמו' סוף נריך לומר וכימות אביס ואמה להשמשנו שתכף לקחה למה לי כי אין
 אב ואם בהיות דק אמר וכמות אביס ואמה אלא בא להשמיענו שלא ה"ס
 גת הכושר להיות לה אב ואם וזה כי אין לה אב ואם כלומר את' אס עניאית אב ו' אס
 בה עברת' אמה מת אביס : ונריך להכין ולהק' למה לאב את' מות' תכף להריון
 אס עד שעת הלידה ואם כרכ"י רש"י אלה שפי' כיון שהורתה אביס מת כמנא פ"א
 ה"ס לא אב משעה שנראה לקרותו אב וכסילדתה אמה מתה ולא נראית לקרות אס
 א' אס כן גם כאב היה יכול לקרות עד שתלד וימותו גם סכיס יקר ולא ימנע אס
 מר דמשעת הורתה אס היה חי ה"ס ראוי לקרותו אב אס כן גם האס כיון שחיה
 ההריון רבו כראוי לקרות אס ואם לא נראית לקרות עד שתנא הוא לאויר כפולס
 כן גם כאביס כאמר כן ויחיה ולא ימות עד באתה לעולם : והכראה
 ג"ס דבענין האב כיון שהרתה האס ממנה נקרא אב מפני שכבר הוליד וילד מס
 רש"י לילד שהינא מחדרו כסנא מה ש"ס לו מ'ק בולד וכך כנהו הכתוב בלשון לידה
 רש"י וילד אס ימנע בו נקרא לידה על פ"ס הטלת הזרע מכשני ושמשני לצב מחהרר
 מ' סוראב יג'ו פ"א אלה בפס"ק זה שהיקפ"ז לו למה אמר כנדיק אבי נדיק וכחכס
 וילד ולא כנהו כסס אב לכך אמר ש"יבן בהקדמה אחת מוכחת אבל תורתו
 א' ה"ס אלא אך המונה על הטובה ומכריו חכס או פסיר וכו' נדיק ורש"י ל
 אמר חסתי שהכחידו רש"י ביד האדם ולכך בענין הנדיק אמר אבי נדיק לפי שלא
 כוונתו לידה אס ה"ס הכן גדול ויבחר דרך הנדיקית אחנס במכס וילד מכס באומר
 ש"ס טלת הזרע שילד אותו אביס מאותה שעה כגזר פ"ליו ש"סמת כו כירוס שסת
 דחוכו פ"כ שמעתי מפי חכס מן שפתים יסן : ועתה נחזור לפיכך נכ"י
 וכן שכבר ילד ככר כראה לקרותו אב אס היה חי לכך נריך לומר שתכף מת אמנם
 אס כל וכן שהיא ככסנא אין ראוי לקרותו כנה או בתה כי על כפ"ל הוא שהיה יס

Handwritten scribble or signature.

Handwritten number or mark.

בזה תבין כי חמשה עשר ודע והיה עדין צה הוסיף לאמר הטולם מוט דבר לך
 תקרא אם עד זאת הדברה הוא לאורה ; ואפשר לפרש עוד בהכנת הכתו באור
 ויהי אומן את הדסה היא אסתר וגו' בא להראות לנו מעלת אסתר ואומן שלה
 היתומות להיות עזי פנים וקשו עורף אחר שאין להם תרבות ומה גם אם אירע
 כמו שאירע לאסתר שבת יומה כפארה בלמודה וגם דרך היתומות שהכרת פניה
 ענתה במ שהם דלות ובקושות מחמת עובי אף כי נאות הן העניות מחו ולתן הודיע
 הכתוב שעכף אסתר היתה כאלו היה לה אב ואם עשירים מלאים כל טוב אכשי חס
 וראי אלהים וזו והנערה יפת תואר וטובת מראה שבאומרו יפת תאר בה להשמיט
 פעם היותר יתומה היתה יפת תואר וגם לא היתה פרונה אלא טובת מראה כלומר
 היתה טובה ומסודה בעיני כל רואיה עם היות שבמות אביה ; ואמה כלומר שלא הכירה
 לא אב ולא אם תדע למה יבאתה טובה והגובה שלא כדרך טבע בנות הארץ היתומות
 מפני שלקמה מרדכי לו לבת והתנהג עמה כאלו היתה בתו יונחת ורכו ; עוד דוע
 באומרו הדסה היא אסתר וגו' שהכתוב בא לתת טעם למה נקראת הדסה והוא טעם
 קרוב למה שאמרו אל בנמ' בן עזאי אומר אסתר שמה ולמה נקראת הדסה מפני שהיתה
 בינאנית לא ארוכה ולא קצרה אלא בינונית כהדס וכו' אפשר שהכתוב בא לתת טעם
 למה נקראת הדסה ולכך אמר כי אין לה אב ואם ולכך היתה צפלה וענוה כהדס
 בדכתיב בין ההדסם אסתר כמנולה ; **ובגמרא** לקמה מרדכי לו לבת תאמר
 ד' מאיר אומר אלתקרי לבת אלא לבית וכו' ראוי להקשות כי כפי
 הנראה משמע שקר ואין להם הכריות לומר כן לא מקרא כמשמרו שלקמה לבת שלא הן
 לה אב אלא הוא והיה מתנהג עמה כדרך אבות עם כנים ; ועוד יש להקשות מה
 אפשר לומר כן ש... מרדכי לבית והיתה אשתו דאם כן היאך כלקמה בית המן
 בחוקת בתולה... לא כן כונו כי אם נערות בתולות ולקושיא זו יש לתק
 בתולת העון... כסוף דברי נערו המלך כמנא בהם דברים מיותרים וה
 אומדם והנערה אשר תיטב וגו' ולמה נירך לומר כן פס טא דאשר ת סב בעיני המלך
 ולא בעיניהם אבל הכונה שהם בענמן חזרו לומר שמה שאמרו נערות בתולות אינן
 מוכרות הרכה אלא אם ימנאו נערה יפה וטובה כמעפיה שתיטב בעיני המלך תמלך
 תחת ופתי הכה נתנו טעם לדבריהם תדע למה אין נירך שהיה בתולה מפני שזו בא
 תחת ופתי ואפילו אם לא תהיה בתולה אם תהיה נערה יפה ומס דה לא יקפיד המלך
 דהוה ליה כאלו לא כהרנה ופתי והיא בעולת בעל וכן תמנא ובהקבץ נערות רבות
 ותלקח אסתר ראה גם ראה דלא קאמר ובהקבץ בתולות דאסתר לאו בתולה היא גם
 יש נירך לקושיא זו כמה שאמל רב לטעום טעם בתולה מונא טעם בעולת מונא
 לומר שאף כי אינה בתולה הוה לה סגולה זו אם כן הוה ליה כאלו היא בתולה ; עוד
 יש לומר לקושיא זו דטעום בתולה היתה ומרדכי לא נבע אביה עדיון אבל הייתה
 ודאי דיוק קרא דקאמר לקמה מרדכי לו לבת ובמירו דליקומוין הוה קידושא

ה קימה משרה פפרון או אפילו אם באחר דלא סונו לא מידוכון ביניהם כות
 מן מוגבל וכוונת הכתוב לקחה מרדכי לו כדו להיות בית וזה מוכרח מנר
 לא כן קשיא הלאך ותכן שתכף כמות אביה ואמה לקחה לו לאשה והיא
 ת יומה היא אלא מאי אית לך למימר לקחה לפינת לנ לבית ועדין לא כנסת
 זכ דהא לאו קושיא היא דקרא דכתיב וכמות אביה וכו' לפי זה נא כשי למימר
 מות אלא כעבור מות אביה ואמה והיתה ותומה בעזבת לקחה מרדכי לו לבית
 מכל מקום לאו פספסיה דקרא הכי אבל מכל מקום קשיא דמכא לפו לחול
 כן: ואפשר לפרש דקרא דייק דקרא לקחה מרדכי לו לבת ומלת לבת
 ת לא כודאי אתא לאשמעינן דלקחה לאשה דחס לא כן לא
 לומר לבת או הוה ליה למימר כבת לאשמעינן דהיתה חסוכה בעיניו כבת אבל
 פ לקחה לו לבת קשה מאי אפשר לעשות מדבר שאיכו עמנו וכשרו ממנו כס
 מפני זאת יבטל מפריה ורביהו מלפיה לו בת וכן ואם כוונתו להגדיל האהבה
 אשר אהבה הוה ליה למימר כבת מאי לבת כודאי לבית קאמר :

בהשמע' דבר המלך ודרהו
 קבץ נערות רבות אל שושן
 ארץ ארץ יד הגני ותלקח אסתר
 בית המלך אל יד רהגי שומר
 הנשים: ותיטב הנערה בעיניו
 חסד לפניו ויברח ארת
 זקיה ואת מנותיה לתת ליה
 שבע הנערות הראיות להת
 מבית המלך וישגרה ואת
 רתיה לבוב בית הנשים :

יהי כהמש' וכו' ככון להשקיף
 ענין הכפל באומרו דבר
 המלך ודבר והכראה כוון באומר דבר
 המלך הוא על הדבר הזה של קבון
 נערות בתולות ואומרו ודתו הוא על
 הדם שאמר למסלה כענת המן שגור
 סיכתב בדתי פרס ומדיו וכו' ולכך
 אמר לפי הכתוב כמשמעי כל הנשים
 דתת הוה ומה נס מה שמשעו שנטעם
 כושתי עם היותו רבתי במדינות לכך
 היו פשטות וכאכחות אל הכלים
 לאמר מייובל לעמד לפני סתקי ממנו
 המלך הגדול הזה ולכך אמר כהמש
 דבר המלך ודתו ולכך היו כקבנות

אל כרחן הנערות ואם וכה קבץ נערות וכו' לכך כשראו ותומה אשר און לה אם ואם
 חמה כי אמרו און כעם למלך כאלו ומסודה ומעשיה כאלו בתורת ועול חכה ילא
 סכול אחרי היותה מלומדת כעניות ודלי דלות לכך יתקף אסתר עוד כיוון כאומרת
 והקבץ נערות ות לקח אסתר שרה הכתיב לתרין קושיא איך העלים העניונו עם
 ארץ עכדי המלך הלוקמים את אסתר מכית מרדכי ולא ראו וכו' היותו יסדיו ודע
 דאל אלא שלא ודעו נא הכינו וגם היא לא הגידה עמה ומולדתה לכך סעיד לפו

שיב

פיל אסתר

שכתוב מה היה מטעם שמרדכי בחכמה כפשוט כרווא קרוי בחיל תכף ומור אמר א
 לכו גם עלי ועבור כום ואזן אות תקן ומקר ובין הבתולו רבו שהיו נקבנים עם אותם
 ביניהם באופן לא יכירו מבטן מי באתה : עוד יתכן לפרש אמרו ויהי כהשמש ונו
 כפי מה שכתבאר למעלה שגור המיך שלא ישא אדם אשה מעט אחר וזה כיון באומר
 ומדבר כלשון עמו לכך אולי אסתר אם יכירו אותה היותה מעט אחר לא יקחנה לכך
 הנידו לכו הכתוב הפגמה מאת יי טעם היות שנשמע פתגם דבר המלך ודתו טכא
 בהקצן נערות רבות בתוכן ותלקח הסת ולא הכירוה וכל זה מאת יי היתה לנו
 לעשו של ודה הכם ולזה כיון מרדכי תמיד לנות עליה שלא תגלה עמה ומולדת עד עת
 בוא דבר יי טעם רטון ותיטב הנערה ונו לפי דרך חלל שביארנו שלא היתה
 בתולה שהיו כבר הית בעולת בעל למרדכי ודוויק אומרו ותיטב
 הנערה בעיניו כלומר אף כי לא היתה בתולה כשאה חן בעיניו ואם ותשא חסד לפניו
 ודוויק שלא אמר ותשא חן ומן הראוי לומר כן לומר שמלבד החן וכבוד שנתן ה' לה
 היתה לה מדה אחרת שהיתה כושאת חסד בעיני כל רואיה בכל רואיה אומרים זהו
 פוסה חסד עמהם ובבללם יכרסם אל עולם ולזה כווננו בכ אל באומרה חוט של חסד
 מסוך עליה : ויבהל את תמרוקיה הנה להיוותה רואה הגי סרים המיך ובאין ביותו היו
 אסתר ראויה והבונה למלכות יתר שאת על כל בנות עיריה ובולה מפני הנות חוט של
 חסד מסוך עליה כמדובר והסקף בשכלו היתה בלתי יפה בתכלית היפוי כרטיהים
 העומדות עמה ומה גם במאמרים אל אסתר ירקרוקת היתה חוט של חסד מסוך עליה
 לכך אמר הגי אל לכו אולי הטן ירקד בין קרני אסתרנום לבנותי קחת הנערה הזאת
 כי יתן שוכו ביופיו לכך תכף ומיד ויבהל את תמרוקיה שאזן ומקר מיד תמרוקיה
 ששנים ומתוקנים ביותר שאת כאשר ידע הגי כרי שמתוך כך יבוא לה מהי פי מעט מה
 וגם להיוותה ככות מרדכי העברי ההיך בגולה ובחבלי עוני אולי כחשה בפניה ועסה
 לכך ובהל את תמרוקיה ואת מכותיה לתת לה : ואת שבע הנערות הראו ונו כשכר
 למה לא אמר בתחלת דבריו ובהל את תמרוקיה ואת מכותיה ואת שבע הנערות הראו
 לתת לה ונו למה הפסי' במלת לתת לה ביניהם אפשר שכיוון להשמוענו חרוש רב וטנ'
 והוא שגם לנערותיה ההולכת לרגלה בזה לתת תמרו קין ומכות מה שלא כעשה כן
 בכל הנערות לפי שראה הגי היות אסתר הבונה ומוכשרת ותכלת למלוכה ולזה אמר
 ויבהל את תמרוקיה ואת מכותיה לתת לה ולתת גם את שבע הנערות ונו אף על נב
 דלפי זה היה מן הראוי שיאמר : לשבע הנערות כפי דקדוק לשוננו הקרום כנודע מכל
 מן קאמרונות לא שהיו שוכן כמי פסטיה דקרא שנתן לה את שבע הנערות והפסיק
 במלת לתת לה לרמוז אשר ביארנו : ובגורא איתא ואת שבע הנערות הראויות
 לתת לה אמר רבא מלמד שהיתה מוכנה בהם ז ומי הסכת ע"כ וראוי לתמה מאי דפ
 סגו ובית המלך היתה שומרת שבת מחללו והכתוב כוונת לא הנידה אסתר ונו' ואם
 נו' לומר דאם תר עשיתה בחכמה וגלתה להגו לפי שהיא מסורה בידו ומה גם נעמי
 במאכלות

אפוא גם יתכן ענין אחר אשר זל נבו וישנם ואת נערי תיה לטוב אמר רב שהאכלים
 מאכל יהודי וגם רבי נחמן ארר שהאכלים זרעונים וכן הוא אומר ויהי המלצר משה
 את פת בנס ויין השתייה וכוונתן להם זרעונים דמשמע שבני כנר היה מנווה וסומד
 היותה מורש קודם ולכך היה שומר את פיה לבעבור לא תאכל דבר טמא ולכן הכייל
 רחיה מר זרעוני מדכתיב ויהי המלצר נושא את פת בנס וגו' כלומר כמו שהיה מתנהג
 המלצר עם דניאל חכמה מושאל ועזריה כך התנהג הגוי עם לסתר ואף כי כתוב לא
 הגידה לא חשה טובא דלא הגידה לאיש נכרי אשר אפשר שיכוא תק'ה על ידו אבל
 לבני כהייתה רוחה גדול אהבה אשר אהבה כלתי תלויה בדבר אמר בודאי ראוי והנני
 שאגלה אליו כפסי זהו מה שהיו יכולים לפרס אמנם הוא דחוק קבת דקרא פתם
 וקאמר לא הגידה אסתר כי מרדכי טוב וגו' ואם מרדכי טיה עליה אשר לא תגיד כשים
 דהיך היך היאך עברה על זוויו אף כי לא תכוא תק'ה גם כפי הנראה מבין רסי עיני
 דפי' זלזה לא חפץ לומר שגלתה הסוד להגוי שכתב וכן הוא אומר ויהי המלצר וכן הוא
 אומר שהזרעונים טובים בדריקים המתאו' להכדיל ענמם מדבר טמא ויהי המלצר וגו'
 בדניאל ומכריו משתעו קרא וכתוב בההוא פנינא ולמקנת ימים עשרה כרא מראיהם
 טוב וכו' כי בשר עכ'ל הנה הרב כפי הנראה מדכריו לא חפץ ידע הגוי ובכוננה
 מכוונת עשה וכפי זה היתה הראיה שחביא מדכתיב ויהי המלצר ראה הגונה ונכונה
 בחשמה אבל הוא לא במר כזה מן הכעס שביארנו לא הוא מפרש שכלל כוונה ה ה
 בעשה כן שהיא היתה שואלת מהגוי שימץ לה זרעונים כי היא התאוה להם והם טובים
 לכריחות ולעדון הבשר וכן היה שהיא שמחה ע' הנם הנעשה לכדיקים דניאל ומכריו
 מנה הזרעונים והיה מראיהם טוב לכך אמרה העשה כן גם אנו וזהו דכתי' וישנה ואת
 נערות ה לטוב כלומר לזרעונים שהיא מאכל טוב כפי דכריו וכפי האמת שבעשה גם
 לכל השימרים חנות וזלזה הכייל רחיה מדע לך שהזרעונים הוא מאכל טוב ואל ידע
 בעיניך כל הכתיב שאומר לטוב וגם אל ידע בעיניך היאך לסתר שמחה ענמה על
 הזרעוני ואפשר שתכחיש וכפיה רעית והנערות אשר כנינה ומייכה את ראשה ואת
 ראש הגוי למיך לכך אמר וכן הוא אומר ויהי המלצר וגו' וכתוב בסיפיה דההוא קרא
 ומראיהם טוב לזה כיון הכתו: הכא באומרנו לטוב זו היא כונת הרב אף כי לא פירש
 מ'ו הגוי לא ידע מאומה אלא אסתר עשתה כן מפניה אבל עדיון ים להקשות תינת
 בשנין הזרעונים תרבת שאסתר שאלה בפיה וכתבה המתלחה לדכריו בשכני היותם
 טובי נבר' אויפני אבל קשה לדכריו האומ' לטוב שהאכלים מאכל יהודי משמע שדכר'
 של יהודי' ממש וגם לזה ים לדמות דלא בכוננה היה עושה לא הוא היתה שאלת דכריו
 של יהודים כמתללה והוא לז' היה מכיר אבל עכ' יקשה ככדון דידן דאמרה שהיה
 מוכה כן ומוי השבת: והגרא' לפרט דלעילם אין מקרה יונא מידו פשוטו
 דאלו כמו שכריו דנס לכל הבתילות שהיו סם הי' נותנין לכל אחר
 שכמה נערות המצרות את פניה והולכות לרגלה אבל כוונת חזן לדקדק מלא אחר

לפי

בביתו או שמים חיותו והוא אמרו הראיות לתת לה ולמה בתמרוקין ומנות לא אלה
 הראיות לתת לה אבל כונת הכתוב להשיג ענו שהקנה תאות דרקים יתן שהיו
 היתה מנרה על היותה עמוסה בין הגוים מחללי סבת ולא תדע חתי יהיה יום שנת
 קודש לשמרו כהלכתו והאלקים אלה לידה שלא כמתכוון דבר הגון כדו סתדע ותבין
 והוא שאנה לידה טבע נערות שכן דרך המלך לתת לכל נערה בתולה וכא ותן הנערות
 היתה מוכה בהם ויראה לו שהיתה אומרת לכל אחד שמשו לי כל אחד ואחד יו' מן חת
 ונמשל בזה הוא היתה יודעת שהיום יום רחוקן התחילה א' ויום שבו אמרת וכן פאר
 כשיבוא יום שירות השביעית הוא סבת וטוב מנאתי המתרגם אשר שם שמות לכל
 אחת מהן נערות שם מתיחס ליום עבודתה ובה היתה יודעת חתי יום סבת קדש
 יעניין שם ולפי שגם בזה אפשר להמשיך תקלה שלא ידע חתי יום א' כדי שחמנו תתחיל
 למנו לכך עשה הקרה גם בתוך כס והגוי הבבלי מכותיה ונערותיה חכך ומיר וכדלוי
 שהיא היתה באה מחקו קדוש מתהלכ' תדע אימת היה סבת ומיהו היו הוה ועת' וימתק
 מדכס אומרו הראיות לתת לה שהכתו ורות הקודש נוחי תרשו והתבוננן מפלאו תמי
 דע' שכל לידה מה שהיה ראוי לה ואש הראיות לתת לה מה שהיה ראוי והגון לה כדי
 לדעת ימי השב' בא לה בלתי כוונ' כלל וישנה ואת נערותיה לטוב בית הנשי' הכה כפני
 הכר' בית הנשים הוא מיותר ואי לא מסתפיכ' אמיכא שהכתו' בא להודיענו מהו השכנו
 לטוב שאנה אותה ואת נערותיה ולזה אמר תדע מהו השכנו בית הנשי' שאפשר שהיו
 להבי' שבי' כתיס אחד להנשיב בו הנערות הפלגשים ואחד להנשיב בו נשי המלך ואפשר
 שכיון שהגוי ראה יתרון הכסר מבמה ונביעות כנערה הזו סיבה אותה ולא הביחה
 במקום אשר שאר הנערות שם אלא בית הנשים מקום מושב הנשים במורות למלך וכל
 זה מה ותו עומד בדעתו ורואה את הכולד' כס מא בארובה מה יעשה בה ומה יהיה
 בסוף הימים כי טובה למלך תחת ושתי ותהי' אלה לאדוניו כאשר דבר יו' :

ובגמרא

וישנה ואת נערותיה לט' באמר רב שהאכילה מאכל יהודי ושמואל אמר
 קדלי דחזירי ורב' יוחנן אמר ורעוים וכן הוא אומר ויהי המלצר וגו'
 להבין ולהקשות בשלמא לרב האמר מאכל יהודי כיחא דמפק מקרא
 מתרי משמעו קדא מדכתיב וישנה לטוב משמע שנינה אותה מהשאר
לדבר טוב והגון כדת משה וישראל! וגם לדבריו רבי יוחנן דקאמר ורעוים דייק מלת
מכיון דייק' ק כאשר כתב' אר' ל' ע' ה' דכיון דכתיב בדכית' ומראיהם טוב על ידו
 הורעוים היינו דקאמר הבא וישנה לטוב אמנם לשמואל דקאמר קדלי דחזירי יקס'ם
 מאי ק'ב ומה ומיר הכתיב רע כטיב ואם כאמר שקורא הכתוב טיב לפי שהם טיבים
 וממנים ולזה כיוון הרב באומר קדלי דחזירי בקינ'ט כלעז' ממנים וכו' שכיון לומר
 שהכתוב קראו טיב להיותו מאכל שזן יקס'ה שבעבור השומן מכנה מס' ללא שייך כ'ס
 לפי' דשמואל כתי' דייק מקרא דכיון דכתיב קרא לטוב מנה ואת
 טבע הנערות הראיות נתת לה ונתבאר בדברי חז"ל שאתן הנערות

וראו

והגמרא

מונה ביה ומוי שנת לכך השתא דיוק קרא בשמואל דקרא הכי קאמר הכה
ה אנה לידה דבר הגון כפי יסוד דתיכונ לשמור שבת ואנה לידה שבעה כערות
ה עושה מטשה ישראלית אבל הרשע של הני שנה אותה ממה שהיתה כדעתה
ד את חקי האקים ואת תורתיו הוא שנה אותה למאכל טוב ושמן כעיניו והשתא
במלת ויטשה רב ורכי וימכן סבר דשנה אותה משאר כערות וכתיב יה מאכל יהודי
אל סבר ויטשה ממה שהיתה למורה כבית אביה ומה שהיה כדעתה לנהוג כאן
מילת ויטשה ששנה את עצמותה מזה שהיתה למורה דאי לדברי רב ורכי וימכן
לוי למיחר ויטשה לה מאי ויטשה דבטי למימ' כפי הדקדוק ויטשה אותה לא משמש
בה אותה פענחה ממה שהיתה למורה וממה שהיתה רונה להתנהג ממה שאנה
שבעה כפרו לשבעה ומוי שבת ולדידיה אתי שפיר כמי דויטשה קאי אמאי דסליק
שנה אותה ממה שהיה כדעתה לפשות באלו הכערות וזה שאמר ואת כערותיה
לעקשות כי אסתר איך היתה אוכלת דבר טמא ומה גס קדלי דחזירי דכבר כתב
ז' ה' דאכוסה היתה אבל התוספת כתבו דח' דהיא לא היתה אוכלת יראה לו
חקי דברי התוספות מליט' דשמואל דרב אמר שהאכילה מאכל יהודי ושמואל אמר
ד' דחזירי ורכי וימכן אמר שהאכילה ורעוניס וראוי להסקף למה שמואל לא אמר
אכילה קדלי דחזירי ואם תאמר סוף אמלת האכילה שאמר רב זה אינו שהרי רכי
בין שהיא אחרון שכלם לא סוף אל חור ואמר שהאכילה ורעוניס לכך דיוקו התוס'
דיוק כחמד נאה ומתקבל דלא דמי סברת רב ורכי וימכן לסברת שמואל דרב ורכי
בין בין דאזרי מאכל יהודי אמרי שהאכילה ממש אבל שמואל דקאמר קדלי דחזירי
לא קאמר שהאכילה שהיא לא היתה אוכלת אלא הוא היה רונה להאכילה;

ו

לא הגידה אסתר את עמה ואר
לדתה כי מרדכי צוה עליה
שר לא תגיד : ובכל
יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר
בית הנשים לרעת ארם שלום
אסתר ומה יעשה בה .

הזכרה אסתר לעשות כל המדות האלו שיבוא לה שם טה וברוקה האוני ויתפרסם
הענין אלא היתה שוחלת ורעוניס כאלו כפשה מאכל תאיה גם כאזכרה כי הם טובים
ומפרנסים את הבשר ובהא פליגי רב ורכי וימכן וגם לדברי שם א דסבר קדלי דחזירי
בדברי התוספות דלא הוה אכלה אולי ודנקו חמריה וימכאו טלת אכילה ויתפרסם

הענין כל הכתוב להפמיננו לכל סכרות והפירושים דעכא לא הגידה אסתר
 ומולדתה ולא נחאוב של הגו אמרה הענין והנזכרה לבנות לדלא הנזכרה אלא
 בחבמה וטוב טעמה היתה עורכת תאכחה כי לדבריו האומר מאכל יהודי וכו'
 שר נה לומר כשר שמוטה כשר והנין וקרא רויק דקאמ טוב אפי' לא הבי' לסי' לסי'
 גמאלו לה מרוע את הולכת אל הכשר הזה אף הוא תשוב אמרה להם ותסי' אמת'
 ותאמר הכשר ההוא יותר שמן ומס' גל לרפואה לפי שבודקין אותה אם הכהמה ה'
 בחזקת סכנה וכיונא בדברים אלו ולדבריו האומר זרעונים כבר נתיאר סכרותו
 לשמואל אפילו שימנאו שורקה הכשר מזור תסי' אמרה תאמר חולה אני היום
 דנוכס לאכול כשר או קנתי בחיי מפני כשר חוזר מפני שנמנו וכיונא בסענות
 להכו סחך קרא וקאמ לא הגידה את עמה פי' מאי זה עמ' הוא וגם לא הגיד מולדת
 מאי ומשפחה הוא ומי ומי קרובה ומיורפים עוד אפשר לפרש דכפי האמת הוא
 לאקדמו מולדתה לעמה לא הגידה מולדתה וקרובה ול' יכשיא זו אלא אפי' מביא
 עמה לא הגידה אבל השתא דנקט עמה קודם פשיטא ... א תניד ודומק לומר
 דזו ואין נריך לומר זו לכך אפשר לפרש דמולדתה הכי ק' לא הגידה דרך מולדתה
 איד אירע לה שעכרתה אמה ואת אביה ולדתה אמה ומתה אמה ובדלתה דודה אפי'
 שלא תניד מי ומי הם מפני שמתוך כך יבוא הדבר לידו גלוי ויאמר הוכיח האיש ה'
 מפיד ונדענו אם הנין הוא או אולי עשה ביד דבר פרוס ככל זה הזמן ומתוך כך יבוא
 להזבלות הדברים כך אפילו סדר מולדתה לא הגידה מפני שמהדכי נזה עליה שאם
 זה א' תניד ולקחן כס' ד בפסקי' אסתר מנדה ותבאר באופן אחר פסק זה עי'
 טס : ובכל יום ויום וכו' הכה אפשר שכל להודיענו קדוש עכוס טעם היום
 סבכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני ה' בית הכסוי נדעם שלום אסת'
 נאולי וחקרו אסתר הענין ומנר זה תניד לכך הודיענו שאפילו הכי ככל זאת לא הגידה
 אסתר וגם שמי' למעלה באומרו לא הגידה טעם היות אסת' כושאית הן כשיכי כ'
 רואים באמת למעלה ותשא חסד לפניו ונאולי דרך הכסוי שמחמת קרוב דעת הן באוס
 גלו' אסת' כעמ' לכך הודיענו הכתוב שלא הגידה אסת' כלל מפני שמרדכי
 התהלך לפני ענין זה : גם הודיענו הכתוב באומרו מרדכי מתהלך לדעת אס'
 אסת' שהיה מתהלך לדעת היאך מתנהג עמה עם חברתיה שדרך הכפרות
 מתברות זו עם זו ונאולי גם אסת' תעשה כן ואם כה תעשה לא תנלח למלוכה לכך כס'
 מתהלך לדעת את שלום אסת' כלומר לדעת אם יתקנהגת בשלום עם חברותיה ומס'
 יאסך לדעת מה יעשה כה אם תעלה למדרג' כשי' המ'ך שהמ'ך יתקנהג לנו לאשה או לא'

ובהגיע תר נערה ונערה לבוא
 אל המלך אחשוורוש מקץ חזרת
 לה

ובהגיע תר נערה כפינו יפלא
 ענין הו'ו זו של ובהגיע
 אסת' דו מאמר כהני' עוד קסה

דכפי הנראה אין לפסוק הזה ענין
 ואם הנורה היא הפסוק האחר וכזה
 הנפדה בזה יקשה ואי של וכו' כיון
 שהיא נזרת הפסוק הראשון מה צריך
 כיוון: והנראה לפי
 האמת לבאורה שכותב
 הפסוקים כן וכהניע תר נפדה וכו'
 כיוון מאי ימוי מרוק סן וכו' הנפד'
 בזה אל הצד כלומר לכל אל
 התכשיטין בזה הנפדה אל המלך לכך
 דעתך את כל אשר תאמר ינתן לה כהניע
 תר היא את כל אשר תאמר ינתן לה וכו':
 ואפשר לפרש באופן אחר
 ובהניע היא שאלה למעלה
 דככל ווס לפניו חסד'ת הנטי' לדעת זה יעשה כאסתר אם תעלה לגדולה להיות
 ח חיקוי של מלך אולם כך אמר הכתוב תדע באיזה זמן מהיום היה מתהלך
 ע תר נפדה ונערה כלומר וההליכה שאלהתני לך שהיה מתהלך היה בהניע תר
 הנפדה לבוא אל המלך היה מתהלך מרדכי לדעת אומתי יניע תר אסתר ומת
 בזה אם תחיל למלך והו מה שיש לפרש ואין לו דגלים לפניו זה היה די שיאמר
 תר נפדה ונערה לבוא אל המלך למה שמתהלך באותה מקן העת לה וכו' כדת
 וכו' הנפדה וכו' ויש לומר לפי דרך זה דעקר בזה הכתוב להס' ועכנ
 תר נפדה ונערה היה מתהלך מרדכי לפני המלך בית הנשים וכיון שהתחיל
 הנפדת תר הנטי' היכרך לפר סדר הליכתן גם כדו שלא בקט' היאך אומרת לחמ'ת
 מ מרדכי מתהלך ועכשיו אתה אומר כהניע תר נפדה ונפדה וכו' כדעת תהיה
 לך ומוס' או עשור לכך הונרך לפרש הכתוב בערב היא בזה ובכךר היא שבת
 תכח פוק אל המלך הרי שכל ווס משנים סדריהם זו אחר זו: וכל זה אישכח
 כיון בעיניו לומר סגורת הפסוק הזה והכל אחריו היא הפסוק סגור
 סגורש כיונהם אומרו בערב היא בזה וכו' והכי פססיה דקראי ובהניע
 כלומר כשהניע תר נפדה ונפדה לבוא אל המלך מקן היות לה כדת הנשים
 באומרו כדת הנשים ולא אחר כחן הנשים או כמנהג הנשים כיון אל דבר גדול
 מה ששכנו מסכת כתובות פרק אף על פי כותבין זמן לכתולה משתכפה הכעל
 את עמיה וכתדש הרי פגס כדת עשה וישראל נרוך לתת זמן לכתולה אב
 שרם עניה בתכשיטיה לכך אחר לנו הכתוב שמנהגו של איתו דעס' ה'ס מקן
 ה' כדת הנשים פי' כדת משה בענין הנטי' אב קדש שיד כיון באומרו בר תהי' נפד'
 עכנו קדוש רב וענוס והוא פאין עסק שהנשים המיוחדות למלך ויהי' לכן

כדת הנשים שנים עשר חדש
 ימלאו ימי מרוקיהן ששה
 יום בשמן חמור וששה חדשי
 מים ובתמרוקי הנשים:
 הנערה באה אל המלך את
 אשר האמר ינתן לה לבויה
 מבית הנשים עד בית המלך
 דעתך את כל אשר תאמר ינתן לה כהניע
 תר היא את כל אשר תאמר ינתן לה וכו':
 ואפשר לפרש באופן אחר
 ובהניע היא שאלה למעלה
 דככל ווס לפניו חסד'ת הנטי' לדעת זה יעשה כאסתר אם תעלה לגדולה להיות
 ח חיקוי של מלך אולם כך אמר הכתוב תדע באיזה זמן מהיום היה מתהלך
 ע תר נפדה ונערה כלומר וההליכה שאלהתני לך שהיה מתהלך היה בהניע תר
 הנפדה לבוא אל המלך היה מתהלך מרדכי לדעת אומתי יניע תר אסתר ומת
 בזה אם תחיל למלך והו מה שיש לפרש ואין לו דגלים לפניו זה היה די שיאמר
 תר נפדה ונערה לבוא אל המלך למה שמתהלך באותה מקן העת לה וכו' כדת
 וכו' הנפדה וכו' ויש לומר לפי דרך זה דעקר בזה הכתוב להס' ועכנ
 תר נפדה ונערה היה מתהלך מרדכי לפני המלך בית הנשים וכיון שהתחיל
 הנפדת תר הנטי' היכרך לפר סדר הליכתן גם כדו שלא בקט' היאך אומרת לחמ'ת
 מ מרדכי מתהלך ועכשיו אתה אומר כהניע תר נפדה ונפדה וכו' כדעת תהיה
 לך ומוס' או עשור לכך הונרך לפרש הכתוב בערב היא בזה ובכךר היא שבת
 תכח פוק אל המלך הרי שכל ווס משנים סדריהם זו אחר זו: וכל זה אישכח
 כיון בעיניו לומר סגורת הפסוק הזה והכל אחריו היא הפסוק סגור
 סגורש כיונהם אומרו בערב היא בזה וכו' והכי פססיה דקראי ובהניע
 כלומר כשהניע תר נפדה ונפדה לבוא אל המלך מקן היות לה כדת הנשים
 באומרו כדת הנשים ולא אחר כחן הנשים או כמנהג הנשים כיון אל דבר גדול
 מה ששכנו מסכת כתובות פרק אף על פי כותבין זמן לכתולה משתכפה הכעל
 את עמיה וכתדש הרי פגס כדת עשה וישראל נרוך לתת זמן לכתולה אב
 שרם עניה בתכשיטיה לכך אחר לנו הכתוב שמנהגו של איתו דעס' ה'ס מקן
 ה' כדת הנשים פי' כדת משה בענין הנטי' אב קדש שיד כיון באומרו בר תהי' נפד'
 עכנו קדוש רב וענוס והוא פאין עסק שהנשים המיוחדות למלך ויהי' לכן

ל' 9

תכשיטין מיוחדים ותמרוקין יתר שאת על תמרוקי ותכשיטו הפלגשים לכך השמיט
הכתוב שלא לו הכשרות לא היה נותן להם הבו באלו היב חדש תמרוקי הפלגשים אלא
מקץ היות לה כדת הכשים המיוחדות למלך יב חדש בכשמים ובשמן המור ובתמרוק
בכשים שגם המיכין של התמרוקין בשמן היו מתמרוקי הכשים המיוחדות וכו' וכן
הכשרה באה אל המלך כלומר בהכנה הזאת שאמרתיו לך הכשרה באה אל המלך וגם
במה שאומר לך והוא שאת כל אשר תאמר יכתן לה לבוא עמה וכו' כלומר כל אשר תש
מיכין ממיכין שונים הכל כותבים לה ואיכס עוברין על רכובה מפני שהיא מיכין
עמה לבוא למלך וכל אלו תכשיטין והחרדה הזאת שמחירודין בשכילה אינו לזמן הרבה
שתהיה עם המלך אלא כערב היא באה ובבקר היא שבה כמא לפי זה אומרו בערב
היא באה היא גזרת ובהגיע וה' פובהגיע תר כערה וכו' תרע כמה משהה עם המלך
בערב היא באה ובבקר היא שבה עוד תהיה כוכת אומרו וכו' הכשרה
באה אל המלך רכה הכתוב בזה להודיענו שלככת דת אשר כיתן בכל המדינות
בשם המלך להיות כל איש שורר בכיתו ולסכת ידיעתם איך כתבעם עם וסתי והרבה
על כן אלו הכשרות היו מפורות ורעה אחותן עם ולא היו חפנות להכנס למוך מפני
חמתו אולי תבער בו אשה ואכלה חותו ואהה לך היו נריכין לפתותה בכל מינו
וכי זמרה וכל אשר תשאל לא ימנעו מזה לא וכו' הכשרה באה אל המלך כלומר חדש
כמה מתפתית הכשרה ומתרנה לבוא אל המלך את כל אשר תאמר יכתן לה לבוא עמה
וכי' ולכך חמדת העוטר ההוא והרשות כתיבה היא אונסתה לבוא אל המלך כרתי לכה
ומכנה :

בערב היא באה ובבקר היא שבה
אל בית הנשים שני אל יד שעשט
ס' ים המלך שומר רחלגשים
לא תבוא עוד אל המלך כי אם
חפץ בה המלך ונקראה בשם :

בערב הוא וכו' כבר נתבאר
שזו היא גזרת הפס קים
הקודמי' וכל להשמיטו שכל המרדות
הם היו לזמן מועט שבערב היא
באה ובבקר היא שבה ואמרו אל נבמ'
אמר רבי יוחנן מתוך נכותו של אותו
רשע למדנו שבהו שלא שמש מטתו
ביו' לא כלולה עכ' ופרש' מתוך נכותו

שהיה כועל נשים ומלחן וכו' כונתם אל בזה להקשות למה לו לכתוב לפרט כל מה
אותו קרשע ולהאריך בהם ולהביד לנו חדרו משכיתו וחדרו מסככו והיה נכון לקי'
בהם ולכתובם בכברה עד באו לדבר אתנו זרע קרש אסתר המלכה ול האריך בה כפי
דכוננו לכך תרש' שכונת הכתוב להשמיטו מוסר השכל והוא שהרשע הזה עם כל ח' קו
כתיאוף לא שמש מטתו ביום אלא כלילה ודיוקו עוד באומרם אלא כלילה והוא מיותר
להשמיטו ולא מכ' יא כיום שמש שלא היה משמש לא אפילו משעלה שמור הסתר היה
מכסל ואם אלא כלונה כלומר בעוד לילה מש זרע דיוק מדכתי' ובבקר היא שבה והיא

לאמר בלילה באה וכיום שבה אלא להשמיטנו דכאור בוקר ועדיון לא האדמו פני
 מזרח היתה הולכת ; וראו עוד לדיוק מלת היא שהיא מיותרת כפי הנראה אין
 צריך בה אבל כיון הכתוב להשמיטנו חזק אחר ומעלת השמירה ששם היונו כואף
 שמה חסר לב לא מלאו לבו לבעול ב' נשים בלילה אחת חו' ב' או ד' כמשפט המלכים ויה
 השמיטנו הכתוב באומרו היא באה והיא שבה כלומר לא היתה באה כי אם היא כלכד
 אין אחרת ובלילה ההוא ; וכבקר היא שבה אל בית הנשים שני כלומר אל
 בית הנשים השני שהיו שני בתים אחד ממנו עליו הבני ואחד שעטנו וכמראה כי הבני
 היה שומר הבטחת הנשים אשר אפשר להם להיות לאשה מוח' טת למלך ושפטנו היה
 שומר הפלגשים והם אותם שלא בחר בהן להיות לו לאשה גמורה ; לא תבוא עוד ל
 המלך כו' אכ' וכו' פי' אף על פי שער עכשיו כשחניע תר שלה והיא יודעת למשכ ולכוון
 ששעה בלי רשות היא הולכת וזו כוונת סתית באמרו היא באה כלומר היא מעצמה
 שכלי שנטרף המלך לקרותה אמנם אחר כך לא תבוא עוד אל המלך מעצמה כי אם
 חפץ בה וכו' כלומר אלא אם חפץ בה המלך וכי זה משמש בלשון אלא והוא אחד
 משמושו או יהיה כפשוטו והוא כתיבת טעם תדע למה לא תבוא עוד אל המלך דהא
 אם חפץ בה המלך יכול לקרות בשם שכבר יודעה ומכירה וכא עליה וכיון שלא קראה
 נראה שלא חפץ בה ;

<p> וכהניע תר אסתר בת אביחיל דר מרדכי אשר לקח לו לבת לבויה אל המלך לא בקשה דבר בי אם את אשר יאמר הגי סרים המלך שמר הנשים ותהי אסתר נושאת חן בעיני כל רואיה ; והלקח אסתר אל המלך אחשוורוש אל בית מלכותו בחדש העשירי הוא חדש שבט בשנת שבע למלכותו בשניע תר אסתר בת אביחיל דר מרדכי אשר לקח לו לבת כי כמעט כל הדברים לו יותרים אבל הם כתיבת טעם תדע למה לא בקשה דבר כשביל היוותה אשר לקח לו בת אל תקרי לבת אלא לבית לבך אם היתה שאלת היה נראה כאלו כרנונה שוטה כך לא בקשה ושמה תאמר כיון שלא בקשה דבר שמה לא כתיבת כשאר חברותיה </p>	<p> וכהניע תר וכו' אפשר לפרש כוונ' אסתר בזה לשתי סבות וקרוי להיות הככות סבה ראשונה להיותה כשחמרה אל אשת מרדכי ולא מנאו וה שם היתר כי אם כשביל היוותה כלקחת באונס ואשת ישראל שבאנסה מותר לבעלה והוא הית' ככל יוס' וכו' סוכלת חופפת כתיקו של מרדכי לכך אם הית' סוכלת חלקה בפיה שיתנו לה הרכה מותר ומתן ותכשיטין היתה בלתי אכוסס כי אם מדעת ורשותה לכך לא נקטס דבר וסבה זו ידוויק בקרא דקאמר בשניע תר אסתר בת אביחיל דר מרדכי אשר לקח לו לבת כי כמעט כל הדברים לו יותרים אבל הם כתיבת טעם תדע למה לא בקשה דבר כשביל היוותה אשר לקח לו בת אל תקרי לבת אלא לבית לבך אם היתה שאלת היה נראה כאלו כרנונה שוטה כך לא בקשה ושמה תאמר כיון שלא בקשה דבר שמה לא כתיבת כשאר חברותיה </p>
--	--

לכך אמר והעיד הכתוב ותהי אסתר כושאת חן בעיניו כל רואיה : הפכה השמחה
 והיא מאסתר עשתה בתכמה גדולה והוא טרע בעיניה מה שטעמו שאר הסמים שחלקם
 שאלו בפיהם ומה גם לדרך אשר ביארנו אומרו זכזה הנערה בזה אל המלך וכו'
 שרונה לומר שלא היו דוכות לבוא מחמת הפחד ממה ששמעו ורגזו ות'ו מפני מה
 עשה לנסתי לכך הונרך לתת לה מתנות הרבה וכל אשר תאמר אמנם אסתר עשתה
 בדעת ואמרה מה לי לשאול יתר על הרצוני ולמה לא אלך ללחוך עשר רגלי אדוכי המלך
 כי איני כדאי ולכך אמרה איני מתקטת דבר כי אם את אשר יאמר הגוי סרים המלך
 שומר הסמים ודייק באומרו שומר הסמים והוא מיותר כי כודע הוא אבל כיון לומר
 טענה אמרת לאסתר למה לא בקשה דבר כי הם מה שיאמ' הגוי טרע למה לפי שאמרה
 אסתר וכי הגוי שהיא סרים המלך בכל ביתו כאמן הוא והוא שומר הסמים אינו יודע
 מה כדרך לאשה אשר הילכת להקביל פני המלך כדי שאינו אשאל ואנסה לכך לא בקשה
 דבר ולכך ותהי אסתר כושאת חן בעיניו כל רואיה לשתי סבות אחד לפי שראו יופי
 דעתה וטוב טעמה ועוד שכיון שהיא עשתה הדבר הזה לכבוד הגוי כמדובר ותלתה
 הדבר בזה שודכנו לכך גם הוא פשה והוסי' לה מדיליה תוספ' על דרך כשי' אחרו'
 באופן שהיתה בראית יפה וכשאה חן בעיניו כל רואיה : וכן
 אסתר כושאת חן בעיניו כל רואיה אמר רבי אליעזר מלמד שכל אשר ואמר מראה
 בהמית לו באומרו ע"כ כבר נתבאר קנת בהקדמת הספר מהא להו ואולי כדרך כמים
 ופי' פיות הם בלות חן בעיניו הכל והכל מתכבדן אותן ולא בשביל זה אומרי כי קדוכות
 לכס הן אבל הכונה בהיות שהכתוב העיד בעיניו כל רואיה ובודאי שטבש קנת בוי
 או ממלכה להיות טובא את שאינו מינו תכלית שכלה ואף כי יהיה דבר כזה ומתקבל
 וכבר בא דוגמא בדברי חז"ל אסור לומר כמה כזה גוי זה שכתב לא תחנם לא תתן
 להם חן והם יט' כי אף כי כלבו כראה לו יפה פרו תואר אסור לו לספר בזכחו ולהיות
 טוב בעיניו לא לסבא'תו ואם כן היאך העיד הכתוב שכל ראה כשאה חן לכך היכרחו
 לומר שכל אחד בדמית לו באומרו לפי שראו הוד ויופי שכלה זהו מה שכתבאר קנת
 בהקדמה : ואפאר עוד לומר טעם מי הכרוסס לומר כן לפי מה קשה להם
 קנשיא טעמה והיא בהיות כל אומה ולטון רואיכ נערה אחת יפת מראה ויפת תואר
 נזכתה למלוכה תחת ושתי למה לא מלאס לכס לשאל כת מי הנערה הזאת ומאי זו
 חשפהה או בוי וממלכה ומה גם לראות ולדרוש ולתור אם כזרה והנזונה לחלכות והיא
 להם לחקר הענין ולשאל לה ואם לא תגיד וכשאה טובה ויגרשיה מחצר המלכות כי
 מוגה היות הבת גרים או שפחות וכו' משפחות אם כן למה לא חקרו ודרשו או אפי'
 שאלה בעלמא כדרך רואה בריה כאה שוא כת מי זאת לכך הוכרחו לומר שלא הונרך
 לשאל מהי כל אחד ואחד כדמה לו באומרו ולכך כשאה חן בעיניהם ולפי זה אומרו
 לא הגידה אסתר וכו' לא שאלוה ולא הגידה שאלה כה תעשה אחת דתה להמית או
 שיא לא תכלת למלוכה אבל הכונה שלא הונרכה לקניד מהו לא שאלה והיא משמחה
 לא

הבתולות וישם כתר מלכות
בראשה ומליכה תחת ושתי:
ויעש המלך משרתה גרול לכל
שריו ועבדיו את משרתה אסתר
והנחה למדינות עשרה וירחן
משאת כיר המלך:

אלא בקצה דבר מהסכליות אשר
הביאו עמם אותן הבתולות לכך אהבה
אהבה עזה: ויש להבין ולהקשות
מאי כפל ב' וזמנו 'מכל הנשים ומכל
הבתולות ועוד למה כנשים אמר
אהבה ובבתולות אמר חן ומסד:
והנראה לפרש שבא להשמיענו
חדושרב וענוס טעם

היו שהמלך אהב את אשתו הראשונה

ושתי אהבה עזה וזף על פי שחטאה היה רוצה להעביר על פשעיה אם לא כי בושת
השרים אשר היו לפניו ודבריו המן כסתהו כמו שכתבאר למעלה הודיענו הכתוב שיותר
אהב את אסתר מכל הנשים ממש שהיו לו אף על גב דלא מנינו שהיה לו כי אם אשה
אחת עכ"ל אפשר שקודם היתה לו אחרת או אפילו לא כאמר כן קאמ' קרא שאהב את
אסתר יותר מאהבת נשים עם בעליהם שאהבת נשים עם בע'יהן היא כקראת אהבת
הערב והיא תלויה בדבר אמנם המלך אהבה יותר מכל הנשים כלומר יותר מאהבה
שאוהבים לשאר הנשים הנשואות והוא על דרך שאמר דוד ליהינתן נפלאה אהבתך
לי מאהבת נשים וגם ותשא חן ומסד לפניו מכל הבתולות מכל איתן הבתולות אשר
באו אליו והוא בא עליהן ולהכי נקט ותשא חן ומסד דבתולות לא שייך אהבה דאין
אהבה אלא באשה ממש והי' חברתו ואשת נעוריו אמנם הפלגים לא שייך בהו אהבה
עזה כי אם נשיאת מסד וכדי להרחיב עוד הענין כאמר דבאשה שיש לו לאדם מאשים
קדמוניות היא אהובה לו הרבה מאד על שלא הכיר אחרת והיא גם היא חשמתו בכל
מיני תשואים ומגדלת בכיוולתך אוהב אותה אמנם איכה נושאת חן הרב כע"כיו כלו
ראה בתולת אחת ככריה ויחמדה כלכבו ותשא חסד לפניו ותראה כע"כ ויפה יותר
מאשתו דאיכו דומה מי שיש לו פת בסלו וכנ' ומים בכוכי' וימתקו אמנם כבתולה ככריה
אשר לא ידעה עד עתה לא והיה לו אהבה עזה כי מה עשתה לו אבל תשא חסד לפניו
כי אין כ"פיה בכל הארץ לכך העיד הכתוב שהמלך אהב לאסתר יותר מאהבה
שאוהבים לנשים ואף כי הנשים אינם נושאות חן כע"כ בעליהן כאשה ככריה בתולה
ואיך לא ידעה לכך אמר ותשא חן ומסד לפניו מכל הבתולות: ובגמרא

ובגמרא

הקצוקושי' יותר עמדה ואמרן דקרא קשיא דידיה אדידיה
קצרי' לה אשה וקרי' לה בתולה אמ' רב חסדא בקא לטעום טעם בתולה טע' טעם
בטולה טעם ע"כ: וראוי לדרוש ולתור בקושי' זו דמשמע דלא קשי' מדו' דהו'
לא קרי' לה אשה ובתולה אלא אמר שאהב אותה מכל הנשי' והבתולות
ואם כן היכי הקשה קצרי' ליה אשה קצרי' לה בתולה: ועוד קשה לרב חסדא
בשמתרן נקט ט' א' בסדר דקאמר בקא לטעום טעם בתולה נקט
לטעום

טעמים טעם בעולה וזהו לו להקדים כקט למעט טעם בעולה דהא בקרא קודם כקט
 שכל הנשים שהוא טעם בעולה : והנראה לפרש כונתם אלהה להקשות קושיא
 בכתוב שאינו בסדר ומן הראוי שיאמר ותשא חן ומסד לפני המלך
 שכל הכתולות ויאבב אותה מכל הנשים שהרי קודם היא כתולה ואח"כ אשה ואז קרי
 ליה אשה וקרי לה כתולה כלומר וכי קוד' אתה קורא אותה אשה שאחרת מכל הנשים
 אחר כך אתה קורא אתה כתולה שאחרת מכל הכתולות ומן הראוי שקודם תקראנה
 כתולה ותאמר מכל הכתולות שמדבר כשהיתה כתולה ואמר כך מכל הנשים בשלא
 יתה בתולה לכך אמר אינך יורד לסוף דעתו של הכתוב דקרא ה' ק' כקט לטעם
 טעם כתולה ונו' כלומר ראה המלך באסתר סגולה גדולה שאף בהיותה בעולה היה
 טעם בה טעם כתולה ואז ויאבב המלך את אסתר יותר מכל הנשים הכתולות מפני
 שכל הנשים הכתולות אין להם טעם כתולה ואסתר היה טעם בה טעם כתולה ותשא
 חן ומסד לפני מכל הכתולות רונה לומר הכתולה אם רונה אדם לטעם בה טעם
 בעולה אינו יכול אמנם באסתר א' על פי שהיתה נראית כתולה אם היה הוא רונה
 לטעם טעם בעולה טועם והשתא דייק דרכ' מסד' לא נקיט אלא בסדרא דקרא ודייק
 חמי' קרא אחי קדים מכל הנשים לפי שהטעם שהיה טועם בה אף כי היתה אשה
 ובעולה היה טעם טעם כתולה לכך הקדומה ומה גם לדבריו מאל' שהיתה בעולת בעל
 וזאת מררכי להכי קדים מכל הנשים שאף כי דרך כל הנשי' בהיותן בעולות אין בהם
 טעם כתולות מכא' אסתר היתה לה יותר שאפת על הן טעם היתה בעולה נראית לו
 וטועם טעם כתולה : ודייק קרא דנקט כנשים אהבה וכתולות חן לפי שכפי מה
 שביארנו אומרו ויאבב את אסתר מכל הנשים הוא שהיה בה יותר שאפת על כל הנשים
 הכתולות שהיא היתה נראית כתולה וזה כודאי' שראוי לאהוב אותה תחת זאת כי הוא
 מדה משוכחת והאל' בהנה ממנה אמנם במדה אחרת שכשרונה לטעם בעולה טועם
 אין ראוי לאהבה על' ככה כי מה הכא' כא' לו והרי היא ככל' הנשי' להכי נקט חן שמנא'
 חן כשיכיו' שהוא דבר נאה היתה ברשות ענמה אל כל אשר יחפון יטה ענמה והוא
 ש' שה' חסד ש' ש' שמנהגו על פי מדותיו ולהכי נקט חן ומסד : ויטעם כתר מלכות
 בראשה בא' להורו' מעלה ית' דה' ש' ש' לאסתר שהוא כענמו טעם לה הכתר לא על' יד
 בליה והוא החליכה תחת וסתי והממשלה שהיה לוטתי עם היותה בת מלך גדול אותה
 שממלה היתה מושלת אסתר : ויעש המלך משתה גדול את משתה אסתר
 בא' להגיד לנו משלת אסתר ומה שהמלך מגדלה על כל הסרים
 ש' ש' המלך משתה לכל הסרים ועבדים וקרא אותם ולא אמר להם כלם תזכו וכואו
 בא' אל המשתה אשר עשיתי אלא אל המשתה אשר עשתה אסתר וכא' ו אסתר
 מוזמנת ועל פיה באים כאילו כבר ה' נכנעים אליה וברשותה : עיר יחבן
 ביון כאומרו את משתה אסתר בהיות שוטתי הרשעה עשתה גם היא משתה כמדובר
 טעם המלך משתה לענמו לכל פרו' ועבדיו וגם עשה את משת' אסתר ש' ש' גם היא

משה אבינו וקמה למדינות עשה לפי שבאותו משה היו כל שרו המדינות לפני
וכפעם הזאת לא היו לך עשה הנחה למדינות טוביו נהנים כל העמו מסעודתו שהיה
הוא כמוך מלכות מדע כהיות כי וקח אשה חדשה וכסכתה תבון מלכותו :

ובגמרא ויש המ'ך משה גדול עכד משתיו ו'א ג'י'א ליה ופכה למדינות עשה
דלי כרנא ולא ג'י'א ליה ויתן משאת סדר פרדאמי ולא ג'י'א ליה עכ' :

דאי להבין מה עליה בדעתו של השורש שכפסות משה ודלי כרנא תגלה לו
ולכאורה כראה שכרו ש'י'א תראה כל הכבוד שפוסה בשבילה אולי
מיתה וכן כת' רש' אלה חור ככזה עכ'י'ם לפיוסה שתגלה לו מולדתה ולא ש'י'א
והי' אה לו לפרט עשה הז'ך השורש במחזה כל חפשו כי הוא חשב מחשבות
ומלך חלוקות ואמר מולדתה של זו ועמה אפשר שכ'רן הואת יהיה

שום אה לכך אח' ח'י' רונה לפסות משה גדול לכל כ'י' המדינה ואולי היא ת'אמ' שלא
במתכונן ח' ארובו המ'ך ת'קרא אל השתה לפלוגי ופ'לוגי ומתוך כך יבין המ'ך שמתוך
אחרים ועכ' לא הגידה לכך אמר ה'ך כל'י' הם חוץ לעיר לכך אמר ח'י' רונה
לקלות כרנא ואולי הוא שלא בחשבון תנוה על שום אכ'ים שכ'סום מדינה ושם יתקן

חדשו וכ'רן זה המ'ך שלא הועיל אהר כלבו אולי להיות הסעודה והכרנא דבר ק'
לכך לא נ'תה לו על ש'ם אהרן אע"פ דבר גדול העיך כ'י' ש'י'א תגלה לכה שלא
במתכונן ות'אמר סדר מנה יפה לפ'לוגי ופ'לוגי שכ'סום או שכ'מקנה פלוגית ועכ' לו
הועיל וכפ' זה כ'י'ך לומר דלא ש'א' ל' המ'ך כ'י' אה' ולא הגידה לו ואמר כך עשה

בן ש'ם הוא י'א' ולא הגידה כ'י' ש'א' כי יעשה כל המנאות שכ'סום תכ'ן
ותכ'סון ולא תתן אה' פיה להחיות את ב'רה אל המ'ך קודם ש'א' לה עשה כ'
הדברים א'י' כ'י' ש'י'א מאלוה תגלה לו לכה : ע'ד אפשר לכ'רם אפ'ילו ש'הללה ק'ד

וה' הגידה עכ' אמר כלכ'י' אולי מתוך המשה יכ'ר שום אהר וידבר לי בתו' המשת
ואת ג'י'א קרובתי הוא או כ'ר דלי כרנא ויסדר החתנו י'אל' שום אהר שום כ'תב' בה
מ'ה י'אל' ואה' לו כ'י'ת המ'ך כ'י' שמתוך כך י'סה ח'כו כ'י'כו המ'ך ויתן
מ'מת אהר מ'דע שהמתנות אלו שלחם מפני אהרן ס'ך ה'ים כותב שכ'סוד רנה
א'סתר ה'ים עושה :

ובהקבץ ובהקבץ בתולות שני'ר ומרדכי
יושב בשער המלך :
אסתר מג'ה מולדתה ואת עמ'ה
כ'אמר צוה עלי'ר מרדכי ואר'
מ'אמר כ'רדכי י'אסתר עושר'
כ'אשר ה'יתה כ'אכ'נה אתו :

בתולות ונו' עכ'ן קבץ
בתולות שנית אה'ר'
שכ'ר א'סתר ושרה כ'י'כו המ'ך
ה'חלוקה ח'ת ושרה אפשר שכ'ונת
המ'ך א'ר'כו פ'ג'ש'ם ב'ד'ך המלכ'ים
שום אהר פ'ג'ש'ים שלמות אין ח'ס פר'
וא'ר'כו ר'כו מא'ר ע'ר'מה ל' כתב'
מ'פעם ק'נית כ'תולות שנית הוא לפי

אין ספק כי קפאת שאלת אחר הפנים על אמתך תבשר כמו אם וכל סכן כנו סגור
 עד נפקדו ולא ככלומו למה שהביא אמתך סלה נקב'ם פסלה ועל כן יבדלו לעלך
 מכ לרחוק ככתולות המלכות ולהקבץ סכית אותן אשר נפארו היו כהן טובס סמוכס
 וזו אומר ובהקבץ כתולות סכית ואז הונרך מרדכי לעמוד בשער החלך נבראשס
 עת את סלום אמתך ולפי סוה לא יכלח אם ידעו העס אשר בשער החלך מסו לש
 שטמו פיהס ממז לכך חזר תקף לומר אין אמתך מנדת ז ובר' שמואל
 ידאש אלהס פירס סעכין בהקבץ כתולית סכית רונס לומר סספקיד סטס החלך סל
 בוך כתולות לא הביאס אל החלך לפיטן אחת אחת סכל היה סמתין עד הקבץ סכום
 דול ואז סולחס וכראזכה קכנו סכוס גדול וס' חוס ועכר זמן מס עד קכנס סכוס
 חזר וסלחוס סכית וזהו ובהקבץ כתולות סכית וזה ס אכסר סיניס מזה היוק לאסתי
 י וכח החלך באחת מאותן שכלו מחדס ולכך אמתך תנער להסור כסזודיס סהאוס
 דפוס סיוכ בשער החלך ס'ס מרדכי הוא קרוב לה ומתוך כך תכריע אמתך אס
 בלס לכך הודעס הכתוב סבהקבץ כתולות סכית עס היוות מרדכי בשער החלך ורש
 סתניד קורכתו עכו אין אמתך מנדת ואמר זאת מאמר מרדכי אמתך עוסה להודיעס
 עסס היוות סהיה כרשס יוזר טוב להכלתס סתניד קורכת מרדכי עכו לא עסתה אלס
 בדרכו מרדכי וקבלה מאמרו כגורס וסלכתא כלא סעזא ואס זאת מאמר מרדכי עכ ז'
 וחל אמרו כבמרא ובהקבץ

כתולות סכית אזל סקל ענה ממרדכי ל אין אטס מתקנאה לא כירך מכירתס ואס
 אין אמתך מנדת עכ פי לדכריהס בסי ק' סתניד למס' ס נורתס הוא ספסיק ססליס
 אין אמתך מנדת עסס סיות סהוא עסס מסיס גדול וסמק למדינות וסדר פרדסס
 גכס קככנו כתולות סכית בענת מרדכי ואס ומרדכי יוסכ בשער החלך סמרדכי כתן לו
 סענה הזאת אפיה ככל זאת אין אמתך מנדת וכפי דכדי סלל רשוי לפקן כ' קוסיות
 פיס כפסיקס אחת למה למסלס נקט עמה ואמר כך מולדתה וסכא נקט כספך וסוד
 סקיס'א אשר הקאינו למסלה כהיות סכל אחד כדמה באומתו למה נס כפיש סמלך לא
 כדמה באומתו סלא סכוטרך לסחול לה ותלנס ותקנר נפסס בסמלו וכנר סתניד לסול
 ז עסתה לפי וס אכסר לתרץ באופן אשר דלפי סחמת ולפי דרך סלל ככר סמוריס
 סיס יודס היוותס מאומתו סכך כדמות לו כמאמרס סכל כרואס אות כדמות לו וכי'
 סכל סקר ססלה סזל לה סתאמר לו מאיו מספסס וכח מי הוא ולכך ססמיטנו סכפ'
 סכל ססמכאות סהיס ענסי אין אמתך מנדת מולדתס לסכו נקט מולדתס קוד סכנו
 סכל עס סחמלך סלל ממנו אינו סלא מולדתה לכך אומר סכפוס סאין אמתך מנדת
 מולדתה זאת עמה וגס לא היתה מנדת עמה לפי סלא סוכרס סחמלך לא סלל סל
 על כנה סחכס לסול קרא דכתיב ג'ן אמתך מנדת עמה ומולדתה וכו' נקט סס'
 סכנה סל לס סקודס מנידים מאויה עס וסמר כך מאיו מספסס וליזה סכס ז'
 עס סאסער לכאר כסו דרך סחמת דרכס ז'

Handwritten scribble or signature.

והגרא

לכאור אומרו ובהקבץ בתולות ומרדכי ונשכ שמשמע כהיות שהיא
 פסוק כפכו עמנו שבזרתו עמו לכן אומר דכוכת הכתוב להשחוט
 שמרדכי לא רצה לישב בשער המלך כשהיו זמן גדולת אסתר וכפסה סלקת בית המן
 מאכה תחת ושתי לפי שהיו חוקרים ודורשי למה עתה מתהך בקרב מחכנו תדיר הלא
 דבר הוא ויחקרו וידרשו אמרו ויוודע הדבר ואף כו היה דרכו מקדמת דגא לישב
 בשער המלך אולי פסק כל אותו הזמן מפני שלא יתבלבלו ויתגללו הרברים ואולי אסתר
 חשלה לו איזה דברים בסתר ומסס יבלה הדבר לכך לא ישב בשער המלך עד שהגיש
 פת להקבץ בתולות שכית לדעת אם ימנא יותר הביכה מאסתר באותה שעה וס
 בשער המלך שעתה לא ידעו ולא יבינו שמחמת קורבת אסתר ישב שם שהרי עבר זמן
 ויחקשים אחרת תחתיה וזש הכתוב ובהקבץ בתולות שכית ומרדכי יושב בשער המלך
 כלומר בשעת הקבץ בתולות שכית היה מרדכי יושב בשער ולא קודם ולכך לא בא לומר
 ג' ו' וזה גם כן שחין אסתר מגדת : אין אסתר מגדת מולדת וגו' אפשר לתרן
 באופן אחר למה למעלה הקדים עמה למולדתה והכא נקט איפכא : ועוד למה
 למעלה שנה ואמר כי מרדכי נזה עליה אשר לא תניד והכא קאמר כאשר נזה עליה
 מרדכי עוד להבין יתור הלשון למעלה באומרו כי מרדכי נזה עליה אשר לא תניד ויהי
 ד' שיאמר כי מרדכי נזה עליה מאי אשר לא תניד עוד שכל הענין כאן הוא מיותר
 למה הוצרך הכא לחזור ולומר שחין אסתר מגדת וגו' אכל הכונה אפשר לפרש שמרדכי
 נזה עליה בלשון הזה ואמר לה לא תנידו מולדתך ועמך שיותר החמיר בענין הגדת
 מולדת מהגדת עמה רכובי הלא מכפיל מולדתה שלא תניד לאמר פלוגי קרובי וכיונא
 בזה הלא אפילו כולל עמה מאיזה עס היא לא תניד והיא לא עשתה כן אבל יתור
 גמורה בענין העם מכפין מולדתה והטעם שכל אחד היה כזה ומכפס מופלתו
 מרדכי כקס מופלתו ולכך הזכיר והחמיר בענין מולדתה שלא תאמר פלוגי
 מרדכי קרובי לי שחא מחו' כך ועליו ע' ו' והרבוהו שיתקאלו בו מחמתה והיא עשתה
 כהקד לפי שפסטה בדעתה שיותר דבר מסוכן לה אם תניד עמה כשידעו שהיא מעס
 חתה ויחקאלו בה וזה גם כשידעו שהיא מעס ישראל לכך היתה נזהרת בענם
 מהניד עמה מפני שכך היתה מנחת חן בעיני כל רואיה שהיתה נראית להם כאומרת
 מה שחין כן אם תניד אמנם בענין מולדתה לא היתה נזהרת כל כך לכך כתי' למעלה
 לא תניד אסתר את עמה ולא מכפיל את עמה שלא תניד אסתר חמור בעיניה הלא
 אפילו מולדתה שהיא קל בעיניה לא תניד ולכך אפשר שבהיות קל בעיניה הגדת
 מולדתה מהגדת עמה חולי לא היתה נזהרת והנזיחה מפיה ה' ות מרדכי קרוב לה ולא
 מפני כן ידעו היותו יודי שהרי לא היו מכירים אותו כדכתיב לקמן כי הניד להם
 אשר הוא יהודי ולכך כתיב למעלה לא תניד אסתר וגו' כי מרדכי נזה עליה אשר לא
 תניד דייק דלא אמר כאשר נזה עליה מרדכי כדקאמר הכא לפי שלא היתה עושה מעש
 כעאמר מרדכי אלא עשתה מניאות הנווי כי מרדכי נזה עליה אשר לא תניד כלומר
 לא

עשתה כחומר מרדכי אלא בכלל שמרדכי נזק עליה אלא חנוך
 עתה כדכרנו בפרעות כמדובר אמנם עתה מראתה והתקבלה בדרך חבורתה אמר
 חמרה כדעתה כי הסכילה עשה ואין ראוי לה לעשו כמו עד עכשיו שהיתה מקלה כמכין
 גדת מולדתה ולפעמים ינא מפיה שמרדכי קרוב לה מפני שעתה מרדכי יושב כעשר
 חלקך ולהיותו יושב שמה בודאי ישמע דבריהם כהתייחס עליה ויכין כל דבריהם על
 שכותם לרע ודבר מה יראה והגיד לה אמנם אם יתפרסם היותו קרוב לה יפלימו
 כי הכתם מדבר בפניו דברי סוד בחשכם שהכל יגלה לקרובתו ואולי תכף יורג
 ותו ועליה יחשבו רע ויתענו על פסוניה לכך ראת שלא זו הדרך ולא זו העיר ור אתם
 עשות כמו שזנה עליה מרדכי מחש ואם אין אסתר חגדת מולדת ולא מבעיא מולדתה
 היתה מחמירה ביותר כאשר כתבאר אלא אפילו עמה וזה כאשר נזק עליה מרדכי
 מחש כדכרנו וכנונו את אשר החמיר החמירה ואת אשר הקל הקלה גם היא וגם ואת
 מאמר מרדכי אסתר עושה כלומר מחש כחומר שינא מפניו כן היא עושה כאשר היתה
 באמנה אתו כלומר כמו שכשהיתה באמנה אתו לא היתה משכה כלל מדכרנו כן עתה
 היתה מקיימת כל דבריו כדקדוק כמרץ וכל זה לסכת קבוצ בתולות כאשר כוארנו
 איתא ואת מאמר מרדכי אסתר עושה אמר רבי חנינא בר אבא מלמד
 שהיתה מראה דם לחמיי כאשר היתה באמנה אתו אמר רבי אבא בר
 לימא מלמד שהיתה עומדת בחיקו של אחשורוש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי עכ"ל
 דראוי להבין ולקשות מנא לכו לדרוש הכי ועוד יש להקשות דמחש עפני
 הנראה כל אחד מהשלמים אלו רבנו רבי חנינא בר אבא ורבי אבא בר
 לימא הוא מוכרח לומר דברי חברו רבנו רבא בר אבא אמר מלמד
 שהיה מראה דם לחמייס הוא מוכרח דסבר כרבי אבא שהיה יושבת בחיקו של מרדכי
 דאי לא הכי יקשה למה היתה צריכה להראות דם לחמייס והלא חנוכה היא אפילו
 שישכב אותה אחשורוש כרה וכמו שלא היתה חושפת על ענין מניא' כעפילה לנוו אף
 כי היא אשת ישראל מפני היותה חנוכה וגם היא לא היה לה איסור כדבר כחמייס אל
 אסתר קרקע עולם היתה אם כן גם בענין הנרות למה לה להחמיר ולהחמיר דם
 לחמייס ואפילו אם כאמר דהיא היתה מחמירה על שמה ושמה לפנים משהו יסדין
 איכו מי פוית דיכא ואולי מתוך כך ירגיש היותה זרע ישראל ומתו תבאר בו אלא
 בודאי מוכרח לומר דסבר כמי שהיתה יושבת בחיקו של מרדכי ולו עשתם החרדס
 סוז והיתה מראה דם לחמייס וגם רבי אבא בר לימא אמר שהיתה יושבת בחיקו של
 מרדכי מוכרח לומר דסבר שהיתה מראה דם כדס לחמייס שלא היתה יושבת בחיקו
 והוא שוכעת דם ואם כן דתרויהו מורו אהדרי ומוכרח כל אחד לומר דברי יקשה
 למה כל אחד לא הוור גם דכרו חכירו והאמת דלרבי אבא בר לימא לא קשה כולי האי
 דאיהו אסתר דכא לפוסוף על דכרו רבי חנינא ולומר שחש שהיתה מראה דם היא
 פני שהיתה יושבת בחיקו של מרדכי ולו היתה עושה כל החרדה הזו אמנם לרבי

חכמה וקמה למש פתח ולא דרש כאשר דרש רבו אבא בר לימא בקרא דכאשר הוה
 באמנה אתו : והנראה לפרש הוקמה לרבו חכמה מאמר הכתוב ואת
 מאמר מרדכי אסתר עושה והרי כבר אמר אין אסתר מגדת
 גו' כאשר נוס עלים מרדכי לכך אמר הכונה לומר להשמוענו דבר גדול והוא נקשר
 עם אומרו אין אסתר מגדת והוא שהיה היתה עושה בהמנחה להכיל ולהמנע מבוא
 בדמים של כרה אפילו לאחשורוש שאף כי הוא גוי ובלתי מנווה של הכרה עכא הוא
 מזהרת עליה וסיה כס מטא אם לא היתה מראה דם כדה מפני שלא היתה חכמה
 דאחשורוש לא היה יודע ומרניס בענין ואם באולי בתוך ימי נדחה וקמה המלך כעל
 צרחה לסכב אותה אין לה משפט מות אבל לא מפני זה היא תמלט מעשות כל
 שצדלנותה להראות דם לחכמים ולכך היתה מראה דם נדחה לחכמים ואפשר שנס
 היתה עושה המנחות אולי תמלט לבמרו שכשתבא ווסתה תעט ענמה כחולה עד אשר
 שפסק הדם ממנה ומראה הדם לחכמים ועתה הוא נקשר עם אומרו אין אסתר מגדת
 בלומר תראה סכלנות וחכמת אסתר שעס הוות שמרדכי בשער המלך והיס אפשר
 שכסגבה היוגאת תמלח לה שלוח דברים וניד אמוכים ומתוך כך יודע הדבר וגם עם
 היות שמאמר מרדכי אסתר עושה והיתה מראה דם כדה לחכמי ואולי מתוך כך יודע
 בדבר שהיה מודע קדש בקוטרין פתחיהן בשעת ווסתן אפי' הכי היה דעת באסתר
 שלא היתה מגדת כלל אלא היתה עושה בדברים אלו כחכמה ופא לא היתה סולחת
 בהם למרדכי להראותה לו שהרי בודאי כי הוא גם הוא יודע טובין ויבחיין כין דם לרש
 זכין דין לדין ולמה לא שלחה ליו לא הכונה כי גם זה היתה עושה כדי שלא ידעו סקרוכ
 לס האים או כמו אפשר שאפילו בעודה עמו רניכו עם מרדכי לא היה סומך להראות
 ל הדם חשום דאין אדם רואה חיבה לפנניו אלא היה מנוה עליה סיראה דם ווסתה
 לחכמים וכן היתה עושה עתה : אם הכתוב את מאמר מרדכי אסתר עושה שמרדכי
 אמר לה שתראה ווסתה לחכמים כאשר היתה באומנה אתו כמו שהיתה רנילה
 במהיתה עמו שהיא לא היה רואה את דמה לא מנוה עליה להראות לאחר כך היתה
 עושה פתח ודכי אבא בר לימא פליג ואמר דלעולם מאמר מרדכי דקאמר קרא שפיר
 קאמר דהיתה מראה דם כידה לחכמים אבל לא מספיק דסכרת שהיתה עושה כן
 שפניו לאחשורוש דון אין סברה כלל אלא באומרו כאשר היתה באומנה אתו מ'מר
 שהיתה יוסבת בחיקו של אחשורוש וסובלת פי' סובלת מרס כדה אם היתה נריכס
 סבילה אם כבר טהר הדם במאמר שחכמים ולכך סובלת מהדס ויוסבת בחיקו של
 מרדכי והסתא לפי זה אומרו וסובלת הוא רונה לומר כמשמעו סבילה המודגלת בכל
 שתלמוד לאשה שהיא סבולת כדה אמנם הרב רמ' אליהו לא בחר בזה אבל פיר' היתה
 סובלת מחמת נקיות שלא תהא מאוסה לו כשכיבת גוי עכ'ל וכפי הנראה הדין עמו
 מתר' עמוי קרא דאולי לא הזכירה סבילה שהרי היא גם היא היתה נריכה לסבול
 לאחשורוש ולעשות כל מאמני בהם ואולי שום זמן טובל לפתות אותי ברוכ לקחם

וימת

צויתן עד שהסבול ולא הצורך טבולה אהרה לכהנה למרדכי ועוד פעם אחר כסון
 ופסוס דדיוק מדקאמר היתה עומדה בחיקו של אחשורוש וסובלת ויושבת וכו'
 ששמע שתכף ומיד אחר השכיבה עם הגוי היתה טובלת ואם הטבולה היא משום כדה
 היאך כפיין וקאמר שתכף היתה טובלת ולא הזכיר שהיתה סופרת זימי כדה ואימם
 בקיים אלא תכף ויושבת בחיקו של מרדכי ולא משתמט שום זמן שתנטרך לספור ז'
 מזה כסת כדה ועוד וכי לא משתמט שום יום שהיתה ראויה לישב בלא טבולה בלא
 פת כדה לא בכל יום היתה טובלת ולמה לה כל הטבולות ככל יום לא בודאי הטבולת
 היתה משום נקיות זהו לפי פרש' אבל לכו סברתיכו אפשר דמיינרו כעכבר ספרה לס
 ימי לכונה היתה יושב בחיקו של אחשורוש ותכף טובלת מחמת כדה שכבר הניע עת
 שובלתה ויושבת בחיקו של מרדכי וכל יום לאו דוקא : זהו מה שאפשר לפרש כשנאמ'
 דפליגי הכו אמוראי ואם כונה כפרש' דלא פליגי וכל אהרן סמך על דברי חבירו אף כי
 הוא דוחק קצת בדברי רבי מנינא :

בימים ההם ונו' הנה אהרן
 לנו הכתוב שבאיתן
 הימים של קבוצ בתולות שהיה מרדכי
 יושב בשער סמך שבמים הראשונים
 לא הוה יושב כמדובר למעשה קנף
 בנתן ותרס וגו' וכתב הרב ר' מרדכי
 פראשה ז' הנה פתח חמת בנתן ותרגם
 שלא כזכר סנת שהענין כו' שנתקבלו
 במלכות אסתר ונכך סמך למלכות
 קנפו ובקמו לסלח יד כסוף ולפי
 שלא כודע הדבר קורבת מרדכי שום
 לא כשמרו ממנו ואולי גם כתיב דג'
 בהכיר שהוא סכס וישב כשער היולך
 וידמה להם כי הוא גם כן יסבא לבתו
 לאחותו כמוהם ויסכים עמהם בענה ובכן כודע הדבר למרדכי עכ' : וענין אומת
 קנף סמן הראוי שיאמר קנפו אפשר סמך הקנף היה של בנתן הסמך למלת קנף וכו'
 התחיל בענה תמלה וכו' שמואל דוודאש ז' הנה כתב כי יתכן סקנף בנתן עכ' דבר
 יום א' אחר כך תרגם על פניו ויוס א' והיה כזה אחר זס על כן אסר כלמין יסיר ואלוי
 שלא היה סקנף אלא לאחד מהם והענין קנף על פותל המלך שטעה בחבירו כי כן טעם
 ספילוסטואס המדיניות לשנא פעיל אף כי אינו להם וכו' וכן מאמרו יתברך לונראל
 עם מנין אבותיכם בו עול ולא אחר מה עול פשיתי להם כלומר מה עול מנאו בו אף

בימים ההם ומרדכי יושב בשער
 המלך קנף בנתן ורורש שני
 סרים המלך בשומרי הסף ויבקשו
 לשלוח יד במלך אחשורוש :
 זיודע הדבר למרדכי ויגר לאסתר
 המלכה וזאמר אסתר למלך
 בשם מרדכי ויבקש הרבר
 וימצא ויראלו שניהם על עין
 ויבררם בספר דברי הימים לפני
 המלך :

פי לא פגלתיו להם לא לאחרי שבכיל זה דחו מפניו הטובו שפגתי להם ורחקו מעלי
 ולא אמרו איה ה וכו' עכל : ויודע הדבר למרדכי בדבריו האומר טרסיום הגו והיה
 מרדכי מבין לשון טורס' ולדבריו האומר ברוח הקדש כאמר לו בכר כתבאר בהקדמת
 הספר כמאי פליגי והכרוח לדבריו שניהם עיין סס : **ובגמרא** איתא בימיס
 ההם ומרדכי אמר רבי אחא בר אבא אמר רבי יוחנן **הקטוף ארבע**
מלך על עבדיו לעשות רצון נדיק עבדים על אדוניהם לעשות רצון נדיק **מלך**
 על עבדיו דכתיב פרעה קנף על עבדיו לעשו רצון נדיק ומכו יוסף דכתיב וסס אתנו
 כער עברי עבדים על אדוניהם דכתי' קנף כגתן ותרש סני סרוסי המלך משמרו הסף
 לעשות רצון נדיק ומכו מרדכי דכתיב ויודע הדבר למרדכי אמר רבי חינא בר אבא
 כגתן ותרש טרסיום היו וכו' : **ראוי** להבין ולהקשות מה ראה על ככה רבי
 אבא כשם רבי יוחנן להגיד לנו ענין זה ומה היוקשה לו בכתי' ועוד
 לדעת מנא ליה שהקניבם הקנה לעשות רצון נדיק : עוד כשמביא ראיה לפרעה
 דכתיב וסס אתנו וגו' פרעה קנף וגו' ולמה הביא ראיה מרדכי ספור של סר המסקים
 הוה ליה לאתנוי מקרא מלא דכתיב ויקטוף פרעה על סני טרסיו וגו' :
והנראת לפרש בדברים אלו מקנה ועולה אומר דהיוקשה לו ב' קישויות א' בסדר
 הכתוב ואומר בימי ההם ומרדכי יוסב וגו' מה קשר ושייכות וס ליש' ב'ת
 מרדכי עס מה שרונה לספר ואף כי כבר ביארנו שבהיותו יוסב כשער המלך ה'ט
 אזכו לשמוען קול העם כריעה רבי יוחנן לא סבך את אוכו תירוצ זה א' דכבר מקודם
 היה מיוסבי כשער המלך והוא לא חפץ לומר שמתחלה היה מפחד מהיותו יוסב סס
 שחא ירגישו היותו קרוב לאסתר אבל עתה בהיות שהיו נקבנות בתולות סנית ה'ט
 יוסב כמבואר למעלה ועוד דהוא סבר דברות הקודש כאמר לו ואס כן מה כירך ל'ט
 כשער המלך לשואמר לו ברוח הקדש עוד היוקשה לו מדוע לא פורש על מה ועל מה על
 הקנף לבגתן ותרש על אדוניהם ומה עשה להם לכך אמר בתחלת דבריו בימיס ההם
 ומרדכי אמר רבי אבא אמר ר' יוחנן וכו' כלומר תדע אמאי כתיב בימיס ההם ומרדכי
 נמס שייכות סייך מרדכי בזה הכוונה לפי שהכל מאתו ותברך והוא ד'במא מה שאירש
 לפני סרוסי פרעה שהכל היתה כסובה מאתו ותברך כדי לתת גדולה ומעלה ליוסף
 וסרצון בזה לפי שנס בההוא עוכדא ראוי למקור למה לא פורש התמא של סני סרוסי
 פרעה ומה עמו אלא כודאי כסויות שהכתוב לא הזכיר כלל מטאתיהם הוא לומר שלא
 היה מטא ראוי לשיקטוף המלך עליהם ועכא קנף לתופלת יוסף כי מה היתה לו כדי
 סיפלה לגדולה ולזה הביא ראיה מדכתיב פרעה קנף וגו' להורות שלא כד'ן היה הקנף
 ולכך אס היה מכיא ראיה מדכתיב ויקטוף פרעה על סני סרוסיו לא הוה מויתו ראיה
 כלל שהיה הקנף שלא כד'ן אבל אדרבא הויתו אומר דכד'ן היה מדכתיב לעיל מנה
 בימיס ההם מטאו מסקה מלך מנרים והאופה וגו' והרי ככה להם מטא לכך בא להביא
 ראיה מדבריו סר המסקי עמנו שהוא מכואר בדבריו שמה שקנף פרעה היה שלא כד'ן

לא היה כי אם בשביל יוסף וללא פרעה קנף על עבדיו כלומר לא היה דבר מהיו
 חייבים עונש כלל אלא קנף קנף על עבדיו ואפשר שלפי שכונתו לומר דבר זה לכך
 בקדים ואח"כ חטאו אנו מוכיר ובו נקטה קנת מאי חטאוי לשון רבי והלא אחד הם
 אבל לפי שרנינו לומר דשלא כדיון היה בקנף וכך אמר שומחול לו אף כי הוא מוכיר
 ומוכיח בשפתיו דבר שהיא חטאת ומייב מיתה על ככה לומר שהמלך בחשפט ועמוד
 ארץ עשה כרנינו אשר לא כדת לכך אמר פרעה קנף על עבדיו אף כי לא היה ראוי
 ויתן אותנו במשמר ובו אותי וחת שר האופים כלומר בהיותי רואה דברים אחרים
 נעשו בעיני חזי מכור שמה היתה זאת והוא שנתת אותנו במשמר והיה ראוי אם היה
 ענין גדול בקנף אשר וכל מלפניך שהכף תנוה להמיתנו ועוד אנו רואה שלא כדת
 אותי במשמר אחד והוא במשמר אחד ועוד אנו רואה שכלילה אחד חלמנו שנינו חלום
 וגם הקנף היה על שנינו ביום אחד בודאי מאת ה' היתה זאת כדי שיבא יוסף ליטול
 את שלו וז"ל וסם אתנו כער עבדו ובו כלומר בודאי שהקנף היה שלא כדיון ונא היה
 כי אם כעבוד שסם אתנו עכר עבדו ובו ואירע מעשה שהיה אתנו וספרנו לו החלום
 ויהי כאש פתח לנו כן היה ועל ידו יפתח חלומך ויעלה לנדולה שבטעמו הרעים הקבש
 את עולמו הרי שאע"פ שהקנף היה שלא כדיון עכ"ל קנף בשביל כדיון: גם הקבש הקנף
 פכדים על אדוניהם שלא כדרך הארץ שאין דרך העולם שהעבד יקנף על האדון אף
 כי עשה בו נקמה ומה גם עתה שלא מנינו טעם ברכון בקנף הוה בודאי שאין הכונה
 אלא לפעולת הכין ומה מרדכי דכתיב ויודע הדבר למרדכי תדע לך שכן שמה'
 היתה לו שהיו הכתיב דייק דקאמר ויודע הדבר ובו והכרתנו למעלה מדכתיב ויודע
 דברות הקדש כאמר לו עיין לעיל בהקדמת הספר לכך הודיענו הכתוב שמה היתה לו
 בהיות שכאמר לו ברוח הקדש כמו שכאמר החלום ליוסף ע"ז רוח הקדש והשתא דייק
 קרא סביר דקאמר כימים ההם ומרדכי כלומר כימים ההם נעשה גם בשביל מרדכי
 כדי שיעלה לנדולה תדע שוודע הדבר למרדכי שלא כדרך טבע אלא ברוח הקדש
 ומה גם אם נרנה לכאר דכוונת ויודע הוא להגדיל יותר הענין ולהכי קאמר דכבר
 הודע לנו חטאתם אשר יעשו קודם שיפשו אותו והסע להיותו גזרה מאת ה' כדי שיעלה
 לנדולה מרדכי והשתא דייק דכתיב ויודע כלשון עכר כלומר וכבר נודע הדבר למרדכי
 מה רוח הקדש ואפשר עוד לדייק קרא למד ברוח הקדש דהכי קאמר כימים ההם ומרדכי
 יוסף כשער המלך קנף ובו כלומר תראה שהוא מוכרח שכרוח הקדש כאמר לו שהרי
 בשעה שמרדכי היה יושב בשער המלך קנף כנתן ותרש ואיך הודע אליו שמה תאמר
 בנתן ותרש מלאכתן כשער ושם שמש קולם לכך אמר שהיו משומרי הסף ומלאכתן
 לפנים והיחך הודע למרדכי חטאתם אלא בודאי ע"ז רוח הקדש היה:

ויודע הדבר למרדכי ובו הכה בא לספר נ' תועלות באו מהיות אסתר בלתי
 מנדת שמרדכי קרוב לה האחד ויודע הדבר למרדכי למד טרס"ס היו
 ומספרים כלשון טורמוי אם היו יודעי שמרדכי היה קרוב למלכה לא היה נודע לו שלא

שני מספרים דברו עוד בפניו אף כי חשבו שלא היה יודע הלשון שכל היה להם לרקוק
 שמה ולך מרדכי לקרובתו המלכה ויאמר לה בזה וכו' שמעתי מיפנים פלוני ופלוני
 ולא ידעתי מהו לכן שלחי אחריהם ויכו אותם ויתודו את עונם אמנם עתה ויודע
 הדבר למרדכי: התועלת הב' ויגד לאסתר המלכה שאם היו יודעים היות קרוב לא היו
 מביאים אותו להכנס אבל קרובתה כי אולי מתיפנים רע על המלך אמנם עתה ויגד
 לאסתר המלכה דיוק באומרו המלכה כלומר כיון שלא היו יודעים היותו קרוב לס
 הכנים עכמו במתכר ואמר איה המלכה כי דבר סתר לו אליה ולכך כתיב המלכה כלו
 לא היה מכירה מקדמת דנא לא בהיותה מלכה: גם תועלת השלישי ותאמ' אסתר למלך
 בשם מרדכי שלו היה יודע המלך כי קרוב לה האיש לא היה מאמין לקול דבריה כי
 ואמר את עושה הדבר הזה כדי שיזכה ק רוכך לגדולה על ידי זה אבל עתה ותאמר
 אסתר למלך בשם מרדכי הרו אלו שלטה תועלת באו מהיותה בלתי מגדת ויבקש
 הדבר וימנא יש להכין ולהקשות היאך אפשר שכתבך וכמנא ומי וכול להיות עד בדבר
 אם לא דברו בפני אחר כי אם בפני מרדכי וסוף אחר בלתי נאמן בדבר זה והנה
 לומר כשדקדק מלת הדבר והיא מיותרת אבל הכוונה לומר כפי מאמ' אל שמרדס ה
 שנקשו לשלוח יד במלך ולהפליך עם המות במים לכך אפשר שאמר המלך אם בדברי
 מרדכי אמת בודאי ומנא מנאות הסם המות בדיהם וכמנפונם ולכך הפיר הכתוב
 שנקשו הדבר וכמנא הדבר בפנמו סהיו רוכי כו למשול מעל באדוויסם ולכך כמנא
 כך המלך שמח לדברי מרדכי וכו' שיכתב לפני המלך כמנא הזכרונות שלא האמין
 לדברי הסופרים שיאמרו לנו ככתוב בפסר הזכרונות אלא ככתב בספר בפני המלך:

ובגמרא

איעא אמר רבי אחא בר אבא בנתן ותרס פרסיים היו והיו מספרים
 לשון סודים ואומרים זה לזה מיום שנבא זה לא ראינו מינס בשוכנו
 בא ונטול אדם של עם מיתה כשפול שלמים כדי שימות וסם לא ידעו שמרדכי מונעו
 לשבת פנאית היה והיה יודע שכעים לשונות אמר לים והלא אין משמרתי ומסרתך סוס
 אמר לים אינו אשמור מסמרתו ומסמרתך והיינו רכתוב ויבקשו הדבר וימנא שלא
 כמנא במסמרתו כינתם אל בזה להק' הקושיא אשר הקשינו והוא איך כמנא
 הדבר אמר שהיה כסוד גדול ואינוז אתם לכך אמר שלא כמנא במסמרתו וכו' ויראה
 לי דכונת אלו באומרם זה לזה באו ונטול ארם וכו' כריך להכין מאי פירמא יחירה יכ
 להשליך עם המות לתוך המי שהינך לקרוא לחכירו סיוייעשו בשכין ומה גם כתסוכה
 שמשוכו חכירו והלא אין מסמרתו ומסמרתך סוה ומה בכך: ואפשר שאמר מהם יטן
 כזאת לאמר בא ונטול ארם של עם המות וכודאי שאנמי ממי המלך לא ימנא בדיהם
 ולא באהליהם עם מיתה כי מי נתן כהן בכית הקברות וכודאי שינסרך לקנותו מאמר
 ומנאנו בסוד נכמם כי כל השומע להם מבקשים עם המות ופספס ויממש במעשיהם
 ויאמר שלא דבר הוא ולכך כריך סודת הרכה והמנאה גדולה ורכה ומה גם אם כאמר
 דתן לא עם המות ממם היו רוכים לשטיל דאולי ומנא בידע' דמהם קינים אותו ואמר

ה להמית לא הכיב' כשנדקדק אומרו ארם של סס מיתה לכך אפשר שאם לו שיטלו
 ארם של דבר המיו' הלא הו' נחש שרף ונקרב ש' ט"ל ארסו כמו וכודאי שלכקס ולמלא
 ברים אלנו הסוד נכמס נרוך זמן וחסידים שיש בו חמש לכך אמר לו בוא ונטייל וכו'
 אחר שייטיי בדבר לכל הטיב לו והלא אין משמרתו ומשמרתך טובה כלומר אלנו היינו
 יינו פקידים על מלאכה ומשמר אחת היתו יכול אנו להשמט והתה תשכ על הכלים
 נכס חנו משמרתו אחת טובה ומשמרתך ואם אך מי יסכ לשמו משמרתו לכך הטיב
 הטיב לך לשלם ובקס כאשר תמנא ואני השמור משמרתו ומשמרתך וכך כתיב
 קס הדבר ומלא סכא כמנא במשמרתו ואין כך בלוי מלמא גדוה מנו :

אחר הדברים האלה וכו' הנס
 ראוי לחקור לדרוש ולתור
 מה עלה של דעתו של השורש שעתה
 מקרוב גדל את המן אחר המעט
 הזה והנה מה טוב ומה נעים שיגדל
 את מרדכי כי ענה שמו השופט

אחר הדברים האלה גדל המלך
 וישורש את המן בן המרתא
 האגבי וינשאהו וישם את בשא
 מעל כל השרים אשר אתו :

גדולה להציל כפשו ממות : ואפשר שבהיות המן הרע הוא אשר הפליא ענה ותוסים
 הרוב את ושמתי ולכקס רעותה הטובה ממנה ותכף כשהרגס כהפך לכו וכתכסם עליו
 שהרבישו כשרי המלך שאפשר להמך תקלם מזה ולכך כוו תקף יבקשו למלך וכו'
 אתה כאשר סר לראות גדולת מסלת אסתר ומסידוקה והתשובה הגדולה אשר באה
 על ידה היו כז' היא המגדת למלך אשר אל לכו בודאי שראוי לתת גדולה לאשר יען
 מאת ולסלם לו גמולו כי עשה עמי תשובה ברוכ יועץ כי לנלי אסתר לא כודע הדבר
 שאולי ושמתי לרוכ רשעה היתה משלמת עין ומכיתו להמיתו לכך אחר הדברים האלה
 לו וכו' כיוון לשלם גמולו מדה במדה כמו שהיא היתה הדיוט וקל מכלן ועכא קפץ כראש
 גס לפי שכהיה לו תועלת המלך לכך מדה במדה וישם את כסאו למשלה מעל כל
 ששרים אשר אתו והוא היה ראש האתן ושרי פרס ומדי : עור יתכן כהיות
 ששעה המן המשטה הגדול ההוא ויעץ הענה הגדולה
 ושתו ושמה המלך לדבריו וכודאי מדבר גדול ומעטה כורא כמהו רכיני מיתה ושמתי
 על המאורש אין טפק כי ככתב בספר הזכרונות לשלם גמול להמן ופתה כי קרוב יוס
 שרדכי לטוב לו וככתב בספר הזכרונות לפני המלך אנוני אמר המלך לסופר קרא כפיך
 שמעטה הקודם כדי לראות או איכא איכוס דמכר עמי טיבותא ולא פרעיה כדי
 שמתוך כך המ רוכים לו כגתן ותרש להמיתו ואין מולה מכלם עליו ואין גויה את אומ
 אם לא כי אסתר הגידה לו כשם מרדכי וכאשר שמע כתוב בספר הזכרונות שהמן יסן
 ענה טובה אמר המלך ראוי הוא לתגמול ויתרון ולכך ויכשאהו וכו' : ובגמרא
 אמר הדברים האלה אמר מאו אחר עכרא הק'ס וקדקס רפואס למכה

דבר הכתוב בדברים באומרו אחר הדברים האלה והיה מן הראוי לתלותו בזמן ולומר
 ימים ההם כמו שאר בחקים אחר לכך דרשו אחר שברא רפואה למוכה וכתב עוד
 שכן אומרים כי זה בישראל אבל לאומות העולם בהפך הענין לרמוז הכלל ט"ו בין לו
 אלו כי לא יס' זכות אבות והיא הרפואה הקודמת ולאומות ח"ו להם אלא מה שיחס
 עליהם מנה ההשגחה הכוללת וזה ההסתכלות כזה החופן בלגו הוא נכניו והבדל אחר
 קטא כאשר יטען שההסתמה בלתי ברנת ממכונות וכתב שתלה הדבר בציונה כריבנו
 גדול ולא באיכות ודע זה עכ"ל :

בלעבדי המלך אשר בשער המלך כורעים ובשהחיים לרחמן
 בי בן צוה לו המלך ומרדכי לא יברע ולא ישתחוה :

היה המנוי שישתחוו לו לא להיזן ולכאורה יש לתרץ דמלת לו הוא כסבולו ועליו והוא על
 דרך אחריו לו אחריו וריבנה לומר שכלם כורעים ומשתחוים כי כן נהג עליו וכסבולו
 המלך והו היראה ככון לכאורה והוא פשוט דקרא : ויש לפרש עוד שבהיות
 שהמלך השקיף בלעתו היות ענת המן כמכה ופוכה וממחר אלה נעשית'
 לא שת אל ככו כי השמים חשכה לטובה על עמו וישראל שתמלך אסתר ותעשה תשיעה
 דולה ופורקן אבל חשב שהמן הרע רוח ארזין קדישין ביה ותחת זאת ראוי שיעשה
 כמו אלוד כמדובר בדברי מלך טהה על חקיקה לו וכן כתב רמ"ל אלה כורעים
 משתחוים טעם שכן אלה לפיכך ומרדכי לא יברע ולא ישתחוה עכ"ל ואולי היזן יסרהב
 ויאלתר שאין ראוי לו להשקות אלוד כי הוש הוא ולא ל לכך הוכיח לכוני שיצוהו המלך
 שלא יסרהב כדבר כ כדאי הוא לכבוד גדל יותר מזה ולזה חמר כי כן צוה לו המלך :
 ועוד יס' לפרש כשנקטה בכתוב אומרו ומרדכי לא יברע ולא ישתחוה והיה ראוי
 שיגיד ומרדכי אינו כורע ומשתחוה ועוד קשה דכפי הוה ליה למנקם
 ומרדכי לא קם ולא זב דהכי נוסח לקמן דאפילו קימה וייע לא הוה זע כדכתיב ולא
 קם ולא זע מהכו ובי אף על גב דשתי קיטיות אלו יש לדחותם ולומר דאומרו לא יברע
 כלשון קטור כן דרך הכתוב ועוד שהיא מורה כוונת מרדכי שאפי' לעתיד לא יברע ולא
 פתה ויקרה הוא גם לזמנה שנקטונו דכפי הוה ליה לאשמיני לא קם ולא זע יש לתרץ
 דהתם היה יוסב ומרדכי ענה לפינו כדכתיב ובראות המן את מרדכי יוסב כשער
 המלך והשקיף מן שפי ולא קם ולא זע שהיה יוסב ולא קם ואפי' זעזע לא עשה אמנם
 הכא יאסר שלא היה יוסב אלא עומד ולא השתחוה וברע לפינו עוד אפשר דלשולם
 אפילו באמר שהיה יוסב עתה לא יקטה אמאי לא קם לא קם ולא זע דאפשר שבהיות

ל

בו קרוב יום וזו המלך לאמר שהשתחונו לו לכך לא מלא ולכו לעבור מכל וכל ולקט
 וצו לא יעשה או קימה שיש בה הירור אמנם לא היה נמנע כי אם מלהשתחו
 ולכרוש ולשכי נקט לא יכרע ולא ישתחוה אמנם אחר כך כשנתיסן הדבר ועוד שר
 מרדכי שאסתר התחילה להכליח במעשיה על ידי משתה אחר ל לכו כי קרוב יום א
 ובניו יראו כידו של המן הרע ולא קם ולא זע כלל זהו מה שיש לדמות :
 הנכון לפרש יתבאר כל הכתוב על מכונו אומר שבהיות כי עתה קרוב יום הגלת המ
 על יד מרדכי ועשה שמו תשועה גדולה וככתב בספר אחר ונמר שיאכל פירי פירות
 תכף ומיד לכך נמר בלבו שאף כי גבה המן לא יגבה יותר ממרדכי רטובי שאף כי
 שהכל יקרו וישתחו מרדכי לא יכרע ולא ישתחוה כי כדאי הוא למעלה וזו הש
 וכל עברי המלך כורעים ומשתחוים להמן כי בן טיה לו המלך ותדע מה היה גם כ
 עקר כונו ממרדכי לא יכרע ולא ישתחוה שאמר לו להמן אף כי גזרתי כן מרדכי ל
 יכרע ולא ישתחוה ולא תכוף איתו ולכך אמר ומרדכי בלוי לומר שגם כזה לו שח
 לא יכרע ולא ישתחוה ועתה לפי זה יתורכו כל הספקות אמאי נקט כונו דהשתא ש
 שפיר כונו ואמאי נקט כריעה והשתחויה בלבד ולא קימה וזיע לפי שהמלך לא
 לא שלא יכרע ולא ישתחוה והוא היה מוסיף ויתורץ אמאי נקט לא יכרע ולא ישתחו
 בלשון עתיד לפי שהוא כונו גזרתי מלך וכל שאר הספיקים יתבררו ויתלככו על
 זק לקמן בס' ד :

ויאמרו עבדי המלך אשר בשע
 המלך למרדכי מדוע אתה עו
 את מצות המלך :
 באומרם אליו יום ויום ולא שמעו
 אליהם ויניחו לרחמן לראור
 היעבדו דברי מרדכי כי הגיד להם
 אשר הוא יהודי :

ויאמרו עבדי המלך ובו' כפי
 סדרך הג' אשר דרכנו
 למעלה יתכן שעבדי המלך לא שמעו
 ולא ידעו שהמלך כזה להמן שלא יכרע
 ולא ישתחוה ולכך היו אומרי לו
 מדוע אתה עובר את מצות המלך
 ומרדכי להיותו בסוף כונו המלך לא
 המשיכם להשיכם דבר לאמר אכי
 מצווה ופטור מאת המלך לא אמר להם
 אכיו יהודי וכיפר כפי כך הלכו בכעס

אל המן אף כי אמר כך ידעו ויבינו כי המלך אהב את מרדכי והוא כזה לו שלא יכרע
 ולא ישתחוה אפי' הפסיל עשה בהשיבו שהם נמנעו מלהשתחוות להיותו כופר כפי
 והנה מה טוב ומה נעים שישיב כ' המלך פטר אותו לכך וינידו להמן לראות הישמחו
 דברי מרדכי כי הגיד להם אשר הוא יהודי ולכך נמנעו שיש אומר שכשכיל כונו
 המלך עשה אין בו עון אשר חטא :
 עוד יש לפרש לפי אשר דרכנו למעלה שאף
 בו המלך כזה שלא יכרעו ולכרוש ולהשתחוות עכ"ל לא יפטר מקימה שיש בה הירור
 ויפאט

ויטעו כל עבו אמתס מרדכי לא עשה לא זה ולא אותו לכך כשראו כך עכרי סמל
 אמרו לו מדוע אתה עובר את מצות המלך כלומר אתה עושה יותר ממה מצוה המלך
 שהמלך לא מכער אלא מכריעה והסתמיה אבל מקימ' מי כסוך לכך אמרו אתה עובר
 כלומר אתה עושה מעשה באופן אתה עובר יותר מהנוי של המלך שהמלך לא ניה אלא
 לא יכרע ולא יסתחיה ומרדכי ככל זאת לא שמש חליהם שמה שהיה כחכס לא הים
 כשכיל מצות המלך אלא כשכיל שהוא יהודי לכך ויגידו להמן וכו' כי הגיד להם אשר
 שוא יגדו שמה שהיה עושה הא להיותו יהודי : ואפשר לפרש אומרו לראוס
 הישמרו דברי מרדכי ותכן עקבדי המלך הפסידו אותו ואומרו מד-
 אמה סיכר את מצות המלך וכי אינך מפחד פן ימיתך כחרכ או יפילך לכבסן האש אם
 גוב חריות לכך השיב הוא ואמר שאינו מפחד שהוא יהודי פי' שהיא כופר בעל ונקרא
 על שם אותן גוברין יהודאין אשר היו בימי כבוכד נצר וחכיריו שלא וכלולהם להמיתם
 ולא פלטה בהם האש ולא האריות וגם הוא כוסח בה' ומסר יסוככו לכך כשחצם
 ויתעכבו זה כי תפך למן לראות הישמרו דברי מרדכי כלומ' הם אמרו להמן והלפינו
 את מרדכי וכל זה עשו לראות אם אמת שיתקומו וישמדו דבריו שאינו מפחד לה ותו
 יהודי כופר בעל כדכאל וחכיריו וזש לראות כלומר תדע למס הגידו להמן לראות אם
 ישמדו ויתקומו דבריו מרדכי כי הגיד להם אשר הוא יהודי כופר בעל והוא כוסח
 בה' שסוכב כדכאל חכניא סנקראו יהודאין מפני סכפרו בעל אף כי חכניא מוסאל
 ועוריה היו מסחר סכסים כדבריו בעל' המוספות אשר כתבארו למפלה וכעשה להם נס
 גם לו ועשה גם כיוון שהוא כוכר בעל והוא יהודי כמותן ולדבריו ספירפכו לעיל
 דלעולם כלם דכאל וחכיריו היה מסכס יהודה לא סכל הכופר בעל נקרא על שם 'לכך
 הגיד להם שהוא יהודי שהוא נקרא על שם וכיון סנקרא על שם כודאוי עשה לו נס
 כמוהם

וירא המן כי אין מרדכי ברע
 ומשתחוה לו ויבלא המן חמה :
 ויבו בעיניו לשלוח יד במרדכי
 לברו כי הגירו לו את עם מרדכי
 ויבקש רגמן לרחשמיד ארת כל
 היהודים אשר בכל מלכות
 אחשורוש עם מרדכי : כחדש
 הראשון הוא חדש ניסן בשנת
 שתים עשרה למלך אחשורוש

וירא המן כי אין מרדכי ברע
 ומשתחוה לו ויבלא המן חמה :
 ויבו בעיניו לשלוח יד במרדכי
 לברו כי הגירו לו את עם מרדכי
 ויבקש רגמן לרחשמיד ארת כל
 היהודים אשר בכל מלכות
 אחשורוש עם מרדכי : כחדש
 הראשון הוא חדש ניסן בשנת
 שתים עשרה למלך אחשורוש

ש

הפיל פור הוא הנורל לפני המן
מיום ליום ומחדש לחדש שנים
עשר הוא חדש אדר :

לכך כתמלא חמה ואם וירא המן כי
אין מרדכי כורע ומשתחוה לו כלומר
שמעתי שאל מרדכי לא היה כורע לא
שמי יוני הכי לכך וימלא המן חמה
עוד פסל לפרט כהפך כשנדקדק

לא קאמר קרא וימלא המן על מרדכי חמה בכתוב לקמן בקרא דמבי ובראות
בפן את מרדכי ובו ולא קם ולא זע ממנו וימלא המן על מרדכי חמה הכינה בהיות
בכתבאר שהמלך נזה להמן שלא יכוף את מרדכי שיכרע ויפתחוה לכך החמה שזה לא
היתה על מרדכי כי אין לו משפט מות כי כן דבר המלך אמנם כתמלא חמה וכתכעס
למה המלך יגזר אומר לעשות כן אמנם לקמן שהיה עושה ויתר מצווי המלך שהיו לא
קם ולא זע והמלך לא נזה כן רק שלא יכרע ולא ישתחוה לכך וימלא המן על מרדכי
חמה : ויבז בעיניו ובו כלומר לא החשיב הדבר להרוב מרדכי לכדו כי אמר
מה כמי ופה אם לא אהרוב רק את זה ומה גם כי הנידו לו עם מרדכי
שהיו יהודים וכל מה שלא כרע מרדכי הוא מפני היותו יהודי לכך אמר אפרט ואעקור
הכל ואם יבקש המן להשמיר מפני שבכלל גם מרדכי והרג בהיותו ראש וקצין להם
ואם גם כן כי הנידו לו את עם מרדכי כלום שהנידו לו שכל עם מרדכי וכפופו לו לכך
בקש להשמיר להרוב ובו עם מרדכי כלום בהיותו עם מרדכי גם מרדכי והרג כיון מהם
בהרנים על אשר מועלים בתוך כחבואר לקמן בדבריו אם כן מרדכי שהוא ראש להם
גם ידו במעל :

היהודים אומה שלומה עם ה' היה מפתח אזלי לא יכלים במעשיו לכך הפיל פור הוא
הנורל אם מני היתה לו יודיק באומרו מיום ליום ומחדש לחדש אל דבר גדול והו' שהוא
היה מסופק בשני ענינים אחד אם כשדבר לפני המן על ענין זה אם המלך ידבר
אתו סוכות או יעלה חמתו עליו איך מלאו לבו לעשו כן להכחיד אומה שלומה תמומה
אשר לא ירבה עם לכך הונרך להפיל גם גירל באיזה יום יכלים בדיובורו אל המלך
באיזה יום יאמר דבריו בפני המלך ואף כי יודה לו המלך ויכתן דת להעשות כן הולי
לא יכלים במעשה לכך הונרך להפיל פור הוא הנורל באיזה יום יכלים בעשותו הנתיבות
והנקמה והרג ואכדן מ' באומה ישראלית ואם מיום ליום ומחדש לחדש כלומר הפיל
פור באיזה יום יתחיל הענין ולא יזהר וים יבמר וימלא וגם מחדש לחדש כלומר באיזה
חדש יתחיל ובאיזה חדש יכלים במעשיו ומכין אומרו מ' ליום ומחדש לחדש והיה מן
בראוי הקדש החדש ליום כתב ה' שמש' דיואדאש שתפס הכתוב דרך קצרה כי הונרך
לומר לחדש שנים עשר ואם ה' מתחיל בחדש ה' ה' נר'ך להזכיר החדשים שני פעמים
פ' כן הזכיר ו' ואח' כ' חדש עוד כת' וא' ויש לשאל' לדברי הדרש כי כפל באדר בעבור
שני כנסר הרפה שהוא התחלה וסבה לדת היהודים הואך כפל הנורל כיב באדר היה
באיו ליפוג כל באדר שבו מת כבורע ואל שהיו ישראל ויתר חוקים ביום שמת מרעם

מכאן

מכאן תראה לפי שבו ביום נולד בתו שכתוב בן קץ שנה אנכי היום ועוד לא כפל
 ביום של אחריו עד יום יב שבערו ימי החבילות שהוא כאלו הוא חי כיונה בזכות מה
 שמת זכרים עליו שכל; והגיד לנו הכתיב כי ע"ה נורלו שיכלים כמעטו כקדש
 שנים פעם הוא מדש אדר ולא כיאר ה' וס לפי שכונת הכתוב להשיעמו כזה הסביל
 עשה שבהיות שכל נורלו כקדש אדר היה לו להשט כי כודאי לא יכלים בהיותי מדש
 אדר כלו אדר ועבד הוא טעה בזה שאחל שראה כז באדר מת משיען של ישראל ולא
 זכר כי הוא עת הלידה ולכך הזכיר הכתוב הקדש כמתיה עליו ועל סבלותו ולא הווקק
 לכתוב באיזה יום וגם אף כי היה מן הראוי לכתוב באיזה יום ואיזה מדש כפל הנורל
 שיתחיל הענין לדבר למלך כיון שגם כענין זה הפיל פור כמדובר עבד לא הווקק
 הכתיב להשיעמו דבר זה שאין בו כל כך נורק :

ויאמר המן וגו' הכה כאשר
 ראה המן הרט אשר
 התעו איתו אדום וסבלו ענתו וכתנו
 בלבו שיאכר את היהודים ודתייהם
 ויעשה ויכלים לכל תבף ויאמר המן
 וגו' והנהיגו אחרו ליקח דודע לוסכא
 כיסא כהמן כמבואר בדברי' ואשר
 לפרס לפי דרכנו לפי עמון הרע לא
 כתנו לבנו לשל למלך תבף ומיד שיהרג
 איזה שלימה כזו לפני שאולי ישיב לו
 המלך הישך כערוך עמהם מלחמה
 ואלדים עמהם ככל אשר הם עושים

ויאמר המן למלך אחשוורוש ישנו
 עם אחד מפור ומפירד בין העמים
 בכל בדינות מלכותך ודרזיהם
 שוניח מכל עם ואת דתו רחמלך
 אינם עשים ולמלך אין שוה
 להניחם: אם על המלך
 טוב יכתב לאבדם ועשרת אלפים
 בכרי כסף ישקול על ידי עשו
 המלאכה להביא אל גגזי המלך :

כלומר כבר ישנו להם מן הזכות ולפי שאולי ככל זאת ישיב לו המלך כי אין ראוי לזר
 סיקרב ליהם כשכול היות אחרים באחדות שלימה זה עם זה ולכך אף כי ישנו מדת בם
 כיון שיש להם סגולה כזו מי יוכל להם המאמר הכתוב מכור ענבים אפרים הנמלו לכך
 שש"ב המן ואמר ישנו עם אחד כלומר כבר ישנו מהיות עם אחד וכבר עליה להם טינת
 בלכס זה עם זה והטעם להיותם מפורד ומפירד בין העמים ואינם כ"ס כעיר אחת כדו
 שיהיה להם שלם זה עם זה עוד רעה חולה יש להם וסא מדתייהם שזכות כלומר ששם
 היות שיש ביניהם שלא ישנו מן המנות אלא משמרים אותם עבד אינם כלם כהסמחה
 אחת אלא זה אוסר ויה מת ר"ש ודתייהם שזכות כלומר דתייהם כעמם הם שזכות
 ומשזכות שם כהם שיכנו ומחלוקת אלו א סרון ואלו מתירין שזא תאמר אין זה מן
 שתימא שהרי ככל חקת הנוס יש כחשפט הוה שחמד אוסר ואחד מתיר לכך השיב

ואמר בסוף דבריו מכל העמים כלומר שכנו דתיהם הוא יותר מהשנוי שיש לכל העמים
באלו בכל דין ודין יש מחלוקת בדבר ואת דתי המלך אינם עושים הכה הפליא לדבר
למון הרע ואמר שיש להם שכחה רבה בדתי המלך ומקויו שאם כחשל גם דין אחד שישראל
ואומות דמין אותו כאחד דין אחד ומשפט אחד הפילו הכי חסור להם ללכת לפני
הערכות לדין אף כי ודין אותו כדרכנו משום ואויבנו פלילים וכתב לפניהם ולא לפני
גם ולא ואת דתי המלך אינם עושים כלומר דתי המלך אף על פי שהם כדתייהם אינם
מוסים אותם על פי המלך ודתו ובודאי שכל זה הוא תכלית שגאה ששניהם המלך
ודתו ומורדים במלכות :

וכנראה ויאמר החן למלך המשורש ישנו עם אחד
אמר רבא ליכא דידע ליטנא ביטא פהמן אמר ליה תא ואיגדו בהו אמר ליה מתירא
שני פלג במתנה בהם אלהיהם עושה עמו דין אחר ליה ישנו מן המכות אמר ליה
היה רבן בניוהו דבעו עליהו רחמי אמ' ליה עם אחד הן ושאר תאמר תעשה קרחה
בה אבות מפזר ומפזרן מפורין הן בין העמים ושאר תאמר איכא מניבו פרו ומפורד
בגדרה זו שאינה עושה פירות שמה תאמר איכא הדא מדינתא מניבו או האקרתא
מדיא מניבו בין במימיסכו :

דתייהם הללו כפסוק ומה הוקמה לו :
עוד הוכן רמיו בקרא מה שאמר החן
תא ואיגדו בהו ומה שהשיב המלך אלמ' הן עושה בהם דין וקושיא זו יותר יקשה לי על
דע' אה' שכתב ד' אמת ד' רבן מתשובתו של המן לנו למדין סבך היה המשורש
משוב סב' כ' להקשות שתשובת המלך שהשיב אית בהו רבן לא רמיו בקרא לכך
השיב הרב והוא אף כ' מרש בפירוש דברי המשורש מכל מקום בהיותנו רואין
דברי המן חסד וכו' סבך השיב המשורש עד שהוכרך המן לומר כן ואם כן יש

להקשות לרב ~~האקשה בעיניו קושיא יותר קושה שהיא בקידמת שהקשיבו והיא~~
סיכו רמיו כל דברי המן שאמר תא ואיגדו בהו ותשובת המלך שאמר ליה הן עושה בהן
דין : עוד ראוי להבין למה בטענת אית בהו רבן לומר אמר ליה שמשמע סבך
השיב לו המלך כפי ובטענות אחרות לומר שמה תאמר וכו' ומי אמר לכפל המהמר
שאמר אית בהו רבן הוא תשובה בפועל שהשיב המלך לילמא אינו אלא שהחן אמר
מה תאמר כמו הטענות אחרות :

עוד יש להבין אומרו אמר כך שמה תאמר
איכא הדא מדינתא מניבו בין העמים שכפי הנראה כל טענה זו מיותרת שהרי כבר
אמר למעלה שמה תאמר תעשה קרחה תלמוד לומר מפזר בין העמים ובודאי שבהיות
סבך השיב שאינו עושה קרחה מכוני שהם מפזרים בין העמים אם כן מה צורך לומר
א' היא מדיא מדינתא ד' הרי כבר אמר שהם מפזרים : עוד ראוי הקשות
המן הנכון שיסוד הכתוב אומרו בין העמים למלת מפזר שהם מגזרה אמת למע
הפסוק ביטוייהם כמלת מפזר :

והנראה בזה הוזהק לפרש רבא כן מפי
שהוקמה למלת ישנו שהיא ממונה ומן הראוי שיאמר יש עם אחד למה אמר בכנוי לכך
הצורך ברש שבודאי זו היא טענה לתמוך טענה אחרת שאין סברה לומר כן בתחלת
דבריו

אמר הן והם ים להם סגולה זו שכלם אחרים וערכים זה לזה כמנא פתה בהיות סאכי
 רואה תסוכת המן הרע שמסיב בספה רפה וכפר הוא יודע שאין יכול להכחיש ולומר
 שאין בהם תלמידיו חכמים אבל אומר בדיוק עם אחד הם אם כן משמע שאחשורוש
 של מהם בפיו לזה כיון הרכ בדבריו כאשר ביארנו ואפי' אם אין כוונת הרכ זו הענין
 בעצמו וכיב ובכון ומתוקן לתרץ קושיטנו אמאי הכא אמרינן שאמר לנו המלך בש רש
 ובאחריו אמרינן שמה תאמר ; שמה תאמר אעשה קרחה הרכ תקן הקושיא אשר
 הקשינו לכיון שאמר שאין עושה קרחה אם כן היאך הונרך לומר שמה תאמר
 איבא מדוכתא חדא וכו' תירץ הרכ בדבריו שאמר קרחה אני עושה שמלכות אחד מלא
 מהם עכ"ל ; וכתב עוד מדוכתא מדיכא קטנה כלומר מה שתקן למעלה הוא שאין
 עושה קרחה במלכות שאין שום מלכות מלא מהם לכך השיב מפור שהוא מפור במלכות
 ולא ים מלכות שלם מהם ואע"פ כן חזר לומר אולי ים מדיכא קטנה מהם לכך אמר בין
 קעמיס אבל עדיין יקשה הקושיא אחרת שהקשינו שמן הראוי שיקאר מפור עם בין
 קעמיס ולא יפרד בכיהם במלת מפורד שאינו מן הענין אבל הכוונה שהוא אמר שאין
 עושים קרחה לפי שהם מפורים וחזר עוד להגיש הענין ולומר דעוד זו רעה חולה ים
 להם שאינם עושים פירות אלא הן כפרדה עקרה אשר לא יכלו לכל ואין בהם שום
 תועלת למלך כלל ואולי יתשוב המלך שטענה זו שאומר שהם כפרדה שאינם עושים
 פירות הוא לומר שאפילו יהיה מלכות מהם לא יעשה קרחה במלכות אם ימיתם אחרי
 שאינם עושים פירות ואולי יעלה חמות מלך ויאמר אפי' כיון שיש מלכות שלם אף כי
 לא יעשו פירות כ רוב עם הדרת מלך לכך סיך לדבריו שאין כוונתו באומרו ומפורד
 לומר שאפילו יהיה מלכות שלם אין עושים קרחה מפני שאין עושים פירות אלא אפילו
 מדיכא אחת שלומה מהם לא ים עם היותם פרדים בלתי עושים פירות

לכך הפסיק המן בדבריו באומרו מפרד בין טענת מפורד לאומרו בין העמי
 שאם היה אומר עמי הטענות אלו שאפילו מלכות ולא מדיכא אחד לא ים מהם ואמר
 כך היה אומר ומפורד היותי מבין שאומרו מפורד רונה לומר הונח שיש מהם מלכות
 או מדיכא אפי' אינם עושים פי' ולכך כדי שלא נטעה הפסיק במלת מפורד כמבואר ;
 עוד ים לתרץ למע הפסוק במלת מפורד הכוונה שהמן הרשע סדר דבריו בחכמה שאם
 היה אומר וסומך מלת בין העמים למלת מפורד היותי אומר דמלת בין העמים אינו
 גורם אחרת אלא הוא סוף טענת מפורד ורונה לומר שמה תאמר שיש מלכות מהם זה
 אינו אלא הוא מפורד בין העמים אבל גורם אחרת שאין מדיכא אחת לא היותי מבין
 מדבריו ולא היותי עושה מלת מפורד גורם אחת וממלת בין העמים גורם אחרת אבל
 עכפיו שהפסיק במלת מפורד שיש לה הבנה אחרת שרונה לומר שאין עושים פירות
 בודאי שאין סיך וקטר עם זה אומרו בין העמים דלא סיך לישאל למימר הוא מפורד
 ואינו עושה פירות בין העמים לא בודאי טענה אחרת היא אומרו בין העמים שאפי'
 מדיכא אחת לא ים מהם ; אם על המלך שוב וגו' הנה נא לתקן לשונו הרע ואמר

זגלה דעתו שמה שמוסס אינו לכבוד שגאס שיש לו עמהם אלא לתועלת המלך מתכוון
לא אס על המלך טוב וכתב לאבדס אפשר לפרט דאומרו לאבדס קאי הדתית שלקס
שסמוך לו שאמר ודתייהם שונות לזה אמר אס על המלך טוב וכתב לאבדס הדתות ויהיו
בלם עם אחר וספה אחת ותורה אחת וכסכר זאת עשרת אפיס ככרי כסף אשקול על
ודו עימי המלאכה להביא אל גכוני המלך :

ויאמר המלך להמן הכסף נתון
לך זהעם לעשות בו בטוב בעיניך
: ויקראו ספרי המלך בחדש
הראשון בשלשה עשר יום בו
ויכתב ככל אשר צוה רחמן אל
אחשרדפני המלך ואל הפחות
אשר על מדינה ומדינה ואל
שרי עם ועם מדינה ומדינה
בכתבה עם ועם כלשונו בשם
המלך אחשורוש נכתב ונחרתם
בטבעת המלך :

ויאמר המלך תנו סנה לשיות
המלך חפץ לעשות רעה
לסוכאיסם של ישראל יותר מהמן והוא
על דרך המשל שהמילוני מאל לכפל
התם ובעל המריון לכך הוסף לתת לו
יותר ממה ששאל שהוא מאל לאבד
הדתו כלכד כמדובר לעיל וגם התנה
לתת כסף להביא אל גכוני המלך נכך
כתולו המלך שכי מתנות ואמר לו
המלך הכסף נתון לך ואיני רונה
לקחת מידך אלוהה והעם לעשות בו
כטוב בעיניך כלומר מה שלא שאלת
כי אס לאבד הדתות אכי מוסף לך
תוספת ואכי נתון לך העם בענמו
לעשות בו כלום לעשות בו בענמו אס

לא ירנו להמיר דתם אחר התראה כמשפט תעשה בו כטוב בעיניך כיון שהם מחוייבין
עיתה כפי הדת והטימוס : או יהיה כוונת אומרו והעם לעשות בו דיוק באומרו בו
להשמר מהשם המן שלא ירנה לעשות כהם כלה מלבד הדתות כמו שעלה בדעתו ולכך
אמר והעם לעשות בו כלומר העטיה שתעשה והגזרה שתגזור צריך להיות בו רגוני
בהיות קיום עממות העם תגזור עליהם גזירות רק אח כפשו שמור והרשע של המן לא
עת לבו להכין דבר מתוך דבר המלך אלא הכין הדברים כפסאן כמו שנכאר בס' ד'
מיד אפשר לפרט הכסף נתון לך שמן הראוי שיאמר אחול לך אבל אמר הכסף בענמו
שאתה אוח שתתן להביא אל גכוני המלך אותו סך בענמו שתתן לך מכוני המלך אס תעשה
כן : ויקראו ספרי המלך וגו' וכתב ככל אשר צוה המן וגו' הכה המקרא הזה און לו
הכרוס שיש לפרשו ככ פניס הכבון הוא שאומר ויכתב ככל אשר צוה המן א אחשרדפני
המלך סרסבו ודורסבו וכו' פירושו ויכתב אל אחשרדפני המלך ככל אשר צוה המן
והכוונה שהמלך כוה שיכתבו לאחשרדפניס להרוג סוכאיסם של ישראל כמו שנה המן
פוגעם לפרט שהמלך חפץ לגדלו ולרוממו להמן הרשע ושיעשו האחשרדפניס

והכמו' אותו ענין שמונה להם היזן וזש ככל אשר צוה המ' ותדע למו צוה לאחשדרפנו' וצחות וכוחת המלך להורו' כי הנה מיטל בכל מכותיו ועליהם בוזר בזירות והם מחוייבו' לקיומם עוד חפצר שאפילו הז' לח' ניה לסופרים לבת ב' נח' רהה מה כתבו אבל בתן המלך הטבעת להזן ואמר לו כוה לכתוב כרנוכך וחפנך וזש הכתוב ויכתב כמו שניה המן לסופרים שיכתבו ותדע למו היו הכ' כוים לאחשדרפנו המלך וזש כשם המלך נכתב ונחתם בטבעת המ' כ' כומר לח' היה טס המ' כ' טענת כתיבה וחקומה רק טהכתבים היו כשם המלך ונכתב ונחתם בטבעת המלך ונס' כוה יתבאר התכללות לחתשורט למה כהפך אחר כך ולמה תזה ע' הספן כאו מרו לכסתר מי הוא זה והזוה הוא כהוות טהוא כוה להמן ומפיו של המלך כתבו הכתבוט אכנ' עתה כהה טכנתבאר טלח ידע המ' כל מאומה חכל כתן הטבעת להמן והוא הוסיף לה מדיליה על זה תמם מי הוא זה והיוקו אשר מלאו לבו כלומר טה' סיף משלו ומדעתו כמו סיתבאר לקמן כמ' :

ונשלוח ספרים ביד הרצים אל כל כדינות המלך להשמיד לחרוב ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף וגשים ביום אחד בשלשה עשר להדש שנים עשר הויה דודש אדר ושללם לבו : פתשגן הכתב לחנתן דרת בכל מדינה וכדינה גלו לבל העמים להיות עתידים ליום הזה : הרצים יצאו החופים בדבר המלך וחררת נתנת בשושן הכיררת ורהמלך ורהמן ישבו לשהורת והעיר שושן נבוכה :

ונשלוח ספרים וגו' רנה
טהספרים טכתב ד לאחשדרפנים והפקות היו כשלים ביד הרנים וה' ז' טו אבל לזה יקשה כי הוא כפול ומפול וקיה ד' ט' אמר וכללוק ביד הר' ס' מאו ספרים ולמה הוטק אחר כך ומה אל כל מדינות התן דרו ככר כאמ' ע' לאחשדרפנו ונפחות אשר בכל עיר ועיר מדינה ומדנה וגו' לכך הנראה חפצר לכרש טהכתו כל לכר' גודל רשעי חט' ותו ט' המן הרטטט' כתיקרתה דעתו במה טכתב אל האחשדרפנים והם טנטוכו מד' כתא חלא עשה טטי דבר ס' המרים ג' חד טכמדינה טחין כה טר וגדול חכל כלם אכ'ים דלת הטס או דנס רח'ים ח' פי' לחומה מדינה כתב בתיים בטס כוס גס מלאו לבו לעשות

דבר רחה והוא טלפעמים האחשדרפנים והפחית אף כני ינזור אומר המלך להטעות כן חויה לטכת כי נטו חסד היהודים כעפוי הט' ידע להם להריג' נ' גס נדיק' או י' חויה מואד ה' ידיים כתיקס יכוח ותחת זאת יפתנו למלך כו הדבר אשר טלה ע' לבו לא כ' אזה

באות תהלה להעשות כן ואלהיהם של ישראל ועשה נקמה במצוקי רעתם ואולי מתחת
כך ישוב אף המלך ומחמו לכך מה עשה כתב כתבים מלכד מה שכתב לאחזדרקסוס
כתב גם כן בחותמה מדינה גדלת העם שיתחוקו ויהיו לכבדו חיל כי דבר זה כובע לדת
ואם כה יעשו ומחאו חן ושכל טוב בעיניו אלדים וכודחי שהם חלבו מושגים לעשות כן
אף כי לא יהיה כן עמדת האדנים כיוון שהזלך נור הוצר ותכתן דת להעשות כן ולכן אחר
הכתב ושלוח ספרים שהם ספרים אחרים לדלת העם מלכד הרמטטוסים שהיו
לאחזדרקסוס והפסחית : פתגן הכתב וגו' חין להקשות שהרי כבר הגיד פתגן הכתב
בחומרו ושלוח ספרים כי הרמטטוסים השחור להרוג ולאכד ומה כורך עתה כבודעת
פתגן דהתת מחו דקחמר להקמיד להרוג וגו' חינו מניד לנו לשון הכתוב בספרים
חלח טכאלמו ספרים וכונתם כדי להשחור להרוג וגו' אבל לא יגיד לנו כרעיה קין
שכתב בספרים לכך הוכרך עתה להשחור פתגן הכתב עיד הכתב לפרס
שכתב טכטב כשס' הדין וכתתם כטבעת המך לח היתה כי אש אמת וקמן מעממו
כי כן ספרים אחרים לדלת העם ולאחזדרקסוס מחמו וכבר הוד עמו הלמן שהיה כתוב
בחוקן ספרים ששם חין מחמו אלכל מדיניות המך חכל אותי הכתב מיוחד שהיה
כך וכ כשס' הדין כן מד כה ימד כה לא ידענו מה היה כתב בה לכך אחר פתגן
הכ זכ פ רש הכתב המיוחד אשר ש' אש אמת המלך תדע מה היה הלמן הכתוב בה
להכתן דת ככ מדינה ומדינה גלו כל העמים פי סלח יכל פחדים חדס עליהם
ונח הרנים כקחכח אבל ככרהסיה כי כן דבר דכל המך ויתנוח קבוע ומובל
לום טכטב טכטב והבן או חנו וכו' וישבו נתוכתבס ה' א' היא לעמוד על ולקנות
לעם חמדו ויש לה ות עתידים ליום הוה האזור לעיל הנה הוא חדס טכטב עשר וחכמה
סכינתו בהזכרו כן כן פעמים חדס טכטב עשר והיה די שיאמר בחדס הדר גם כעין
הפור הוא הגורל כתיב ומחדס לחדס טכטב עשר היא חדס הדר והיה די שיאמר ומחדס
לחדס הדר חכל הכיפה חכמה טכטב לכורות שטח לכו כהיות שבתמלת הגורל ה' א'
בחדס ואלמן וסוף החעשה כחדס טכטב עשר הוא רמו כי כשמים עשר טכטב ושרחל
ועשה כלה באכתיסם ולכך הזכיר ככתבים כן לומר סכך עלה כחמשה וכגורל ואלמס'
סכוונת הדיעכו הכתוב פתגן הכתב הוא כדי שלא ירע בעיני קומעי הדבר הוס
ויאמרו חנך הפסכך ה' ה' חמו טגור להרג שובאיים של ישראל גור אחר כך ונקפוך
הוא לכך עז הכתוב להשמ עמו פתגן הכתב הכסלח כשס' המלך והדברים סתומים
אפשר שפרם חותם בכמה פירושים להועיל ישראל התועלת הראשון שכיון שככתבים
לא הוכיח ה' הדינה ביהודים כג' ש' א' וה' עתידיו וכל לומר המלך נח גורתי אומר על
הדינתם חכל על שמה דתיהם כי כן נוה חין ודת הם טוכות אש על המלך עוף וכתב
לאחרם דקחי אדתת כחשר כתבאר וענ כן יהיה לו פתגן כה והתקנות להשיב
לאסתר ח' היא זה וחמו חשר מלאו לכו לעשות כן כמו שיתבאר בס' ר' וגם תיעלס
אחר וזמך מלמן פתגן הכתב לפי שהוא גור אומר ככתבים טכטב שיהיו היה דים

עתידים להרוג בשואליהם ולכך אמר בפתשמן כתב הראשון להיות עתידים ליום הוא
 ואפשר לפרש ולדורשו לשבח או לנכאי לנכאי כחשמו בלוי לכל העם שיהיו עתידים
 להרוג היהודים ולשבח שיהיו עתידים ליהרג מהיהודים שיהרגו בהם מכה רכה מאד
 או שחלת להיות עתידים קאי איהודים שיהיו עתידים להרוג בשואליהם כמו שפורש
 באברו אחרונות להיות היהודים עתידים להרוג בשואליהם כמו שיתבאר לקמן בס"ד
 עין שם : הרגו ינאו דחופים בדבר המלך להיות הדבר נחמץ הרבה סגן גזר המן ימחר
 ומיטה מעשהו לפני סכות סכה ראשונה כדי שלא יחזור בו המלך אם יתארך הזמן
 עוד סכה שנית כדי שיביעו הרגים א כל מדינות מלכות המלך כי רכה היא והזמן קצר
 כי לא כתן זמן כי אם עד חדש אדר ואם יעבור כודאי כי יהיו קצוי ומלצו נפשם לכך
 הונרך לנחן הרכה כדי שיביעו לכל גלילות מלכותו ויהיה זמן להכין ענמם ולהיות
 עתיד ליום הזה ובא להודיענו הכתוב גודל רשעו ומטאתו של המן אשר עשה בתחמה
 שלא רנה שיכריזו העכוין והדת כסופן קודם שיכאו הרגים ומן הראוי שיפעה כן כדי
 שהרגים יסעו קל קרבא מטרקיתא כרוזא קרי בחיל ומתוך כך יגידו בנת ויבסרו
 בחוכו לשקלון כי אמת נכין הדבר ומחר המלך לפשותו כי כן כתן הדת בסופן מקום
 מושב המלך אבל המן הרע לא חפץ בכך כי אולי אם תכתן הדת ישמעו היהודי שמעו
 ויתקבצו לביא אל המלך להתחנן לו להעביר דעת המן ומחשבתו ואולי מתוך כך ישוב
 אף המלך וכיחם על הרעה ולא ילכו הרגים לכך מה עשה קודם שגמ הרגים דחופי כדי
 שאפילו אם יהפך לכך המלך ועבדיו אל העם וישלח לקרוא אל הרגים לא ימנעו כי
 ינאו דחופים מהלך עשרה ימים כיום אחד ואחר כך כתן הדת ומרוכ השמחה המלך
 והמן יסכו לסתות ואפשר שזו אף זו כיוכת המן הרע שאולי אפ"ה יכואו להתסכן לו
 ונחם על הרעה לכך מה עשה יבכ לסתית עם המלך ואפילו אם יכואו היתחם לא
 יניחום שומר השער להכנס כי המלך בעת הא כל אין איש אתו ואפילו אם יתקן
 ויכחשו לפניו כרוכ היין א כל אשר יחפץ המן יטה את המלך לא ישוב דברו אחר
 כי לא ידע להשיב על לאו לאו ועל הן הן מרוכ היין אשר ישמה בסכת המן כי הוא
 המפקה או יגזור לפר המסקים לסכר המך עד שיתערבב דעתו : והעיר סופן ככוכס
 כפי הכראה היתה ככוכה בסכת היהודים כי נקאלו ככהלו נחפוו משמועה רעה אשר
 שמעו ולכך ככוכה אבל דוחק לומר שכעכור היהודים תקרא עד ואם מקום המלך
 ככוכה ולא : כי ברר אלא כסגור המלך מהיהודים ושלטו המה בשואליהם כתיב והעיר
 סופן כהלה ופמחה ואיך יתכן שבכעור סיים כשורה הוא ליהודים ישמחו הגוים כי קרוכ
 יום אידם שיסורנוס היהודים אבל הכוכה הנראה לו ככון בזה הוא במאמרם אל בזמן
 שהנדיק בעיר הוא ייה הוא הודה וכו פנה משם פנה זויה וכו וקו הדברים אם בפנות
 דיק אחד יארע כן מה יהיה בגזר דין נחתם כטבע המלך : כל שואליהם של ישראל
 בודחי מה יע והיה ככתולת חגורת סק וכחמה מנרה כי פנה הוד פנה הדרה וכך
 כתיב והעיר סופן ככוכה והיה דו שיאמר וסופן ככוכה מאי העיר סופן אבל הכוכה
 ס העיר

העיר בעצמה אכזבית ועצתה היו נבוכים מהשמועה רעה אמנם אחר כך ברחות והכל
יהודים כת כ והעיר שושן נהלה ושמה שהעיר בעצמה נהלה ושמה כמשול מרדכי
על עם יי'

מרדכי ידע את כל אשר נעשה
חקרע מרדכי ארץ בגדיו וילבש
שק ואפר ויצא בתוך העיר ויועק
עקת גדולה ומרה : ויבוא
עד לפני שער המלך כי אין לבוא
אל שער המלך בלבוש שק :

ומרדכי ידע וגו' אפסר שכת
להודיענו שמרדכי ידע
כל מה שנעשה קודם כתיבת הדת
כששן שכשעת כתיבת הדת מי לא
ידע ככל אלה אבל הכונה לרמוז גם
אל מה שנעשה קודם כתיבת הדת והם
אותם הרבי אשר יבאו דמכות ככתבי
לכל מדינה ומדינה על הדת הזו ולכך
כתו אשר נעשה כלשון עבר מה שנעש'

קודם ולכך ויקרע מרדכי את בגדיו והנה אמת כי מלת מרדכי הזו השכיית מיותרת
והיה די שיאמר ויקרע את בגדיו אבל אפסר לשתו סבות סבה ראשונה כהיות מה
שכתבאר שלא סכל ידעו ולא רבים יחכמו להבין מה נעשה קודם כתיבת הדת ומה גם
לדבריו קל שבעל המלום הניד לו לכך רמוז לנו הכתיב שביין שלא ידעו העיני כשלימות
לא קרעו בגדיהם ולכך כפל באומרו ויקרע מרדכי לקודיע כי הוא הקורע לבדו ואחרים
לא קרעו או מפני שלא שמו לבס גם לזאת לרוע מעלליהם ולא אחד בהם נדיק יסוד
עולם כי אם מרדכי עוד סבה שנית הונרך לכתוב ויקרע מרדכי את בגדיו לרמוז לנו
שמרדכי קיים קרא דכתיב קרעו לכבכם ואל כגדכס כי מה כנע שימכול לבוא
ויקרעהו קרעים קרעים הנה מה ע"כ ומה נעים שיקרע סגור לבו ויכנע ויטוב לאוס
וירחמהו לרמוז זה כתב ויקרע מרדכי שחמש קרע ענמו ולבו ואת בגדיו : או שבינו
לומר שאף כי אחרים קרעו לא קרעו ככוונה רק מרדכי ולא ויקרע מרדכי : וינא
בתוך העיר וינעק נעקה גדולה ומרה אפסר שככת מרדכי הוא כדי שיוכרו ויטובו
אל יי' יהודים כי עוכותיהם הסו לה לכך נעק נעקה גדולה ומרה כלומר עורו וטנים
משיכת תרדומתכם כי רעה רבה כהיה עליכם על רוע מעלליכם טובו טובו וקיו :

ובגמר ומרדכי ידע וגו' מאי אמר אמר רב שגבה לבו של המן מאחשורוש איבא דאמרו
פל אחשורוש רב שזוכי בר הוא אמר גכה מלכא עלאה ממלכא תתאה דלא עביד דיכא
: וראוי לדרוש ולתור ולהקשות מה השאלה הזו באומרו מה אמר ומה לנו נורך
לסדר הדברים שאמר כודאי שנעק כדרך הנעקים על רעה כי באה להם :
ועוד ראוי להבין דברו רמי' זלקה שכתב ה' ג' זאי אמר שכפי הכראה אמת נכון הדבר
שנשאר מנרסא אחרת שיש כספרי ומרדכי ידע את כל אשר נעשה מאי נעשה ומנרסא
זו כשאר ודאוי להבין איך היה עולה בדעת לשאל שאלה זו מה נעשה זיל קריני כרב

ומראה רעה רבה גדולה ועצומה נעשה : ועוד כחצי קף מבלויי הנה אורחו
 דחה אמר שהעקב שאור הו' גבה לבו של הין מאתאורו ואחריו חמר על הס' ורום
 ואחר כח חמר גבה מלגה וכו' : והנהיה לפרס כהורה לפי אותה הנחם
 שחמר הרב מזה דקחמר מאי נעשה כשדקדק ללא קחמר מה נעשה לא מהו נעשה
 ואף כי יש לומר דקט מאי חסוד דחשצי בלשון תרנוס וכל מקס ק יח דחט כן ה
 ליה גמ מר כמו מאי חתעכיד ואחתי קט מלא בלשן עברי וחדת בלשון תרנוס לכך
 אפאר שבוכתם לשאל מלת נעשה ויהי די שיאמר ומד' ידעו קרע גו' חו ומרדכי
 ידע את כל זה ויקרע לכך חמר מאי נעשה שאינו שאל מה נעשה דייק קרו כירכ הוא
 אלא מאי מלת נעשה דקחמר שהיא מיותרת לכך חמר דמלת נעשה יתא' הסמועין
 ללא קאי אחתי דכתיב וזכירם אלא חזיתת חחרותי ויהי שבבה לבו וכו' :

עוד יס' פרס לפי גרס' זו ודחי קף חפשיא ליה מאי נעשה כלומר קרא קרא חמר
 ומרדכי ודע אז כל חמר נעשה מה נעשה חס הוא החמיר למעלה חס כן חזי רכות ה
 דמרדכי ודע כול' ע'מא לא ידעי כודא' מדבר חמר נעשה חלכד זה לכך חמר שבבה
 לבו של הין וכו' כפי הכיאר סבכ ר' בס' ד כפי הגרסה חמית' יע' ה' ביה ר' גס
 לביכס' זו אמנס הרב לא כחר כגרסה זו דחט כ' הוה ליה לאח' ויי חזי ודע דכולי
 עלמא כמו ודע לא מה נעשה גכ' ל' כחר בפ' ה' שניארכנו מאוס דמלת נעשה לא
 ק'ה כול' התי לכך חמר שהגרסה הכבושה היא מחמאמר והכונה יש לפרשו רב' פניס
 הפן ס' אפאר שהקסם לכעל ה' חמר שבראה שמרדכי עם היתו חכט גי'ל ליהודים
 הסביע עשה ברבך הזה כי מה יגיע לו מהנעק' זו ואל' מוי וכעק ויקרא ליוענה חס' ה' נך
 בזה כן חיו חמר טעמה שלא כדון וכמעט היה מתחייב כפס' כ' הוא מורד כמ' בית
 פנועק על מה שערב ונזר המ'ך לכך הקשו מהו חמר כלומר מה הדבר ס' של שט' חמר
 ותכן שהדברי' ס' טעם שחמ' הוא שהיה חוש' כבוד המ'ך שחך ועלה על דעת' ש' ותר
 בבה לבו של הין לחשוב מחשבות יותר מהמלך וכי'עט הוא גדול ממנו ומה' שלא ע'ה
 בדעת המלך לעשות יעץ לצאת כודאי כי כדאי כיוון קס' : איכא דאמרו דיותר
 הנדיל והפליא לדבר כנר המן הלא הוא שאמר גבה לבו של הין על אשורוס' כלומר
 דכך זה טען המן הוא שבבה לבו על המלך כעצמו ומכס' דעתו לכך יען כזאת לפי
 שידע שהק' ה' יש'ם במול לעושו הרעה כרעתו ולכך כדי שימות ה'ך חמת עין זה
 ול' אך החלובה עשה כן הפן השני שבוכתם כאמרס מאי חמר הוא א'ס זכפי' בענין
 נעשה זו אפאר להיותה חשני מ' כי אלו חפס' שהי' כנועק ומתחנן לפני מ'ך מלכי המלכי'
 והוא אחת מהדברים קורעים גור דינו של אדם נדקה נעקה : כך כוון לנעק ויקרא
 לא'ל' הרחמים והס' לחות שלמה יהיה כא'ס נדח'ס או אפאר שהנעקה זו היא כנועק
 חס' לפני ה'ך על מה שנעשה לו שלא כדון ולכך שאל מאי חמר שמתוך הדברים
 שאמר כוזב' לאור מפס' חונתו לזה חמר שהדברים שהיה חמר כנעקתו הם מורים
 ה'ך היה נעק טעמו לו שלא כדון ולכך חמר גבה לבו של הין מאתאורו כאפאר

כתבאר או יתכן לכאר שדונה לומר יותר ממה שזנית לעשות דיהודים ולכתוב כמותך
 כתב הוא וחתם לפי שהחלך כיון שהיא שאל יכתב לאחדם שחוזר לתתיהם כחכונאר
 למעלה חשב המלך שכן יעשה והוא לא כן עשה אלא כיון שהמלך נתן השות שיטע' מה
 פירכה ויכתוב ויתחום הוסיף ובכה לבו יותר מאחשורוש כמו שאמר הוא מי הוא זה
 ואיזהו אשר מלאו לבו לעשות כן כל נזר שחלאו לבו לעשות יותר ממה שגזרתי כמדוכר
 וא בא דאמרי שהנעקה היתה גם כן כניעק לפני המלך אבל הי' אומר נכה לבו של המן
 על אחשורוש שטעה זו עליו הוא לבקש רעתו כמכוא' לעל כדרך הראשון או הם סברות
 רב אמנם רב שימו לא סבר שהנעקה היתה כניעק לפני המלך כיון שהכל היה מאתו
 והוא נתן לו השות על הכל אבל הנעקה היתה כניעק לפני המלך חלפי הזלכו' מחירות
 לבו למה והיה כאיש נדהם והסתור פניו מחמו וז' נכה מלכא פלאה ונ' הוא כיה
 בהפך לכבוד השכינה כמו שכתב רש"י ז"ל' ולכך אמר שאיה כוראיתיו שאינו שוטה
 דין ברשעים הללו ולפי מה שנתבאר אומרנו נכה לבו של המן מאחשורוש שרוב' לומר שנים
 לכתוב יותר ממה שנוה אחשורוש אפשר שהי' שכתוב ומרדכי ודע את כל אשר נעשה
 בלאמר ודע שהמלך לא גזר לעשות כלה גמורה כמו שכתב המן כמכואר לכך ויקרע ונ'
 ולענין סברות האמוראי' במאי פלוגי אפשר דלמד' שהנעקה היתה לתפלה לפני הק' בה
 מכרות מדפתיב ויקרע מרדכי וסמך ליה וינעק נעקה ובודאו שקריעת כבדים הוא
 מחזק נרת' לבו לפני החקוש עשה כן שקרע על שמועה רעה בקורט על מתנומה גם
 קמה שכתב לעל אומ' ויקרע מרדכי שחזק קרע לבו לפני הק' ולכך בודאי כיון
 דסמך ליה וינעק מורה שגם הנעקה הוא לפני המקום ועוד סברות אחר דאם כדכתיב
 האומר שהנעקה היא כניעק לפני המלך אמאי כת' וינבוא עד לפני עשר התלך למה לא
 בא אל עשה המלך בלבוס סך אדרכא דרך הנעקים על חזם שנעשה להם הולכים אל
 המלך מתכסים באקים וכמחלואת כמו שנהגים בזמנין כדי שיכחזו רחמי המלך
 ע"ה לא בודאי שאין כיוונתו לנעקה זו כניעק לפני המלך לא לפני מלך זה ומה שבא
 עד לפני עשר המלך הוא כדי שיגידו לאסתר סרוסיה ונערתיה אמנם רב סבר דנעק'
 זו אינו כניעק ומתפלל דאם כן למה יבא כרחיב העיר ולא הלך לבתי כנסיות כדרך
 המתפללים כאשר נר להם אלא בודאי כוונתו כדי שישמעו הכל דבריו ונספרו למלך
 ואם תאמר למה לא בא אל המלך מפני שהיה ידו במעל מעם מה ויראה כניעק חזם
 על המלך עמו וז' יבא עד לפני ונ' כי אין לכא אל עשר המלך בלבוס סך כי היה נר'
 כניעק עליו וזה גם דכפי מה שאמר המן הרע שישאל מורדים במלך הדין עמו כחם
 סגור וז' כי אין לבוא אל עשר המלך ונ' כלומר לא היה הדבר שראוי לבוא אל סגור
 המלך כשכילנו בלבוס סך ורב שזכי סבר דהאי הכניו דקא אחיבא דקוס לניס
 להתפלל בבית הכנסת גאו מילתא היא דאדרכא הם ואלים על נרה שלא תבא על
 הנכור מוכיחין את התיבה לרמוכה של עיר לכך הוא יבא תבך לרמוכה של עיר גם כן

ובכל מדינה ומדינה מקום אשר
דבר המלך ודרתו בניע גבול
גדול ליהודים צום ובכי ובכפר שק
ואפר יצע לרבים :

מדינה וגו' כא להגיד לנו
שמה זו פטטה בכל הגלגל
מקום אשר דבר המלך ורתו מניע
כלומר בכל מקום שהוא מוטל שם היה
ככי ומספר ליהודים לפי שהיתה גזרתו
בחינה להשמיד להרוג ולאכזר פוכאיהם

אל ישראל ויניע לשאול בשלמא או לא מלך בכל הכפה כיחא אבל נקטינן בגמר
דמלך בכל הכפה ואם כן וקטטה מאי קאמר מקום אשר דבר המלך ורתו
מניע משמע דאיכא מדינתא דלא מניע דתו לכך אומר דאין לפרש כן אלא פשוטו של
מקרא כך שכינות שהמלך היה מולך בהרבה מדינות ומקומות בכל הכפה והרנים היו
מניעים למקום הקרוב קרוב קודם ולכך הגיד לנו הכתיב שכמו שמרדכי סידע הענין
קודם לבש שק וקרע בגדיו כך בכל מקום שמניעים הרנים קודם בדבר המלך שהוא
בגזרה הו' של שמד אבל גדול ליהודים שכלם התאדו ונח סתו איז עדיו : שק ואמר
יניע לרבים בא להודיענו שהאבל היו פוטים הכל כשמה גדולים וקטנים אבל שק ואמר
יניע לרבים לא לכלם אלא הרוב מהם אותם סניעו וי' כלבם וותר :

עוד אפשר
פלרבים רונה לומר לרבו המעלה שכענין באכזר כל הרונה ליסול וסול אבל בענין השק
לא היו פוטים כן אלא הרבים רבו המעלה המדינים אשר יו' קורא שהם מוכסמיו סייענו
במרדכי כשירו דראו לאתפוסו אכולי דרא וכל סכן אכולי מדינתא אבל אחרים לא
היו ראויים לפשות כן עד מה שאל כל מי שאין מ'בטח לו סייענה כיהשע לא יסול על
פניו : וראוי לתת לב לדעת על מה ועל מה הכפיק בפסוק זה א' ובכל ידיו
וגו' לפסוק הבא אחריו ותבאנה כערו' אסתר ה' ה' מן הראוי שהיוך

לילבש שק ואמר ויניח עד לפני עפר המלך תכף יסמוך לו ותבאנה כערות ויש לתרץ
לזה בשלשה אופני א' ים לומר אידו דוומר אקדמה לפי שכשמתחיל לספר ענין ותבאנה
כערות ותארכו הדברים כבודע ולא היה מקום לפסוק זה של ובכל מדינה כלל להכו
אקדמיה ושרי ליה הגרו ואחר כך התחיל ענין אסתר ומרדכי ומה שהשיב זה לזה עד
שהשיב וי' : עוד יש לתרץ שהפסוק הזה של ובכל מדינה הוא נקטר עם האומר לפי
שאמר שהוא חגר שק כמותכיו והגר ולא הזכיר שאר דלת העם לכך כלל ואמר דלא
מכפיה דנת הטם שבסוסן אשר שמעו הדת שנתנה בסוסן בראוי שיתאכלו אלא גם
בכל מדינה וגו' אבל גדול ליהודים לכא' ושק ואמר לרבים כמדובר עוד אפשר
שהוא נקטר עם האומר להודיענו שמה שגר למרדכי היה נ' שק ומתאבל לא על שכמו
כלכך אלא על כל היהודים שכלל פיר ועיר ואם ובכל מדינה ומדינה וגו' וכשניגזה הים
צופק מרדכי לא בשבילו ואנשי פירו כלכך :

ותבואינה נעיו ות אסתר וטרייכה
ותבואינה כערות וגו' הנה
נעיות כי מרדכי
ויגירו רהוהתהדרה הגרבו באר

סבר לפני ספר המלך ראשו כפרס
 אסתר וסריסיה והגידו למלכס ואפסר
 סאולי כעמיתיה הסולכ ת לרגלס ידעו
 היות מרדכי קרוב לה ולכך הגידו לס
 וגם הסריסים השומרים אותה ידעו
 הדבר כי אסתר הגידה להם כי קרוב
 לה הזש ולכך כשראו אותו לבוש
 בגדים כואים מתגולל ומתעולל כעפר

ותשלח בגדי להלביש את מרדכי
 ולהסיר את שקו מעליו ולא קבל
 : ותקרא אסתר להחך בסריסי
 המלך אשר העמי לפניה ותצווהו
 על מרדכי לדע' מה זה ועל בהזה

קרנו באו והגיד לה ולכך תכף כשעסה ותתח'לל החלכה שכל עממותיה כרפס ממנה
 ובגמרא מאו ותתחלל'ל אחר רב שפירסה כדה שזול אחר שהונכרה לנקביה עכ
 וראוי להק' כשלמא למאן דאחר שהונכך לנקבה כימא דדריש דבר של
 מלל גופה סנתחמסם כמו סכתב רש' אלהי אכל לרב מנא ליה לומר דפירסה כדה כימא
 דהינרכה לנקביה : והנראה לפרש כוננת רב להקשות קושיא כענין ולתרוץ אותה
 והיא למה הונכך הדבר להודע לשום ככרא כמו שעשתה אסתר ששלחה להתך אף כי
 התך כאמן בות ומה גם כדכרי חלל זה דכ'ס מכל' מקיס דילמא מתוך כך יוודע הדבר
 ויתפרסם והיה מה טיב ויהי כעיס שתחתין עד לערב שהיא תיך אכלו כמאמרם אל
 שהיתה עומדת מח' ק אחזרנש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי ואם כן תחתין עד
 הערב שת'ך אכלו והיא תספר לו המאורע לכך תירץ ואמר בידאי שהכתוב הגיד לנו
 הטענה באומרו ותתחלל'ל שפירסה כדה ולכך כיון שפירסה כדה למה לה לסכן ענמה
 ללא נורך דאין ספק שהיתה מסכנת ענמה ככל עת שהיתה טובלת ויושבת בחיקו של
 מרדכי ועכ' כשכיל שלא ינטער אותו נדיק היתה מסתכנת ושלומי מנוס אינה כוונן
 אמנם עתה למה תסתכן בלא נורך וכלא מנוס שהרי אפשר הדבר להעשות על יד איש
 כאמן כהתך זה דכואל זו היא סכנת רב אמנם שמואל סבר דאפילו כואמר ששהיה
 היתה לא יק' אלהי לא המת'בה עד הערב לפי סאולי היה הדבר כחון ואפסר ליתקן
 תכף קודם הערב שמש ועוד כוונס לשלוח להתך מאוס דאזרח שמואל לטעמיה דאמר
 כגמרא תכף סזוך לזה התך זה דכואל ולמה נקרא שמו התך שכל דברי מלכות כחתיכין
 של פיו ולכך כוונס לשלמו אולי יועיל איזה דבר כענין זה ואין להקשות לסכנת שמואל
 דקאחר התך זה דכואל ונקרא כן שהיו כל דברי המלכות כחתיכין של פיו למה לא
 חנע מלעשות הדבר הרע ההוא ויעכב על ידי המן אחרי שאחרי דכרוו לא יסנו סא
 לאו קוש' היה דהמן הרע לכתת'לה לא הודע אליו כענין כי הגיד לו אשר הוא יהודי
 ואין ספק כי לא ימתך דבר זה על פיו אחרי שקוא כונס כדבר לכך אפשר סלא הגידה
 לו או אפילו אם הונד לא הועילו דכרוו כזה דאין כבוש מתיר ענמו מכית באסוריות
 ותשלח עבדים להלביש וב' י'ס לדקדק הכפל אומרו ולהסיר סקו גם לדקדק מלת מעליו
 אבל הכונה שאסתר ששעה כענין היותו מכוסה כשקיס אפשר

ל להיות לא' משתי סבות אחת אפשר לומר שלהיות המן הרע נתקנא בו של אשר לא
 כרע ולא יאחזקה ומתוך כך נתקנא בו ונתמלא חמה וטוב לעבדיו שיכווהו ויקרעו
 בגדיו וילכישוהו סקים או אפשר שמחמת טוב נרה שלא תבוא על הנכור הו' גם וכוכה
 ומתפלל ומתכסה בשק לענות נפש לכך עשתה שני דברים אחד ששלחה בגדי להלכישו
 אם אולי מה שמחכמה בשק הוא לשבת מקרעו בגדיו ואם הכוונה לשבת חיזו נרה שלא
 יבוא על הנכור טוב שיסיר שקו מעליו ע"פ דיוק באומרו מעליו לפי שמו שמחכמה
 בשק לשבת נרה ח' אין כריך שהשק יהיה עליו לפקות כל בגדיו אלא שיסוס חתיכת
 שק דכיקה לכרו וזו היא מנוחה ולכך נראה שיסירו שקו מעליו כלומר אפילו אותו שק
 שהוא פליו דבוקה לכשרו יסירו אותו שלא ינסער כלל שאותה גזרה ירחס הפית על
 פמו ועבדיו ולא קבל דיוק שלא קבל הבגדים ולא קבל כונו שנותה אסתר שיסיר
 השק אלא היות השק במתכוו להנטער על נרת נכור עד יונאי הקכה לאור מאכטן :
 ותקרא אסתר להתך ובו להיות הדבר כסוד נכמם לא רתה לשלום פדים אחר אשר
 לא מורע ישראל הוא אולי תמשך תקלה שיתפרסם הדבר ולא יגיד הדברים כפרטות
 ואומרו אשר העמיד לפניה כפי פשוטו דונה לומר שהמלך העמיד הסרים זה לפניה
 או אפשר לפרש אשר העמיד לפניה דקאי אמרדכי שמרדכי העמידו לפניה להיותו
 מכיר בו היותו יהודי נתן לה ענה שתשאל מאת המלך שיתן לה את התך כי הוא איש
 גדוק תמים וכיבת מרדכי כדי שיהא ניר א- ונסו מרפא לעת כואת כי תבוא עליו נרה
 כינח בזו : ותכוהו של מרדכי אפשר לפרש אומרו ותכוהו של מרדכי שניתה להתך על
 מרדכי שלא ידבר לו דברים ככעם מדוע ככה עזית או אפילו אם מרדכי ממרירות
 כפשו ישיב שלא כהתן לא מפני זה ימנע מדבר עמו כי אין אדם כתפס על נערו ואפילו
 הכי ושאל לו ויודיעהו מה זה ועל מה זה כלומר מה היה הדבר הזה שהיה לבוש שק אם
 היה בשביל שנתקנא בו המן או אינו לא על נרה שלא תבוא על הנכור ואכי כשיאמר
 לו מה זה ישאל לו על מה זה מה היה עתה מחדש שנתקנא בו יותר או מדוע עתה
 נגזרה גזרה על שוכניהם של ישראל מחדש : וכנמרה אומר רבי יצחק כפחא
 שלמה ליה שמה עכרו על חמשה חומשי תורה דכתיב בהו מה מזה הם כתיבים :
 אראו להקשות בדברי רבי יצחק ככחא מה ראה לדרוש כן ולאכפוקי קרא מחשמותיה
 : ועוד יקשה דכשלא אם היתה ודעת הגזרה כיחא שהיתה שואלת על מה אם
 עברו על חמשה חומשי תורה אבל כפי הנראה מן הכתובים עדין לא היתה יודעת
 שברו הונרך מרדכי אחר כך להגיד לו הכל כדכתיב ויגד לו מרדכי את כל אשר קרהו
 ואת פרשת הכסף וכו' : ועוד יש להקשות דאכ כדברי רבי יצחק שזו היתה
 השאלה אם כן מה השיב מרדכי שולחו דבר באומרו ויגד לו מרדכי וכו' ככר הוא
 ודעת דבר זה ולא שאלה אלא אם עכרו על חמשה חומשי תורה : ועד קשה
 אצחי הונרך לומר שעברו על חמשה חומשי תורה והיה די שיאזר שמה עכרו על
 התורה דכתיב בה מזה ומזה הם כתיבים אבל חמשה חומשי תורה הוכן רמיו בקראו
 ויגדלה

הצגתה

לפרס הוקשה לרכי ונחם אומרו מה זה על מה זה וזה די שיאמר למה
 תעשה כה אכל להארך לשון כל כך ללא צורך כפול ומכופל למה לי
 ולכן אמר סכר אסתר היה יודעת שכדאי על כרה שלא תבוא על הצבור הוא פושע
 בן ועל גורה כוללת על האומה שהרי אין ספק שידעה הענין ובדליו מרדכי בפעם
 ראשונה ששלחה לו כגדיו ולא קבל בודאי אמר טענה וסבה מסמקת למה לא קבל ועל
 מה היה מנטער אמנם אמר כך היא שלחה לו שתאמר מה זה ועל מה זה כלומר מה
 מטאו פתה מקרוב שגורה עליהם גורה זו וככלל דבריה רמזה שמא הגורה הזו היא
 על פעטרו על חמסה קומטי תורה שכתוב בהם מזה ומזה הם כתובים ודיוקו כן
 רכזו אומרו חמסה קומטי תורה כשקשה קנשיא אחרת והיא לדבריו רכי ונחם לא
 היה לה לומר מה זה כהן אלא מזה ואף כי כוונתה לשאל מה זה ועל מה זה ואין
 מקרא ונחם חידו פשוטי מכל מקום היה לו לכתוב מזה ועל מזה שהרי מנינו בתורה
 מזה בדרך וקנה ליה כלן אמר מה זה אלא הכונה בהם לו היא יתירה לרמזו של החמסה
 קומטי תורה כשם שמא עברנו על כל התורה כלה אחריו שכל להם עיכש גדול כזה לכך
 השיב מרדכי תשובה נכמת כמו שיכתבאר גם יתבאר בס' ביאור אחר במאמר
 בדבריו רכי ונחם :

ויצא התך הנה התך כטור נאמן
 לשלחו הלך לו תכף אל
 מרדכי א רחוב העיר ואל הוכרך התך
 לשאל לו מה זה ועל מה זה עד שהשיב
 מרדכי והגיד לו את כל אשר קרהו
 וגו' כפי הדרך אשר דברנו למעלה
 שאומרו מה זה ועל מה זה רוצה לומר
 אם היה הדבר כעכור שנתקבא המן
 עמו וכו' למתוך ולקרוש בגדיו או
 היה הולך כן על צדק ישראל כאשר
 ה'ך ושיבו ערוס ויחף לכך השיב
 הוא על ראשון ראשו שהן אמת שהוא
 היה תמלת גרמא זו שנסכיל שנתקבא
 בו המן ויכזו בעיניו לשלוח יד ויבקש
 המן וגו' ואם ויגד לו מרדכי את כל
 אשר קרהו כלומר הגיד לו מה שקרה
 לו עם המן ומתוך כך כתגלגל הדבר פרשת הכסף אשר אמר וגו' לדבריו ר' ינחם : פס' א
 שבי ידנו ששאלה לו אם עברו על חמסה קומטי תורה אפשר שהשיב לה באומרו אז

ויצא הרוך אל מרדכי אל
 רחוב העיר אשר לפני שער
 המלך :
 ויגד לו מרדכי
 את כל אשר קרהו ואת פרשת
 הכסף אשר אמר המן לשקול על
 גנזי המלך ביהודיים לאברהם :
 ואת פתשגן כתב הדת אשר נתן
 בשושן להשמידם נתן לו להראות
 את אסתה ולהגיד לה זלצוורת
 עליה לבוא אל המלך להרתחנן
 לו ולבקש מלפניו על עמח :

כל אשר קרהו כלומר מה שאירע לו על בלי כרוס והשתחוות להזן בפבור שהיתה על
 חקיקה על לבו וכני ישראל לא שמשו אליו ולא עשו כמעשי כזמן הזה ולא בימים ההם
 בימי נביכד נצר אלא השתחוו לאלים ונס נהנו מסעידת אשורוש על כן כלה עלינו
 הנרה הזו: **עוד** יש לפרש באופן אחר כוונת רבי ינחק באומר ששאלה
 לו אם עברו ישראל על חמשה חומשי תורה אין כוונתה שכבר ידעה הנורה
 ושאלה האשה על מה נגזרה אם חטאו ועברו ועל חמשה חומשי תורה זה אינו שאם כן
 יקשה שמרדכי לא השיב לה כראוי על דבריה ועוד יקשה לפי זה הקושיא שהקטינו
 שעדיין לא ידעה אסתר כלל מהנורה עד שהונרך מרדכי להגיד להתך ואם כן איך
 תשאל לאמר למה בא להם כן לכך אומר דאסתר לא ידעה כלל מהנורה אבל השב
 בדעתה שמה שמרדכי מתכסה בטקיס לפי שישראל עברו עבירה תמורה כעז וזולתם
 ולכך היה מתאבל עליהם לכך שאלה אם העבירה שעייה היה מתאבל הוא שעברו על
 חמשה חומשי תורה לכך השיב מרדכי שאין נרתו על ככה אלא הגיד לו כל אשר קרהו
 כמבואר לעיל ואת פרשת הכסף אשר אחר הזן לשקול על גבוי המלך ביהודים כלומר
 קרשע שעשה הזן הרע שפרש כסף לפני המלך כחול לרוב ולא רכס לתת הכסף קודם
 אולי ינחם המלך על הרעה אלא אחר לשקול ביהודים כלומר כשיהיו היהודים בידו
 אז כבר ספו תמו ח'ו וישקול בשבילם עשרת אלפים ואת פתשגן כתב הדת וגו' הנה
 דיוק דהכא קאמר להשמידם ולעיל קאמר לאכדס הכונה שהזן הרשע הפליא לעשות
 רעה לושראל והיא שבאשר כתבאר למעלה כששאל הזן השאלה זו מאת המלך לא של
 כי אם לאכד הדתות לכך הרשע של הזן כשכתן הדת בשושן לא טוה להפרו כמו שכת'
 ככתבים לפי שנכתבים להיותם שלומים למרחוק והמלך לא כתבם ולא חתם בהם אלא
 סמן תזם בסכעת המלך לכך כתב כזו שרנה יותר עלמה ששאל מאת המלך אמנם
 בדת שכתן בשושן לא עשה כן לפי שיבוא לאזני המלך וידע שעשה יותר ממה ששאל
 מחנו לכך לא עשה אלא מה ששאל בלבד לכך כתיב את אשר אחר הזן לשקול פ' נכונו
 סמלך ביהודים לאכדס כלומר מה שהיתה כוונתו כשדבר למלך היה לאכדס ממש
 אתהם ואת בתיהם אמנם פתשגן כתב הדת אשר כתן בשושן לא היה כן לא להשמידם
 סמו' רמו שזר הדת כמורגל בפי חזל לשון שחר על הדת: כתן לו להראות לאסתר פי'
 להראות לאסתר פתשגן הכת ולהגיד לה פי' להגיד לה עלפה דכזוי אחרי שקרהו ופרש'
 הכסף ונס לטות עליה כלומר אחר להתך שהוא עושה גם לתועלת שלה כי לא תרמה
 להמלט בית המלך כמו שאמר אחר כך וזש ולטות עליה כלומר עליה בעצמה לכוא אל
 המלך להתחזן לו עליה ונס אנכ נררא ולכקש מ' פכיו על' עמה ופתה לפי זה יומתק
 מדכס לפי אומרנו ולכקש כזיו שהיא ענין אחר כוסף על מה שאמר:

ויבא התך וגו' להגיד סכמי אל
 התך שלא שנה כלל אבל
 ויבא התך ויגד לאסתר את דבר
 מ' דכי: ותאמר אסתר לדתך

החצונו על מרדכי כל עברי
 המלך ועם כדינות המלך יודעים
 אשר כל איש ואשה אשר יבוא
 אל המלך אל החצר הפנימית
 אשר לא יקרא אהת דתו להבית
 לבד כאשר יושיט לו המלך את
 שרביט הזהב והיה ויגיד
 נקראתי אל המלך זה שלשים
 יום

אדרכא ערך כל דברי מרדכי כשולחן
 פריך וכתן טעם לדבריו ותאמר
 אסתר להתך ונו' ראוי לתת לב לדעת
 מה צורך להחריך כל כך ולומר ותאמר
 להתך ותנובו בשלמא לפיל כתיב
 ותקרא להתך ותנובו שלא אמר לו
 מאומה אלא קראתהו ומה שאמרה לו
 הוא שנובו על מרדכי אבל הכא למס
 לו לומר ותאמר ותנובו עוד ראוי
 להבין למה זה כפל הפרט כאן ממה
 שנאמר לפיל דלפיל קאמר ותנובו על
 מרדכי והכא קאמר אל מרדכי

והכוונה בהיות שראתה אסתר כי
 התך צריך חזקה כחלץ בימי נבוכד נצר אמרה אסתר כלכה היום מוכן לפני
 מטבח גם הוא כסכת מרדכי אם אעשה כדבריו והטעם אם אסתר תלך עתה לא המך
 בודאי שלא ילך כי אם כשענת על יד התך שהוא הסרים הכאמן אשר העמיד המלך
 לפניו ואין ספק כי בראוי המלך בואתה עתה פתע פתאום לא חודש ולא שבת מבלתי
 שנקראה יעלה חמתו כאפו ועקר החמה גדולה תהיה על הסרוסים ההולכים לרגלה
 מכמה סכות סבה ראשונה על אשר לא מצאו מענה להשיב את אסתר לעכב על ידם
 שלא תבוא בלי דעת ומה גם שימצא המלך שהסרוסי יענו לה כזאת עוד סבה שנית
 ראויים לחות מפני ידם כתמיכה מיתה המלכה ולכך גם הם ינמנו אף כי אין ידם בו על
 זמה גם לסרים מיוחד לה שהוא ראוי כל עונש שבעולם ואולי כל חזת המלך תהיה
 כחזת של ראש התך ומכיריו ואותה ימיון ואם יתאמר אסתר להתך כלומר אמרה לו
 שכל מה שנמנעת מלכת הוא בעבורו כזכורו ולכך ותנובו א' מרדכי אין הכי' כדלפיל
 שנווה להתך פירש ממרדכי מה זה ונו' אלא אדרכא בזה את מרדכי עליו כלומר בוס
 את מרדכי שאם לא יעשה בנ' כה יעשה בגין הקדוש שקידש את השם ברכו' ולמה וומת
 על ידו בלתי עין אשר חטא ואם ותנובו אל מרדכי כלומר בזה את מרדכי עליו שלא
 יגרום לו מיתה ואמרה לו דברים על טעם הלא הם כל עברי המלך ונו' הכוונה שלא
 יוכל התך למס על כפאו כאמרו לא ידעתי בורה זו ומק המלכות היה שלא תכא אם
 לא תקרא זה אינו שהרי כל עברי המלך ולא מנפיה הסתוכים אליו היושבים בחירותיו
 אלא ועם מדינות המלך כלם יודעים אשר כל איש ואשה ונו' ואם כן איך יאמר התך
 צבית לכו כי לא ידעתי מק זה אם כל עברי המלך גדולים וקטנים יודעים מכ'ם התך
 ככל ביתו כאמן הוא מתהלך בקרב מחנהו משודו עד היום הזה ומה גם כמאמרם אל
 גל דברי מלכות נחתכין על כיון ואם נרעה עוד לדקדק אומרו אשר כל איש ואשה

פי' אסתר

סמאל רמו לאוה ספרים שיכנא עם האשה המלכה שנס זה חק המ'כות כפרוש ששניהם
היוכים מיתה ולא יוכלו לטעון כי הסרוסים אנוסים הן והחלכה אמרה לכוא וחס כן
אמרה אסתר אס אלך גם התך ולך עמו ומייבתי את ראשו וראשו למלך והוא מכותד
לרעה יותר ממני מפני שאני בספק אולי אמנא חן כעיינו ויוסיט לי המרכיט וחק
המלכות מדוקא אותו אשר יוסיט לי המרכיט ימיה אבל לא הפולכים עמו וזה דייק
באומרו לכד מאזר יוסיט וכו' כלומר דווקא הוא ימלט לא ההו'ך עמו אף כי יהיה
פרים כיון שעבר על דת המלך הרי טענה להתך מחייבתו יותר ממני ועוד טענה
אחרת גדולה עלי שבדלתי לא אפנא חן כעיינו שיוסיט לי המרכיט מפני שלא נקראתי
לכוא אל המ'ך זה שלשי' יום וכדלתי שאני בכעם עמו או בהשקר פנים כמנא ששנינו
מייכים מיתה וזש ואני לא נקראתי וכו' :

ויגידו למרדכי וכו' ראוי
להקשות אמאי לא קאמר
וינד התך למרדכי כדקאמר לעיל
ויכוא התך וינד לאסתר וכו' אמנם
כמה שכתבאר לעיל כדכריכו יומתק
מדכש שביארכו אומרו ותאמ' אסתר
להתך ותנווהו למרדכי שרונה לומר
כזה א' מרדכי עליו שלא יומת על ידי
לכך לא רנה הוא להביא השלימות
מפני שהיה בוש לומר שבסיבתו היה
מוכר מלעשות תאושה גדולה בישראל
וגם לפי דכריכו אפשר שאפי' אסתר
לא עשתה אותו שליח אבל אמרה לו
דכריס של טעם שלתועלתו מוכעת עמה וזש לעיל ותאמר אסתר להתך ותנווהו א'
מרדכי כלומר אמרה לו שלתועלו עושה וכותה א' מרדכי עליו על ידי אחר ולכך ויגידו
למרדכי כי התך לא הלך בשלימות זה מן הטעם שכתבאר וגם אסתר אפשר שלא
עשתה שליח כמדובר : **ובנמרא** ויגידו למרדכי ואילו אוהו לא אזל
לנביה אחר רכי אבא בר כהנא מכאן שאין מסיבין על
הקלקלה כמה כנמרא הוקשה להם מה שהקשינו להם התך בעמנו כיר אמנם לא הלך
להשיב שולחו דבר ותיירכו מכאן ראיה שאין מסיבין על הקלקלה אין להקשות דאם כן
למה הלך מתקרא באותו שליחות שאמר לו מרדכי כל אשר קרהו ופרשת הכסף וכו'
וכל אחיה הקלקלה גדולה ועאמה שבאה ליהודים ח' ולמה שם לא כמע מלשונם על
הקלקלה הא' לאו קושיא הוא דבשלמא התם לאו קלקלה הנעשית עתה פי' מלמה שהיה
כנר

ויגידו למרדכי וכו' ראוי
להקשות אמאי לא קאמר
וינד התך למרדכי כדקאמר לעיל
ויכוא התך וינד לאסתר וכו' אמנם
כמה שכתבאר לעיל כדכריכו יומתק
מדכש שביארכו אומרו ותאמ' אסתר
להתך ותנווהו למרדכי שרונה לומר
כזה א' מרדכי עליו שלא יומת על ידי
לכך לא רנה הוא להביא השלימות
מפני שהיה בוש לומר שבסיבתו היה
מוכר מלעשות תאושה גדולה בישראל
וגם לפי דכריכו אפשר שאפי' אסתר
לא עשתה אותו שליח אבל אמרה לו

דכריס של טעם שלתועלתו מוכעת עמה וזש לעיל ותאמר אסתר להתך ותנווהו א'
מרדכי כלומר אמרה לו שלתועלו עושה וכותה א' מרדכי עליו על ידי אחר ולכך ויגידו
למרדכי כי התך לא הלך בשלימות זה מן הטעם שכתבאר וגם אסתר אפשר שלא
עשתה שליח כמדובר : **ובנמרא** ויגידו למרדכי ואילו אוהו לא אזל
לנביה אחר רכי אבא בר כהנא מכאן שאין מסיבין על
הקלקלה כמה כנמרא הוקשה להם מה שהקשינו להם התך בעמנו כיר אמנם לא הלך
להשיב שולחו דבר ותיירכו מכאן ראיה שאין מסיבין על הקלקלה אין להקשות דאם כן
למה הלך מתקרא באותו שליחות שאמר לו מרדכי כל אשר קרהו ופרשת הכסף וכו'
וכל אחיה הקלקלה גדולה ועאמה שבאה ליהודים ח' ולמה שם לא כמע מלשונם על
הקלקלה הא' לאו קושיא הוא דבשלמא התם לאו קלקלה הנעשית עתה פי' מלמה שהיה
כנר

צדק נעשות מיומים ראשונים ואינו אלא כמגיד מה שנעשה אמונם עתה הוא קלקלה
 הנעשית על ידי שולחה שאסתר שהיתה שולחתו היתה פשוטה קלקלה זו שלא היתה רונה
 ללכת ואפשר ש'זה דיוק רש' אלה בדבריו שכתב על הקלקלה שהיתה אסתר מוכעת
 עמה מלכות אל המלך וכו' כלומר האי קלקלה נקראת קלקלה לפי שהיא נעשית חדשה
 על ידי שולחתו לכך לא השיב ומה גם דהא לאו קושיא היא שהרי כתבאר קצת למעלה
 בדברינו שכבר אסתר ידעה הנזנה או בלה או קנתה ומרדכי לא עשה כי אם הרחבת
 הדברים כלם : ואין להקשות עוד דאפילו אם בתך לא רנה להשיב על הק'קה למה
 לאסתר לשלוח שליחים הרבה כדכתיב ויגידו מישיב דבים שנים הא לאו קושיא היא
 דלעולם השלוח לא היה כי אם אחד אבל הכתוב הוצרך לכתוב ויגידו לאשמעינן דלא
 אזל התך מפני שאין משיבים על הק'קלה שאם היה כותב ויגד למרדכי היה אמונא
 ויגד המגיד הראשון הלא הוא התך להכי כתיב ויגידו לאשמעינן דאחריו הו' אף כי
 לא היה כי אם אחד להשמיענו מוסר השכל שאין משיבין על הקלקלה : ואין להקשות
 עוד דאחריו הואך אזול והלא אין משיבין על הק'קלה הא לחו קושי' הוא כלל דאפשר
 ששלחה סדים אחד גוי או אחת מערותיה שאינם זכירות בדבר הזה ועוד דאפילו אם
 באמר שלא בנתה אסתר את הסוד כי אם לכאמן ביתה אשר מורע ישראל הוא לא קשה
 מדו דדוקא מאי דקיימא לן אין משיבין על הקלקלה הוא השלוח הראשון אשר הלך לס
 בשליחות כסם מרדכי שתתקן את המעשה אם היה משיב שאינה רונה לתקן היה משיב
 על הק'קלה אמונם אחר מחדש שתקרא אסתר ותאמר לו לך אמור לפלוני דברים אן
 שחם או אפילו ידע הענין לא מפני זה יקרא משיב על הק'קלה וזה ירא לפי הדין דלא
 יקרא משיב על הק'קלה דלא שייך משיבין אלא כשהו השליח והוא המשיב אבל שליחות
 מתחלה ליכא כל כך איסור ואפשר ש'זה כיון דש' אלה שכתב בדבריו על הקלקלה
 שהיתה אסתר מוכעת עמה מלכת אל המלך לשי' לא השיב התך את שולחתו ואסתר
 שלחה את הדברים ט' אחרים אפשר שכיון לתירוץ זה ולדין זה שאמרנו שדוקא לפי לא
 השיב התך את שליחתו שהיה משיב ממש על הקלקלה אבל היא שלחה הדברים על ידי
 אחרים כלומר האחרים לא יקראו משיבין על הקלקלה מפני שהיא שלחה הדברים בלבד
 לא שידעו השליחות הראשון או אפילו אם ידעו נח יזכורוהו ולא יאמרו אלא הדברים
 ולא יקרא משיב כיון שלא היה על ידי תחלת השליחות :

ויאמר

מרדכי להשיב את אסתר דיוק באומרו להשיב את אסתר
 כהה שביארכו למעלה שאסתר טענה מפני החך היתה נמכעת לבוא הנה מרדכי הכין
 סכל זה כמות שנים אבל עקר הטעם הוא שהיתה מפחדת על ענמה לכך וואמ' מרדכי
 להשיב את אסתר כלומר הוא לא השיב על טענת החך אבל השיב את אסתר על
 טענתה שהיתה מפחדת פן תמות אמר לה טענה נמכרת והיא אל תדמו ונ' כלומר
 אל בא תחכמי הלך אל המלך פן תמותי על ידי כך מפני טענה זו היתה הנכונה אם
 לא תהיו את בכלל הנזרה אבל האמת שאינו כן שלא תדמי ותתשובי כנפסך להחלם

פי אהר

בית המלך יותר מכל היהודי מפני שאת גם בן בכלל הגזירה וא"כ מה הפרש בין מיתתך
 עכשיו למיתתך בחוקה שעה ועוד שאולי עכשיו לא תמותי כיתמנאי חן בעיני המלך
 ותעשה תשועה גדולה בישראל על ידך אמנם אם לא תלכי תמותי כודאי וזה כונת מרדכי
 באומרו אל תדמי בכפסך ובג' זו היא טענה אחת ועוד טענה אחרת שלא זו כלבד לא
 אם לא ת'ך מעתדת למות יותר מפני שהקבה רחמן וריוח והכלה יעמוד ליהודים
 ממקום אחר ואת ובית אביך תאבדו לפי שהיה בידך למחות ולא מחית עוד
 אפשר לפרש אומרו אל תדמי בכפסך ובג' לפי שאולי תאמר אסתר גדול הרועה
 כאמן ורחמן כי הוא יוכיח ממסגר כפשיכו ויבטל גזרה זו ויעשה כם לכך אמר לה שלא
 תדמה ולא תחשוב להמלט בבית המלך מסכת כל היהודים לפי שבדאי הקבה ירחם
 על ישראל וריוח והכלה יעמוד ליהודים ממקום אחר ואת ובית אביך תאבדו מפני שיש
 בידך למחות בהיות שאת בית התלך ולפי זה יהיה גם מכל היהודי משכת כל היהודי :
 וענין אומרו אם החרש תחרישו כפי הכראה קשה שהיה ראוי שיאמר אם תעמדי ולא
 תלכי לא מלת החרש שמשמע שכבר היתה לפני המלך ולא יחסר כי אם הדבור ותירץ
 הרש ד' יודאש זלחה שמלת החרש תפול בין על מניעת הדיבור בין על מניעת העסק
 כמו ואתם תחרישון שהוא כנגד וי'לחם לכם ואתם תחרישון ותהיו בטלים מזה וכן
 תחרישו אלי איים התכעלו מעסקכם ופני אלי עב וככוון הוא ומי יודע אם לעת כזאת
 הגעת למלכות ראיתי כתוב מכ זיבת יד הרב ר' יוסף חיון זלחה שיוכן בהקדמה שהקב
 כשכוונתו להשפיל ולהפיל לא זה ככרא הוא מגביהו למעלה ביתר שאת ואח"כ מפילנו
 כדי שתהיה הנפילה גדולה וחזקה ויראה לי שלפי דרכו יוכן אומרו המקיפן השליך
 משמים ארץ תפארת ישראל כלומר עשה הקבה באופן תהיה הנפילה גדולה ולכך
 הגביה את ישראל למעלה עד לשמים ואחר כך השליך משמים ארץ תפארת ישראל כלומר
 אותו תפארת שהיו מתפארים בהיותם גבוה מעל גבוה ולזה כוונו בגמר באומר **לש**
 רב יוסף מאיגרא רם לבירא עמיקתא כלומר מה שהיה גובה רב ויוסף הוא על הנפילה
 שהיתה ממקום גבוה שהגביהם קודם וזש מאיגרא רם לבירא עמיקתא ועתה לפי זה
 אומר הוא ז"ל שזו היתה כוונת מרדכי באומרו ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות
 כלומר אולי לעת כזאת של השפלה כדי שתהיה גדולה ונכרת הגביה אותך גבוה מעל
 גבוה : ואזי אומר אפשר לפרש לפי שאולי תאמר אסתר שהיא מלכה ושוככת חיקי של
 מלך ולא יגיע עדיה הגזרה הזו לכך אמר לה מרדכי שאדרכא מי יודע אם לעת הזאת
 הגעת למלכות לפי שאולי ויהונתן כנו הגדולים אשר במשפחתך היתה הנפילה הגבוהים אשר
 משולם והמלך אשר מלך ראשון לכני ישראל והמלוכה היתה לרעתם שכלחם בפלגשים
 והמיתוס בתרב ואולי גם את לרעתך הגעת למלוך והוא כקשר עם אומרו את ובית
 אביך כלומר שבית אביך מורגל בכך וגם עליך תעבור כום : עוד יש לפרש שאולי תשיב
 אסתרכאש"י ביארנו שהיא לא תהיה בכלל הגזרה לפי שהיא אשת מלך לכך אמר לה
 מרדכי מי יודע אם לעת כזאת כלומר לגזרה רעה כוללת כזו הגעת למלכות וישלך לך

מלכותך

מלכות אחרי שכבר נתן הדת והו' דבר הנוגע לדת ונימוס וחקו' הנו' או יאמר לפי דרך זה שעדין אינה ודאית אשת מלך לפי שעדיין היו נקבנות בתולות טביות וזש אם לעת צואת הגעת למלכות שאולי עדיין לא הגעת למלכות ורש' אלהי כתב מי יודע אם יחסוף ביד הע'ך לשנה הבאה שהוא זמן ההרביע לעת כואת שהוא היה עומד בטיסן וזמן ההרביע באדר לשנה הבאה הגעת למלכות תביעו לגדולה שאת בה עכשיו עכ'ל וכן כתב הר' אפרחמה אלהי וכתב הר' דיוניאש אלהי אל אם שאלת למה לא הוזכר הטס הנכבד במגלה זו תשובת הגאון אל כבוכה כי הח'ך נזה למרדכי שתכתב המגלה ויעתיקוה ללשון פרס ואולי היו מחליטים הכרסניים הטס הגדול בשם עז'ו' או אכל לפי דעתי השאלה לא תתכן כי המגלה כרית הקדש נאמרה ומה שהוכרך בא' פיו לא זולת ואולי סי'ך בעל השאלה על מלת ממקום אחר שהיה ראוי להזכיר שם הטס לומר ר' יוח' והגלה יעמוד ליהודים מאת וי'וזה איכו כלום כי לפי דעתי בדיוק גדול נזהר שלא להזכיר הטס שאם היה אומר יעמוד ליהודים מאת ה' היה כראש משם שאם תשתדל אסתר להגילם בדרך המלך אמשורוש אין שם אלא מכהגו של עולם לא הסגתה הטס ולהשמר מזה לא כתב יעמוד ליהודים מאת הטס עכ'ל :

ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי לך בנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי' ואל תאכלו ואל השתו שלשת ימים לילה ויום וגם אני ונערותי אצום בן ובכנ' אבוא אל המלך אשר לא בדת וכאשר אבדתי אבדתי :

וצומו עליו מה צום העקרי הוא בשבילי שהם אינם כריכים חזוק כי גדול הרועה שומר ישראל כאשר אמרת אכל אני כשבנה יותר מהם וא' תאכלו וא' תשתו כלומר צומו משאר פנימי דברי הנזמות כשי'ו'ך נח'בה סי'כה נע'נת הסכרל ודומיהם וא' תאכלו וא' תשתו על האכילה ושתיה או ותכן שאומרו צומו וא' תאכלו שהוא כפי' יוכנ' כשנדקדק אמרו הפסיקה במילת עליו בין צומו וא' תאכלו וא' תשתו וזה ראו' שואמר צומו וא' תאכלו וא' תשתו עליו וגו' אכל הכוכה שיעשו קנת העמיו בשפיה וקנתו בשבילם שבשכילה יצומו וישאר תעביני'ם כמבואר אכל עליהם ועל נרתם א' יאכ'ו' ואל ישתו וגם אני וכע' יתי' אנוס בן אפסר שהיא ונערותיה לה ותם מרואי פני המ'ך לא כאה להם לענות בני'ם כפשם פי' מדוע יראה המ'ך פניהם רעים מן הכנות אשר כנילם לכך אמרה שהיא ונערותיה

לא ותפסו אכילה ושתיה אכל ויזמו כן כמו הנזכר שאמר והוא נזכר משאר תענוגות
 ותפנוקין מליבין ותמרוקין הנשים ולא וכבן אכילה המלך אשר לא כדת כלומר די לו
 שאכילה המלך שלא כדת המלכות ושלא כדת הנשים כדכתיב מקץ היות לה כדת
 הנשים איך חדש שעה חדשים בשמן המזר ושעה חדשים בכשמים ובתמרוקין הנשים
 ואי לא התקטט ולא אסוך שמן או יתכן בהפך שאכילה כן הוא על אכילה ושתיה לא
 שאר דברי הזמנות כדמינה וסיכה ונעינת סנדל ותשמים המטה לפי שאינה כרשות
 אמנם באכילה ושתיה תוכל לעשות בערמה : או יתכן אומרו וגם איני ובערותי אכיל
 כן ירצה שאתם תזמו עלי ולא תזמו ותעסקו עליכם ואיני ובערותי אכיל כן לא נזכר
 עלינו כי אם עליכם ומתוך כך ישמע לו ויעבדו דקטעין המתפלל על חבירו והוא כרוך
 לאותו דבר הוא כענה תחלה והאי דקטע אכיל כן יתכן ומן הראוי שיאמר נזכר
 בלשון רבים דעל הנערות כמו קאמר אפשר שלפי שבערותיה היו בנות ובלתי ראויות
 לשום מעשה ויענם לכך אמר אנום לומר שפקר הנזכר והפרי שיכיר ממנו יהיה מסבתם
 לא הסבתן אף כי הם גם כן יתענו לענות כפי כשכול דת אדוכתה וכאשר אבדתי
 אבדתי כלומר כאשר אבדתי שאני מסתכן בנפשי ללכת למלך שלא ברשות גם
 אבדתי בהיותי הולכת ליו בטום ובתענית שלא כדעת כמבואר : ובמדרש
 לילה ויום וכי אפשר לעשות כן לא שהיו מפסיקין מבעוד יום ע"כ כוונתם אל להקשות
 דקטעין דאין גזרין גזירה על הגזר לא אם כן מוכח הנזכר וכולים לפיכך דע ובודאי
 שאין רוב הנזכר וכולים לפיכך עול נזכר שלשת ימים רגופים ולילותיהן לכך אמר בודאי
 שהיו מפסיקין מבעוד יום פירוש שלא היו השלשה ימים רגופים אבל היו אכילים היום
 וחפסיקין מבעוד יום ומתעבין הלילה ההוא והיום הבא אחריו ואוכל כלילה וכיון הבא
 אחריו עד הערב וחפסיקין מבעוד יום וחזרו ליום הלילה והיום הבא אחריו וכן עשה
 עד שלשה ימים ועתה ועתה ומתק מדבש לפי דברי הכתוב שאמר שלשה ימים ללילה לומר
 שה' ימים לא יהיו רגופים לא מפזורים לילה ויום שאחריו ואוכלים ומפסיקים
 לילה ויום אחר עד ג' : וכתב הרב רבי מאיר ערמה אלה שכוונה אסתר בזמנות
 לפי שהקלקלה בא להם מחמת שבהנו מהעודתו של אחשורוש לכך נותה שיכוננו ולא
 לקצן וכאשר קימו על כפשי דברי הנזמנות שעל כפשי דווקא היו מתעבין על הכפשי
 החוטאת במאכל מאותה סעודה מדה במדה וכן איתא במדרש וכו' ע"כ : וכבן אכיל
 למלך אשר לא כדת ככתב באופן א' ויש לפרשו עוד וכן במה שאחזל ובעבור
 מדרשו אר"ב שער ז"ט הא' של פסח בתענית וכו' ותכן שזהו שאמרה אסתר וכבן אכיל
 למלך אשר לא כדת כלומר התענית בודאי יעשה תועלת אבל איני מפקדת שהיא
 מזה באה בעבירה והוא שלא כדת משה שהרי אנו נזכרים ביום טוב של פסח ואין ראוי
 בשבועה למלך להתעבין לו על דבר נרה שבעבור על דת שזכירו עוד עונותינו ולפי
 זה ואמר כאשר אבדתי בעהז שאני מפקדת אולי יהרוב אותי המלך אבדתי לפיכך
 ספקתי על דת : או יתכן לפרש וכבן אכיל למלך אשר לא כדת שבהיות כל

מגמת

בגמת המלך לאכר הדתות כמדובר לעיל לא מקפידים אומרו וכתב לאכרם סמור
 דתות לכך אמרה אסתר ובתכה ענה למרדכי שיטבור על דת ויתענה כיון טוב הראשון
 על פסח וכסן יהיה לה פתחון פה לדבר למלך ולומר כבר נתקיימה גזרתך סאתה גזרת
 לאכר דתיכונמה גם שכל מגמת המן הרע לכטל מסיהודים ומים טובים כמו שאמר
 עסקי לשתא כשהיפיה וגם אמרו בגמ' ליהודים היתה וגו' וסמחה לו ומים טובים והר
 בעוכותיו הרבים התענינו היום אשר לא כדת נאש וכסן אכנא א המלך אשר לא כדת
 כלומר וכסן יהיה לי פתחון פה לכא א המלך כטענת אשר לא כדת וכנמרה אשר לא
 כדת אמר ה אכא סלא כדת ה ה עד עכשו כאונם ועכשו ברטין וכאשר אכרתי מכו'
 אכא אכרתי ממך ע כ ; וכאשר אכרתי אכרתי ירנה כאש אכרתי שהיו אני חוככת
 להר ג' מנד השאר אנגור על ישראל גם עתה אכרתי אס והרנני המלך על פאני הולכת
 סלא כרמו וו הנה טענה קרוב למה שאמ' לה מרדכי א תדמי כנפאך להמל' בית המלך
 וגו' לכך עתה אסתר קיימה דבריו ואמרה סכן הדבר שאיכה מסתכנת ענמה ויתר
 מהשכנה סכר היתה כתובה והוא הגורה רעה ואדרבא עתה אולי יסכן ו' כבאות ;

ויעבור מרדכי ויעש בכל אשר צוותה עליו אסתר ; והי
 ביום השלישי ורזלבש אסתר מלכות וחעמור כהצר בית המלך
 הפנימית נובח בית המלך והמלך יושב על כסא מלכוורו בבירת
 המלכות נבח פתח הבית ;

עלכם לפניהם עבור לפני העם ומה המין הוא כאן ויעבור מרדכי עד כאן ;
 ובגמרא ויעבור מרדכי אחר רב שאמר יש הא של פסח בתענות ושמואל אשר
 ערקומא דמיא עבר עכ הנס הוקצה להם מלת ויעבור ולכך אמר רב
 אעבר על דת משה וישראל ועשה דבר הנמצא כפי הדת וזה לקיים דברי אסתר אמנם
 שמואל לא ישר בעיניו לומר כן דליכא למימר כאשר ניתנה עליו אסתר דהוא לא נותן
 לעבור על דת והיה נכון שמתין עד שיטבור הפסח ואחר כך יתעכו דהוא לא אמר
 לו שתכף ומיד יכמו אמנם רב דייק מלת לך כנס דמשת' מלת לך על ההיורו וכחנם
 ועוד שהיה הדבר כחון און ראוי להמתין אכל שזאל לא סבירא ליה לא שער ערקומא
 דמיא אסוף את היהודים שבעבר השני והשתא דייק דקאמר כאשר ניתנה עליו אסתר
 סת' ביתה עליו שוכנס כל היהודים ודייקה בדבריה שלא יבוהו לשלם סוף ויקנט

פני אסתר

אבל הוא בעצמו ילך כדי שיכבד בעיניו הם הדבר וישנו גם הם היום וכיו מלך ומנפס
ולכך הגיד לנו הכתוב שכן עשה ולא מבעיא אותם הכתובים כהודמן בשוקי וברחובי
לא דעבר כמו ערקומא דמיוא לרסוף את היהודי שבעבר השכי ודיוק באומרנו ערקומא
דמיוא שהוא דבר קל לא כהר מכסיק שאסכין לא יקרא הכתובים בשוסן שהרי כיון
שהנהר מפסיק לא כמנחלים בשוסן הם ועוד דיוק הכתוב שהוא עבר כדגליו להורו
ולאו כהר גדול היה לא קטון מהכיל עד כי כהר יעברו כרגל : ויהי כיום הג' ותלכס
אסתר מלכות יש להבין דמן הראוי שיאמר ותלכס כגדו מלכות אבל הכוונה אפשר
שממש מלכות לבשה במלך מושל על אחרים לא אחרים עליה והראיה שהלכה כלי רשות
וכלי שיקראו לה מאת המלך כמשפט הנשים הכפופות : וכנמרד ויהי כיום
הג' ותלכס אסתר מלכות כגדו מלכות מכעי ליה אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא
מלמד שלכס זה רוח הקדש כתיב הכח ותלכס וכתיב הת' ורוח לבשה את עישא : אין
להקשות דשאני התם דכתיב ורוח אבל הכח לא דלחא אהני גזרה טוה ואין להקשות
במי דאין דכין ותלכס מלכסה דהא קיימא לן ושכ דכהן וכל דכהן זו היא שיבה זו
היא כנאה : אמנם ראוי להשקיף ולהבין מאי קאמר שלכסה רוח הקודש דקרא לא
משמע הכי לא שהוא לבשה המלכות לא טרות הקדש לכס אותה דהא כתיב ותלכס
אסתר : והנראה דלעולם רוח הקודש לכס אותה וקרא פרסהו ודרשהו ותלכס מלכות
אסתר כלומר הרוח הקדש שהיא מלכות לבשה לאסתר וקרא דקאמר ותלכס כלשון
כקכה ארוח קאי דהא כלשון כקכה הוא דהא התם כתיב ורוח לבשה כלשון כקכה וגם
מלכות מנינו כלשון כקכה ותכון מלכותו : וכך כתיב ותלכס רוח הקדש ומלכות מלך
מלתא היא ופני זה היה אפשר לומר דמאי דקאמר כתיב הכח ותלכס וכתיב התם ורוח
לבשה לא גזרה טוה היא דהכח כתיב ותלכס והת' לבשה ואין דכין ותלכס מלכסה לא
שכונה להורות דאע"ג דקרא קאמר שהאסתר לבשה המלכות לא תאמר כן לא המלכות
והכוונת הקדש לכס אותה כדכתם ולפי שגזרה יקשה דקרא קאמר ותלכס כלשון כקכה
דמשמע דקאי לאסתר להכי קאמר כתיב הכח ותלכס וכתיב התם ורוח לבשה כלשון
כקכה כדפרישנא וזה ידויק דלא סיים בגזרה טוה ומן הראוי שיאמר כתיב הכח וגו'
מה התם רוח הקדש אף הכח רוח הקדש אבל הכוונה דלאו גזירה טוה היא : זה היה
אפשר לפרש ואינו ככון אלא דגזרה טוה היא ממש אמנם לקושייתנו דהכי קאמר טרות
הקדש לבשה וקרא קאמר ותכס אסתר מה שתרצנו הוה ככון ופשוט : וראוי
לחקור מה הרוח הקדש שלכסה ומאי אהני לה ולמאי אנטרך ומה גב דלקמן בכסיק
זה אמרו שנסתלקה ממנה שכונה וראוי להבין אם הרוח הקדש החמוד כהן היא היא
השכינה האמורה לקמן הם כן למח לבשהה והכף פירש ממנה : ואפשר לפרש דה' ק'
דכ"א כיום השלישי היתה הנרה ודואגת מה יהיה בכופה אש תך ותכהכין בככסה או
לא תך או אש לו אש חוף זה תעשה לו ה"ח תכנס לפני המלך וכך כ"א לכבוד לנו
שכתיב שבוים השלישי נכשתה רוח הקדש והיא יענתה שקלך ואמנה את לבכה ופנתה

סתיון

פתומין את המן ותעשה כך וכך ותעם דבריה כפיה והשתא לא קשה אחאי נסתלקה
 חמנו תכף לפי שערך מה שלבשתה הוא כדי ליענה וללנותה עד בית המלך ואח"כ מכני
 העז נסתלקתו שיתבאר; ועל דמות הקדש לאו היינו שכינה ותעמוד בחצר בית המלך
 ונבי הכה אסתר לא רתה לסמוך על הנס ולהכנס תכף לא המתינה לראות אם יושיט
 לה המלך שרכיט זהבו ולכך עזרה ונתעכבה שם; וכנזרח ותעמוד בחצר
 בית המלך הפנימית אמר רבי לוי כיון שהגיעה לבית הכלמים נסתלק ממנה שכינה
 ואמרה לי אי למה עזבתני ונז' שחזא אתה דן על שונג כחזיר ועל אונס כרסן שחזא על
 שקראתני כלב שחזא הטילה ממרכ נפשי מיד כלב ויחידתי חזרה וקראתני אריה שחזא
 הושיעני מפי אריה ומקרכי ראויים עניתני ע"כ; וראוי לחקור ולדרוש ולתור מה
 הוקשה לרבי לוי בקרא שהווקק לדרוש כן; עוד לירש ולהבין אומרו על שונג
 כמויד ועל אונס כרסן דכשחזא אונס כרסן שייך שפיר הבא כמו שפרש' זלזה על
 אונס אע"פ שאני באה אליו מחלי אונס הוא עכ"ל אבל אומרו שונג כמויד לא שייך
 כבא; עוד דאם כן למה המתינה שכינה עד שהגיעה לבית המלך אם מה
 שה' סר מעליה הוא בשביל הליכתה לשם תכף כשיצאתה מפתח ביתה היה לה להסיר
 מעליה; עוד דאם כן יקשה יותר למה לבשתה רוח הקודש כיון
 שבאותו היום וחוייב להסיר מעליה ועוד לאשר ביארנו דעקר מה שלבשתה רוח
 הקדש הוא ליענה על ההליכה כזכור ואם כן למה עתה סר מעליה; עוד להבין
 אומרו שחזא על שקראתני כלב וכו' ואיך יתכן שבשביל שקראתנו כלב וסתלק רוח הקדש
 ממנה והרי כלב הוא ויותר פסית מכלב אע"פ דראוי לחלוק כבוד למלכות כמו שאמרו
 אל שחזא רב'ה חלק כבוד למלכות בדכתיב וירדו כל עבדיך לה לי וגם בליהו דכתיב
 וישנן את מתניו מפני שהיה הוי"ך לקרות אחאב ואם כן הסבילה עשה כמה שקראתנו
 כלב מכל מקום הבא שאני דלא היה בפניו אבל בהתפללה לא אמנם מה שחלק מרכ'ה
 כבוד למ' בית וליהו הוא דוקא בפניו ואף כי היה ראוי לחלוק לו כבוד יותר להיונתו
 בעלה אף כי הוא גוי אין כראש עון כדאי ליעוש כזה שת'לק ממנה שכינה;
 ועוד יקשה דעדיין לא אמרה מיד כ"ב ויחידתי עד סוף המזמור ואזנרו לי אי למה
 עזבתני הוא בתחלת המזמור ואם כן איך אמר שבשביל שקראתנו כלב נסתלק ממני
 והנראה לפרש הוקשה לרבי לוי אומרו ותעמוד למה עמדה אם הטעם באשר
 ביארנו שהמתינה אולי יושיט לה המלך שרכיט הזהב יקשה שכבר
 הוא על מנת כך היתה הולכת אליו כמו שאמרה וכאשר אכדתי אכדתי ואם כן למה
 עמדה אע"פ דלזה ז' דמתסלה לא רתה לסמוך על הנס לא ישר בעיני רבינו לוי לכך
 אמר שנסתלקה ממנה שכינה כיון שהגיעה לבית הכלמים ואמרה לי אי למה עזבתני
 וכתב רש"י זלזה לי אי למה עזבתני כחזמור אילת השחר הוא הבונה לומר דאומרו לי
 אי למה עזבתני הם דכרי אסתר שהרי הם בחזמור אילת השחר ואמרו זל דאילת השחר
 ע אסתר ולמה נקרא' אילת השחר מה שחר סוף הלילה אף אסתר סוף הכינים ולכך

ויהי חתום וחתום וחתום לו לו למה עזבתני הכוונה שאסתר קודם בואה לבית הרשע
 של החשודים או אפילו קודם שתצא ערכה תפלתה ואמרה כל היותה התפלה המלורה
 בלחתי המזמור וכשהגיעה לבית החשודים נסתלקה מחכה שכינה והיא שפט ברעתה
 מה עשתה שנתחייבה סילוק שכינה ואמרה שמה אתה דן על סוגג כמזיד ועל אונם
 ברצון ענין אומרה סוגג כמזיד אפשר שלפי שהיא ר'ל על אונם ברצון שאף כי היא
 באה מאלוה ומשמע שהיא ברצון עכ"ל אכופה היא שמחמת האונם באה ושמה תאמר
 דאף כי מחמת האונם באה לא מקרי באונם אם לא שהיא נתפסה אמנם הבא לא
 אמרו לה דבר והיא לא נתפסה ואם כן לא יקרא אונם לכך אמרה על סוגג כמזיד
 כלום אפי' הכי אינו חייבת עונם על זה לפי שאני סוגגת שהרי אפי' סכור דמקרי אונם
 ומותר ואם שמה אתה דן סוגג כמזיד ואונם ברצון כלומר על הסוגג שאני סוגגת
 כחשבי שזה אונם אתה דן אותי כמזיד ועל אונם שחשכתי שהיא אונם אתה דן אותי
 ברצון חשבי שלא נתפסתי כמבואר ולכך אתה מענישני וכזה יתורץ איך הטיחה אסתר
 דברים ואמרה שדן הקכה על סוגג כמזיד ועל אונם ברצון אבל כמה שנתבאר יתורץ
 לפי שיש פנים לקראתו לאונם ההוא רצון וגם לסוגג מזיד כמבואר ודוק : ועל
 יש לפרש כמבואר אומרו שמה על שקראתיו כלב הכוונה בהיות שמה שחשבה שראוי
 לעונם הוא בעבור שהיא הולכת איו בלי שתקרא ותאנם לא היא מעמדה ברצונה
 כבעלת לבו ואמרה שהיא אכופה שהרי מחמת השמד סגור על ישרא היא באה לא ללכת
 אמרה אסתר אולי לפי שקראתיו כלב באה לי הנרה הגדולה הזו והטעם בה
 שקראתיו כלב מורה שאינו מחשיבתו לא ככלב לה כחלק ואם כן בעולה זו וכל הבטיח
 שכבעלתי עד עכשיו לא היו באינם שהרי אינו כחשכ כשיבי לכלום לכך הקדימה ואמרה
 שמה את דן על סוגג כמזיד לרמוז שמה שאמר מיד כנב שקראתיו כלב ומתו כך אתה דן
 אונם הכעולה ברצון ולזה שחך לזה ואמרה שמה על שקראתיו כלב לכך אתה דן אונם
 ברצון ואומר שאין זה אונם לא רצון בהיות שאני קראתי איתו כלב ולא כל הכעולות
 שנבעלת לו היו ברצון ולפי זה ידויק דלא קאמר או שמה על שקראתיו כלב לא שמה
 על וכו' שאם היה אומר או היה מורה שהיה אומר טעם אחר לכדה על ידה ראוייה לענש
 מה אינו דקריאתה כלב לא ראוייה בטובל כן לענש אבל הוא נקשר עם האומר למע'ס
 כמבואר ועל זה אמרה מתחלה שלא ידון סוגג כמזיד שהדבר הזה יבא מפיה כעגבה
 סוגג את פכרי תכף מורה וקראתו ארוה ופיה כפי זה יהיה אומרו למכנח על אינית
 וגו' לי למה עזבתני וכו' הוא שאומרת דברים הללו כמתרעמת למה עזבה ה'

היתה מסודרת שהרי אמרה הפך כרונן ואם רחוק מושעת. כן סאגתי כלומ' מדברני
 שאגתי ותפלתו אנו ונדעת ומכירה שאתה רחוק מיושעתי שהרי אקרא וימס ולא תענה
 וגו' ולילה ולא דומיה לו ותרע מה היא התפלה שאני מתפללת כיום וכלילה ואתה קדוש
 וגו' עד הנילה מחרב כפסי מיד כלב ויחידתי ולכך כתבעסת עליו על שאמרתי מיד כלב
 עתה אני חוזרת ומתפללת ואומרת הושיעני מפני אריות שאינן משוב בעיני ככלב אבל
 דוב אהב הוא לי אריות במסתרים ולכך כיון שהוא בעיני כאריות אני אנוסה היותו
 פד עכשיו ועכשיו שאני באה אליו אף כי הוא כרונן אנוסה אכזוהו הנראה כוונתם
 במאמר זה ואפשר עוד לפרש שאמרו שחא על שקראתיו כלב הוא שראוי שתענה
 בהיות שבנה אותו בשם כלב שמשמע שהעור ששאלת מאת יי' הוא שינילה מיד כלב
 ואם כן אף כי יעשה הק"ה תעשה גדולה לא תהיה משובה בעיניו שהרי מיד כלב
 הנילה לכך חזרה לומר הושיעני מפני אריות שהתעשה שיושיעה יי' תהיה בעיניו גדולה
 ועומה עד מאד וענין אומרו על אונם כרונן ככר ביארנו מה שכתב רש"י אלה אף על
 פו שאני באה אליו מאלי אונם הוא עכ"ל וכבר כתבאר שרונה לומר על שהיתה כאם
 אליו להכפל לו מרנוכה אף כי לא היתה אנוסה וכדאי שזהו אשר לא כדת להכפל
 לגוי מרנוכה ואפשר עוד לפרש שהכוונה לומר שהיא היתה עוברת על דת בהיות' באה
 אליו מכלי אונם אלא ברצ"ה היא באה להמית ענמה להסתכן ולכך כיון שהיא גורמת
 הסכנה לא יעשה לה הק"ה כם כיון שהיא מסתכנת לכך אמרה אף על כי שאני כאם
 אליו מאלי אונם הוא בלומר אינו כרונן מה שאני מסתכנת אלא כאונם לפי שכבר
 אפי' בשכחה מחמת הגזרה שגזר על היהודים ואולי עליו ולכך ראוי שתשמע תפלתו :
 ועצה לפי דברי חז"ל שם זלקה מחנה שכינה כיון שהגישה לבית הכלמים ויבן אומרו
 ותעמד כגומר שעזרה היא לכדה בלא השכינה ומלאכי אהים שהיו מלוים אותה ולכך
 פמדה עלולו שפירשה מחנה שכינה לא היתה מחתכת שיושיט לה המלך שרכיב הוהב
 אבל היא מאלוהי תכנס אבל עתה ותעמוד וטעם סליק שכינה הוא מפני מקום טכופת
 על לא מפני הטענות שאמרה וזה גלה לנו הכתוב באומרו בחצר בית המלך
 הפנימית ככת כתת הכית וגו' שהוא מסיים המזרים רצוני מזני הזקוקים שנסתלק שם
 השכינה מחנה לומר שהוא מקום עיופות ותכלית הטומאה רכונה ולכך אמר שהיה
 בחצר הפנימית לא בחצר הח' כונה שבחצר הח' שכינה עדיין לא היה מקום טומאה ועוד
 היה נכח פתח הבית שהוא נכנת הטומאה שבפתח או בכנף הפתח בכיון הם מניחים
 העז וגם שהמלך יושב על כסא מלכותו עומד מנגד וכדאי שהכלים בידו או אתו שמו
 לכך פירשה מחנה שכינה כמו שמינו שאמרו אל כפסוק כנאיתי אל המיר אכרום את
 כפי וגו' ואמרו אל שלא התפלל במזרים לפי שהיתה מלאה גלגלים ואין השכינה פורס
 ככא כתי לכך פירשה שכינה בהגישה לבית הכלמים :

ויהי בראות המלך ארת ג' אפתר ויהי כראות וגו' להיות כל מקום
 המלכה עומדת בחצר נשאה חן שגאמר ויהי אינו לא לשון

בעיניו וישג המלך לאסתר את
שרביט הזהב אשר בידו ותקרב
אסתר ותגע בראש השרביט:
ויאמר לה המלך כה לך אסתר
המלכה ומרה בקשרך עד חצי
המלכות ונתן לך:

בעיניו לך אמר הכתוב ויהי כראות
פזק את אסתר עומדת כלומר
ויהי ויהי ויהי גדול היה לאסתר כשעמד
לכדה בחצר וראה אותה עומדת עד
שכעסו לה כמה נסים כמו שאמל
בנחרא אמר רבי יוחנן שאם מלאכי
השדת כודמנו לה באותה שעה אחד
שהגביה את כוונתה ואחד שחזק
עליה מיט של חמד וא' שחתה שרביט

של החירות וכו' הרי לך שלשה נסים גדולים נמשלו לה וענין אומרו וישג המלך לאסתר
והיה די שיאמר וישג לה המלך ויכן כמה שאמרו אל שאחד מהשלשה נסים הוא הוסיף
השרביט ומתוחתו שחתה המלאך לך אמר וישג המלך לאסתר כלומר שבחמלת ס'
פלוס עשה סיבות השרביט קרוב לאסתר ולכך כתב ותקרב אסתר ותגע שכמעט
שבתקרה כנעה בשרביט:
ויאמר המלך מה לך וגו' ענין אומרו מה לך ירצה
שכראות המלך כיאת אסתר פתע פתאום ונפתכה ומיובה את ראשה טפט כדעתו
כינת אחד משני פעמים אחד אפשר שיש לה איזה סכנה עמומה ולכך באה כמו שכפסה
מרה לה ואזמה לך כלומר מה סכנה עמומה יש לך או אפשר שאינו אלא לתועלת טוב
אחד מקרוביה הכתוב כברה או טוב שאלה שאלה שאלה ויהי מכסה תועלת רב ועמו
מהשאלה זו ולכך באה ולא שתה לכה לכוז שאפשר להחזק לה וכבר זאת אמר לה
ומה בקשתך עד חצי המלכות כלומר מה תועלת את מבקשת לשאלו אפילו פיהיה דברי
גדול עד חצי המלכות ויוביפון ג' גוריון כתב שכתעלפה מאימת מלכות ולכך אמר לה
המלך מה לך: והרב רבי מאיר פראמה לזה כתב ענין אומרו ומה בקשתך עד
חצי המלכות לפי שחש המלך שבקשת אסתר היא לפי שהיא לא הביאה כדוכיא כל
מאומה ותחת זאת לא יהיה מתנהג עמה המלך כדרך הנשים שמביאות כדופיתן וסן
שותפות לבעליהן בכל מה שבכית ולכך חשב סזו שאינה כמו שנראה שאלה כת שכל
לדור על כתובתה הדוכי אתה כשכתה וגו' כי שלמה ככך וגו' ועל כן הכתיבה באהבתו
אותה עד חצי המלכות עכל:

ותאמר אסתר אם על המלך
טוב יבוא המלך והבן רחום אל
המשתח אשר עשיתי לך: ויאמר
המלך מהרו את תמן לעשות את
דבר אסתר ויבוא המלך וחמן אל
המשתח אשר עשתה אסתר:

ותאמר אסתר וגו' ראוי להסקיף
ולת טעם לפנה זו למה
שתחלה בשאלה זו לזמן המן:
וכברא: תר מה ראתה אסתר
פויפה את המן רבי אלעזר אומר
פחיס פחיס ללכו שאלה יהי פולחנס
לפניהם לפת רבי ופוסט אומר מכית
אכיס

כחיה למדה ספאמר אים דעב סוכאך האכילהו לחם זה ישלם לך ש תקרו ישלם לך אלא
 ישלימנו לך ר"מ אומר כדי שלא יטול ענה וימרוד דבי יהודה אומר כדי שלא יכירו כס
 מהיה יהודית רבי נחמיה אומר כדי שלא יאחרו ישראל אחות לנו בבית המלך וישימו
 דעתם מן הרחמים רבי יוסי אומר כדי שיהא מנוו לה ככל שת רבי שמעון בן מנסיא
 אומר אולי ירגיש החקוק ויעשה כס רבי יהושע בן קרחא אומר הסכירה לו פנים כדי
 שיהרג הא והוא אר"בן במליא אשורוש מ"ך הפכפך היה ואמ' רבן במליא פדיון כריכין
 אבנו למודעי דתכיא רבי אליעזר המודעי אומר קנאתו במלך קנאתו כפרים רכב אמר
 לפניו עבה באון אכיו ורכא אמרי תנויהו בחומס אשית מסתיהם אשכחיה רכס
 בר אבוב לאיהו אמר ליה במאן חזויא אסתר ועבדה אמר ליה ככולהו תנאי וככולהו
 אימוראי : הנה לך טעמים רבים על הזמנת אסתר להמן זה אומר ככה וזה אומר ככה
 אלו ואלו דברי אהים חיים וכדי לכא אל מבוא כוונת המאמר יש לשאול ולהבין אמאי
 בדברי ר' יהושע אמר מבית אביה למדה ופרטי שמעה התינוקות קורין בן ובר' ליעזר
 לא קאמר הכי דהא קרא כמו מיתו מדכתוב יהו שולחנס לפניהם לפת ולמא מבית
 אביה למדה ולכאורה יש לתרץ לפי דרכו של רש"י אלהה דכשלמ' בקרא דאס רעב סוכאך
 זנו איכא למימר דלמדה מבית אביה וכפרטי שמעה התינוקות קורין בן לפי שהפסוק
 הזה ענה טובה קמלן אמנס בההוא קרא דיהו שולחנס לפניה וכו' לא משמע שמיאנו
 ענה לעשות כן אבל הוא קלה שמקללם דוד שלרשעים יהו שולחנס לפניהם לפת ולכך
 אין יכול לומר דלמדה משם דלאו ענה קאמר אלא קלה להכי אמר דפתים טמנה מ
 כלומר עשתה בחכמה כדי שלא ידע המן וירגיש שהיה אויבתו ומבקשת רעתו ואולי
 עם זה יכנל מיריה לכך מה עשתה הימיתו כדי שיחשוב שהיה אוהבתו ולא פתי טמנה
 לו כלומר עשתה באופן לא ירגיש באותן פתים אבל טמנה אותן עד שת בו מפלתו כדי
 שלא יכנל מודה ואם באולי תקשה ותאמר וכי אפשר שמחמת סעודה אפשר לכנול לירי
 פת ווקס לכך אמר שכן הוא שהרי כתיב יהו שולחנס לפניהם לפת כלומר השולחן
 שיומנו אותן והיה לפת שיטעו להם אויביהם כדי להרוג אותם פתע פתאום זהו הכוונת
 לפרש לפי דרכו של רש"י אלהה שכתב שמעה תינוקות קורין בן : עוד אפשר לפרש
 לפי דרכו של רש"י דכשלמא התם אכעי ליה למימר דלמדה מבית אביה מפני שהפסוק לפי
 שישמו איכו בן דהא הוכרך לומר אל תקרו ישלם לך אלא ישלימנו לך שהוא מלשון שלום
 ולפי שהוא דבר נעלם הוכרך להשמיענו דמבית אביה למדה עכין זה אמנס הת' פשטיה
 דקרא הכי קוין ואין צורך לומר שלמדה מבית אביה ולפי זה יהיה מה שכתב רש"י אלהה
 שמעה תינוקות קורין בן חוזר למה שאמר אל תקרו ישלם וכו' ואע"ג דקאמ' התינוקות
 לא קשה מדי דהתינוקות כמו אפשר שודעים דבר זה זהו מה שאפשר לפרש לפי פרטי
 עוד לפרש באופן אחר אומר מבית אביה למדה והוא כשנאמר דרכי
 אליעזר ורבי יהושע בהא פליגי ר' לעזר סכר דהזמנה שזמנה אסתר
 המן הוא לרשתו לטמון מיקשים לו ולכך אמר כס טמנה לו אמנה רבי יהושע סכר

דלא נתכוונה בו אם להשלי' עם המן שיבטל הגזרה מלב ומכסא ולזה אמר מכית אביה
 למדה פ' למדה ממה שעשה שאול המלך שהיה מכית אביה כשלקח את אגג ח' ל' שליו
 שלא להמיתו שכבר הוא כבוש תחת ידו כן למדה אסתר ולא רצתה לעשות מעש' להרוג
 את המן אבל אדרבא רצתה להשלים עמו ויש לה סמך מדכתיב אם רעב שוכאך
 האכילהו וגו' אל תקרו ישלם א' ושלומנו לך זהו מה שאפשר לפרש אומרו מכית אביה
 למדה אבל הכוון כמו שפרש' ; אבל לכל הפירושים יש להתנות לרבי יהושע כפי
 הנראה כוונתה לתווק השלום עם המן דהכי קאמר אל תקרו וכו' אלא ושלומנו לך ואם
 כן וקשה הי'ך דברה אל הזלך והלשיכה על המן ואמר לו איש נר ואויב המן הרע הזה
 נהר יכוכתה לתווק השלום והנה מה טוב ומה נעים שיאמ' להמן כמונחת שלום ורודפתו
 חבל לך מגשות זאת כי אנשים אחי' אנחנו ואהבת עולם אהבתיך ולמה שלחת ידך בו
 וכמשמתי וכמולדתי ומתוך כך יחדל מהמעשה הרע ההוא ולזה יש לתרץ לכאורה
 דלעולם כוונתה לא היתה כי אם לתווק השלום מפני שמצבה שלא תוכל' לו בהיותה
 מבקשת רעתו בהיות דרכו נלמה אמנם כשראתה פני המלך עמה בשלום ומישור ואמ'
 המך מהרו את המן לעשות את דבר אסתר אמרה אל לכה כל אשר אבזר אומר עשה
 יעשה לך כדו לראות אם אמת ככוון הדבר אמרה יכוא הזלך והמן אל המעשה אשר
 אעשה וגו' וכשראתה גם כיום השני שאמר לה המלך בפנים שוקות מה שאלתך וגו'
 אמרה כודאי כל אשר אשאל לא ימנע ממני לפך שאלה מפילת המן ; עוד אפשר
 לפרש כשאמר דאפילו רבו יהושע לא קאמר דכוונת אסתר לתווק השלום דלעולם כל
 מנמתה להרבוש' א קרא הכי קאמר אם רעב שוכאך האכילהו כי גמלים אתה חותה על
 ראשו שהקכה ושלומנו לך ותהיה מיתתו על ידך וישלומנו רעה לומר שישלים וכו'
 אותו בא פן לא וכל לך ולפי זה ודוייק דלא קאמר ושלומנו עמך שאם הים אומר כן
 הים כרא' מלשון שלום שיעשה שלום עמך אבל השתא דקאמר ושלומנו לך הק' ושליו ויכלה
 אותו ; והרש' דוידאש זלזה כתב ויש לשאול לדכרוי הדרש אם רעב שוכאך האכילהו
 לחם זה ושלומנו לך והרי לא היה כן כלומר שלא ראינו שהשלים עמה המן ויש להשיב
 דעדיפה מזה נתן לה ה' שהביעה למפנה בהטיל את ענמה ועמה והאכיר שוכאה ועוד
 שהרי בא לפניה בשלום כחובה לבקש מלפניה על כפשו והוא לא קבלתו עכ"ל ; ולמה
 שביארכו לא קשה מדוי'רש' כן מכניא אומ' אולי רביש המקו' ויעש' כם פרש' ירביש המקו'
 שאני מקרבת האויבים אי כמי ירביש שאני כריכה להחניף לרשע זה ולזולל וככבודו
 עכ"ל והפרש' שבין אלו השני פירושים אפשר דלפי' קמא ס'ק' ירביש ס'בה ויבין
 היותו מקרבת האויבים על ישראל ומחניפם ומזולל בכבוד ישראל ויעשה כם אמנם לפי
 הכ'ונה לומר שאני מחניפה את הרשע הזה ומזוללת בכבודי שאני הי' המזוללת בדבר
 זה שאני משפילה עמתי לרשע זה ולפי זה ודוייק דכפי' קמא קאמר מקרבת האויבים
 כלומר אויבי ישראל שאני מחניפם ומזוללת בכבוד ישראל אבל לפי' סני לא אמרת
 את על ענמה וזה דמוק ; ואפשר עוד לפרש דלפי' קמא היתה אומרת אסתר אני

רוצה לזמן את המן כדי שהקבה ויגיש שאני מקרבת האויבים ואיבבת אותן ומחוק
 כך יעשה כס על עתו וישראל ולא על ידי כיון שאני אוהבת האויבי לרשע לעזור ולשכחני
 וישראל אחיב ומתוך כך יאמר הקבה שאני כדאי לעשות תאושה על ידי מהרי מורס
 אני שאיבבת אותו אף על גב ההקבה כיון כליו' ולב' ונודע שלא מלב' ומכפס עושה כן
 עכ' מתוך שיראה הקבה שעל ידי קירוב שוכני ישראל עושה יתכעס וימתוך כך יעשה
 כס ולפי זה ידוויק שיש כספחות שכתוב ירנש שאף אני מקרבת שוכני ישראל וכו' אף
 כוס' עין יעקב לא כתיב שאף לא באני וגם לא כתיב שוכניי של ישראל לא האויבים
 רבי יהושע בן קרחא אומר הסבירה לו פנים כדי שיהרג הוא והוא ולדבריו ר' יהושע
 בן קרחא יש להקשות ומה היתה מתקנת עם שיהרג הוא והוא מהשמד סגנור ככתב
 וכתתם בטבעת המלך וליה כיון הרב רש' ז"לה באומרו שיהרג הוא והוא סיהא המ'ך
 חוסדה ממנו ויהרג את אניהם וכי גזרו בזרתא ומית חד מיכיהו בטלי לה עכ' לכוונתו
 אל לתרץ קושייתו ולכך אמר שכשגזרו גזירה ומת אחד מהגזורים מבטלים הגזרים
 הכא כמי כיון שמת המן ובטלו הגזרה וכן מנינו כמס' תעניות בההיא שוכדא דההוא
 הגמון שאמ' לרג' בעל החוטא מתבקס וכו' עיין פס' : וק' לי טובא מהרי אחר שכתלה המן
 על שאלח ידו ביהודים הנזכרה אסתר להתפלל לפני המלך להעביר את רעת המן ואת
 מחשבתו וגו' ולדבריו הרב למה להרי כבר מית חד מיכיהו ולא עוד לא שמת מתחת
 שאלח ידו ביהודים ויש לתרץ דלעולם הכי הוי כמו שכתב דכדמית חד מיכיהו בטלי לס
 ומה גם שהמן היה הגזור כמו שכתבאר למעלה לא' מהפירושים אומרו ככל אשר נזה
 סען אל אחשדרפני וגו' שהיא היה המכוה והגזור ברטון ורשות ובזרת המלך ולכך כיון
 שמת כתבטלה הגזרה אבל עכ' לא נתקדדה דעתה של אסתר כי אולי גם למחר או
 למחרתו ופמוד מלך רשע ואומה רשעה או משכה למ'ך כמו המן וישורר מדנים ויגזור
 גזירות קשות על שוכנייהם של ישראל ויעשה כרצונו ויגדיל ומה גם כי עדין הכתבים
 ואגרות ראשונות קיימות לכך רתה אסתר להוסיף אומץ על זה כדי שיומחקו מספר
 אותן האגרות ויכתבו אחרת תחתיהן וגם כוונתה שישלחו היהודים ודיהם בשוכנייהם
 כאשר חשבו לעשות בהם ולכך ככתה ותתחנן לו להעביר את רעת המן וגו' ולקמן
 כס' ד' ותבאר לאחד מהפירושים אומרו להעביר שריטה לומר שיטכיר המחשבה שחשב
 המן מהיהודים ויתן אותה על שוכנייהם כמבואר לקמן בס' ד' אס' כן זו היתה כוונת
 אסתר אבל לעולם דלא היה צריך לעשות שום דבר לבטל הגזרה כיון דמות חד מיכיהו
 ודאי להדבריו רש' זל כיון דמית חד מיכיהו בטלי גזרה התשובה שהשיב המלך לאסתר
 סכס' בית המן וגו' ואותו תלו על המן על אשר שלח וגו' ואהם כתבו וגו' כמו שיכתבאר
 לקמן בס' ד' שכוונת המלך לומר לאסתר שאין צורך בכתבים הללו שהרי כודאי תתכטל
 הגזרה אחרי שהמן מת : אבל קשה למה רש' לאכתב ענין זה קודם דדבריו ר' יוסי
 שאין סיהא מניו לה וכתב רש' אולי תכשילו באיזה דבר שם היה לרש' לכתוב וכדמית
 סד וגו' אל דמאן דקח' שתכשילו לא למיתה רק שיכטל דדבריו ויתכיוס ותכטל גזרתו

שיאור לדברי דא זלכה! אמנם אכתי קשה לר' יהושע בן קרחא שאמר שכוונת
אמרת במשתה כדי שיומתו גם שניהם היאך אפשר שהיא תמית
ענמה בדרכה והרי היא מתמייבת כנפסה ואף כי כוונתה להגיל את ישראל לא ככונ
לעשות כן ופוד שהרי היא נוותה את מרדכי שיכנס את כל היהודים ויזמו עליה וגם
היא תנס זלמה להם לכיס אחרי שכוונתה לכלתי הנכל אלא היא ממותה ענמה כודים
וים לתרץ דלעולם אמרת חשבה להנכל בזכות ישראל ובתעניתם וההכלה תהיה
אחרי שכבר מת המן שאין ספק כי המן הרע יהרגו בראשונה להיות הוא הזונה עם
אשת המלך ואחר כך יהרגו אותה וזכותה וזכות ישראל יעמוד שאמר שמת המן האמר
אמרת למלך אדוני המלך טובה אנו וכשרה וכל עלה לא אישתכחת כי ומו' שאני
מוסלתי במלך אבל אמרתי כך כדי ביהרג המן הרע אשר גזר על ישראל שמד כזה וכזו
אשר לא נוותה ולא עלת על לכך וזכות ישראל ותעניתם ותפלתם בכל נרתם יעמוד לה
סיוע להכניס דבריה באזני המלך ואותה יחיון: רב' אומר מלך הפכפך הים
ופת' הפכפך היה אהסודוס ומורד בריבדורו אמרה אולי אוכל לפתותו עליו ולהרגו
ואם לא יהא מוזמן לי תעבור השעה ויתור ב' עכ"ל ואין להקשות דדברי רב' ור'
זוסי שאמר כדי שיהא מצוי לה בכל עת חדא מלתא כיכבו ומאי ביביהו דכפי הנראה
דברי דבי זוסי שאמר כדי שיהא מצוי לה בכל עת רונה לומד שאם לא היה מצוי לה
הפך לב המלך להיזתו הכפך ולא יהרגו זה אין להקשו דכבר כתב דא זלכה בדברי
דבי וזסי כדי שיהא מצוי לה בכל עת אולי תוכל להכשילו בשום דבר לפני המלך עכ"ל
דבי שאמר כדי שיהא מצוי לה איכו בשביל שלא יהפך לבו אלא שמתוך ההרגל שירגיל
עצמו לפני המלך אולי תכשילו בדברים שמרד במלכות באווה דבר שיכול ארנה מפיו
ומתוך כך יגזרו עליו מיתה: ואין להקשות עוד דלדברי רב' למה לה במשתה
ביון שהכוונה כדי שלא יהפך לבו על הגזרה שיגזור עליו בלא שיומינהו אל המשתה
ככלא פשוית משתה זכולה לעשות כן לשלוח אחר המן לקרוא לו ותכף יהרגוהו בשלמא
לרבי וזסי דאמר כדי שיהא מצוי לה בכל עת לא קשה מדלי דכיון שהיה הנורך בכל עת
אם לא של ידי משתה לא יכא בכל עת כי מה לו ולה לבא בכל עת ומה ג' כי אין דרך
אדן להכנס בבית שהמלך ואשתו לכדס וגם היא לא תשלח אחריו בכל עת לכך הוכרך
לשומיכו למשתה המכס לרב' משתה למה לי הא לאו קושיא הוא דמשולם לא הוקשה
לכדי תכאזי ואמוראזי למה עשתה המשתה כי בפשוית המשתה ופה כיוונה כדי לפתות
ב' המלך במן אמנם קושיאם ושאלתם הוא מה ראתה אמרת שוממה את המן ותיר' רב'
הנורך לפית המן עם להוותו מלך הפכפך ואולי תעבור השעה ויכבוד זסי:
ארכב פדיון בריבין אנו למודעי הכוונה משום דלכלהו אות להו פירכא לבר
ד' איעור המודעי דלמוד פתים שמנה משום דכתיב יהי פולחנה לפנים לפיכך גם למוד
אם רעכ פוכאך יק מה למה לה לזמן המלך גם כן הוסי לה לעשות משתה להוין לכדו או
למלוה לו המשנה לביתו גם לדברי רבי שמעון בן חכביו שאמר אולי ירגיש המקום
פאני

שאני צריכה להחכיף לרשע וכו' יקשה קושיא זו שהיה לה להחטיפו שחשלה לו לחס רב
 ופת בנ המלך ויין משתיו או חכוסה אחרת למה לה לזמנו עם המלך גם לדברי רבי
 כחזיה שאר אלף יאמרו אזות לנו בכית ה' זלך ויסתו דעזם זן הרחמים יקשה הכו
 גם יחד הסבירה לו פנים כדי שיסרב היא והיא יקשה יותר דיותר תהיה מוכב נהריגם
 אם יזמן אותו לכדו משוממיהו עם המלך גם לדברי רבי מאיר שאמר שלא יסול פניה
 ויחמוד ויחד שיהא מנוי לה בכל עת גה לרבג יקשה שלמה לה על ידי משתה הוי' לק
 לפעכו לפני המלך בדברים אחרים ועל כרתו ותפכב אף כי כבר נתבאר למעלה דלא
 קשה מכל מקום דוחק הוא ולדברי יהודה שאמר שלא יכירו בה שהיא יהודית קשה דאם
 בן היה לה להזמין לשר וגדול למלך מהיושבים לפניו ומתוך כך ידעו שאינה יהודית
 דמה ליהודית לזמן שרו פרס ומדי וזולתם אעב דהא לח קשה מדי דדוקה בזמנה את
 הזן שכתב שטנה על היהודים ידעו שהיא אינה יהודית אחרו שמקרכת ואיהבת
 אויביהם מכל מקו' יקשה שבדבר אחר יכולה לעשות בן רכנו שיזמן את אויב אחר פ"ס
 ליהודים כי כלם שוכאיהם אף כי הזן הפליא לעשות וליעז עליהם וותר היה לה לפעום
 לו סוס כבוד אחר לא ע'א חקתה עם המלך לכך אמר רבנ' שעריון צריכין אנו למודעו
 שאמר כיונת אסתר בזמנה את הזן אל המשתה עם המלך הוא שקבאתו במלך קבאתו
 בשדים פ' שהמלך יתקבא בו ויאמר כבר הוא פ"ס לי שהם מזמינים אותו עמי וגם
 קשרים יתקבאו בו על ככה ומתוך כך ימות בלא עתו ואין להקשות דכפי הכרח
 אומרו קבאתו כח"ך היא היא סברת רבי יוסע בן קרחא שאמר הסבירה לו פני' כד
 סיהרב הוא והיא הכא כמי לדברי רבי אליעזר שאמר קבאתו במלך אם כן מתוך כך
 גם היא תהרב כיון שאוהבת את הזן ומשווה אותו עם המלך הלא דבר הוא הא' לאו
 קושיא היא ואפשר שלזה כוון רב באומרו עדיין צריכין אנו למודעו כלומר אף על גב
 דכפי הכרח דברי רבי יוסע בן קרחא מטוס לדברי רבי אליעזר עדיין צריכין אנו
 לדבריו מפני שר' יוסע בן קרחא אמר שהיא גם היא תהרב כי ותדע המלך ששניהם
 לדבר עבירה מתכוונים אמנם רבי אליעזר אומר שלא היתה כוונתה שיזמנו גם שניהם
 אלא ימות בלא עתו הוא לכדו ולכך קבאתו במלך כלומר אמרה אסתר אם על המלך
 טוב וכל המלך והזן וגו' דייקה באומרה אם על המלך טוב כלומר אדוני המלך לא
 ועלה אכזו ע'י על שאני מזמינה את הזן שאין כוונתי לעבירה ח' אבל כוונתי שאני
 יודעת שו' היא מחזקתך לגדלו ולרומא שיהא בחזק כבוד וכחשט ביות מעלה ואלס
 סכסא יגדל מלך וזש אם על המלך טוב כלומר אני רואה מעשים ככל יוס שהו' הגזיר
 גזירות ככל מדוכות מלכותך ולו אך המלוכה ולכך לא ירע בעיניו שיכוא גם הוא אל
 קמח עמך בשום וכל זה עשת אסתר כדי שיעלה חמת מלך מלאכי מות על הזן וזמות
 בלא עתו וגם קבאתו בשדים שיתקבאו בו וישייטו צהריבתו והרש דיווראש פ' הם
 בתב גבו יבוא המלך והזן היום אינו רחוק סכיוונה אסתר דכריס אל המלך באופן
 והיו אומות שם המפורש כראשי התיבות בטעם ואני בא לך כסס ס' וברך ה' מאיר

פרעה זלזה כתב אל אס על המלך טוב יבוא המלך והמן ונו' מנינו לא כינו היקן נכסנו
 פי' עשו זקנו של המן וכיכול ממנו כתפלה וכפיוס דורון ואמר כן כצאת ישראל ממנרים
 ונח שמלך בן בנו וניטלו ישראל פי' תפלת מרעה ומלחמת יהושע ועתה כימי מרדכי
 ואסתר כאש להם הכרה הזו גם פי' המן כן כניהם והתקינו ענמם לתפלה כאשר עשו
 אבותיהם כל זמן שפגע בהם מכיוול זה אבל כסתפקה אסתר אס נרוך דורון כמו
 תפלת יעקב או מלחמה כתפלת מרעה ועל כן היתה מסופקת אס ראוי לעשות מלחמה
 לכסם מאת המלך להשיב מחשבת המן אשר זה אי אפשר בזולת הכנים איבה כינה
 לבין המן וזה מסוכן אס אזלי ושיב המלך פניה רוקס או לרנות ולפיוס את האויב
 ולהשיב מחרון אפו ועל ידו תכוא ההכלה וכמו שאמרו אל כנח' מה דאתה אסתר, להזמין
 את המן רבי אליעזר אומר פקיס טמנה לו ונו' רבי יהושע אומר מכית אביה וכו' סכ'
 ואס רעב שוכחך ונו' וכראה לי כוונתם בזה מה שאמרו ולכך היא התחילה כתפלה
 וכמשתה ולפי שהיתה מסופקת על המלחמה לכך עשתה כמו הרופא המסופק בחולי
 מכיוול אל הטבע זמן מה עד שיורה מה תרופה ויעיל לו כן עשתה אסתר שלא שאלה
 במשתה הראשון שום דבר כי לא ראתה סימן מאת הקבה ולא הודעה ולכך חרש
 להזמין למשתה למחר עד שכנלה עליה האלקים והבינה כי קרוב יום אוד המן וכבר
 התחילה מפלתו כמו שכתבאר פי' המלך כלולה יהוא ונו' הבינה עטוב לפרוך עמו
 מלחמה כימן השמים כלחמו עמו ולכך אמרה ביום השכי אופ נר ואויב המן הרע הזה
 ונו' עכ': ויאמר המלך מהרו את המן לעשות את דבר אסתר הנה המלך
 הרגיש דבריה ורצה להתחיל השפלתו ולכך אמר מהרו את המן לעשות את דבר
 אסתר כלומר גזרו עליו מנל אסתר שהיא בוזרת עליו שיכוא אל המשתה כדי להספילו
 ולהפילו כי כסיה מפלו בו להטות את לבבו להגירו על ידו מרב; ויכוא המלך והמן אל
 המשתה אשר עשתה הפתר כל זה להודות המן וכבוד כתן' לה שגס המלך אמ' סהוא
 בא בעבור אסתר והוא נשמע אליה :

ויאמר המלך לאסתר במשתה
 היין מה שאלתך וינתן לך ומר
 בקשתך עד חצי המלכות והעש:
 ותען אסתר ותאמר שאלתי
 ובקשתי: אם מצאתי חן
 בעיניך חבלך ואם על הכלך טוב
 לתת את שאלתי ולעשות את בקשרתי יבא המלך ורחמן אל
 המשתה אשר אעשה להם ובהר אעשה כדבר הכלך :

ויאמר המלך ונו' הכה דיוק
 דבכח לא קאמר לה יום
 לך כמו שאמר בתחלה מפני שכתתלה
 באשר כיארכו חשב המלך שככהלה
 באהולכך אמר לה מה לך כלומר מה
 נערכת לך אמנם כאשר דעה המלך
 שזימנתו א המטה אמר א לכו בודאי
 כי אין

אסתר

כי אין לה צער כי אם כוונתה לבקש שאלה ובקשה על עצמה או על אחרים לכך אמר
 להמה שאלתך כלומר מה את שאלת לעצמך ונתת לך ומה בקשתך לאחרים מה חצי
 החלכות ותעם ותען אסתר ותאמר וגו' גם בעיני ופלא מה כוונה אסתר בדברים הללו
 שאמרה שאלתי ובקשתי ואם הוא נקבר עם האמור לקמן למה הפס קומו בפסוק אמרו
 לפרט אומר שאסתר הביכה בחכמה לפני שהיא אמר לה מה שאלתך על
והנראה
 עמך ומה נקשתך על אחרים לכך רמז לה בדברים שאינו דבר מהחוק
 פנין עצמה מענין אחרים כי אם תשאל על עצמה ואם תבקש על אחריו הכל דבר אחד
 מכני שהיא שואלת על עצמה ועל עמה שכלם כני אים אחד חכמים אחרים כל בית ישראל
 כלם לכך ותען אסתר ותאמר שאלתי ובקשתי כלומר שאלתי ובקשתי הכל דבר אחד ו
 אם מבאתי הן כפיניך המלך ואם על המלך טוב וגו' ואלם הנאתי הן בעיניך על ענין
 הכלתי ואם על המלך טוב על אחרים וגם לתת את שאלתי ולעשות את בקשתי כלומר
 כדי שתעשה שלי שהיא על עצמי ובקשתי על אחריו כריך שיכא המלך והיא לא המיתה
 אשר אעשה להם ומחר אעשה כדברו להניד לו שלי ובקשתי כי הוא דבר כונע לי ולמיני
 ולכבדי : **עוד** אפשר לפרש אחרות ותען אסתר וגו' שאלתי ובקשתי הכונה
 להיות אחת לדברי ר' יהושע בן קרמא שאמר כוונת אסתר להסכים לו
 פנים שיהרג הוא וביא לכך רצתה להפליא אהבתה עם המן כפיני המלך כדי שיבנה
 פניו כוונתה לכך לפי ששאלה המלך מה שאלתך על עצמך ומה בקשתך על אחריו לכך
 אמרה לו שאלתי ובקשתי הכל אחד שמה שאני שואלת על עצמי ומבקש על אחרים הוא
 הוא הן הכל דבר אחד לפי שאני אהב אותי כעצמי ולכך פורשה דברים אים על המלך
 טוב לתת את שאלתי לעצמי ולעשות את בקשתי שהוא לאחרים וכו' המלך והמן הלא
 המצת אשר אעשה להם וכו' אתה תעשה חסד עמי ועם המן שאתה מכבדו והכל אתה
 עושה עמי ודיוקה עיר דקדוק כמרז מה מת ק מרבה שלמעלה אמרה אמר עציתי וגו'
 והיא אמר אשר אעשה להם הכוונה להיות כל הנחתה כדי שיברנו הוא והוא בתחלת
 חסדה שכהומינו כלכל לא המיתה אף כי המיתה יהיה למס המלך תבדף ראוי להרבות
 או שכיוונה כלומר אשר עשיתי לו דקדוק אהמן שעקר המיתה לשם המן אמר כשראתה
 שאלתי אפני אמרה בודאי שלא הבין דבריו רק הטב שאמר עשיתי לו קאי אמר ולכך
 לא נתקבל כי אחר עקר המיתה לי לשוני ולכבודי ומנה אחרים כמנהג עומי משה
 לשום אדם חשוב מזה ק הפדס לכבודו ומה גם אם הם גם הם אהבתי האדם חשוב
 המזומן שבודאי שיביע לו כבוד גדול וקר שניא לכך מה עשתה אסתר הפלגה לדבר
 לקבאו שאמרה אל המיתה אשר אעשה להם שהמיתה ההוא לשניהם כבוד הוא כי כל
 כך כבוד ראוי לעשות להמן כמו למלך אחרו כי הוא הנזר ומקיים ולו אך המלכה היו
 זו סעדה לדברי רבי יהושע בן קרמא ולר' אליעזר גם כן שאמר קבאתי בתיך קשה
 בשרים להפליא הקבאה אמרה כן : וענין אמרו ומחר אעשה כדבר המן רובו
 לומר עשה לי חסד גדול כזה שבווא גם המן ומחר אפני רובה לשאלו דבר יי ונאמר

ואפטר שגם זו קפלה היא שזקנאו לומר שרונה שיהיה גם היין שם כשתשל אותה נלא
על ענינה ועל המרים כי הוא נקר הבויר ויקייב; עוד יש זכרם אומרו וחסר העשה
כדבר המלך כלומר מחר אודיע למלך נערו כי גדול הוא וכנהלה בלתי כדבר המלך
שבהלת לו בתהלה מה נך שמורה ביהתי נער גדול מחר אודיע נערו כי רב הוא;

ויצא המן ביום ההוא שיבח וטוב
לב וכראות המן את ברדכי בשער
המלך ולא קם ולא זע כבנו
ויבלא המן על ברדכי הבה:
והאפק המן ויבא אל ביתו וישלח
ויבא את אהביו ואת זרש אשרו
ויספר לדם המן את כבוד עושרו
ורב בניו ואת כל אשר גדלו הבלך
ואת אשר נשאו על השרים ועבדי
המלך:

ויצא המן ביום ההוא דיוק באומרו
ביום ההוא לומ' כי לא נחמכה
שמחתו כי הם ביום ההוא ואחרונה
שמחת קונה; וכראות המן וכו' ומלא
היין על מרדכי חמה כבר כתבאר
למעלה למה למעלה לא בתי על מרדכי
אלא וימלא המן חמה והבא קאמ' על
מרדכי ביארנו דלעיל חמה שהי עישה
מרדכי שלא כשורה הוא שלא היה
בורע ומסתנהו כלכד ותחת זו למה
יומת מה ענה שהילך טיה לו כן
במכואר ומדובר למעלה לכך לא
כתמלא על מרדכי חמה כי אין לו
מספט מות אבל מה שנתמלא כעם

וחמה הוא כינו לבין ענמו למה גזר המלך לעשות כן שלא גזר אומר שיכרע גם מרדכי
אלא אדרכא פטרו אמנם הכא טעשה מרדכי יותר מן הראוי שהרי אף שלא יכרע ולא
ישתחוה יקו' מפניו וכינו כהדרים והוא לא קם ולא זע לכך כתמלא על מרדכי חמה וזה
דיוק באומרו ולא קם ולא זע ממנו כלומר ראה המן חמה ש א קם ולא זע היה ממנו
פגעמנו לא בטביל גזרת המלך לכך כתמלא עליו חמה ומלאו לבו לעשות ענת חשתו
לעשות ען גבוה וכו' שבתהלה אף כי ויענו אותו לא היה מקיים ענהם מפני שאין לו
משפט מות ואדרכא המלך והכעם עליו למה מתכפל עליו להתעלל עליו אמנם הכא
מזא מקום בעל חוב לבכות את חובו; עוד דיוק באומר וכראות היין וגו' שידוע
כשאדם שמת תכיות השמחה ומה גם כשתתערכ השמחה ההיא כיין ישמח לכך אנוש
אם יראה דבר שלא כרנונו אין ספק כי הוא דבר הטוב הרבה וישתכרו וירחפו כל
ענמותיו לכך הגיד לנו הכתוב כי אירע כן להמן שינא שמת וטוב לב חמשה תמיד
ולפך כראות המן וגו' כתמלא חיה וכי עט לא נשאר בו כח להלך עד שנתאכק לכך
כתוב ונתאכק המן וגו' כלומר אף כי נשכר לבו בקרבו רחכו כל ענמותיו מהי ראה
הנדול אשר ראה את מרדכי בלתי כרע תחתיו עכו נתאכק וכו' אל ביתו וקרא אל
אהביו וזרש אשתו וספר להם את כבוד עושרו ורוכ בכינו זאת כל אשר גדלו וגו' אכב

יודאוי כתר הם ודעו כבוד עישרו ורוכ כהנו ומת נס אשר גדלו ואשר נשאו הזלך שהם
 כזה הרפתקו דעו עליה אעלה לגדולה עכף כונתה האסתר לשתי סבות סבה ראשונה
 אסתר שתפניו שפבר לבו בקרבו לכך להאיר כעס מלכו ולשחזר בחלקו היה מנה חפיו
 ומניד עישרו ורכ כהנו וכל אשר גדלו הזלך כדי לשבח מה שעשה לו מרדכי ולא ידע
 עד סבה שנית כיון לספר להם כל זה כדי לומר וכל זה אינו טוה לי וכו' סכל אותו
 הסוגר אינו מסב בעיניו לכלום ככל עת שנראה את מרדכי וכו' וענין אומר על
 כל הארץ ועבדי הזלך יש להקשות השתא על כל הארץ גדלו על עבדי המלך מבעיני
 ויש להזות הארץ ועבדי המלך מרא חלמא היא שמים והם עבדי המלך ואסתר עיר
 שארם יש להם בחינה אחת טובה ובחינה אחרת בלתי טובה הבחינה הטובה היא
 שהם גושלי' בכל אשר תאוו בפאם ונורוין נעירת בעירם ארנס אינם יודעים מה אתו
 בכות המלך וכל רז לא נתגלה להם מסודות המלך אשר יעשה בכותו וככל מלכותו
 ובתדרי משבתו ודבר אין להם כי אם לדעת מה כבוד בעירם ובמצריהם ובטירותם
 אמנם העצמים אף כי אין להם ממלה בשום מדינה עכף הם עבדי המלך יודעים כל
 סתרו תדרי המלך בכיתו ובחומותיו ובכל עיירותיו ומינותיו על דרך מה שהשיב רבן
 יוחנן בן זכאי לאשתו במלה כנו ואמ' לר' חנינא בן דוסה שיקפלל עליו אמר' לו אשתו
 וכי הוא גדול ממך אמר' לה הוא רומק בעבד לפני המלך ואני דומה כשר לפני המלך
 ופתי' אליה בעבד בן בית נכנס וינא בלא ראית' קשר לפני המלך שאינו רגיל לכוא
 לפני עכל' ברכות בפרק אין עומדין : ולכך אמר המן שהמלך נתן לו השתי נחיות
 עיסית בלא הם שנלו ונשאו על כלהארו בענין הממלה והשלטנות וגם בענין מעלות
 העבדים שיוודעים כל מסתורי בית המלך גם כן כשאו שיוודע ונקי יותר מהם ומה גם
 כמו שאמר אף לא הביאה אסתר וכו' להורות שאפילו סוד כהת' מדרב עס אשתו על
 מאתה ואין דרך להיות שם שום אדם זר עכף לא הביאה עס המלך כי אם אותי וכו' :
 והרמז אליה כתב כונת הנדת עשרו ורוכ כהנו וכו' היא לומר שראוי שיורא ממנו
 מרדכי אם מסכת עשרו ואולי עשיר רכיס אם מסכת רוב בניו עליה כלאמר לא יכונן
 כי ידברו וגו' אם מנה מה שנלו הזלך ואם תאמר שהתלכה תשיע את מרדכי לך
 אמר אף לא הביאה אסתר וכו' :

ויאמר המן אף לא הביאה אסתר
 המלכת עם המלך אל הבשחה
 אשר עשתה כי אם אותי וגם
 למחר אני קרוא לה עם המלך :
 וכל זה איננו שוה לי בכל עת

ואשר אני קרוא לה עם המלך :

שהמשתה עשתה לשפוטנו בטהרה ואמר חנו קרוא לה ולא קראה אותי לכבודי כדמזוג
וע' וכו' שלא בזה עליו היא שיבא שבר' כמושלט עליו לא אמר חנו קרוא לה ; וכל זה
היוכנו טיה לי הנה הרשע שמח שמחה גדולה בהיותו מוזכר כל העושר והמעלה ההיא
אבל חזר ואמר שכל זה הוא לדעתנו בהיותו רואה את מרדכי היהודי ונשכ בשער המלך
בודאי שלא דבר הוא שלבי כוספי שהו' קרוב לאשת המלך ואולי עלי' וחסכו רע ויתענו
על נפשו להרביץ ואם וכל זה איכנו טיה לי כל זה שמומנה אותי אינו לטובתו ואינו
מה לי תדע למה בכל עת אשר חנו רואה את מרדכי בשער המלך כי כר' שהוא כשען
על אומרו את ת לנו בבית המלך והוא יהודי ואני דברתי פרה עליהם בודאי שסיפוי
ליקות על ידם והמשתה טיה יהיה לפת מוקשים ובוה יוכן ללא קאמר בכל עת אשר
חנו רואה את מרדכי בשער המלך ולא קם ולא זע מחני שהרי מה שנתכעס ונתמלא
חמה הוא על שלא קם ולא זע ולהם חסר העקר מן הספור אבל הכוונה כאשר בוארנו
שא' בא לספר על מה נתכעס אבל בא לומר שנימש מדבר זה הוא לרעתו ואינו טיה
לו מפני שהוא רואה אותו בשער המלך אף כי מקדמת דכא זה דרכו עכ' ראה עתה
היותו יושב בעתים מוזמנות וסימכים מורים שדבר סתר לו עם המלכה וזה דיוק בכל
עת שהעתיים מורים על זה ; עוד אפשר לפרש שלא רנה לומר בכל עת אשר חנו
רואה וכו' ולא קם ולא זע מחני שלא רנה לומר בכל עת אשר חנו רואה וכו' לומר
שלא החזיקו מרדכי לכך אשר שהכעס אינו על שנתכעס בכבודו אלא על שרואהו בשער
המלך שאין רטיו ש גדלו ו גפה לבו על ככה להיות מיושבי שער המלך ;

ובגברא

ובגברא וכל זה איכנו טיה לי מלמד שכל גכנו של אותו רשע חקיקין לו על לבו
וכשעה שרואה את מרדכי בשער המלך אמר כל זה איכנו טיה לי עכ' ;
וראו להסין ולהקשות מנא להו לדרוש שכל גכנו חקיקין על לבו ואו מדכתי' כל זה
ד' אשע מורה באנבע הא לא אירוא דרולמא אכל הכבוד ועושר וגדולה שספר קאו
ואין לומר דדיוק מדקאמר כל זה בלשון יתד ומן הראוי שיאמר בלשון רבים כי דברים
רבים סבר לכך אמר שהכוונה שהיו חקיקים לו על לבו והיה מורה באנבע ואומר כל זה
הוא לא מלתא היא דדרך הכתוב לומר לשון יתד על כולל ענינים שספר ; לכך ראה לי
דהם הקאו מאו קאמר בכל עת אשר חנו רואה מה לתכן את הכר מה למעלות טיו
וגדולתו ומה שזמנה אותו הין עם מה שמרדכי יושב בשער המלך לכך אמרו שכל גכנו
היו חקויים לו על לבו והיה מורה באנבע ואומר כל זה איכנו טיה לי ולא קאי אמאי
דסליק חניה לא הביאה אסתר וכו' אלא הוא דבר בפני עמנו כמורה באנבע על גכנו
כלומר כל העושר זה והאיכרות הלו אינו טיה לי בעת שאני רואה את מרדכי יושב
בשער המלך לפי שלבי נקפי כמו שביארנו **ובמדרש** אף לא הביאה לפיכך ככלב
פיו הכשירו סכן הוא אומר כשר האופנים אמר רבי חנינא בר פפא
ד' פתחו באף ואכדו באף אלו הן הנחש ושר האופנים וקרא והמן נחש מנין ש' אף כי
אמר אד' שר האופנים אף חנו בקלומי קרא אף לא א' ארץ מן אף לא הביאה אסתר עכ'
וקטה

יקשה

טובא חדא מאי קאמר לפיכך כנלב פיו הכשילו שכן הוא אומר בשם האופים
ולמה הכשילו פיו לנליכה בשביל סג' בשם האופים והיה לו להכשילו לבלועה

בהתוס כמו שאירע בקרב שאמר גם כן אף או לקללה כקללת הנפש שאמר אף :

יעוד

להקשות מכונא למה לו והיה ליה למומר מתתלה לו הן שפתחו באף : עוד
להפין אותנו ואכדו באף והיה די ש' אחר ואכדו : ועוד להפין למה

לא יפתחו באף ואם רוצים להרבות ולהוסיף על דבריהם או על דברי חבריהם ולטפנוי
איתו : ועוד שנתלה לבתורה שאין בדברים לו ממש וכי הנמש ושר האופים

וקרא והמן היו מדברים בלשון הקדש ואמר חף זה אינו דבלשונם אמרו לשון רבוי :

והגראה

לפרש הוקשה לבעל המאמר בתתלה בפסוק בדברי המן אומר ויאמר
המן אף לא הביאה וגו' ולמה ליה לקרא לחזור ולומר ויאמר המן והא

בגויה הוה עסיק ואף על גב דיש לתרץ דער השתא לא אמר הכתוב דברים שהוה היה
מדבר אבל אמר ויספר להם כבוד עושרו וגו' לא שאמר לנו הכתו' פרטי הספור שיכאו

מפיו אמנם הבא רנה להביא פרטי דבריו לכך אמר ויאמר המן גם לזה יקשה כמו
שבשאר דבריו לא הוצרך הבתוב להשמיענו את קולו ולשינו אלף הגיד לנו הכתוב כולל

דבריו הבא כי הוה ליה למעבד הכי ולומר ואלא הביאה אמתר המלכה עם המלך כי
אם אותו וגם למאר הוא קרוא לה וגו' או מתתלה לספר דבריו ממש כפיו המדבר ליהם

: ועוד הוקשה לבעל המאמר בדברי המן למה לו לומר אף לא הביאה וגו'
וערו כיון שלא אמר בשם אחד מהדברים שאמר חף הבא כמי לא הוה ליה למומר דהא

מן הראוי שאמר שהגיד רוב עושרו ורוב כסו הוה ליה למימר אף גדלכי וכשמי על כל
דברים שהיו חרוש הוא לטבנוי אתא ואין לימר דאין הכי כמי דאיוו קאמר אף אבל

הכתוב לא ספר פרטי דבריו דאם כן יקשה דהוה ליה לקרא למומר ואף כל אשר גדלני
דחלך וגו' לכך הגיד לנו בעל המאמר לפיכך כנלב פיו הכשילו דקרא אתא לאשחטינן

פפיו הכשילו ולכך כתיב ויאמר המן אף כלומר הלא תראה שאמר המן אף בודאי
מסופו ליכלכ ופיו הכשילו ולאותה קושיא שהקשינו דמחא ליה דפיו הכשילו ליכלכ ולא

ליקלל או להבלע בארץ לבאורה וש' לתרץ דבעל המאמר לא אמר שמתתלה אנו היונו
ידעים שבדאי יכלכ כיון שהתחיל באף לא עכשיו שראינו סופו שכלכ אנו אומרים

פפיו הכשילו כמו שחשיבו שכלש' שר האופים וכתלה גם הוא נתלה כמיהו אבל אין
הכי כמו שהיה ראוי לו מיתה בקרב שכלע וכחש שנתקלל לא דבעל המאמר קוטטא

קאמר : עוד יש לפרש מדברי המן דומים יותר לדברי שר האופים ששר
האופים היה עולה בדעתו שכיון שטוב פתח לחבירו גם הוא יהיה כן לכך אמר אף

אני כח' אומי בששנו שחלמו יהיה תלוס ט' ב' ו' טובתו היה אומר ואירע להפך וכן המן
היה חושב שגם מה שזמנתו אמתר היה לטובתו ולא ידע כי כנפשו הוא ולכך אמרינן

פפיו הכשילו לבלב כמו שר האופים שאמר אף כחשבי שגם זו לטובה ונהפך לו
עוד אפשר לפרש דדוקא דבריו המן דומים לדברי שר האופים כעניס
לנליכה :

מזים דער האופים אחר אף חני בת'ומי שחלת חני מוותרת ויהי די שואמר אף
בתלומי סהרי שר המסקם כסספר את תלומי לא אחר חני בת'ומי אלא בתלומי והיה
ליה אחר האופי' לומר אף בת'ומי אף באומר חני פירט וכבר תלק רע לעצמו והמן כ' ו
אחר כן אף לא הביאה כי הם אותי סרונה רמזו שהאף יהי עלינו מחם ולא על אחריו
המנס בקו' לא אחר על ענינו סהרי אחר אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו
כמדבר על כל ישראל ועיר סה' אומר שלא הביאם ואם כן אין במשמע שהאף יכול
עליו סהרי הוא אחר שלא הביאם וכן הכתב שאמר אף כי אחר אלים לא אחר
שהאף יכול עליו ולא רמזו כן בדבריו ולכך אמרו פניו הכשילו שכן הוא אומר בסר
ה זוכים כלומר תדע למה חני אומר שפניו הכשילו לכליכה ולא יהיה כקרח או כנחש
שכן הוא אומר בער האופים פרוש הדברים משם של שר האופים כמו שלקח חקף רע
לעצמו כן המן לקחה לעצמו כפרטות ולא די זה לא שאמר שלא יכול האף כי הם עליו
: עוד ים לפרט גם כזה יוכן מבינה ליה לוי גם אומרם ואברו באף הכוונה
בשחקור כמנא הכתב וקרח דבריהם קרובים אל מכוון אחר ולכך מיתתן קרובות אל
מקום אחר ושר האופים והמן כמו כן רמזו בזה כשכנין בדברי הכתב יהיה מורה
שפני הכס לני סהרי אין מקום לסוס מדבר שיאמר בפתיחת דבריו אף כי אין מלת אף
או גם בא אלא על רמזי הדברים ואנו רמזים הכתב בפתיחת דבריו אחר אף שכן
כתוב שאמר הכתב אף כי אחר אלים ואם היתה כוונתו לשאל אס אחר אלים כולל
עליו עץ הגן היה די שיאמר אחר אלים מכל עץ וגו' מאי אף יקרח כמו כן אחר
בתלמת דבר ו אף סהרי כתב המעט כי העליתנו מארץ זבת חלב ודבש אף לא א ארץ
זבת חלב שאומר אף לא אל ארץ הסכיל לדבר שאינה טענה אחרת שיאמר אף שם
טענה היא לומר שהעלם מארץ זבת חלב אס היה מעלה אותם אל ארץ זבת חלב ודבש
יותר שאובה או כמיה ויהיו כני מורין ולא עבר על פרעה כודאי שערך כוונתו בטענת
ראשונה די אומרם שהע'ם מארץ טובה ולא הביאם א ארץ כמותה ואם כן מה לו לומר
אף ויהי היא הטענה ראשונה הרי שבפתיחת דבריו אחר אף וקרא דייק שבחלת אף
עם לו פור גדול לומר שעתה מתחיל בדבריו ושרי שדיבור הכתב וקרח היה טה' גם
מיתתן ואיבודן מן העולם היה טה' סהרי קרח ב'עה אנתו הארץ והכתב כתק'! שימע'
קומתו וי'ך על בטובי ויאכל עפר ויכנס בחורים וכסדקים שכראה ככולעתו הארץ :
ומר האופים והמן דבריהם קרובים אל מכוון אחר ששר האופים אף על גב דאמר
בתלמת דבר ו אף חני בתלומי מכל מקום לא קאס מדי שאמר אף בערך דבריו חבירו
שאף הוא חלם גם כן וה'ן אחר אף בערך מה שאמר קידם לכן ואם כן לא יקשה למה
אמרנו אף ועכ' אברו באף באופן אחר שנכלבו טב הם ולכך אמר ד'פתחו באף כלומר
אע"פ דכפי הכוון לא מקרי פתיחת דברים כדי שיבא סימן רע להם כי אס טה'ם היא
הם הכתב וקרח כמבואר עכ' ל' פתחו באף כמבואר לעיל דפתיחה מקרי ויה דייק
קרא דקאמר ויאמר המן אף כלומר תר'ו שבפתיחה מקרי שבחלת דברים א' אחר

חף מעשה מהם דאשית דבריהם ועכף התחיל באף וכן נב' האחרים ואם כן מורה שפיהם
 כפס וס' שבסוף יאבדו באף ולכך אמר ואבדו באף כלומר שהכבוד שנהיה שיהיו שווי
 בדיבור ונאוו באבדות : ועוד דייק נאומרו אבדו באף לומר שהכבוד ש' הם
 יהיה כחרון אף הלא הם הנמש בתח' לת דברי הקב"ה ויהא יי' ל' הם הלא הנמש כי נשית
 זאת חרור חתה ובו' נאמרו ח'ל מכאן שבק' ק' ה מתחילין מן הקטן כהרי בהתלה נתקלל
 הנמש והטעם כדי שירבה חרון אף ה' ויקבחתו בו להיותו ראשון לקללה רוב הכעס
 והחרון יהיה בו הע' ג' דהא' אירו כהכך במכבת ע' ג' וכו' לפנות מנכט עכדו וזהו
 משפט עמו דמוך דנין אותו תמלה מקחו' ל' פוט חרון אף השם שכתמלה יכ' חרון אף
 בייכו דווקא כשדקט אות' אמנם כשכבר כל לעשית בהם דנין כמו עכשוו שבא ה' יכ' כס
 לקללם התחיל מן הנמש כדי שכתעם ה' יזלמ כל' דנכותו אל לבו הרי שאבד באף גם
 פר האופים אבד באף טעם היות שד' יביהם טיה ולא היו ח' וכו' מיתה כזבואר למע' ה'
 עכ' כתיב קנף על עבדיו ומחמת טעלה אפ' נזה לתלותו וגם קורח כודע שאף ה'
 וקבחתו רכבה בו גם החן מחמת החזה טעלה אפ' מהיותו רואה הוכח את' הזככה
 ואמר לו חרבוכה גם הנה העץ ובו' לכך טיה לתלותו ותכף וחזת הח'ך שככה משמע
 שכחיה שפוכה כוה לעשות כן הרי טבל' אבדו באף : ועכין חזירו פתחו באף
 לתרץ מה שהקשינו ללא בלסון הקדש דברו יש לומר דאף כל ג' כל' דל' דדברו כי אס' כל
 אחד כלסונו מ' ח' הכתוב טראה דכריהם זרים רכוכי כפ' תחת דכריהם אומנם מלת
 דכוי אמר שפיהם הטעם והקב"ה נתן דבר זה בפיהם להורות לנו משפטן שבאף
 יאבדו מהטעם ולכך רמו הכתוב לומר אף ולא אמר גם לומר שכהיות כי הרשע' ה' ל' לו
 התחילו בתחלת דכריהם בחלת רכוכי וכן לא ועשה משמע שהוא סימן רע להם שהרי יש
 חלת רכוכי בל' מן הקדש שבירוסה לפ' עינים חרון אף : עוד יש לפרש שאומרו ד'
 פתחו באף אינו טעם בענינים אמרו חלת אף שהרי לא לשונם לסינונו הקדוש לא רוצה
 לומר ד' כנה להם הכתוב פתיחה באף הורות משפטן ומה יהא כסיפן להאבד באף :
 עוד דייק ר' חנינ' בר פפא שבנמש חזר מנין ש' ובאחרים לא אמר כן ולכאורה י' אל
 טלהיותו ראשון אמר בו כן יה' לכלן אבל הככון לומר לפי שאמר ד' פתחו באף
 וכת' חת דבר ממש לא חנינו כי אס' נמש שד' תחלת דבריו אמר כן אף על גב דקורח
 כתבאר טגס הוא אמר כן בתחלת דבריו ח' ככר היו ש' שום דברים אחרים גם טר
 האוכים אף על גב דגם הוא התחיל לכתח' דבריו באף לא קשה שהוא אמר אף בערך
 ל' טר החטקיה ח' הקודם אמנם הנמש אמר בתח' לת דבריו א' לכך אמר בו מנין
 ושנאמר : עוד אפשר לפרש למה כנחש אמר מנין שנאמר לפי שהוקשה לבעל
 התאמר מה שהקשינו ללא פתחו באף טעם לא היו מדברים לשון הקדש לכך אמר
 ד' יותר ונדק דבר זה כנחש שהנמש ממש אמר אף שהרי ה' תה תחלת כריתו של' עולם
 ולא ה' כעולם כי אס' אדם ואשתו והנמש היה הו'ך כדמות אדם בקומה זקופה אס'
 לא שנתמעט קומתו ואלו שנתחלת כריתו של' עולם פדיון לא היו מדבריו כי אס' כלסון

הקדש כאשר מצונו שאמר לזאת יקרא אהב כי מאיס לקחה זאת ומכאן הדיוט מ
היות התורה נכתב בלשון הקדש אם כן משמע שלא היו מדברים ומכילים שפה אחרת
ואתה כיון שהיה מדבר ושמעם דבר לשון הקדש לכך אמר מפני שכל ונו' כלומר כנחש
יש ראייה חכמה ממנו שפתח דבריו בלשון הקדש במלת אהב כאשר כתבאר אהב על גבי
דיוט לדמות דלמנות ולבהמות היה להם דבור כפני ע"י ובהמשך ככלל הקויה והכה מה
גבולדיו דגם לו שפה אחרת עכ"ל אפשר שלהיותו מדבר עם האשה לא דבר כי אם
בלשונה אהב על גבי דהיא גם היא היתה מכינה לשונו :

והאמר לו זרש אשמו וכל אוהבי
יעשו עין גבוה חמשי אמה ובבקר
אמור למלך ויתלו ארז מרדכי
עליו ובא עם המלך אל הכשתה
שמח וייטב הדבר לפני המן ויעש
הענין :

והאמר לו זרש ונו' הנה הרשעה
אל זרש נתנה לו ענה
בכערה הוא וכל אוהביו ולהיות כי
הוא התחילם בעשה תמלה לכך כתוב
ותאמר זרש ולא כתוב ויאמר ופנין
הענה הוא כדי שלא ירום ראש מרדכי
ולא יום"ף לשכת כשער המלך לשתת
פריקות ענות המלכות זרש תשס
אולי קרוב לאסתר וכל המעשה לרעתו

אל המן פתו שכתבאר למעלה לכך אמרו לו שיצוה לעשות עין גבוה חמ"ס אמה וסעם
גבוהה שלהיותה גבוהה כל כך לא ומלט נפשו כלל ולא יתה אחריו נפלו והזהירוהו
נורוהו שלא יקל המלך בעוד היום גדול כי אולי יש אוזן שומעת כדברם א המלך וינילו
כפני משה וכן כוהו ובבקר אמור למ'ך כלומר כבקר השכם שלא ירגיש שום אדם
כדי שיתבאר המעשה תבוא שמה וטוב לב ולא תפתר שמה המעשה הנה לרעתך
כאשר בוארנו ולכך תכף כשמשו לא איתר לעשותו ודיוק שלא עשה כרנוכס לכקש חרש
כבם לעשותה כאשר אמרו ועשו עין הוא הרשיע לעשות והשנאה ק'ת'ה השדים והוא
עשמו עשה העין כדי לחזק לעשות מעשהו ככריה עבודתו וא"ט ויעש העין

וכתב הרש דודי אהב אלהי דבר של תימא הוא שיחיה התלוי בכית תענוביהם והכתב
השכל נווחים קללת אדום תלוי וכו' שאם יעשו העין כמקום אחר ומכשיוהו אנשי הסוד
כי אין ספק כי אדם גדול כמרדכי ואהבכוהו כל העיר על פי מדותיו גם זאת היתה
מכה לעשויות העין קודם דיבורו א המלך כדי שלא יהיה מהות לשום אדם להליץ פיה
עליו לא תכף לריבוי המלך ויתלוהו :
וכתב עוד כי ראו חכמיו כפי המערכת
סוס מעלה למרדכי על בית המן לכך נזו מית'והו בכיתו של המן כדי שתהיה זו פתרון
המעלה שראו לו על ביתו אהבם ותכרך שמו רכון יריאיו ועשה וספה ממנו שימשול של
ביתו כדכתיב ותשם אסתר את מרדכי על בית המן :
וכתב עוד סיב להקשות
היך ותכן שפפך ויזר יגל למלך על תלויית מרדכי ויתרנה עם היותו אדם סגור כשער

המלך וגדול ליהודים אלא שהם יעצוהו שיערום כלשון שאלת הרשות שלא יזכיר בכיר
 מרדכי אלא ארם אחד כיוצא וקדפנו ביה לתלותו והמלך לא יאמר מלעשותו רצון ה' ויבזר
 כן ויתלו את מרדכי פתע פתאום וזה דיוקו באומר ובכקר אמור למלך ויתלו את
 מרדכי שהיה ראוי שאמר שיתלו מאו ויתלו לא הבונה שהאמירה למלך לא תהיה על
 מרדכי רק על איש סתם ולכך אמר ובכקר אמור למלך כלומר אמור דכריך שיתלה איש
 שחזקך ומתוך כך יתלו את מרדכי : עכ' וכסון הוא : **ובמרדש** יעשו עץ
 גבוה כ'אמה היה המן חזר מנקש קורה של כ'אמה ולא **מאפה** לא
 קורה שהיתה בתוך ביתו לפי שהיה כמו פרשנדתא הנמון בקרדוניא וכטל כסר אחד
 מתיבתה של כס' שהיה ארכו של כסר כ'אמה וכו' : וראוי להבין היכן רמז
 דבר זה בקהא גם כי כל דבריהם דברו לדיוס חיים ואפשר לפרש כשנבין אומרנו ויטב
 הדבר לפני המן ומן הראוי שיאמר בעיני המן כדכתיב ויטב בעיני המלך לכך בודאי
 כרמו באומרנו לפני לומר שהם נווהו יעשו עץ ואלו בקצו ולא חזאו עד שמכא לפניו עץ
 גבוה כ'אמה בכיתו וישר בעיניו אותה שכביתו לפניו וז' ויטב הדבר לפני המן כלומר
 ראה לפניו עץ גבוה כ'אמה בכיתו ועם היו' שהיה מחרויב ביתו לקחה ועשה העץ וביה
 גם כדיוק דהס' אחרו ויעשו וכתיב ויעש לפני שהם חזבו שא' ירנה לקח' הקרה
 שכביתו ולכך אמרו שכריך לעשותה מחדש לנסור מאיוה אילן עץ זה אמר כשראה הוא
 הקורה שלפניו עשה הוא בעצמו שכבר היא מוכנת ומוזכרת : ותנו סוף
 במדרש מה האם לומר להלכו אלא אמר הרי השעה שמכל דבר הקבה יכול להל' להם הנול
 אברהם מן הא' יצחק מן העקידה ועקב מן החלף ומשה מחרב פרעה ישראל מן הים
 וכן מכל דבר ומן הכלוב אינו יכול להטיל ע"כ : ראוי להקשות אומרנו הרי השעה
 שמשמע מלה מיותרת בלי טעם ומלח : עני' א' אמרו יצחק מן העקידה דכשלא
 אברהם מן האש וכולם כיוא שהנולם מאויוביהם שהיו מבקשים רעתם א' יצחק מן
 העקידה א' כי אלא שנוה' ותכרך לשומטו וכודאי שאברהם מה שהיה עושה היה כדי
 לעשות רצון הקבה ותכף שאמר לו הקבה שלא יעשה כן חזר בו אברהם ואש כן מאי
 מיתי מן העקידה : ועוד להבין כיון שאמר יצחק מן העקידה למה הוכרך לומר
 חמה מחרב פרעה הרי העקידה על ידו חרב ומאכלת הוא והכל דבר אחד : ועוד
 אמרו וכן מכל דבר ומן הכלוב אינו יכול להטיל שמשמע כפי הנראה סברת שתיים
 ואלוים במעגלותם שכיון שאומרים וכן מכל דבר הוא אמרו שמן הכלוב לא יטיל ויהי
 סוף נליכה מחותה אחרת בשלמא מצדדים כאו בטענה כחזרת שאמרו כדון אות' ב' ש'
 שכבר כשע' הקבה שלא יכיא מכול לעולם אמרם נליכה מאי סוף : **והנראה**
 לפרש אומרנו הרי השעה לומר שהראשונים כזמן קדמון היו מושכים
 שא' ביה נכח' להם ולא יוכל להנלים עד שראו שיתכרך שמו מושל ככל וז' הרי השעה
 שמכל דבר יכול להנלים כלומר השעה הזו כבר אנו יודעים על ידו מופת שמכל דבר
 וכול להטיל שהרי רבים עשו ולא הועילו והתחילו מאברהם שלא יכלו לו עם שהשליכו

באם ולא זו בלבד שהפר ענת אויביו הקמים עליו לא הפילו מה שהוא בעצמו בכבודו
 גור לעשות והיה אברהם שחז בעשייתו עכא כוחם על הרעה שמורה שמכנו והגיל את
 ישראל ומורה תכלית אהבה שאוהב אותם ומכל שכן אס חמרים ירנו לעשות להם רע
 לא יוכלו לזה הביא מן העקידה להראות גדול האהבה אשר אוהבם פעם היות שהוא
 גור עכא חור בו וניחם על הרעה ולפי שחולו כאמר שיוכיח מכאן שמכפז כנו ה' אבל
 חולו על דבר המרוב ח"ו לא יוכל להטילם ויד שוכח לכך הוכרך להביא מפרע' שאפי' ע'
 מרוב ואפילו שהוא שוכח יוכל להטילם אע"ג דלהרדק זה יקשה שבעל המחמה התחיל שמכל
 דבר יוכל להטילם משמע שכל הראיות שמביא הוא להוכיח שכול להטילם חיד שיכח לא
 שמכפז בהם וניחם על הרעה עכא ים לומר שאומרו מכל דבר יוכל להטילם רונה לומר
 יוכל לעשות באופן להטילם אפילו מדבר שהוא אמר ויהי : עוד אפשר לפרש יוכן
 ביה שאחזל כשאמר הק'בה לאברהם א תשלח ירך אל הנער אמר לו לחנם באתו לכפז
 אעשה בו חבלה ואזניא ממנו מעט דם אמר לו א תעש לו מאומה מוס הרי משמע מכאן
 שכוונת אברהם לשומטו והיה מנר על שומטו ה' מלשמוט כנו או לפחו לעשו בו חבורה
 ויה בדיוק דבטעה בקראו הק'בה לכונתו על העקידה לא כתיב כי אס אברהם פעם ח'
 ובמקראו לומר א תשלח ירך אמר לו אברהם אברהם ב' פעמים הכונה שבתחלת כיון
 שהיה כנוני שימשטו לא הוכרך לקראתו ב' פעמים אלא תקף הבין עצמו אמנם אחר
 כך הבין שהקריאה היתה שומטע מלשמוט והיה מסרבה עד שקראו שתי פעמים לכך
 אמרו כן הכא שהטיל את יבחק מן ה' עקידה שכיון שמכנו של אברהם גם הטו או
 לעשות בו מוס הוה ליה באויב לו והיה אפשר שתכף ימחטנו או יעשה בו מוס ולא יסית
 לבו למה שאמר הק'בה או לבחות יעשה בו חבלה ועכא יוכל הק'בה להטילו מידו של
 אברהם אפי' מידו חבלה כלל : ואנצטריך לאתווי כמו מה שכוכל משה מחרב פרעה לפי שסוף
 פ' ק' כיון שרמזו אב על בניס חולו שחז כשאמר לו הק'בה אל תשלח ירך להכי איתי
 מפרעה שהיה אויב ועכא כיכול משה מחרבו עוד יתכן דאיתי מועקידה ומכרעה
 משום דעקידה על ידי מאכלת וכריך הילכה והיבאה אמנם מחרב שהוא על ידי התזה
 הוה ליה כמותה אחרת : ועוד דהקס בענין עקידת יבחק עשה הק'בה שמנע אביו
 מלשמוטו אמנם אס באולי יטה ידו במחברו הקשה על גרומו חולו לא יכנל להכי איתי
 מפרעה כמו שאחזל ויכולנו מחרב פרעה שכעשה כוארו כעמוד כל שיש ולא שלטה בו
 מחרב לכך איתי מפרעה כמו : וענין אומרו ומן הכ'וב איכו יוכל להטיל אין לו לפרש כי
 אס כדומק שאין אומרים כודאי איכו יוכל להטיל אלא חולו לא יוכל להטיל :

וענין

אומרו וייטב הדבר לפני המן ולא קאמר בעיני המן כבר כתבאר למעלה
 בדברי חז"ל ואפשר עוד שמכמו וזרם אשתו לא יצטוהו על עשיית הפץ
 ככיתו כי קללת אלים תלוו רק כנו ועשו לומר שאחרים יעשהו חזק לכיתו וגם לא נוו
 שהוא ועשה בו לא לכבוד הוא לו אמנם השבחה קלקלה האורה וייטב הדבר לפני המן
 כלומר הוטב הדבר שיסיה לפני המן דמני ככיתו וגם הוטב בעיניו שהוא יעשה ולכך
 ויטב

וישע העץ והפעם לפי שאם ישנה חוץ לביתו ועל ידי אחרות פרסם הדבר ותקטל
מתכנתו לכך עשה הוא כעצמו בביתו :

כלילה ההוא נדרה שנת המלך
ויאמר להביא את ספר הזכרונות
דברי הימים ויהיו נקראים לפני
המלך : וימצא כתוב אשר
הגיד כרחבי על בנתנא ותרש שני
סריסי המלך משומרי הסף אשר
בקשור שלוח יד במלך אחשורוש

כל בנמרא כלילה ההוא נדרה שנת המלך אמר רבי תנחום נדרה שנת מלכו של עולם
ורכבן אמרו נדרו עליונים ותחתונים אמר רבה שנת המלך אחשורוש ממש נעלה
ליה מלתא כדעתיא אמר מאי דקמן דומיכתיא אסתר להזן בהדאי דילמא ענה קא
סקלי עליה דההוא גברא למקטוה דר אמר אי הכי לא הוה אינוס דרמוס לי והוה
מודע לי אן דילמא איכא אינוס דעביד בי טיבותה ולא פרעתיא מיד ויאמר להביא
ונו' ראוי להכין מה הוקשה ליה נדרה שנת מלכו של עולם בקרא לאסתיקיא
ממשמעותי : ועוד דזאי קאמר ויאמר להביא ונו' אי שנת המלך קאי אמלכו של עולם
: ועוד להכין אומרו נדרו עליונים ותחתונים יוכי רמזי בקרא דקרא לא אמ' לא
המלך בשלמא ליה מלכו של עולם או מלך ממש כיחא חלא עליונים ותחתונים לא חתמי
בקרא : והכראה לפרש אומר דהוקשה לו אומרו נדרה שנת המלך ויאמר להביא
וכי משום דנדרה שנת המלך הוה ויאמר להביא ועוד הוקשה לו סיפיה דקרא ויהיו
קראים לפני המלך ומלת המלך כתרא הוא כפל דהא בנויה עסק ואזיל והיה דו
סיאמר ויהיו קראים לפני ולכך אמר שאומרו נדרה שנת המלך לא על אחשורוש לא
מלכו של עולם והיו דקאמר נדרה שנת המלך הוא דוגמת וייקן כוונן ה'כמו שכתב
רש"י ז"ל שנת א לבן יתברך לרמז על כניו ולכך ויאמר להביא שנת ונו' כלומר משום
דכתי לרמז על עזו נזר להביא את ספר הזכרונות ויהיו קראים לפני המלך אחשורוש
כדי שיראה מעשה הנורא אשר עשה עזו מרדכי וראוי שיגלה לו והשתא דייק דקאמר
ויהיו קראים לפני המלך דהוה מלך אמריכו לא המלך שהנזכר למעלה דהמלך הנה כריטיס
דקרא הוא מלכו של עולם והמלך דכשיפיה דקרא הוא מלך אחשורוש : ורכבין
אמרו נדרו עליונים וכו' רש"י ז"ל כתיב על נדרו עליונים שהיו מלאכים מפתילים אותנו
כל הלילה ואומרים כפיו טובה שיש טובה למי שעשה לשון מורו וזמ נדרו עליונו לכך

שיאסתר

רחמים על הדבר עכל ז
 כהכרת בין שני פירושים אלו שללסון מורי מה סדרת
 עליונים היא שהיו מכהלים אותנו ומעירין אותו ולימ מה סדרתו עליונים הוא לכקס
 רחמים ומתיך הרחמים נדדו את שנת המלך סיקס זימפס כספר זכרונות עוד חפסר
 ס' פי הים אומרים סדרתו עליונים לכקס רחמי ומתיך כך נדדו שנת המלך העליון יתכרך
 פ' ז : ויראה לו כ' ע דקרא קאמר שנת המלך מאן דכר שמי תחתונים ועליונים :
 ור' גראח לפי השני פירושים לו אומר דהוקס' להו אומר כדדה דמשמע כפי
 אמונות לשוכנו הקדש כועל זוכא זמן הראוי שיאח' הכתוב כדדה כמו
 ס' אומר ותידד שנתו הבא כמו הוה ניה למימ' כדדה או נהדה שנת המלך אבל אומרנו
 כדדה משמע כדדה לאחר אף על נב דמזינו קרא דקאמר כן איש כודד מהקזמו וכתוב
 בכסוד כודדת מן קיבה הא לא איריא דהתס הכי קאמר איש כודד את עמנו מהקזמו
 וכן נפיר כודדת את עמנו ואיבריה אבל הבא לא מצינן למיזר שהסוכה כדדה את
 עמנו לכך אמרו רבין כדדו עליונים ותחתונים כלומר כדדו עליונים שהם המלאכים
 ותחתונים פי' בזכות ישראל לפי קמא שפרט' כלומר כל לו כדדו שנת המלך והיו מכהילין
 אותו וקרא דקאמר כדדה שנת המלך ה' ק' כדדה כת של מלאכי' עליונים וכו' התחתונים
 את שנת המלך והיו מעוררין ומעירין אותו ומכהילין אותו שי' שלם טובה למי שעשה
 זהו לפי קמא ולפי' בתר' ה' פ' כדדה כת של עליונים שהם המלאכים ותחתונים הלא הם
 וסדאל את שנת המלך מ'כו של עולם בתפלה ובתחנונים על רוא דנא כמז' לפי מה
 שנתכאר דלפי' קמא היו המלך מלך התחתון ולפי' בתרא דזמ' היו מלכו של עולם ואפסר
 עוד דלפי' בתר' בני העליונים כדדו שנת המלך התחתון ע' בקצת רחמים כמו שביארנו
 למעלה זהו הכל ככון בכונת הרב זלמה ויש לפרש בפנים א' זרות ולא ישרו בעיני :
 אמר רבה כדדה שנת המלך אחשורוש ממש כפלה ליה מילתא בדעתיה הכה רבה לא
 ישר בעיניו לא דברי רבי תנאים שאמר מלכו של עולם ולא דברי רבין שאח' עליונים
 ותחתונים וכו' לפרש הוא פי' אחר באופן לא יקשה כלל דמה שהוקשה לר' תנאים הוא
 וכו' משום דכדדה ח' ויאמר להכיא ולרבין' הוקשה לפי מה שביארנו אומרנו כדדה
 דמשמע כדדה לאחר לכך תירץ דלעולם הכי קאמר כדדה מחשבתו את שיבתו וז' כפלה
 ליה מלתא בדעתיה כלומר היה כיתן א מחשבתו דבר זה ומחשבתו כדדה את שיבתו
 הרי מתורן מלת כדדה דהוא יוכא לשני ומשום הכי ויאמר להכיא לפי שמשב אולי יש
 מי שפסה עמדי ט' כה ולא שלמתי ולכך לא כור' עו לי אע' ג' דלפי' דברי רבה פדיון לא
 תרן אותה הקושיא שהקזמו אומרנו כקראים לפני המלך שהנא מיותר והוה ליהן למימר
 לפניו רבה לא שת לבו לזאת : והשתא לפי זה יוכן מה' ששאלו אומרנו ויאמר להכיא
 וה' ליה למימר ויאמר שיכיא וכו' דל' ז' מלכו של עולם מה' קאמר ויאמר להכיא שלא
 אמר ממש שיכיא אלא גזר ונתן לו בדעתו של אחשורוש להכיא כספר' ולמד' כדדו
 פ' יונים ותחתונים לפי' קמא שפרט' שהיו מכהילין אותו ומכדדין שנתו ואומרים שלם
 ט' כה אמר בדעתו אחשורוש בידאי' שהנהלה הוה הוא להכיא את ספר' הזכרונות שי'

שום צדק בארץ אשר עזה שוב ולא שלמת לנו ולכך מזהלני אותי כדו שאכיל הספר
 זאש' לו גמילו ולא ו אמר להכיל כלומר אמר בודאי שזהו להכיל ספר הזכרונות
 שאשם גיולו בראשו והרש דוידואש' ללה כתב במאמר ה' סכונת ר תנחום
 נרכין דר תנחום סבר שאש' שכפו המול ישראל היו נכונים מהמן על כר ההצנחה
 פרטית הגין עליהם כהנערך כח התפלול והטומית וכשאר כח העזרכת במקומו לא
 ביטל כמו חלא שהשגחה בכרה ורכין סכרי שה ביטל כח העזרכת וכשגחה חכפין
 לענין כמו שהשתנו תחתונים שהם ישראל מכלתי ראויים להיות מושגים לראויים
 בכפי וכו' ומספר ואש נדרו עליונים ותחתונים עכ"ל : ויהיו נקראים ח' נגמרא
 מלמד שנקראים מאליהם כזוכתם כזה לפי הנראה לכאורה מדנקט קרא נקראים ולא
 ק אמר ויקראו אותם משמע שהיו נקראים מאליהן ועוד ממלת ויהיו וראוי להקור
 ולדרוש למע הזכרונות לכם זה שהיו נקראים מאליהן ומק'בנע כזה כיון שבטנין מרדכי
 משמע שלא היו נקראים מאליהן דאש היו נקראים מאיבהן מה היה מועיל שמשו כהיותו
 מוחק ולמה ה' צדק גברואל לכתוב הרי הקול קורא באזני המלך דברי מרדכי ואותותיו
 ואפשר לתרן לכאורה דמד נקראים מאליהן לא וצורך לדריש שהיה שמשו מוחק
 זגברואל כותב : ועוד יש לתרן דלא שיד קריאה אש לא כמה שהוא ככתב וכיון
 שהם נכתבים שיד קריאה מאליהן אבל אש היה מוחק אין מקום לכם של קריאה מאליהם
 שהיו אין אש דבר כדי שיקרא מאליהן ולא רנה לעשות גם בתוך כם שיהיה נקרא מה
 שאיני : ועוד יש לומר דאע"פ דלא היה צורך גברואל לכתוב עכ"ל הונרך ליכת' כד
 שיטתו ליומים רבים לפעם אחת אולי יוכה המלך לתת לו גמול ויתרין יותר אבל
 קשה דזמשע מהשטיה דקרא שגם שאר דברי הימים היו נקראים מאליהן לפי דרשא
 זו ומה תועלת שאר דברים יהיו נקראים מאליהן ואפשר לפרש שמשו הרשע שהיה
 קורא לסכת שגת מרדכי וארין לחטנית לשוננו ויתעכב ככל סיפור וסיפור שעה אנו
 ב'טעות כדי שיטכח המלך ולא יחוש עוד לקרוא מעזה מרדכי שהוא בסוף הספר אנו
 קודם לכן כמעט לבד עשה הקכס שהיו נקראים מאליהם כלומר במהירות ונחירות
 שאר הדברים שאין בהם צורך כדי שיכוא מפזה מרדכי ויאריכו בו ויקבל שכר כלם :
וימצא כתיב וכו' בגמרא וימצא כתיב מכו' ליה אר' ונחק ככתא מלמד
 שמשו מוחק ונברואל כיתב וכו' ויש להבין דאדרב כפי הנראה אש היס
 אומר כתב היה נראה כתב עתה מחדש אבל אומרנו כתוב רונה לומר כתוב מוחק
 קדחון ורש' ללה כתב אל כתוב משמע הווס היה כתוב מחדש כתב משמע מעקרא
 פר כאן לשונו : והן אמת גם בעיני ופלא ואני שזעתי ולא אכין דמאי שגא
 כתב משמע מעקרא מכתוב : ואפשר לפרש דאש היה אומר וימצא כתב אשה' הניד
 הייתי אומר דה' וימצא כתב אשר הניד מרדכי כלומר פתשגן כתב אשר הניד מרדכי
 במא' בספר אכ' עתה דכתיב וימצא כתוב משמע כתוב מחדש : עוד אפשר לפרש
 אש היה אומר וימצא כתב אשר הניד היה נראה שכתב מה שכתב בהניד מרדכי פי'

פי אסתר

מה שכתב שמוי הכותב אמנם עתה שאומר כתוב משמע כתוב מאליו עתה מחדש על
מלאך זהו לפי דרכם בגמר וידוייק אומרו וימנע משמע כמנא מה שלא היה שהרי שמוי
מחקו ועתה כמנא דרך מניחה ודייק הכתוב באומרו אשר הניד מרדכי בתם ולא כתוב
למי הניד לפי שאולי חס כתוב שהניד לאסתר ואסתר למך אורי ים פקפיק שמה לא
על ידי מרדכי היה לא שאסתר אמרה כן כשכול שהיה בן דודה לכך אמר הכתוב שכמנא
מניחה משם שהיה כתוב בתם אשר הניד מרדכי משמע שהוא מגיד למך באופן ימנע
תוים נדקה וכבוד :

ויאמר המלך כרה נעשה יקר
וגדולה למרדכי על זה ויאמר
נערי המלך משרתיו לא נעשה
עמו דבר : ויאמר המלך מי
בחצר והמן בא לחצר בית המלך
החיצונה לאמר למלך לתלות את
מרדכי על העץ אשר הבין לו :
ויאמר נערי המלך הנה המן עומד
בחצר ויאמר המלך יבוא :

ויאמר המלך וכו' הנה להיות
אמת דברי חזל אי למד
כדדה שנת הילך מלכו של עולם אי
למד כדדו עליונים ותחתונים וכו'
לכך תקף כתאמן ואמר מה נעשה יקר
וגדולה וכו' ודייק באומרו יקר וגדולה
לפי שאולי אפשר שהיתה לו סו' מעלה
גמה גם בהיותו מיושב שער המלך
ולאו מלמא זוטרתו היא בהיותו
יהודי לכך אמר שזה איננו שיה שיה
פנך הוא יקר וגדולה ויתר שאת
ויתר עו ועוד דייק באומרו על זה
לומר שאע"פ שהוא מיושב שער המלך

עכ"ל לא היה אותו הכבוד על זה שהרי מקודם היה מיושב שער דהא כתוב כימוי ההם
ומרדכי יושב וכו' : ויאמרו נערי המלך משרתיו לא נעשה עמו דבר בגמרא
ויאמרו נערי המלך וכו' לא מפני שאוהבים את מרדכי לא מפני ששונאים את המן
ביונתם כיה שהיקשה להם איך הטיבו אשר דברו על מרדכי עם היותם גויים י"ג ע"ב
דהא לא קציה שמ כרחים היו כמעשה להטיב למלך ואם היו משקרים אולי יעשה
המלך על דבריהם כדי לאמת התלום וימנעם שקרנים ואמת דתם להמית מ"מ קציה
שהיה להם להתעלם ולומר מי אדוני המלך אם ידענו ולא להטיב כהתלע לא נעשה
עמו דבר לכך אמרו שלא מפני שאוהבים את מרדכי אמרו כן לא מפני ששונאים את המן
וידעו שמתקב' במרדכי וסיכא אותו רבו שיעשה לו גדולה וכבוד כדי שרשע יראה וכעשה
ותמכני למה עתה מקרוב באה להם השמחה עם המן והרי אנו רואים שכל עבדי המלך
כורעים ומשתתפים להמן ואמרו לו מדוע לא יכרע מרדכי ולא ושתתף משמע שהיו
חוששים לכבודו והן אמת דהא לאו קציה היא כולי האי גדולמא התם עבדי המלך
הבבא נערי המלך משרתיו והם יותר מן חסדים ומעולים והיו שונאים אותו עוד אפשר
כהיות

צהיות שאמרו אל לדברי רבי אליעזר המודעי כוונת אסתר בהזמנתה את המן הוא
 קבאתו כמלך קבאתו כשרים לכך עתה מקרוב נתקבאו בו כל הסדרים ומבקשים רעתו
 להפילו ולהספילו זהו לפי דרכם אלהה : ואפשר עוד דלא לטובת מרדכי השיבו
 כשדקדק דבריה שאמרו לא נעשה עמו ומן הראוי שיאמרו לא נעשה לו דבר כמו שהוא
 אמר להם מה נעשה ובו למרדכי לא אמר עב מרדכי אבל הכונה שהם השיבו שאינו
 ראוי לשום יקר ובדולה שהרי לא נעשה עמו דבר כלומי לא נעשה עמו שום תועלת
 שהוא לא היה המגיד למלך אלא אסתר אמרה בשמו ואולי שקר דבריה והמלך כששמעו
 דבריהם ויפג לבו כי לא האמין ולכך כותש ואמר הראשון שיכנס אשלהו ויודיעני ודבר
 מה יראני ואעשה כן גם אני ולא מי כחנר והגיד לנו הכתוב שהמן כא לעשות ענת
 אשתו שאמרה לו ובכקר אמור למלך ויתלו ובו לכך אמרו נערו המלך אליו הנה המן
 עומד בחנר הרשעי הללו כיוון שכוונת להספיל את מרדכי וידעו שהמן טובא וא רב לו
 קס עלו אמרו למלך תדע לך חות ומפ' שאמ' אתכו הנה המן עומ' בחנר של לו ויכתבו
 דברינו וכוה סדויק תוספת דברים שאמרו הנערים הללו הנה המן עומד בחנר והיה
 די שלמה של להס מי בחכ' ואמרו המן הוא לא הכונה לומר הנה המן עומד בחנר של
 לך את מעמו ותראה כי כנים אכתבו לכן השיב המלך יבוא לשל לו מה שברעתו לשל
 לא מה ששאל להם כמו שיתבאר :

ויבא המן ויאמר לו המלך מה
 לעשורת באיש אשר המלך חפץ
 ביקרו ויאמר המן בלבו למי יחפוץ
 המלך לעשו יקר יותר ממני : ויאמ'
 המן אל המלך איש אשר המלך
 חפץ ביקרו : יביאו לבוש מלכות
 אשר לבש בו המלך וסוס אשר רכב
 עליו המלך ואשר נתן כתר מלכות
 בראשו : ונתון הלבוש והסוס על
 יד איש משרי המלך הפרתמיים
 והלבישו אה האיש אשר המלך
 חפץ ביקרו והרחיבוהו על הסוס
 ברחוב העיר וקראו לפניו כבוד
 יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו

ויבוא המן ויאמר ובו' הנה
 המלך הכין בדעתו שלו
 הרשעים טובאים את מרדכי לסכת
 כי הוא יהודי ולכך סמכו על המן
 והביאוהו עד לפי שגס הו' טובא לו
 ומבקש רעתו לכך לא רנה לשאל לו
 אם אמת כדבריהם שלא נעשה
 תשובה עמו אלא האמין מדברי
 אסתר ככונים ופאמיים כי הוא
 הגיד ותחת זאת לא של לו לא מה
 לעשו כאיש אשר המלך חפץ ביקרו
 והרשע של המן כשמוע דבריו שלא
 אמר באיש אשר המלך חפץ לנתול לו
 טובה כמו נעשה לו לא תזה הדבר
 בחפנו כאומרו אשר המלך חפץ בו
 ומכברו אמר כודאי שאין זה זולתי
 שהמלך חפנו בכבודי לכך אח' למי
 וחפץ המלך לעשות יקר יותר ממני

פי אהתר

כך כתב הרש"י דיוולאש זללה : וערוין יקשה מה עלתה על דפתו הסכל ש
 המן לחשוב שבשכילו היה אומר כן אם היה בשכילו ועליו היה שואל לו בעצמו כודאי
 כי הוא ואחר כפליים על הראוי לכן כראה דהן אחת שהמן ידע שלא עליו היה שואל כי
 אם על אחרים אבל אחר אל לבו שראוי לדבר האמת בזה שהו אחת מפני שאינו חושש
 שיפלה על לב המלך לגדל את שום אדם יותר ממנו וזש למי יחפץ המלך לעשות יקר
 יותר ממנו כלום אינו חושש שיגדל המלך לשום אדם יותר ממנו ואינו מפחד שיהא יאמ'
 לי שאני לא אני העבדו ההם כרכיב' והלכסה וקרוא לפניו אכרך כדי שמתו כך אשקר
 באחמתי לא ראוי לי לומר האמת לתת לאיש כדרכיו וכברו משללו לכך גזר אומר
 איש אשר המלך חפץ ביקרו אפשר שדיוק כאומר הכתוב דברים אלו בלבד ולהפסיק
 פסוק ומן הראוי שכל הבא אחריו יעשה פסוק אחד יתכן שכיון להפליג במעלת המלך
 מפני הכבוד ולכך רמו בדבריו שמה מעלה רמה ויקר שיהא יבקש האדם וישב ויתר
 מה יתו תמיד בעיני המלך בעין החשיבות ושהמלך יחפץ ביקרו וזה די לו ולכך אמר
 איש אשר המלך חפץ ביקרו והפסיק פסוק לומר שזו לכדה גורה אחת שהאיש הוא
 בהיות שהמלך חפץ ביקרו אין צורך לשום דבר אחר וזה אמר לכבוד המלך אבל עקר
 דבריו הם יביאו לכונן המלכות אשר לכא כו המלך ויש להבין שמן הראוי שיאמר אשר
 לכא מאי כו ואפש' שרמו א מעלה גדולה הלא היא שאותו הלכוש שלבש המלך בתחילת
 מלכותו אותו גלבש וזש אשר לכא כו כלומר שלבש כו המלכות וכודאי שיה הלכוש יש לו
 יותר מעלה וכבוד והדר גם כן אם רכב עליו המלך בתחילת מלכותו ושוכ מכתיו
 באתרנם סדר לדבריו שכתב ואל ישים מלכא טעים ויתן לכוש ארבווכא די לבישו בית
 ות מלכא כיומא די על למלכווא וסוסא די רכב עליו מלכא כיומא דעל למלכותא ודי
 אות הב כלילא דמלכותא ברוסיה ע"כ : הנה מורה כדכרופו שגזרת המן על הלכוש
 והסים שלבש ורכב בתחילת מלכותו ויש להבין כשלמא כלכוש דיוק אומר אשר לכא
 כו שמת על כו משמע שלבש כו המלכות כמבואר אמנם בענין הסוס מכלן ויתכן דדיוק
 מדכתיב אשר רכב עליו המלך שמת המלך מיותר והיה די שיאמר אשר רכב עליו לא
 משמע שרכב עליו בתחילת היותו מלך ועוד דיוק מדכקט לבש ורכב כלסון עבר משמע
 בתחילת המלכות ועוד דיוק מדכתיב ואשר כיתן כתר מלכות שר' ל שרכב עליו כיום
 אשר כתן כתר מלכות כראשו : ורש' זללה כתב וכתן הלכוש והסוס ואת הכתר לא
 ה כיר שראה עינו של מלך רעה על שאמ' שיתנו הכתר כראש אדם ע' כל משמע שסוכר
 דואשר כתן כתר היא גורה איהא כתן כתר כראשו ולכך הקשה למה אחר כך לא הזכיר
 הכתר וזה לא יתכן דאם כן היה ליה למימר וסוס אשר רכב וכתר מלכות שנתן כראשו
 וכן יש מפרשים שאשר כתן וכו' הוא הפוך ומשפטו וכתר מלכו אשר כתן כראשו ויביאו
 וכל זה דומק והכפון כמו שביארנו שר' ל לכוש וסי' שלבש בהיותו מלך ובהיותו כתן
 כתר מלכות כראשו וכן דעת המתרגם כמבואר אע"ג דמה שתירגם בפסוק כלילא
 כהוא משמע דסוכר שהכתר ממש על המן לא מפרט הכי בקרא דואשר כתן כתר

וְיִזְחַף עִבְדְּךָ בְּהַצִּיחַ הַכֶּתֶר דָּמוֹ שֶׁל אֲחִי : עוֹד יֵשׁ לְפָנָיו זֶאֱמַר כִּתְּנוּ וְנִי הִיָּךְ
 לְבוֹשׁ וְסוּס שֶׁלֶכֶם וּרְכַב הַמֶּלֶךְ וְהֵאֵיךְ אֲמַר כִּתְּנוּ כֶתֶר מַלְכוּת בְּרִאשׁוֹ סִבּוֹא הַמֶּלֶךְ כִּשְׂמֹנֶה
 זָכָל כְּמִלּוֹת שְׂבוּבוֹת לַחֲזוֹק הַפְּסִיךְ וְלִהְיוֹת שְׂאִיִּם שֶׁחֶפֶץ בּוֹ הַמֶּלֶךְ רָאוּי שְׂוֹלֵכִים לְבוֹשׁ
 יִזְרַכְכֶם סוּס שֶׁל אֲדָם גְּדוֹל שֶׁנִּתֵּן כֶּתֶר עַל רִאשׁוֹ הֲלֹא הוּא הַמֶּלֶךְ : וְהִרְאֵכֶם אֵלֶּה כֶּתֶב
 שׂוֹאֲמֵר כִּתְּנוּ כֶּתֶר מִיָּבוֹ בְּרִאשׁוֹ קִאֵי אֲסִיִּם דְּאוּלֵי הָיוּ כֹּהֲנִים לְשִׁיב הַכֶּתֶר כְּרִאשׁ הַסּוּס
 כִּמְהַבֵּה הַיּוֹם כִּפְרָם לִזֶּה לֹא הִנְדָךְ לְהִזְכִּיר הַכֶּתֶר אֲחִיכֶם כִּמְעַטָּה כִּיּוֹן שֶׁהִזְכִּיר הַסּוּס עַבְדְּכֶם
 : וְקָרוֹב לִזֶּה כֶּתֶב הַרְמֵעַ אֵלֶּה : וְנִתְּנוּ הַלְבוּשׁ וְנִגְוֵי הַכֶּה הַרְמֵעַ הַזֶּה דְּיוֹק כְּדִכְרֵנוּ שֶׁלֹּא
 בִּזְרָע לְעִשׂוֹת הַסֵּר הַמֵּאֵב שֶׁנִּפְרַתְמִים הַמְּלֹאכָה כִּמְכֹזֵה וְנִמְסָה הֲלֹא הִם הַכֹּהֵן הַכֹּלֵי מְבִית
 הַאֲוֵר וְהֵם לְבָשָׁה וְהֵרֵכְבָה וְהִקְרָא אֵלֶּה לְפָנָיו אֲלֵא אֲמַר יִבְיֹאוּ לְבוֹשׁ מַלְכוּת כְּלוֹמַר יִבְיֹאוּ
 הַנְּעָרִים וְהֵם יִרְכִיבוּהוּ וְהִלְבִּישׁוּהוּ וְקָרְאוּ לְפָנָיו וְהַסֵּר הַמֵּאֵב לֹא יַעֲשֶׂה כָל מַלְאכָה כִּי
 אִם שִׁינְתָן הַלְבוּשׁ וְהַבֹּשֶׁם עַיִן זֶה הָאֵיִם מִשְׁרֵי הַמֶּלֶךְ הַפְּרַתְמִי שֶׁהוּא יִתְנֶם לוֹ וְיֹאמַר לוֹ נֵא
 לְךָ לוֹ מֶלֶךְ עֲבֹדְתֶךָ אֲמַר עֲבָדָת אֵת הַמֶּלֶךְ כִּלְכֶם שֶׁלֶם וְהַמֶּלֶךְ לֹא הִיָּה כְּפִי שׂוֹבֵה אֲלֵא
 תִּהְיֶה מִשְׁכֹּרְתֶךָ שְׁלִימָה מִמְּכֹזֵב כִּי כָל יוֹכֵל וְכֹזֵה יוֹכֵן אֲוִירֵנוּ יִבְיֹאוּ כְּלָטוֹן רְבִיִּים וְנִתְּנוּ
 הַלֵּב שֶׁעַל יָד אֵיִם מִשְׁרֵי הַמֶּלֶךְ וְנִגְוֵי מִשְׁמַע שֶׁהֵאֵיִם מִשְׁרֵי הַמֶּלֶךְ הֵנּוּ אֲמַר כֶּךָ אֲוִירֵנוּ
 זֶה רְכִיבוֹהוּ וְקָרְאוּ כְּלָטוֹן רְבִיִּים מִשְׁמַע כִּאֲשֶׁר בִּיאֲרַתִּי שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה הַסֵּר הַמֵּאֵב כִּי אִם
 שִׁינְתָן הַלְבוּשׁ וְהַסּוּס עַל יָדוֹ וְדָלַת הַעֵס יַעֲשֶׂה שֶׁאֵר הַמֵּלֶכֶת אֲבִיכֵנוּ שְׂפִלוֹת וְדִיּוֹק הֵמֶן כְּדִכְרֵנוּ
 אֲלוֹ לְפִי שֶׁהֵנּוּ כִּתְּנוּ לְבוֹשׁ אֲוִירֵנוּ הַכְּבוֹד הַזֶּה יֵשׁ הַלְבוּשׁ אֲמַר וְאֵסֵף הֵיָה אֲוִירֵנוּ שֶׁהַסֵּר
 מִהַפְּרַתְמִים יִרְכַב כִּי וְיִקְרָא לְפָנָיו וְאֲמַר לוֹ הַמֶּלֶךְ אֵיךְ כִּמֶּךָ מֵרַח וְחָשׁוֹב קִיִּם וְעִשָׂה כֵּן
 לְפָנָיו אֲלֵמוֹנִי וְכִדְרֵי בִּזְיוֹן הוּא לִנִּי אֵיךְ כִּי כִכֵּר בִּיאֲרִיכוּ אֲמַרְנוּ לְמִי יִמְכֹּן הַמֶּלֶךְ וְנִי
 שְׂרָפָה שֶׁלֹּא הִיָּה מִפְּסָד שִׁיאֲמַר לוֹ הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא יַעֲשֶׂה מַלְאכָוֹת אֲלוֹ עֵכָז פְּסָד אֲוִירֵנוּ וְעִלָּה
 עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל מֶלֶךְ דָּבָר זֶה וְרָנָה לְהַנְכַל וְהַרְבֵּה רִמְאוֹר עֲרָמָה אֵלֶּה כֶּתֶב שְׂכִיּוֹן הֵמֶן
 בְּאוֹמְרוֹ וְקָרְאוּ לְעִבְדֵי כִכָּה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ לְפִי שֶׁלֹּא יִתְקַח הַמֶּלֶךְ לֹמֵר הִרִיבְדַלְתּוֹ וְרוֹמַמְתּוֹ
 וְלִי אֵיךְ הַמְּלֹכָה וְמוֹיִכִיר אִם הוּא מֶלֶךְ שֶׁנִּי וְאוּלֵי יִתְחַיֵּב הֵמֶן עַל שֶׁנִּרְאָה שֶׁנִּתְּנוּ שִׁינְתָן
 כְּמַלְכוּת לְכֶךָ וְקָרְאוּ לְפָנָיו כִכָּה יַעֲשֶׂה וְנִי לֹמַר שֶׁהַכֵּל יִדְעוּ שֶׁהַמֶּלֶךְ מוֹלֵק מִכְּבוֹדוֹ
 לְעַבְדֵינוּ וְלֹא זֹלָת :

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהַכֵּן כֶּהָר קַח אֶת הַלְבוּשׁ וְאֶת
 אֲהַמִּים כִּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וְעִשָׂה כֵּן לְבוֹדְכִי הַיְהוּדִי
 הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אֵל הַפֶּל דָּבָר כִּכָּל אֲשֶׁר
 דִּבַּרְתָּ : וַיִּקַּח הַכֵּן אֶת הַלְבוּשׁ וְאֶת הַסּוּס
 הַלְבוּשׁ אֶת מַרְדְּכָי וּרְכִיבוֹתָו בְּרַחוּב דְּהַעִיר
 וַיִּקְרָא לְפָנָיו כִכָּה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ
 חֶפֶץ בִּיקְרֵנוּ : וַיֵּשֶׁב מַרְדְּכָי אֵל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ
 וְהָיָה כִּי הִרְאָה אֵל בִּירֹן אֲבֵל וְהָפִי רֵאשׁ :

וַיֹּאמֶר
 וְיִזְחַף עִבְדְּךָ
 בְּהַצִּיחַ הַכֶּתֶר
 דָּמוֹ שֶׁל אֲחִי :

עוֹד יֵשׁ לְפָנָיו
 זֶאֱמַר כִּתְּנוּ
 וְנִי הִיָּךְ

צו מהר קח את הלכוש והסוס כלום אף כי אתה גורת מהנערים ויבואו וירכיבו וילבישו
 ויקראו חבי בודר עליך שאתה בעמך תעשה הכל נאמר כאשר דברת לומר שכמו שאתה
 דברת שהקטנים השתתים יעשו דברו' חלו כן אתה כתוב בערך מרדכי לבווי וססוי
 לכך אל תפל דבר מלפנות עתה ; והרב ר' מאיר עראמה ז"ל היה כתב שכוונת אל
 תפל דבר הוא על כתיבת העטרה שנפלה מדבריו האחרונים שלא יפילהו פתה כמעט
 וענין אומרו היושב בשער המלך אמרו ז"ל כגמ' שהיה מתכבד ממנו ואומר מכו מרדכי
 אמר לו היהודי טובא איכא אל' היושב בשער המלך ואפשר לפרש עוד שכוונת המלך
 לפי שהוא ראה או ידע שהמן הרשע מתקפא בו על היונתו וישוב בשער המלך כמו שאמר
 בכל עת אשר חבי רואה וגו' יושב בשער המלך ומהגם כאשר נתבאר למעלה שהמלך
 גזר אומר וכו' שמרדכי לא יכרע ולא ישתחוה לכך נתן לו סימנים אלו להקדחת סגיו
 ולומר לו אותו שהוא יושב בשער המלך על כרחק שלא בטובתך והיה רע בעיניך שלא
 היה כורע ומשתחוה הו' ראוי וכדאי לכל הכבוד הזה ; ויקח המן וגו' בא הכתו' להודיענו
 שלא שנה אלא עשה הוא בעצמו כל העבודות כמדובר ויקרא לפניו ככה ועשה לאיש
 וגו' הכה הרשע היה קורא בנרון להניד לעם כי מה שהיה עושה הוא בעצמו למרדכי
 אינו שהוא גזר מחשבתו אלא אדרבא מעלה היא לו של היות מרדכי המלך חפץ ביקרו
 אמר המלך שאין שום יקר אפשר ליעשות יותר מזה שהמן שה' אמנה למלך ועשה לו
 מעשים הללו וכוונת הכרו' הזה להזהיר לעם שהכל יאהבו המלך ויגלו אזנו על איות
 דבר החס וריב בעיר ומה גם דבר הנוגע אל המלך והנה הרשע של המן דקדק דקדוק
 כמרץ שלא רנה להסיב דבר כאשר של ממנו המלך רטובי בזה שתמנא הפרט עמוס ורב
 דק מחוספס כתיב השערה והנא כהר גבוה ותלול הלא הוא שבדברי המלך תמנ' כתוב
 מה לעשות באיש אשר יזלך וגו' אמנם בדברי המן תמנא ככה יעשה לאיש ולא קאמר
 באיש אמנם הכונה שהמלך של ממנו שיאמר איות מעלה ראוייה לעשות באיש הלז
 רטובי שבעצמותו תהיה הגדולה כמשל ממנו אותו שר וגדול ומסנה למלך באופן המעלה
 תהיה בגופו והרשע של המן להיותו מפתד שלא יהיה אדם זר ולא רנה לעלותו מעלה
 שמה באורך הזמן ועלה עליו לא רנה לתת הכבוד בעצמותו אלא מעלה עוברת וכבוד
 מדומה לפי שעה ללא לאיש כלום מעלה זו ראוי לעשות לאיש אשר המלך חפץ ביקרו לא
 באיש שזכ' מעלה קיימ' בעצמו א' עובר' כמ' לבוש וכסו' ורכיבה גוישב מרדכי א' שער המלך
בגמרא מלמד ששכ' א' שקו ואל תעניתו וקספ' תדא מנא להו לדרוס כן ; ועוד
 קשה דאי אפשר לומר ששכ' א' שקו דהא כתיב שכב' א' שער המלך ואמר
 קרא לעיל כי אין לבוא אל שער המלך בלביש שק ויהן אחת לקוישא זו איכא למימר
 דמאי דכתיב התם כי אין לבוא היא דוקא להתכסות בשקים על גביו במקום מ' לכו
 בודאי שזה אין דרך לבוא ולזה לא אמר בשק אלא בלבוש כלום להתכסות בו כמו לכו
 אמנם מאי דאמריבן בגמרא שכב' אל שקו הוא לתת שק כמתכוין כיון כשרו לתלוקו מקו'
 שאין כל כרויה יכולה לראותו בדרך המקעים וזה דיוק , דאמר אל שקו ככנו כלומר

אל

אלא הוה ככר לכל אלא כינו לבין עמנו בין כשרו לחלוקו ופוד דיוק כמו אל תעניתו
 בכינו לומר שאף כי היה מראה עידינו כי עמנו עכא לא חלל כריתו לא סמר פיו ולסוכו
 שיה מתעבה כנוס אפי' שבודאי כבר הוא ינא מכלל הגזרה עכא בכל זרתם לו זר ואם
 אל תעניתו שכיבו לבין עמנו היה עושה ואין רואהו : עוד יש לתרץ דלדבריהם
 שאי עשר המלך לאו ממס הוא אלא מלכו של עולם מהם כתיב כנסיות ומדרשות אבל
 אכתי לא פלטינון מקוסיא קמא הלא היא מנא להו לדרוש כן: והנראה לכרס
 שוקשה להם בקרא מאי קאמר וישב מרדכי ומה בא עתה ללמדנו ששב אל עשר המלך
 והלא מרפה רכופה היא לו שלא נעמו לו אותה מעלה כי אם לפי שעה ואחר כך שב אל
 שקימו ומן החלוי שיטבו את תפקידו אל מקום גדול ממה שהיה קדם לכך אמרו שאין
 עשר המלך ממס אלא ששב אל עקו ואל תעניתו ובה להגיד לנו הכתוב מעלת מרדכי
 ומסידתו ששב אל עקו ולתעניתו וככל צרת הנכור לו זר : והמן כדמף אל ביתו רנה
 שמרוכ גדול כושת פניו כסתהו לא ה'ך כפעם בפעם לאט לאט עקב בכר גדול כדרך
 המלכים ויועטו ארץ אבל כדמף והלך לו אל ביתו בכניסה כדי שלא יראוהו ויכוס ויכלס
 ופעם אבל ומפני ראש מחמת כושת פניו הוסרה תפארתו מעל ראשו ולא היה מרים
 ראש כלאו היא מפני כדי שלא יראו ק'ונו ואכל מצרתו כמו שמתו מיטל לפניו ומלל
 דרשו כגמ' אבל על כתי ומפני ראש משנין של בית הכסא מפני מעטה שהיה :

ויספר המן ונו' הנה תראה שא
 הונרך לקרוא ולהביאם
 כראשונכ דכתיב וישלח ויקרא ונו'
 מפני שהם היו מונמכים לראות קיים
 פנתם וישוטו וישמחו והאל כרממו
 סכל ענתם ונהפך הוא שעה מרדכי
 לגדולה ופיו כל אשר קרהו מה שפיו
 הכשילו גם באומרו על יד איש משרו
 המלך ואיכנו גדול ממנו עד שהונרך
 הוא בעמנו לעשותן: וכתשובת אם
 מורע ה יהודים מרדכי ונו' יש לתמוס
 מה היו מספקין ויהיו הוא אמר להם
 בכל עת אשר אכני רואה את מרדכי

ויספר המן לזרש אשרו ולכל
 אוהביו את כל אשר קרהו ויאמרו
 לו חבמיו וזרש אשרו אם כזרע
 היהודים מרדכי אשר החלוחו
 לנפול לפניו לא תוכל לו כי נפול
 תפול לפניו: עודם כדברים
 עמו וסריסי המלך הגיעו ויבהילו
 להביא ארת המן אל המשתה
 אשר עשתה אסתר :

סיפורי ונו' והרב ר' עראמה ז"לה כתב אם הוא מורע בנימין שכבר החלות לכפול
 לכינו כימי יקום וכימי שאלו לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו רפני שאין זרעו של
 שמלך כופל אלא כיד כניה של רמל לכך אמרו לו שיחקור אם הוא מאותה משכחה
 שכבר החלו לכפול לפני אבותיו והיריו אבותיו והוריו של המן וכן כתב הרמב"ם ז"לה

ב אחר

באין לתרץ אזהביו ודעו
 אכל חכמיו לא הח שמה והם ששאלו פה זה אינו מה
 האורה ורע סכבר היתה שמה והיא הטיבה אחריה פה ועוד דאזהביו וחכמיו מה
 הוא בדבריו חלל לקמן : ואפשר לפרש לכאורה שהם חשבו שאומרו מרדכי היהודי
 אינו מתע מורע וסרלל אכל בר טעם לדת יהודית לכך כתבו לו הפנה היות אכל
 פתה כאשר ראו שלא נתקיימה ענת אכל הדרכ' הוא כפל בענומיו ומרדכי על כמותיו
 דרך אמרו שיחקור וידרש אם הוא מורע היהודים ממש או אולי אינו מורעם לא בר
 פכתניירו אבותיו ויוריו מימי עולם ושנים קדמי בניו זה דיוק אומר מוכנה אשר החלות
 לכפול לפניו פי כיון שאתה בעצמך החלות לכפול לפניו כחשמה שיהיה שפוך הכשולך
 ומשפטיך אתה מרננה לפניו כודאי שלא תוכל לו סכך הכטיחם הקבם ויכתבו אויבך
 כך שהם בעצמם מתבטלים לך הוא סימן שאתה על כמותימי תדרוך ואתה תמסול כס
 ועוד וע לפרש יוכן כמה שאלל למעלה בני איש יהודי קרי ליה ומיני וקרי ליה
 יהודי ומשני דקרי ליה יהודי אף עב דלאו מיהודים אתי משום דכל הכופר בעל נקרא
 יהודי דכתיב איתא בוכרין יהודאין וגו' ואם כתבאר בדבריכו די הכריך ועיון סס וז
 היתה כונת חכמיו לפי שהוא אומר להם מרדכי היהודי ואפשר שבקרא יהודי על שם
 שבופר בעל או ממש מורע יהודה ולכך אמרו לו אם מה שקראתו יהודי הוא שמתע הוא
 מורע היהודים פי מורע יהודה לא תוכל לו מפני שבט יהודה לו אך המלוכה דכתיב
 ביה ירך בעורף אויביך : ובנמרא אם מורע היהודים מרדכי אמרו ליה אם
 משאר שבט ישראל קא אתי וכלת ליה ואם משבט יהודה מנשה ואפרים ובנימין קא
 אתי לא יכלת ליה יהודה דכתיב ירך בעורף אויביך שבט אפרים ובנימין ומנשה דכתיב
 לפני אפרים ובנימין ומנשה עוררה את נכורתך ולכה לישועתה לפי : כונתם אל
 להקשות מה שהקשימו הגוף היו מספקים אם הוא יהודי והרי הוא אומר להם מרדכי
 היהודי ועוד אמרו מורע היהודי שיהיה להם לומר אם יהודי מרדכי או אם ארע יהודים
 מאי מורע לכך אמרו שבוכתם פזה לומר אם הוא ממקנת זרע שבטי היהודים אשר
 נקבו בשמות נבוכרתם נכח : ודיוקו באומרם אשר החלות לכפול לפניו גם אומרם
 כי כפל תכול לפניו א דבר גדול שבהיות שהנפילה זו שפלת היתה לפניו ושיכוו ראות
 בודאי כי כפל תכול לפניו שהרי במקנת שבטים כתיב כפילת אויביה בפניהם ידהו דיוק
 קרא לפני אפרים ובנימין ומנשה עוררה את נכורתך שנכניהם ממש עיניהם וראו
 בידו של שופא ולפי זה תהיה כונת הכתוב להתפלל לפני הקב' שיטעה לפס תשועת
 גדולם ופירקן ולפי שיש פני מימי תשועות האמת שיכלל כבני מיד האויבים סכבר כאל
 עליו ויש תענה גדולה אחרת שהקב' ילחם מלחמותיהם ולא יביאם לידי נסיון וזרע
 נזקה וכודאי שהתשועה הראשונה יחפכו בה הנכורים אשר מעולם שבוטטים בכחם
 ובנכורתם ובתשועתם אמנם התשועה השנית יחפכו בה האנשים חלוקים אשר אין
 כח בהם לעמוד לפני אויביהם ולפי שאפרים ובנימין ומנשה הם נכורים לעמד בפרך
 לפני אויביהם כמו שפי' הרב ר' יוסף תיון אלהה כי על שבט מנשה ואפרו את משה באבות

חסד וקרני האש קרניו בהם עמים יבנה ועל כנימוין אמר יעקב אביהם בנימין זל
 יסרף כל זה מורה על עונם גבורתם ע"כ: ואין להקשות למה לא הזכיר בכתוב גם
 שבט יסודה הא לא קשיא דשבט יהודה נחמקו ומזקן עמו ולו אך שמלכה: לכך
 אמר הכתו רבשע לפני אפרים ובנימין ומכסה עוררה גבורתך כלומר לפניהם ממש
 שהם בפלי כח ויכולים להכיל אמנם אנו ולכה לנשואתה לנו כלומר לנו שאין בנו כח
 גריך ש אתה תושיענו ומזמור זה לא היה אומרו דוד שגם הוא משבט יהודה שג' אמרן
 לנו כגבורים כמבואר אבל אמרנו אסף גם כזה יוכן אמר הכתו גאלת כורוע ערך כני
 יעקב ויוסף ס'ה רנה להפליא חסדי הקבה שעשה עמהם וסוק זרועותיהם שהם בכחם
 ובגבורתם הושיעו את עמם מיד אויביהם ולכך אמר גאלת כורוע ערך כלומר גאלת
 כורוע של ערך וזה לא מכשיא כני יוסף שהם חוקים כמדובר לא גם כני יעקב ויוסף
 בלם נתת כחם כח כורועותם ולפי זה יהיה כורוע ערך כורוע של ערך ולכך אמרו לו
 אשר התלות לכפול לכפיו לא תוכל לו כיון שהכפולה היתה לפניו כחשפט זרע היהודים
 מקנתם דכתיב בהו לפני אפרו' נו'משע לפניהם ממש וגם כיסודה כתיב ודך'כעורף
 אויבך משע משע בידו וכס ויפלו לפניו חללים ולכך כינפל תפול לפניו יבזה יוכן
 מה שאמרו בגמרא לעיל מכה כהאי קרא ויאמרו לו חכמינו מאי טעם התם דקרו להו
 אויבינו ומאי טעם הכא דקרו להו חכמינו אר' ויתכן מלמד שכל האומר דבר תבמה אפי'
 באומות העולם נקרא חכם ע"כ ראוי להבין מאי אפי' באומות וכי השתא ידעינן דקרו
 לחכמים טבחים טבחים והרי כתיב והאכרתי חכמים מאדום וקתיב חכמי יועטי פרעם
 ; ועוד שאי דבר חכמה עמוקה אמרו וחי לא ידע בכל אלה שמי שח ידו כיהודיים
 ונקח אבל הכיפה שהוקשה להם בהיות דלא קרו להו חכמים בתמלה משמע שלא היו
 בחשבון החכמים ואם כן אמאי קרו להו השתא חכמים להכו אשמעינן חרום עט' שאפי'
 מי שאינו חכם כלל רק אחר במקרה דבר אחד בסומא בארובה עכ"ל נקרא חכם אפי'
 באומות העולם ; ופשט הוא : ולמה שהוקשה לנו מאי דבר חכמה אמרו לזה
 כיונו אל באומותם ס זוך לזה אם מורע יהודה ואפרים ובנימין ומכסה הוא לא תוכל לו
 ובודאי שזה דבר חכמה הוא לדעת שיש קבת שכטים יש להם מעלה וגדולה א ; ואין
 להקשות עוד שאם חכמי שאמרו דבר חכמה קראם חכמים אף כי אינם הם כן למה לא
 קרא לירש אשמו חכמה שהיא גם היא אמרה דבר חכמה כזה הא לאו קושיא היא
 דנפילס גם לה קרא חכמה בכלל חכמינו לא שפרט אותה להודיענו שהיא גם כן אמרה
 שאם לא היס אומר וורג אשתו לא קויתי מבין שאשתו בכללם ; עוד אפשר שפטר
 שאמירה לא אמרו דבר תבזה כזה לא חכמינו והיא שמעה דכריהם וסויעה אותם ;
 עידם מדברים עמו וגו' רנה שכל כך היה החפזון והכחלה שהכפילוהו שלא הספיק עול
 להשיבם תשובה לא עוד הם מדברים עמו וסריפו המלך וגו' ; ובגמרא עורס
 מדברים עמו וסריפו המ' מלמד שהביאוהו ככה"ל ע"כ וקשה מאי ק'לן מקרא מלא
 דבר הכתוב ויכתילו ורפי' אלהה כתב מלמד שהביאוהו ככה"ל לא רתן יפה מטיבוס

ויאסתר

עַבְל כּוֹנֵנוּ אֶל לַחֲרָץ קִוּוֹתֵנוּ : וְלוֹ אִפְסָר לַפְרֵס דְּהֵס הַקָּמוֹ אֲזוֹמְרוֹ וּיִכְהִילוּ לַסְכּוֹ
 אֶת הַמֶּן וּמֶן הַרְאוּ וּיִכְהִילוּ אֶת הַמֶּן לַסְכּוֹ אֶל הַמַּסְתָּה לַכֶּךְ אֲמַר מַלְמַד שֶׁהַבּוֹאוֹ
 בְּכֹהֵלָה שֶׁאִם הוּא אֲזוֹמֵר וּיִכְהִילוּ אֶת הַמֶּן לַסְכּוֹ מִשְׁמַע שֶׁכַּסְבְּאוֹ שֶׁמֶה בְּכֹהֵלוֹ
 מִיִּבּוֹא תַכְףּ וַיִּקּוּס מִהוּוֹעַד הֵהוּא אֲמַנְס כְּדֶרֶךְ לֹא הַכְּהִילוֹהוּ אֶל בֹּא כְּדֶרֶכּוֹ לֹא טֵלֵאֵם
 בְּכֹכּוֹרוֹ לַהֲכִי כְּתִיב וּיִכְהִילוּ לַסְכּוֹ לַהֲדוּיֵשְׁנוֹ שֶׁהַבּוֹאוֹ בְּכֹהֵלָה שֶׁהַסְכָּאָה שֶׁהַבּוֹאוֹ
 גַּם כְּדֶרֶךְ הִיָּה בְּכֹהֵלָה וְדוּחַפִּים אֲזוֹתוֹ אֶלֹא יִלְךְ עַקֵּב בְּצַד גּוֹדֵל : עוֹד יֵם לַפְרֵס
 אֲזוֹמְרוֹ שֶׁהַבּוֹאוֹ בְּכֹהֵלָה לֹמַד שֶׁהֵם גַּם הֵם הֵיוּ מְכֹהֵלִים וְדוּחַפִּים בְּדַבַּר הַמֶּלֶךְ וְאֵם
 עֲלַמַּד שֶׁהַבּוֹאוֹ בְּכֹהֵלָה וְלֹא אֲמַרו שֶׁהַבּוֹאוֹ מְכֹהֵל לֹא בְּכֹהֵלָה לֹמַד שֶׁהֵם גַּם הֵם הֵיוּ
 בְּכֹהֵלָה וְהָכִי דוּיִק קָרָא דְקִאֲמַר וּיִכְהִילוּ לַסְכּוֹ אֶת הַמֶּן וְלֹא כְּתִיב וּיִכְהִילוּ אֶת הַמֶּן
 הַבּוֹאוֹ לֹא שְׁמַעִיכֶן דְּהֵם כִּמוֹ כְּהִלּוֹ וְהַבּוֹאוֹ בְּכֹהֵלָה : עוֹד בּוּיִן בְּאֲזוֹמְרוֹ עוֹדֵם
 מְדַכְרִים עֲמוֹ לְרִמּוֹז שֶׁתַּכְףּ כְּתִקּוּיָמָה כְּכֹוֹחַתֵּן אֶל חֲכָמָיו שֶׁאֲמַרו כִּי כְּפֹל תְּפֹל כְּהָרִי
 עוֹדֵם מְדַכְרִים עֲמוֹ וְאֲרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הַגִּישׁוֹ וּיִכְהִילוּ וְמָה גַּם לְדַכְרֵי אֶלֹא שֶׁהַבּוֹאוֹ בְּכֹהֵלָה :
 עוֹד דוּיִק בְּאֲזוֹמְרוֹ עוֹדֵם לֹמַר שֶׁהֵם דוּיִקוֹ בְּדַכְרִיָּהִם שֶׁאֲמַרו כִּי כְּפֹל תְּפֹל אֶל אֲזוֹ
 גְּפִילוֹת שֶׁכַּפֵּל אֶחָד בְּמַסְתָּה הֵיִין כְּשֶׁכִּי הַמֶּן חֲפֹו וְאֶחָד כְּשֶׁנִּתְּלָה וְלַכֶּךְ אֲמַר קָרָא עוֹדֵם
 מְדַכְרֵי לֹמַר שֶׁעֲתָה שֶׁהַבּוֹאוֹ בְּכֹהֵלָה אֵינִן זֶו מְכַלֵּל הַסְתִּי כְּפִילוֹ שֶׁזֶו תַּכְףּ בֹּאָה בְּעוֹדֵם
 מְדַכְרִים עֲמוֹ וְדוּיִק בְּאֲזוֹמְרוֹ אֶל הַמַּסְתָּה אֲשֶׁר עֲשִׂתָּה אֲסַתֵּר לְהוֹרוֹת לָנוּ כִּיּוֹלוֹ וּפְתוּוֹתוֹ
 שֶׁהֵם כְּכֹה בְּעִינֵי הַכֵּל כִּמְאֵם שֶׁהַבּוֹאוֹ לֹא הוּא כְּשֶׁם הַמֶּלֶךְ לֹא בְּשֵׁם אֲסַתֵּר
 לְהוֹרוֹת כִּי אֲשֶׁה מוֹסְפֵלַת פִּלְיוֹ :

וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּן לִשְׁהוֹת עִם אֲסַתֵּר
 חֲמִלְכָה : וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר גַּם בְּיוֹם
 הַשְּׁנַיִ בְּמַשְׁתָּה הֵיִין מָה שְׂאֵלְתֶךָ אֲסַתֵּר
 הַמִּלְכָּה וְתִנְתֵּן לִךְ וְמָה בְּקִשְׁתֶּךָ עַד חֲצִי
 הַמִּלְכוֹת וְתַעֲשֵׂ : וְתַעֲזֵן אֲסַתֵּר הַבְּלִכָּה
 וְתֹאמַר אִם מִצְּאֵתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ וְאִם
 עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב תִּנְהַן לִי נַפְשִׁי בְּשֵׂאֵלְתִי
 וְעָמִי בְּבִקְשָׁתִי : כִּי נִמְכַרְנוּ אֲנִי וְעָמִי
 לְהַשְׁמִיד לְהַרְגוֹ וּלְאַבְדוֹ וְאֵלֹו לְעַבְדֵי
 וְלִשְׁפָחוֹת נִמְכַרְנוּ הַחַרְשָׁתִי כִּי אֵינִן דְּחַצַּר
 שׁוֹה בְּנוֹק הַמֶּלֶךְ :

וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְנֹו רֹאוּ
 לָשֵׁת לֵב לְדַע' אֲזוֹמֵר
 לֹא קִאֲמַר הַכֹּא כְּדִלְעִיל
 וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּן אֶל הַמַּסְתָּה
 אֲשֶׁר עֲשִׂתָּה אֲסַתֵּר וְאִפְסָר
 שֶׁכֹּא הַכְּתוּ לְהוֹדוּיֵשְׁנוֹ אֶלֹא
 כְּתִיב הַמֶּלֶךְ עִם אֲסַתֵּר
 כְּרִאשׁוֹנֵי אֶלֹא הִיָּתָה יוֹסֵבֶת
 אֲסַתֵּר עִמָּהֶם בְּמַסְתָּה אֶבֶל
 הִיָּתָה מוֹזֵגַת לְהֵם אֶת הַכּוֹס
 וּמִוֹחֲכַת לְכַרְכִּיָּהֶם כִּי אֵינִן
 כְּבוֹד לְשֵׁבֶת הַמִּלְכָּה בְּמַקּוֹם
 אֵיִם אֲדָם חֲסוֹב כְּהַמֶּן
 בְּמַסְיָבָה וְלַכֶּךְ אִפְסָר אֶלֹא
 מְבֹאָה מַקּוֹם אֲסַתֵּר לְשֵׁאֵל
 אֶת הַמֶּלֶךְ דַּבַּר אֲמַנְס בְּמַסְתָּה הוּא יִסְכָּה עַדֵּם דְּהֵם אֲתַרַע מוֹלִיָּה דְּהַמֶּן כִּי לֹא יִחַס
 אֲתַרַע

אחריו כפלו וכלא חסיו ולכך בתיב ויבוא המלך והמן לשמות עם אסתר המלכה; ויאמר
 המלך לאסתר גם כיום השני דייק באומרו גם לאשמועינן דאע"ב דמן הראוי לא היום
 כדריך לשאל לה שהרי היא אחרת ומחר אעשה כדבר המלך וכיארנו שרובה לומר שמחר
 תשאל מאת המלך בקשתה עכ"ל השמיטנו שמרוב חבתה של לה גם כיום השני; וראוי
 להכין אומרו אסתר המלכה כי למה עתה מחדש ככה לה עם מלכות ולמעלה לא אמר
 כי אם מה שאלתך ויכתן לך; ואפשר לפרש שהוא חשב שכל הפרדות לו שהיתה
 מתיריה אסתר בהזמנית אלו הוא לפי שראתה ע"ד היום בתולות כקבנות היה כראש
 שלא בתקויה מלכותה ולכך מזמנת המלך כדי שייטב לכו ויעשה בקשתה ותכון מלכות
 מאד והמן גם הוא יחלה פני המלך ולכך אמר לה מה שאלתך אסתר המלכה אם שאלתך
 הוא להיו מלכה תכתן לך ולעול כמו כתיב לשתיים עם אסתר המלכה שכוונתו להראות
 לה שכבר היא מלכה ואין זולתה וזה לה האות כי המלך והמן יושבו לשמות עמה כדרך
 בשם מותמות; וראוי לתת לב להכין דקדוק אחד רק מחוספס בחוט הסערה
 והוא כהר גבוה דהבא כתיב ותכתן לך כתיב ולעיל כתיב ויכתן לך כזר והן הראוי
 שיתאמר בתיו כי שלם לשון נקבה; והנראה לפרש שלמעלה עדיין אינו עמה כסכר
 פנים יפות כי ראה כי באה בלתי שתקרא ולכך אמר לה ויכתן לך כזר כלומר קנת
 השאלה וכתן לך לא בלה ואסתר המלכה הבינה דברו ואמר' א לכה כי לא עת רבון הוא
 לכך אמרה מחר אעשה כדבר המלך אילו מחר יטב לכו ויתפתה מייכו ויעשה ריכות
 בהתלם וכן היום שאמר לה מה שאלתך ותכתן לך כ' השאלה; ותען אסתר ובו'
 כיון שראתה אסתר סימני טיבותא אחד שיטבה ביניהם לשתיים וקראה מלכה להורות
 שהיא חזקה וספוכה וגם כיון שיטבה ביניהם לשתיים אם יבא איהו דבר מפיה שלא
 בהובן לא תעכש כי הרכ' היו עושה וצור שאמר ותכתן שמשמע כל השאלה ועוד שראתה
 מפלות המן לכך ותען אסתר ובו כיון ש' א רצתה לשאל ב' שאלת כנגד כל אחד אמר
 תתכונים כנגד פניה אמרה אם מנאתי חן בעיניך המלך וכנגד ישראל אמרה ואם על
 המלך טוב ודיוקה באומרה ואם על המלך טוב שאלת המלך השני מיותר לומר אם טוב
 בעיניו להיות מ' על ישראל אומה שלימה ולא לכלותה כדברי המן הרע שאח' אין שום
 לתיוחס; והתרגם זלתי תקן הכפל וכתיב זל וקפת אסתר ית עינה כלפי שמוא
 ואתיבת אסתר מלכתא ואמרת אין אשכחית רחמן קודמך מלכא רמא ואין קדם מלכא
 דארעא שפיר וכו' וזה תיקן הכפל דמלך קמא קמא ואין המלך זה ובתרא קמא לאחשורוש
 ויכתן לי כפשי כשאלתי רנה אתה אדוכי המלך חושב שכוונתי לשאל שררה
 ומלכה ותחת זאת ומכתך פעמ' כ' בהכנה עם המן הרע הזה אין זה כי אם על תני
 אכי דורשת ולזה כיון הכתיב באומרו ומען אסתר המלכה כלומר אף כי הרבית לי
 יקר שגיא וכתיב לי עם מלכה עכ"ל אין כוונתי על כך רק תיכתן לי כפשי בחקים מה
 שאתה חשב שהיא שאלתי ובחוקים בקשתי וכתן לי עמי עוד אפשר דיוקה באומרה
 סיכתן לי כפשי לומר המן הרע בור על הניפוי ועל הדת שיש בה תני כפשי ואכי אינושאלת

פ' אסתר

כי אם הדת שמתעלם לכלפניו על שפי' המסיד אלהה אשר אמרו לכפסך שחי וחי' אקטומי
 בארץ גוון לומר שהאויבים בקסמו להמטויא כפסך ואת שמת גוון ושמת כפסך ;
 פי במכרנו אכי' עמי וכו' רנת להפליג גודת המן שלא עשה כדרך מלכים ויופני ארץ
 גבורין או המירו דתכם או תהרנו אבל המן גור שתי' רעות להשמיד סמך הדת
 גלהדנו וכונתו היא לאכר פי' לאכר כפסותיהם מהעמ' והע' כב וזהו ויתר מהה' שגזרת
 ; כי אין הנר טיה וגו' יוכן כמה שנתבאר למעלה שהמך לא גזר רק על אכור הדת
 או על הדוב היה מוכרנו לעבדים לא על הרובת סכנת כפסות אבל המן הרע עוד
 לרעה וללא אין הנר היה כ'ומ' הנר כמחשבתו אינו טיה כזוק שגזר המלך שהמך גזר
 על הדת והוא גזר אף על הנופסים ולפי זה יהיה מלת טיה כמו טיה בקרן פי' אינו טיה
 בטיה עוד אפסר שמת טיה כמו שפרט' אל אינו מושט ויוכן לפי דרכנו כלומר אינו
 מושט לעשות כזק שהמך גזר בלבד על הדת חלא להשמיד ונהרונ ; עוד כיו' אומרו
 כי אין הנר טיה לומר שמה שהראה טלפים ואמר שכונתו לתועלת המלך כאומרו ואת
 דתי המלך אינו עושים ולמלך אין טיה להכיחם הכל היה סקר סאין טיה ומושט לכי'ן
 המלך שימטך מקיומם או תועלת סיבא מהשמידם רק כונתו להטכיר חניו מרם חלל
 עטביה ולכך ראוי שתעכב על ידו ; והר'ט דיוודתם אלה כתב סאמרז כי אין הנר
 טיה תזר למה שאמרה תיבתן לי כפשו כלומ' תרע למה אכי' טולת סאלו נמכרנו לעבדי'
 שהיה מבי' טיה תיעלת המרשתי אבל מדבר זה לא יגיע תועלת אפי' להמן שהיה הנר
 שיכסר לתת למלך הכסף הידוע וגם המך יוזק בלכוד דוב עט וגם העם כיוקין באכור
 נאם כי אין הנר טיה שאפילו הנר אינו טיה ומקבל תועלת מזק המלך וכיוכא כזה שלא
 לקנטר נר המן עד שתראה איך יפול דבר ע"כ ; והר'ט אלה כתב אל כי במכרנו
 וגו' הרהר'ה כזה כי אמר שמה שהבטיח הנר אל המלך להשוות הכזק שחבי' לו באכידת
 שיהודים הכל בכפסוק ולמך אין טיה וגו' ועבות לכי' ככרי ככף וגו' ופתה אינו ממוס
 אותי כאומרו הכסף נתון לך אם כן יקבלו היהודים הכזק הכלני מכלי' סיבי' תועלת
 למלך טאם במכרנו לעבדים המרשתי כעבור תיעלת המך אבל עתה אין הנר טיה
 כזק שלא קיים מה שהבטיח להמונתו ע"כ ;

ויאמר המלך אחשוורוש ויאמר
 לאבדתי הכלבה מי הוא זה
 ואיזה הוא אשר מלאו לבו לעשות
 כן : והאמר אסתר איש צר ואיב
 המן הרע הזה והכין נבעת כלפני
 המלך והמלכה ;
 לשזוב

ויאמר המלך וגו' כונת סתי
 אחידו הללו אפסר שהיה
 כדרך המתמיהים טכיוס לכין ענמם
 תי'הים ואומרים מי עשה כזאת ולכך
 ליאמר המך אחשוורוש סאמר כינו
 בין עמנו ואמר כך ויאמר לאסתר
 טמלכה ; עוד יש לפרט ענין הסתי
 אמרת לכי' יענו מוסר הטבל סגרתך

לא מוזכר כלבו מה שידבר ומה גם כשדבר ברכים וזה למדנו ממנו והבדל כדכתיב אז
 דחה ויספרה וגו' ולכך השמיטנו הכתוב שאחשורוש מנא עמנו אשם על הענין שכבר ידע
 שהוא היה תחת גרמא בזמן ולכך הונדך לחשוב בלבו ונסדר מה שזכיר לה ואחר כך
 ויאמר לאסתר המלכה והרש דיהויהאש אלהה כתב שאפשר פסגם הכ' אמירת פסאל
 בתחלה ולא היו משובים לו מפני שהיו מפחדים מהמן ויאמר כך של לאסתר פ"ב

ובגמרא

ויאמר המ'ך אחשורוש ויאמר לאסתר המלכה ויאמר ויאמר למה לו
 אר' אלעזר בתת'ה ע' תורגמן כיון דאמר ליה בת מלכים אנא ויפאל
 מלכא קא אתיבא אשתעי מיד כהדסיס להקשות מנא לכו לדרוש כן ואפשר שמלכד מה
 שהוקם להם ככל האמירות הוקמה להם גם אומרו לאסתר המלכה שמת מלכה מיותר'
 דהא בתמלה כתיב ויאמר לה המלך וכתיב ויאמר המ'ך לאסתר כחשתה היון
 וכתוב ויאמר המ'ך לאסתר גם ביום השני וגו' ולא כתיב המלכה לוא שכשחמרה לו
 אסתר שהיא מורש ישראל ע"ה אפי' כי אין ראוי למ'ך גדול כמוהו מלך בכל סכוות
 דחמרה שתהיה לו אשה יהודית ממלכה שפלה ויה מדבר עמה על מתרגמן וכשהרגישם
 אסתר בדבר מיד הגידה לו ויחוסה ומעלתה כי בת מלך היא ומה גם מלך פאלו שהיא
 מלך ראשון שעידי לישראל וזה דייק הכפ' אמרה בת מלכים אני בת המ'ך פאלו עוד
 אפשר ענין הכפ' שאמרו בת מלכים דנה שכל ישראל בני מלכים ומה גם בת המלך
 פאלו שהיא פרסי דבר עמה ואף הכתיב ויאמר המלך אחשורוש שלהיותו מלך והוא
 יהודי ת אמ' על יד מתורגמן אמר כך ויאמר לאסתר המלכה פי' כששמע שהיא מלכה
 אמר לה ודבר עמה מי הוא זה ואיזה הוא וגו' פאל לה כ' שאלות אחד מי הוא ועוד באיזה
 מקום הוא אולי הוא במדינות רחוקות ולכך מלאו לבו לעשות כן ולהוסיף על מה
 שנדרתי שאני קפתי למעט והוא עוד לרעה כחבואר והיא השיבה על רחשין ראשון
 על מה ששאלתה מי הוא איש נר ואויב המן וגו' ועל מה שחמת איזה מקום הוא הוא
 כלומר הנה הבו על פניך יבדכך : עוד כיון באומרו מי הוא זה ואיזה לומר מי
 הוא ומאי זה עם ומשפחה הוא בהיות שאלו לבו לעשות כן בודאי סוכא ישראל הוא
 גם הוא גם איכותו ועל כן רבה מעטמה פמכס והיא השיבה איש נר וגו' פאוסכמו ומצנו
 הוא רש מפללים וגם הוא כיון שחלק שזוכא את ישראל פכאת עו ס :

ובגמרא

ותאמר אש נר ואויב המן מלמד שהיתה משה כלפי אחשורוש זכא
 מלאך וסטר כלפי המן ואמרה דזה עכ"ל : וקשה סוכא היכן רמז
 הא בקרא ירמ' אה כתב אל מלמד שהיתה מחוה כלפי אחשורוש מרבוני דכדיה חתה
 למר שהיה לה לומר המן הרע הזה אלא שהיתה רונה לומר של אחשורוש איש נר ואויב
 ועל המן הרע הזה עכ"ל וקשה לי טיבא דכרני מרא מאי קאמר שהיה לה לומר המן
 הרע היה בלכד ופי' מפני שהיתה מוכה לספר כגנותו מפני זה תאמר שהיה לה לקטר
 : ועוד קשה לדבריו אל סכתב סחפחלה היתה רונה לומר הזה על המן סכך כתב
 על המן הרע הזה אש כן מאי קחמ'ד סכא מלאך וכנ' ואמרה הנה מה נכחן באמרה

בזה עור היום אפשר לומר שאינם נר ואויב קאי לאחזרוז והמן הרע הזה להמן ;
 ואפשר דהנקמה להו בקרא אחאי נקט תוארו נר ואויב קודם שהזכירם שמו ותואר
 הרע אחר שמו והן הראוי שתאמר כל תוארו קודם לשמו שתאמר איש נר ואויב רפ
 המן הוה או אחר שמו שתאמר המן איש נר ואויב הרע הזה ואפשר כדחוק שזו גם
 כוונת דברי ר' ליה שכתב מרבוי דבריה וכו' שהיה לה לומר המן הרע וכו' כלומר
 היה לה לומר המן הרע הזה ודי שמה שאמרה איש נר ואויב כיון שחלק' בויניהם לתואר
 הרע נראה שאיכה מדברת עליו לכך אמרו שאמרה איש נר ואויב קאי למך לומר אהיה
 נר ואויב והמן הרע הזה שניכס ידכס כמעט עד שסטר מלאך ידה כלפי המן ואמרה
 הוה שבסעירת המלאך ומה שאמרה הוה שהוא מיותר כוונה לרמוז שמתחלה כשאמרה
 נר ואויב היתה מחוה כלפי המן הוה דאם לא כן אלא שכונתה לומר אהיה איש נר
 ואויב והמן הרע הזה למה אמרה הוה היה לה לומר הללו או לא תאמר כלל הוה
 בלשון יתיד כיוון שבוכתה על שניהם זהו אבל אכתי קסי קנת מה שהקשינו היכי
 קאמר הרב אלהה שהיתה אומרת להמן הרע הזה ויש לדחוק דלאו דוקא נקט הרב הוה
 אלא אסגרת לישן ; ועל שמה שאמרו בגמ' עד שסטר ידה כלפי המן ואמרה
 הוה לא מפני שתלוי הפסוק באמירתה הוה דלעולם אפי' קודם היתה אומרת היה אלא
 שהיתה מתקלקלת כמה שהיתה מחוה כלפי אחשורוש עד שסערה המלאך ופעה אסתות
 כלפי המן ואמרה הוה שמלת הוה בסערת המלאך מורה שהכל אמרה כלפי המן לא זולת
 ; עוד יש לתרץ שמה שאמרו עד שבה מלאך וכו' ואמרה הוה אינו על מה שאמרה
 הוה כסוף דבריה אלא שבסעירת המלאך אמרה הוה אפילו בתחלה כשאמר איש נר
 ואויב ולא שאמרה ממש גם בתחלת דבריה הוה לא שמה שהחותה כלפי המן הוה כלל
 אמרה הוה שמלת הוה הוא מורה כאנכע והרו הודית כלפי המן ; והמן נכשת
 מלפני יראה לו לפרש מדקאמר מלפני ולא קאמר לפני לומר שנכשת וכדחף וככס
 מלפני המלך והמלכה וכל זה מחמת שלא יכולה שאת חרפה אשר נתחמק ונתכניש ;
 ולפי פשוטו אם מלפני רונה לומר מסכת היוותו לפני המלך והמלכה ;

והמלך קם בחמתו ממשחה היין אל ננת הביתן
 והמן עמד לבקש על נפשו מאסתר המלכה כי
 ראה כי בלתה גאלי הרעה מאת המלך ;
 והמלך שב כנגנת הביתן אל בית משחה היין
 והמן נפל על המטה אשר אסתר עליה ויאמר
 המלך הגב לכבוש ארז המלכה עמי בכירת
 הדבר יצא מפני המלך ופני המן חפו :

והמלך קס יגו
 הנה כ
 בהיותו מלא יין
 חמר מלא מסך ומלא
 חמה מאשר שמעו
 אזכיו וידוע שהיון
 החמה הוא מזיק
 הרבה וכחשט
 מסתכן ומתחייב
 כנפשו בעל קמה

כאוקס

באותה שעה לכך כדו לונח בעטו הלך לכוש על עני דגית בחן ובשראה המן מה לך ח'ף
 סלך לו להסיר בעטו עמד לבקש פני ככשו שעד עכשוו היה כדחף וככשת עכשוו עיר
 לבקש על נפשו מאסתר החלכה מפני שראה כי בלתה אליו הרעה כלומר בכל הרעה
 אשר חזק לעשות ליהודים בלתה ליו וכפ"ל על ראשו ואלו בהיותו ותחנן בני הבית
 ברע רכץ לפני רגלה בדרך התחננה כדכתיב לקחן והסוללפני רגליו וכו' נכך חמר
 לו המ'ך הגם לכבוש וכו' למחן ד סכר בניו טכונת חבקה כהזמנת המן למשתה הו' כדו
 שימשד הז'ך אותו ואותה כי ויאמר הלח דבר ההכה להמן עב אסתר כי טכב אותה
 טככת זרע וכחפיו עליו והכוני ולהיות טיכה זו כלבו כשראהו עמה כופל על המטה
 אמר הגם לכבוש את היולכה עמי בכית שלא די מה שהייתי מוטב שהיית מפתה חוקם
 זכר טוכה הוא טגס לכוכבה בעל כרתה ועמי בכית והרס ערומה ז'הה כתכ כי מלת
 גם תורה על ג' חטאות טכיבה עב אשת המלך ודרך אינם יכיהיתה עמו בכית ואם
 מלת לכבוש רנה לומ לתפוש כמו וככשה הארץ ירנה לא די טעלח יד במ'כה להטמיה
 בתחבולה כמה טעלח יד כיה רים שהיא מכללם לא טגס עתה רנה להורנה או להמניקה
 כידו ע'כ : עוד חכשר לפרט והמן עמד וכו' טהרטע הוה כאשר ראה הרעה הגדולה
 טכמטכה מאסתר חמר אל לבו אף חני אעשה זאת לה באופן גם הוה תמות בלא עתה
 ועשה עמו כמקש על נפשו וכרע רכץ בין רגליה כדו שהמ'ך יכוא ויראה כי ככלה
 עמו וימותו גם טכיהם ז'ז כי ראה כי בלתה אליו הרעה כלומר כיון שהוה ראה שאין
 תקומה למבלתו כי לא יחיה אחרי נפלו עשה המכאה זו והק'בה כרחמיו עשה גם ס
 וכפלאות והמלך לא טת לבו לזהה ונא כפתה אחר עשתו מפני שראהו כופל על המטה
 אשר אסתר עליה פי' ראה סימני טומאה כהמן וסימני טהרה כאסתר סימני טומאה
 בהמן שהימיו כמקום אחר ומכאו כמקום אחר ולא עוד לא טמנאו דרך מעשה יסימני
 עבירה כי ראהו כופל אמנם אסתר לא כראו בה סימני טומאה שהרי המטה הוה ככר
 אסתר עליה מקדמת דכא ולא טכנה את מקומה ועוד שלא ראה אות' כופלת לא יושבת
 עליה לכך הכין טכוכתו לחונסה ולכך חמר הגם לכבוש וכו' כלומר ככר חני וודע
 שאסתר לא תפתה ממך אבל אתה רנית לכוכשה לכך הדבר הוה של לכבוש ונא
 מפי הז'ך שראה שלא נעשתה ענתו אבל הדרכ' הוסיף על טענתו פשע לכך פנוו חפני
 מכלימות ורוק : וכגמרא והמ'ך טב מקיים טיכה לקימה מה קימה כמימה אף
 טיכה כמימה דאלו ואטכח מלאכו השרת דאידמו ליה לגברי דקיימו ועקרו אלכו
 דכוסתכא ושדו ח'ל מאו עבדותיכו ח'ל דפקדיוכו המן וכו' כוונתם כוה להקשות מלה
 ח' מיותרת הלא הוה והמלך טב כי מלת והיולך מיותר דהא קאמר והמלך קס והוה די
 שיאמר וישכ מנכת הכיתן אלא אתא לאקיימו טיכה לקימה מה קימה כמימה גם טיכס
 כמימה ממראה עיניו אשר ראה :

ויאמר חרבונא אחד מן הסרוסים לפני המלך גם הגה העין אשר
 חרבונא וכו' ויאמר חרבונא לנגדיל אשתו
 וכו' וכו'

פלאסטר

עשה המן למרדכי אשר דבר טוב
על המלך עומד בכית המן גכות
חמשים אמה ויאמר המלך תלוהו
עליו: ויתלו את המן על העץ
אשר הכין למרדכי וחמת המלך
שבכה:

ולומר סכן הוא כדברי המלך שכונתו
לכבוד את המלכה מפני שיותר רע
ומר עשה הלא הוא שלמרדכי בקש
להמית מפני שהניל כעשו של מלך ואם
למרדכי אשר דבר טוב על המלך פי'
מפני מדבר טוב על המלך בקש להרבו
לעשות לו מדה כמדה כמו שהוא
היה סכה שיתלו בנתכא ותרש על עץ
גם הוא יתלה על עץ ודיוק עוד

באומרו עומד בכית המן גכות חמשים אמה ווכן כמה שהוכא למעלה דכרו המדרש
פאמרו שלא כמנה עץ גכות חמשים אלא שלקמו מכיתו ואם עומד בכית המן גכות כ'
אמה כלומר הכה העץ אשר עשה למרדכי לא לקחו מפני הלכנון או פאר אולנות אלא
היה עומד בכית המן מקדמת דכא ולקחו מפני שהיה גכות חמשים אמה ולא כמנה
כמנהו אם כן מורה נידל השכלה שקלקלה השורה שעשה העץ בכיתו ומקירתו וכוח
ודיוק אומרו גם הכה העץ אשר עשה וכו' וכן הראוי שיאמר גם עשה עץ למרדכי וכו'
אכל הכונה כאן כתיבת שרונה לומר גם הכה העץ שעשה בכיתו חקירתו היא ראיה
אחרת שהו טובא אונתך תבליט שאלה וכו' סכתך טובא מרדכי שהנילך: והרש על אחת
אלה כתב שהסריסים הם כערי המלך משרתיו אותם שיעשו למעלה יבקשו למלך וכו'
וסככונן מכות אסתר נידוע שתרבוכל אחר מהם שכאמר למהומון בותא תרכובא והוא
גם היה מאותם שדכרו טוב ואמר לא כעשה עמו דבר ולא ויאמר תרכובא אחר מן
הסריסים לומר לזה באות לדבר מפני שהיה אחד מהסריסים שסככו מלכותה ואמר
שהמן הרע היה מורד במלכות אם מפאת כוונתו בהריגת אסתר ועמה וגם העץ שעשה
למרדכי פ"כ: וכבמרא ויאמר תרכובא אחר מן הסריסים אחר ר'חמא בר חנינא
אף תרכובא הרשע באותה ענה היה כיון שראה שלא כתקיימה ענתו מיד ברח והיונו
דכתיב וישלך עליו ולא יתחול מידו ברות יברת ע"כ הוקשה להם איך יתכן שתרבוכל
וסייע למרדכי ויקסרג על המן הפך הטבע גם הקשו איך ידע הענין ולא היה
בפרסום רק בכיתו עם תרובו ותבחינו לכך אחר שכונת הכתוב להודיענו שהוא היה
באותה ענה פי' שיעשו העץ למרדכי וכשראם שלא כתקיימה ענתו מידו ברח פי' ברח
לו מאכל המן ועכשיו כדי שלא יתקרו עליו פגם הוא היה באותה ענה הכשילו לפני
המלך ולמד עליו טובה ואמר גם הכה העץ אשר עשה המן למרדכי כלומר המן עשה
ולא זום אחר היה באותה ענה ראיה לזה שהוא בכיתו גכות כ' אמה: ע"ד אפשר
לפרש דאזכרו כיון שראה שלא כעשתה ענתו ברח רונה לומר ברח מכל וכל והלך לו וכו'
אמר כלל ומאו דכתיב הכא ויאמר תרכובא לאו תרכובה ממש אלא אילה אלהה כדמס
לו כדמות תרכובה כמאמרם אלה: והיונו דכתיב וישלך עליו ולא יתחול וכו' כתב
רמב"ל

ולמה וישלך עליו הקכה משלך על הרשע פורענות כלו חזלה מידו ברוח יברח כפי
 שיפתו כפי עונדו כורחיס מידו עכ"ל ולי תהיה כונת הכתוב לדבריהם כאופן אחר
 דכולי קרא על מרכובא כתיב וה' ק' תראה שרמת ומבמת מרכובא סכל האמה והעין
 ומכסול השליך עליו על המן שה' ה' אנה כן ולא יחזול עליו לא אדרכא הוא הכסילו ואמר
 למלך הכה העץ עם היות שהוא היה באותה ענה וברח מידו ולימד עליו טובה ויאמר
 שמ'ך תלוהו עליו כיון שהוא עשה כביתו ומקורתו כמכואר שימן רע לו שלטמנו עשה
 ולכך תלוהו עליו : ויתלו את המן ינו' אפטר סכוונת חומרו על העץ אשר הכין ונו'
 שכפי הכראה הוא מוותר בא להודיענו שמה שנתלה המן הוא על העץ פי' על פון העץ
 שהכין למרדכי סכל אותם העלילות שהעליל עליו המלך הנס לכבוד ונו' היה אפטר
 להמלט מהם ונח' שאין כונתו לא להתחנן לאסתר ולא לכובסה וגם מה שכתב סמיה
 על היהודים היה אפשר לו להמלט אחס מה שנתלה היה על העץ אשר הכין למרדכי
 שמשמע שהוא טובא למלך כמכואר : ומתת המלך שככה ענין כפי הכאף אפשר
 לרמוז אל שתי חמות אחד שהיה לו קודם שקם מהשמה כדכתיב והמלך קם בחמתו
 ואתת שהיה לו כשחזר ממה שראה מלאכים דמות אנשים וכל עץ טוב יפולו ואמרו אל
 מק' טובה לקמה מה קימה בחימה אף שיכה בחימה הרולך כ' חיות ועוד מה שראה
 פופל על אסתר ומה שהכין עץ למרדכי כנגד כל אלו אחר שככה : וכנח ומתת המלך
 שככה שתי שכיכות הללו למה אחר של מלכו שלטולם ואחד של אשורוש איכא דאמר
 אחת של אסתר ואחת של וסתי עכ"ל וראוי להכין בשלחא לחד אחת של וסתי ואחת של
 אסתר כיון דכתיב כחלת שכיכה הכפל לרמוז א' כ' שכיכות על כ' חיות אכל למד
 אחת של הקכה ואחת של אשורוש חן הראוי שלא יבנה הכפל כחלת שכיכה לא כחלת
 סלך פום רמז : ועוד קשה למד אחת של וסתי ונו' וכו' ככתא שככה חמתו על מה
 שפעה וסתי והלא כתיב לעיל אחר הדברים האלה כשיך חמת המלך ונו' ודיתק לומר
 דבתם דיוק קרא דקאמר כסוך משמע כשיך ולא שככה לגמרי : והנראה לפרש למד
 חמת מלכו של פולס ואשורוש לא קשה אמאי לא רמזו כחלת המלך חסוס דלח ראו זמ
 כראוי זה רכובו כזה שלא הית' טוס חמת מלך מה עם חמת אשורוש שיותר וות' היתם
 חמת הקכה על אשר עשה על ישראל לכך לא רמזו כמקום חמת אלא כשכיכה לרמז
 שהשכיכה היתה בטה כביכול : ועוד שלא רמזו כחלת מלך מהם דלח אורח
 ארעא לרמות מלכותא הארעא כעין מלכותא דרקיעא : איכא דאמרו אחת של
 וסתי ווכן כשקדים מה שהובא לעיל כגמרא דכרכו אסתר שאמרה אין הנר טיה בסוך
 בעלך אמרה ליה בר זה אינו טיה ככוכי המלך קטל לוסתי נא תקנאי כדירי כפי למקפלי
 הרי שאמרה לו אסתר שהחן גרם מיתת וסתי אף כי טיה על א' כרי וגם רכובו לעשות
 כי כן וחמת ואת עליה אשו עכ"ו שככה חמתו על שתי כיון שנהרגו וטע עליו כראשו
 זמ' הכ' ל וכו' הוא ורש' אלה סתם וחתם הדברים וכתב אל אחת של אסתר שהיה
 אשורוש כפי' חזה עשה החן לאסתר על כל כמדומה שלא פי' כי אם באם ד' משמע

פ' אסתר

דמוסתי לא יפרש כן אלא על מה שעשתה ופתי ומה גם שגם בדברים אלו שכתב מה
 פעשה המן לאסתר הפאר שכונתו כמה שכל עליה לכונסה או הפאר שאין כונתו
 אלא על מה שעשה וגור עליה הרובה וכוונת הרוב לפאר באסתר ומנה דמוסתי כתי
 הכי הוה כדפירשתי :

ביום ההוא נהן המלך אחשוורוש
 לאסתר המלכה את בית המן
 צורר היהודים וברדכי בן
 המלך כי הגידה אסתר בה הוה
 לה : ויסר המלך את טבעתו
 אשר העביר מהמן ויתנה למרדכי
 ותשם אסתר את מרדכי על בית
 המן :

ההוא וגו' בא להורות לנו
 שהמלך לא נחם על הרעה
 שעשה להמן אבל ארר את המן כעל כל
 סוף והפך ספרו שהרי ביום ההוא
 בעצמו נתן המלך וגו' את בית המן
 וברדכי שככלל בית המן היא אשתו
 דהיא עקר הבית כמדובר בדברי חז"ל
 מסכת ביטין לא קרית לאשתי אשתי
 לא לאשתי ביתי וכונת המלך כנתינתו
 טבית לאסתר העקר היה כשביל נשתי
 לפי שהמן היה צורר היהודים וכל
 ברעה והברחא ככונן היהודים היתה

השמו כמו שאמרו אל כדורש שהיו לו כך וכך יועצים ולא היו יועצים נכונה כזרם
 הרשעה ומה גם ענתם על מרדכי מקרא מלא דבר הכתוב ויאמרו לו אוהביו וזרש וגו'
 לכך כיוון המלך למוסרה בוד אסתר ותהיה מנערתיה ההגלית לרגלה ותמננה תחת
 ידיה וזה דיוק הכתוב את בית המן צורר היהודים : ומרדכי בא לפני המלך בא
 לבדועכו שמרדכי היה בא מאליו כבן בית דלפי פשוטו קשה קשה עד השתח לא בא
 לפניו כי הגידה אסתר מהו לה כ קרוב לה האיש ועוד שגרה בעת מיום היותה שמת
 אביה ואמה ולכך ראוי לכבוד גדול ומה גם שהכל זמן זה לא נגע בה אשילו כחכש
 קטנה : ויסר המלך את טבעתו וגו' קצת המלך לנדלו ולרוממו לסינו במדרגת המן
 לכתוש ולנתון ככל אשר ידענו לבו לכך נתן לו הטבעת וכל היחמלה שהיה מלך המן
 ואסתר המכירה כדי לקיים הטעם להודיע ולהביע לרכים כי כבר מרדכי הוה במדרגת
 המן משנה למלך ותשם אסתר את מרדכי על בית המן כדי שהכל יאמרו זה מן וף זה
 וזה יעטור בעמונו : וכנמרא רבי אבא בר כהנא פתח לה פתחא לה אזי פרשתא
 מהכא כי לאדם שטוב לפניו נתן חכמה ודעת וגו' כי ליהדר שטיב לכינוי זה מרדכי
 ולמיסא נתן ענין לאסוף ולכנס זה המן הרשע לתת לטוב לפני האדם זה מרדכי
 דכתיב ביה ותשם אסתר את מרדכי על בית המן : ראוי לתת לב לדעת מי אחר
 לנו דכהא פסקי הנהו קראי דקהלת ושוד נריך להכין כיון דלדרכי בעל המאמר
 כוליה קרא קאי למרדכי אמאי שני קרא בדבוריה דהכי קאמר שטוב לפניו והכא
 לכנו

לפני האלים וקח אלהים חסד עם לעוב לפניו לפני האלים הכל לעול מיד האלים כוונתו
 לתקן דלא הוה נרדק לפרט לפני האלם דקחי האלרים הכל כפשיק קודם ואכתי קשה
 האם כן למטה גם כן היה ד- שאמר לפניו אף כי הוא רחיק מעט : והכרח
 לפרט אומר כפשיק ב' פשיקים שאמר קבלת סמוכים לאן חזן טוב באדם שאכל וסתם
 והראה את כפשו טוב בעצמו גם זה ראינו כי מיד האלרים הוא כי מי ואכל ומי
 יתום חזן מחמי בני לאדם שמי ינו הנה התפרעים פירשו אחרו חזן טוב באדם וכו'
 שהוא בתחילה וכי אינו יותר טוב שאכל וישתה ויעסיק בתורה ובחכמה ולא והראה
 את כפשו טוב וכו' כמו שבאמר ליהויקים אביך הלא אכל ושתה ועשה חספס וכדקא אז
 טוב לו ויראה לי לפי פי זה וכן אז טוב לו שא' ליהויקים כלומר לא תעשה כמו איתן
 באופקים ממון כבול וענין שמתני ומנו ועובכו לאחרים כיון שאמר אומר כך קבלת מי
 שאכל ומי יתום חזן מחמי שרובה לומר לפניו מי הוא האני ש' אכל יניח כפי אלא חמי
 ולמה אכית לאחרים ולא אז טוב לו כלומר אז כיוון שעה חספס וכדקא הטוב היה לו
 שהרי אכל ושתה ולא אסף הטוב ההוא לאחרים כדכתיב לקח לתת לעוב לפני האלים
 זהו לפי כי זה שברא בתחילה : ולו אפשר דכתיבתא קאמר כפשיק איתו
 סני וקאמר באדם ולא קאמר לאדם לכן אומר שבוכתו להשיר מבטל יחמי אדם שכל
 ומיהם מכאובים לאסוף ממון והיו רב כדי לשכוע כפשיקת א' תני יכיל לו וכו' יבטל
 עמנו מ' לעסוק בתורה ובחכמה או אדרבא יעסיק לעצמו ויניח זה אין ראוי לכלל שכל
 מפניו ב' סבות אחת שאין האכילה והשתיה והתענוגים טוב קים בניף האדם לעי'ם
 ועד שש' מות פרישו כדקצת ואמר לו טוב מה כתתו כי ולא אין טוב ב' אדם כלום אינו
 טובות שנסאח באדם שאכל וישתה והראה את כפשו טוב בעצמו פי' שיראה תאמתו
 טוב בעצמו שעל ויגע ככתיבת ממון וזולתו כב עול תורה ומנות מפני הטענת
 שביארתו ועוד טענה אחרת גם זה ראיתי כי מיד האלם הוא פי' הטענה והכבוד מיד
 האלים הוא שאפשר לאדם שיעסקו כל ימיו ויבטל מתלמודו ולא יענה חרס כ' דו' ואפשר
 שיגמור ויחם וי' ליה ואחרותו ושגה מאד כי מי ואכל ומי יתום חזן מחמי בא להביא
 ראיה עמוזת כי לא לקיים הארון תדע כי מי ואכל וכו' אחר שלמה העה מי אפשר לו
 לאכול ומי חספס לו לחוש לאכונף ממון חזן מחמי שאני חלק ועבד אינו רודף כי ה'ם
 אפר דבר חכמה לעשות נדקא ומשפט : עוד יתכן אומר כי מי ואכל ומי יתום וכו'
 רנה להביא ראיה על מה שאמר שהכל מיד האלים הוא תדע כי מי ואכל פי' ומי אפשר
 לו לאכול ולקנות לאסוף ממון יותר ממה שאמכתי וי' אכתי ככפה ואחר כך העכיתו
 ומי'תי על השתים כמבואר במס' גיטין אס' כן אין ראוי לאדם שיודיק חסד החזן
 כי הכל מיד האלרים הוא : כ' לומר שטוב לפניו כתיב חכמה פי' לאדם טוב לו טובה
 ברכה לפניו רטובי באחרות ומנו אף על פי שעתה מעונה כתיב לו חכמה ודעת ושחם
 אדם זה אף בהיותו עני מעונה הוא רודף אחר חכמה ודעת והוא שחם בחלקו ולא טא
 כתיב ענין לאסוף ולכנס כלומר למי שהוא חושא כל ימיו ואינו שחם אלא דואב ורובה

לאסוף ולכנסם וכל זה לטוב לפני האלרים כמנא שלכך היה שמה אותו סאדס ופוסק
 בתורה מפני שים טוב הרבה לפניו מנכסו רשע וחוטא שכתן לו האלים ענין לאסוף
 ועתה לפי זה שאמר רבי אבא לאדס טפס לפניו כתן חכמה ודעת זה מרדכי שים לו
 טובה לפניו ואתריתו וטבה מאד ורשע כתן ענין לאסוף זה המן שכנס כל האצרות
 ולא שמה בהם לפת לטוב לפני האלים זה מרדכי שכתן ותסס אסתר ונו' מרדכי
 מהיה עיסק בתורה ובחכמה עסק כל ימיו חן : כמנא לפני מה שכתבאר יתורן אמאי
 ברויטיה דקרא ק' אחר שטוב לפניו וכתר בן לטוב לפניו האלים : ואפשר עוד
 לפדא אמאי בתחלה אמר שטוב לפניו ואחר כך לפני האלים וכן כמה שאמאל ורנו
 לרוב חסדו ולא לפי אמאי שכתן הסדרה והפכור לא היה רנוו לכלס עתה וימתק מדכס
 מתחלה היה טוב לפניו כי לא די טוב עם אלים אלא גם עם אנשים אשר לפניו אמנס
 אחר כך כמן שכתגדל לא היה כל כך טוב עם אנשים שלפניו אלא לטוב לפני האלרים
 אלא היה כי אם מסוד לכפי האלים לאמור מכותיו וקוותיו ותורותיו ונביאורו נק' סלת
 בארכתי ודוי כזה :

והזקף אסתר ותדבר לפני המלך
 וחפר לפני רגליו ותבך ורמתחנן
 לו להעביר את רעת המן האגני
 ואת מחשברו אשר חשב על
 היהודים : ויושט המלך לאסתר
 את שיב' הזרחב ותקם אסתר
 ותעמוד לפני המלך :

והזקף אסתר ונו' ענין אחר
 ותוסף יתכן שאף כי
 מתחלה נקט' על נפשה ועל עמה עבה
 הוסיפה להפיל החבובים ונתנה סדר
 להעביר רעת המן שחשב עני היהודים
 והוא שטיב הספרים ונגד זה אמר
 ותוסף ולכחורה ים מקום לעשות
 ולהקטית כיון שגלה לפניו וככתה
 ותתחנן לו שיעביר רעת המן והמלך
 הושיט מרכיט הזהב משהע מהא

מרוצה על הענין אם כן למה הזכרה אחר כך ותעמוד לפני המלך ותאמר אם מנאמ
 חן ונו' הרי כבר ראה את רעתה ונעשה רנונה וזו אינה קושיא דערוין לא אמרה לו
 שום דבר לא דברה לפניו ונפלה לפניו ונכחה ומודיענו הכת' ב סוד בעשתה
 פונתה ויעביר את רעת המן ונו' ודיוק באומר את רעת לומר שמה שמתחננת לפניו
 אינו אלא שיעביר הרעה שהוסף המן מעמנו כמכואר שהמלך לא גזר כי אם על הכור
 הדתות כמכואר וזה אפשר ליתקן כי כל' א יעבוד את אלהיו בהכחא וכמדר' מסכיתו
 מהלך אל האלרים אמנס רעת המן היא רעה רכה והן אמת דבונתה לבטל הגז' ה כלס
 אכל התחילה הקל קל תחלה : ועוד אפשר לפרש אומרם להעביר את רעת המן
 כוונה לפי שהמן הרשע הפלוא לדבר רעה וטטנה כנגד ישראל כמכואר למעלה ואת דתי
 המלך אינה שטיט דאכלו וטתו ומכוון למלכא וכו' לאלך אין טוב להכניחם שאם כפל

ויב

זכוב כבוד וכו' וזכוראוי כי אעפ שהינ כהרנ תהיה הרעה זו שכהה להם המן כגד עוכינו
 חמוד לכך ככתה אסתד ותתחנן לו שיטכיר מכגד עיכינו אותה רעה שאמר המן על
 יהודים וזש גם כן את מחשבתו אשר חשב על היהודים כלומר אותה מחשבה רעה
 שחשב על היהודי שהם מכונים לחלך ומורדו כו ויושט המלך את סרביט וכו' כוכת המלך
 כהושטת הסרכיט להורות כי עת רגון היא ואין טורך לכפילה לרגליו ולכך כתיב ותקם
 אסתד וכיון שראתה שעת רגון היא הוסיפה על שאלתה ושאלה השאלה יותר כהחלם
 כמו סימכאר :

והאמר אס על יגו' כיון שראתה

שעת רגון היא הוסיפה
 על מה שהיה בדעתה לשאלו כאמר
 כתבאר שלא היה בדעתה לשאל כי
 אס שיטכיר רעת המן ומחשבתו שחשב
 יותר על כוכת המלך אמנם עקם
 שראתה עתה עת דודים ועת רגון
 שהיתה לה קימה שיש כה הידור אמר
 אס מנאתי חן וכו' ענין תוספ' דברים
 שהוסיפה לדבר ותכן לומר לפי שאסתד
 היה בדעתה לשאל כשאלת האחת
 עליה וא על עמה זקיום תורת לריונ
 לכך הקדומה בדכרויה ואמ' לו אדוכי
 המלך הפטר שאתה לא חפנת ביהודי
 וכתורתם ומה גם להקמתן בהם ואולי
 למכרע אתה כמלך על החתון כו אין
 כבוד למלך לקחת בת איש עכרו וכפל
 בת איש ככר אשר לא מורעו היא
 לכך אס על המלך טוב כלומר אס ענין
 הכי שואין על המלך טוב ומפן בהם
 ואס מנאתי חן כשיכינו כמו שאתה
 אומר שמנאתי חן כדכתיב ותשא חן
 וחסד לפניו : וכשר הדבר שהולי אף
 כי כשיכו המלך טוב ומנאתי חן
 כשיכינו עכא החיתון הזה כמכב מיסודי

דת' מקות כגוים חן ניקוסו מלכים לכך אמרם וכשר הדבר לפני המלך כלומר שהדבר

יס א

והאמר אס על המלך טוב ואם

מצאתי חן לפניו ובשר הדבר
 לפני המלך וטובה אני בעיניו
 יכתב להשיב את הספרי' במחשבת
 המן בן המדהא האנני אשר כתב
 לאמר את כל היהודים אשר בכל
 מדינות המלך : כי איכבה אוכל
 וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי
 זאיכברה אוכל וראיתי ביהודן
 מולדתי : ויאמר המלך אחשורוש
 לאסתר המלכה ולברדכי היהודי
 הנה בית המן נחתי לאסתר ואותו
 תלו על העץ על אשר שלח ידו
 ביהודיים : ואתם כתבו על

היהודים כטוב בעיניכם בשם
 המלך וחתמו בטבעת המלך כי
 כתב אשר נכתב בשם המלך
 ונחתם בטבעת המלך איך השיב

כשר אין בו דופי ואיסור וטובה אני ובו' שאולי אף כי הכל נראה ומתקבל שכל היא אינו
טובה ומסודה אף כי מנחה חן בעיניו מעשיה אינם כאלו או חקיה אשר הוא שופט
לכך אמרה וטובה אני ונ' עוד כוונה בהיות שאמרו אל ששאלמה לו בת מלכים אני בת
המלך שאיל מיד דבר עמה וכיון שהוא שמת לדבריה אמרה לו וטובה אני בעיניו שאני
בת מלך אם כל לו הדברים שאמרת כי הם כזאת תבטן שיכתב להשיב הספרי' וכו'.
מורה שאתה חפץ בזרע ישראל והרב ר' מאיר עראמה זלזה כתב כי כוונת אסתר
בהארכותה דבריה לפי שהיא הרע ספר נבות ישראל כל דברים והם פחיתות המהות
רוע השכל וקושי עורף לקיים מצות מלכם והבטחתו לפרוע המסים בעבור ס' כמו
שאמר וטוב עם אחד ובו' שכלל בו הד' אליו לכך באה אסתר לומר כי סקר נסכו כנגד
קושי עורף למצות מלכם שאמר ואת דתי המלך ובו אמרה אסתר שהוא סקר ולא אם
על המלך טוב לומר שאינם מורדים אלא אדרכא אינם חפנים בטובתם אם לא תיטב
בעיני המלך וכנגד רוע התכונה שרמו באומרו וטוב עם אחד אמרה אם מצאתי חן ט
מי שמנא חן בודאי כי טוב הוא ותכונתו וממנה יקח ראיה על כל זרע ישראל וכנגד
ולמלך אין טוה להניחם שהוא על המסים אמרה וכשר הדבר לומר אף בשלא יוסקף על
השם אם אל הדבר בעצמו בהגעת תועלת למלך מנד המסים כשר הדבר לפני המלך :
וכנגד דתיהם טונות שהוא רוע השכל אמרה וטובה אני בעיניו אם כן ראוי להפך
פנתו כיון שהיא כנויה על דבר סקר ולכך יכתב להשיב ובו' ע"כ : וענין אומרו
יכתב להשיב הספרים וראה לי יכתב שישי' כי הספרים ליד המלך שלא יזכרו ויפקדו
ולא די בכרוזא קרו בחיל כבר כתבטלה הגזרה מפני שאם יום או יומי יעמוד לא יקום
הביטול ההוא כי למחר או למחרתו יראו הכתבו' ויזכרו וישובו לעשות הרע לנו ולבנינו
ת' ורייקה באומרה מתשבת המן אשר תשכ לאבד את כל היהודים ובו' כונתה לתת
עצם לדבריה הרע באינו עילה תוכל לחזור ג' בזור להשיב הספרים שתאמ' ששפט
יותר על מה שגזרת שאתה קצפת למעט והמן הרע עזר לרעה ומתוך כך יתבטל זה וזה
ג' כי איככה אוכל ובו' ראוי לדקדק שמן הראוי שתאמר כי איככה אוכל לראות מאי
וראיתי אבל הכונה לומר כיון שאתה חפץ בחיתון עם זרע ישראל אם כן יכת' להשיב
הספרים להפך ענת אויב שבזר על עמי מפני שאם לא כן איככה אוכל ויטב כיו' טובה
לפני במלכותי וראיתי ברעה כלומר ואני עתידה לראות ברעה אשר ומנא את שמי
רמו ג' רעת הדת שבזר ואיככה אוכל וראיתי באובדן מולדתי שהוא רמו ג' אבוד גופו
פיר יתכן כוונת אומרו יכתב להשיב ובו' שיכתב בספרים שאותה גזרה עכמה תשוב
ותתקיים בהפך רבוי שהיהודים יכרגו המה בטונאיהם ולהכי קאמר להשיב כאשר דרמו
תל' במסכת ברכות פן יראה ה' זרע בעיניו והשיב מעליו אפיו וסב לא נאמר לא והשיב
שהוא רמו שישיב האף על השמת בכפול אויבו : ויאמר המלך ובו' טנה כל
עתה להשיב על מה שאמר לו לכך כנגד מה שאמר' אם מנאתי ובו' וטובה אני בעיניו
טעם שהוא מרונה בעצם עמה נא' ויאמר המלך אתשורוש לאסתר המלכה שמרונה הוא

— עתה ית

פתיהם חלפה חרם שהרי בית המן נתתי לאסתר מורה שכל חפצו בה ועל מה ששאלת
אם דבר המיתון עם זרע ישראל כשר בעיניו זה לך האות שאותו תלו וגו' על אשר שנת
ידו ביהודים ומה ששאלת שאכתוב להשיב אתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם הן
למות הן לשרושי ושלטו היהודים המה בסוכאיהם אכלו אי אפשר שאנו אכתוב
להשיב כי כתב אשר נכתב וגו' אין להשיב פי' ענינות הכתב שנכתב ונחתם אין להשיב
כי כדאי בזיון וקנף :

וקראו סופרי המלך בעת ההיא
בחדש השלישי הוא החדש סיון
בשלשה ועשרים בו ויכתב בכל
אשר צוה מרדכי אל היהודים ואל
האחשררפנים והפחורתי ושרי
המדינות אשר בהודו ועד בוש
שבע ועשרים וראה מדינה כדינה
ומדינה כמתנה עם ועם כלשונו
ואל היהודים ככתבם וכלשונם :
ויכתוב בשם המלך אחשורוש
ויחתום בטבעת המלך וישלח
כפרים ביד הרצים בסוסים רבבי
הארבש האחשררפנים בני
הרמבים :

ויקראו סוכרי המלך וגו' הם
אזכיר ושם שכוו רב
הכמנא בזה ממה שנמנא בכתבים
שעלח המן הסכנו האחד דהכא כתיב
ויקראו סוכרי המלך בעת ההיא והתם
לא קאמר בעת ההיא הכונה להיות
דכרי מרדכי כלם טובים ונכונים
דכריס ברורים כי באמונה הם נעשו'
לא חפץ לעשו' טוס דבר כי אם כפני
המלך להורות כי אין בדבריו נפתל
ופקס ולא יכתו' כי אם אשר ינא מפני
המלך כרצונו ומדתו אמנם המן
להיות כל מעשיו בזיוף וכוסיף לה
מדיליה על עקר כונו המלך כמבואר
למעלה לכך לא חפץ לעשות הדברים
בעת ההיא כפני המלך כי יחקור
וידרוש והמנא ומנא כידו בזיוף ולהכי
לא כתיב התם בעת ההיא הסכנו הכי'
דכהא קאמ' ויכתוב בשם המלך שמלת

ויכתוב מיותרת שכבר אמר ויכתב ככל וגו' והיה די שיאמר אחר כך בשם המלך כמו
שיאמר למעלה כהמן ויכתב ככל אשר צוה המן וגו' בשם המלך נכתב ונחתם וגו'
אבל הכונה של היות מרדכי בכל דרכיו משכיל וה' עמו לכך עשה בחכמה של היותו
עשנה חדש למלך הונרך הוא בענינו לכתוב לכל האחשררפנים והפחות דכרי סלום
לאמר כי עתה מקרוב נשא המלך את ראשו והשיבו על כנו של המן ובתוך הכתבים
ויכתוב וכוה' של ענין זה ואם ויכתב ככל אשר צוה מרדכי שהכתב' ההם היו בשם מרדכי
ואפילו שלא היו ככתבים בשם המלך לא רצה לכותבים כי אם לכפני בעת ההיא שלא
יאסוד אותו כחזיוף ואומרו ויכתוב בשם המלך הוא שכתב כתבים אחרים בשם המלך

אמור

בשננו ולסינות הדבר נכון ויטיב בלי ערמה ומרמה לכך כתיב וחתום לסורות סחתם
בפני המלך אמנם לעול בהמן כתוב סחתם לסורות שלא ראה המלך כסחתם לא ידע
שנחתם בטבעתו גם לרמוז לזה כתיב הכא ויסלח וגו' ולעול וכסלות לסורות סכאן
הדבר אמת ויטיב ולכך בפני המלך שלחם אמנם סחתם כסלות לסורות שלא היה בפני
המלך אלא סודע שכסלתו: עוד יתכן אף כי לפי פשוטו יראה לי טעם ויכתוב שהוא
פי' סופרו המלך לא הוא עכא אפשר שבא להודיענו מעלתו אף חכמתו שהו' כסנתו כתב
וחתם וס' חכמה מה שכתבו סופרו המלך מה שאין כן בהמן אם מחוסר ידיעה אם
שלא היה באמ' לכתו כידו לכך לא כתיב ויכתוב עוד בא סננו הכא דכתי' וכסלת ספרו'
ביד הרעים כסוסים רוכבי הרכש וגו' הכונה להודיע הנחמה רבה שלא כסלתו ביד
הרעים ההלכים לרגלים אלא ביד הרעים בסיסים כלומר רעים רוכבים על סוסים
ורוכבי הרכש שהם בהמות קלו' וטעם הנחמה יותר מלמעלה לפי שעתה כבר חסרו ב'
חדשים מהזמן שהוא שהיה בחדש הראשון והכא בחדש השלישי ואולי לא יגיעו הרעים
לכל מדינות המלך מקום שהגיעו הראשונים לכך בחר רעים נחומים ומלאכים קלים ויש
גם כן טעם מכוהלים ודקופים האמור לקמן:

אשר נתן המלך ליהודים אשר
בבל עיר ועיר להקדח ולעמוד
על נפשם להשמיר להרוג ולאכר
את כל חיל עם ומדינה הצרים
אותם טף ונשים ושללם לבו ו
ביום אשר ככל מדינות המלך
אחשורוש בשלשה עשר לחדש
שנים עשר הוא חדש אדר:
פתשגן חבתך להנתן דרת ככל
מדינה ומדינה גלוי לכל העמים
ולחיות חיהודים עתורים לעום חוח
להנקם מאויביהם:

אשר נתן המלך וגו' הנה בא
שמה לבאר לשון הכתוב
שהיה בתבונה וכדעת שלא יאמרו
מלך הפספס הוא לכך רמו' שהגזרה
הראשונה במקומה קיימת אמנם נתן
המלך ליהודים מתנת חנם שיוכלו
להלחם ולפזור על כפשים לנקים
נקמת הקמים עליהם ומי סופסח
יכנה ולזה ראוי להסקיף מה היא
מתנת חנם זוומי לא ידע בכל אה
שחס כא אחד להרוג את חכירו ויכול
להכיל עכמו כנופי או כא' מאיכריו
אל חכירו שיכול אחרי שכבר בין כך
ובין כך נגזר עליו מיתה ואפשר
פרטה לה דיע שלא היתה כונ' הכתב'
הראשונים לא זר שאספו את כל
היהודים בבית מועד ושמה ואסרום

בכתובותם וכדעתם וזמנתו באחד אלא כונת הכתובים הראשונים הוא שיפרכו אתם
עוד דייק אמורו אשר נתן המלך וגו' אל דבר גדול
והוא

הוא ריוח והצללה ליהודים שאין צורך לומר שאם יקום איש על רעהו לרובתו כפס שיהא
 יקום לעזרת עמו ויהרוב בשונאיו או אפי' כל היהודים של אותה העיר אם ירצו להקבל
 כנגד האויבים אין צורך לרשות המלך ולא אפרוין כמטויה על כך אלא המתנה שכתן
 להם היא שיקבלו כל היהודים שכלל העוונות יחד כעיר אחת לפי שחביריהם ולהקטם
 מאכשי אותה העיר ואם אשר נתן המלך ליהודים אשר בכל עיר ועיר להקבל כלומר כל
 היהודים שכלל עיר ועיר אם ירצו להקבל יחד לעזרת ה' יקומו ויעזרום ואם את כל חיל
 עם ומדינה הנרים אותם כלומר אע"פ שאינם באים אלא כנגד אכשי מדינתם עכ"ל יש
 דעות לאכשי ע"האחרת להקבל : עוד כיוון במתנה זו שכתן המלך ליהודים מתנת
 גדולה והיא שאף על פי שהנזרה היתה כנגד דתיהם עכ"ל יכולין להקביל קהלות לדרוש
 ברכים להודיע חקי האלים ותורתיו ויפספשו במעשיהם ויסוכו א' ה' ואם להקבל ולעמוד
 על דבר כפסם שהוא כובע לדת כי אע"פ שהמן כתב טענה על דתיהם ככר כתבטלה
 הנזרה : עוד כיוון במתנה זו אל דבר גדול והוא סיפיה דקרא ושללם לכוון כלומר
 שאף על פי שהן הראוי שלא יקחו ויכונו שללם עכ"ל יכולים לכוון שללם וזו היא מתנת
 חכם עוד מתנה אחרת שכתן להם לפי פשוטו של מקרא והוא דלא מכשיא שיפחדו כנגד
 הקמים נגדם להורגם אלא אפילו כנגד הכרים אותם פי' לכל מי שמצד אפי' צרה קטנה
 יש לישראל להרגם : כיום אחד וכו' כוונתם בזה לומר שלא יאמרו הראשון ראשון קודם
 רכוכי שחקו' סינישו הכרים תמלה ועשו מה שכתוב בכתבים אלא כיום אחד יהיה הדבר
 בכל מדינות המלך יחד : פתשנן הכתב וכו' הנה בא עתה להכיר אשם ומרפה
 מעל המלך שלא יאמרו אפי' הצוני הזה הוא סותר כנגד מה מה שכתב בפסם ראשונה
 לכך בא להודיענו פתשנן הכתב הזו ופתשנן האגרות ראשונות וכלם דבריהם קרובים
 אל מכוון אחד אין הפרש ביניהם אלא ולמד סתום מן המפורש כמו שכתבאר למעלה
 בארובה בפסיק פתשנן הכתב עיון שם ודוק ות"ש וכו' אין סתירה לאגרות ראשונות
 וכתב בזה הלשון דיוניאש בשם הלא 'עזרא אלהי שמה ששאלה אסתר להשיב וכו'
 הוא שיכתוב המלך שמה שזיה בכתבים ראשונים הוא הפך מה שזניע אליהם כנוסם
 שהוא שזייף המן הרע והמליץ הלשון כהפך שאני לא בזרתי רק שיהרגו היהודים
 בסוכאיהם והמן המליץ 'ודיוק הלשון דיוניאש אלהי שזיה יוכן לשון הכתוב ואמר
 ויכתוב בשם המלך וכו' אשר נתן המלך וכו' דיוק באומרנו אשר נתן כלשון עכ"ל שהוא
 הודעת מה שהיה כתוב באותן הכתבים ואם אשר נתן לשעבר בכתבים ההם לא שהמן
 זיוף ע"כ וככוון הוא :

<p>הרצים רוככי וכו' דיוק כאן להוסיף מלת מכוהלים מה שלא נכתב כן למעלה הכוונת שלמעלה היו שמים ושמים גם הם לראות כרעת אויביהם ולכך לא נכתבו</p>	<p>הרצים רוככי הרכשהאחשתרנים יצאו מכוהלים ורחופים בדבר המלך והרת נתנה בשושן הבירה : ומרדכי יצא מלפני המלך</p>
--	---

בלבוש מלכות הכלת וחור
ועטרת זרח גדולה והכריך בוצ
והרנמן והעיר שושן צהלה ד
ושמחה : ליהודים היתה אורה
ושמחה וששון ויקר :

אכל נחמנו נדחפו למחר שלל חט בו
אמנם כאן כיון שראו פנהפכה
שליהם הגזרה ובלתה עליהם הרעה
ונאו מבוהלים על המראה לא טובה
השמועה באכרן מולדתן : עוד יתכן
שכין הכהלה מראותם דבר המלך
הפכפך אמש גזר גזרה והיו מבטלה

לכך ככהלו וכתב הר"ם דויריחאש במס הראשע זלזה שכתבון מרדכי ככהלה וז
ומהירות להסיר האכל מישראל אף על פי שעדיין היה זמן עשרה חדשים עד י' באדר
ועוד כתב הוא טעמים ב' אחד כיון מרדכי במהירות לפי שאינו דבר בטוח השינוי כי
לא ידע מה ילד יום ויום עת להציל ועת להפכו ב' כי מי שהוא ממותד להריגה ישועבד
בכל יום וא' הקדומו ויהרגים אולי וקראם המלך וריוו' מקדומים שלא כווס שלא יקדומו
לא שלא יעבור לכך מיהר השלוחים ככהלה כדי שיבישו תכף ויהרגו היהודי' בסוכאייה
אפילו בו ביום ע"כ : והדת כתבה בשושן הכירה גם עתה היתה כוננת מרדכי
בחכמה שלא תכתן דת בשו'ן עד שינאו הרבים מבוהלים ודחופים לפי שאם תכתן
דת קודם כלם יקצנו ויבואו ל' המלך בקול המולה ובעקה גדולה מדוע גבר האויב וכן
לא יעשה כפי הדת והכנימים ואולי מתוך כך יטה אחר דכריה' ולא יעה לארץ מכלם :
מרדכי ונא ובו' כדי בתפול פחדו על כל העולם ומה גם עתה שכתן הדת בשושן כודאי
כי כל מוכחיו והרנהו לטהאה גדולה על אשר יעץ כזאת על אומת' לכך כזה המלך פיוניא
שמו טכסי' הלוכה ומוראו ומיתתו תהיה על כל אויביו הקמים עליו ופלו תחת רגליו
: וכנת' לבלם נתן לאיש חליפות שמלות אפטר דבר שכתסטר אותו דרוק וכטל כודאמ'
רבה בר מחסיה אר"ב אמא בר גוריא אר"ב בשביל משקל ב' סלעים מילת שהוסיף יעקב
ליוסף משאר בכיו כתקנאו בו אחיו וכתגלגל הדבר וירדו אכותיכו מצרומה והדר עכיד
איהו מלתא בכנימין כי היכי דמקכו ביה אחוהי לא אר בכנימין בר יפת אמר ר' אשור
דמו רמו לו שעתיד לנאת מוכו כן שינא בה לבוש מלכו' ומכו מרדכי דכתי' ומרדכי ונא
חלפני המלך וגו' : אין להקשות דאכ כן מה יתרן על מה דכתיב בפרשה הקודמת
וישא משאת מאת פכיו אליהם ותרב משאת בכנימין ממשאות כלם חמש ידות הרי שכתן
לו יותר חמש ידות ואחאי עכיד הכי והתם אין לתרן רמו רמו לו דלא הוו מלבושים
כדי שירמוז על ה' מלבושים של מרדכי הא לא קשיא דכסלמא הכא אחר שהתודע אל
אחיו נתן להם מתנות ונתן יתר שאת לכנימין כודאי שידעו שהדבר בכיון ל'
בהודמן ומתוך כך יתקנאו בו אחיו אמנם התם לא קשה דאין מקום לקבאה דלא היו
חרפים שאיה מכיר שהוא בכנימין ושהוא אחיו אלא חשכו שהדבר כפל במקרה והודמן
לא יתקנאו : אבל קשה דתיכס רכיו החמש חלפות מה יתרן בשלם מאות שקל כסף
שהוסיף לו מה שלא נתן לאחיו ותחת זאת יתקנאו בו ויש לתרן בשני פנים בתחלה

אפשר לומר דלא שייך כל כך תקלה לא בתליפות שהוא דבר חשוב וקיו' אבל בכסף לא
מסום דלהנאה ניתן ולפי שעה תהיה הקנאה ואחר כך יסחור דעתם וזה דיוק אומרו
אפשר דבר שכתער אותו דיוק וכו' שאין קושיא אלא על מה שמשע והוספי' בענין
התליפות שבו כמער הוא עתה כדאמר ד' חמא בר גוריא אר'ב בסביל מסקל כ' סלמי'
מילת שהוספי' יתקב ליוסף בתקאלו בו אמרו וכו' כלומר אף על פי שאין ספק כי הוה
עושה לו חביו יותר שאת בצביעין על אמרו בשאר דברים שכל עקר הקנאה לא הוה לא
על מסקל כ' סלמי' וכו' והמשע כתבואר מפני שהוא דבר חשוב וקיים : התשובה
סבייה וזכר כמה שאל במת' מסכת גיטין המוכר עבדו לבנים קונסין אותו עד עשרים
בדמיו וכתב המוקדמי לזה שזו היתה סבת יוסף שנתן לאמרו כבימין שלש מאות שקל
כסף ולאמרו לא נתן מפני שמכרוהו קנסה בעצמה בדמי עבד שהם שלשים שקלים פ"ב
הרי לך טעם מכואר ועתה לא יקבאו אמרו דכדון הוה עושה והלכה כמותו אמנם
בענין התליפות משמע דמסום חסופה עשה לשיכך שאלו ודיוקו עוד כגמ' אומרו אחר
כך והדר עבדו איהו מלתא בכבימין כי היכי דמקכו ביה אמרו וכו' שמשמע כפי הכל'
מיותר אבל הכונה לפי שבפי האמת לאו קושיא היא דשאני התם שהיה חב לכניס
כלם סוים ולמה ועשה יתר שאת לקטן מהגדולים ותחת זאת ראויים הם לקנאה עמ'
אמנם הכא מפני מה ותקאלו והרי הם כורים אנלו אמרו שהוא אמרו מה שאינם
הם : ועוד דהשתא אין סברה שיתקאלו בו ויהרבוהו או ימכרוהו כמו שמכרו אותו
שהרי התירו את עונם וראו כמה כרות כלו עליהם על זאת לכך אמרו כגמרא שאין
המשע כמו שארע שם דהא לא שייך כדפרישנא אלא הקושיא היא והדר עבד איהו
מלתא כי הוכי דמקכו ביה אמרו כלומר עשה דבר שאפשר ותקאלו בו אף על גב דלא
שייך תקלה דאירע התם ומשנינן רמו רמו לו שעתיד ליבא בה' לכושי מלכות ונרו לומר
ואמר לו כן כפי' שאם לא כן חסין ידעו אמרו שלכך נתן לו והלא הם לא ידעו ולא יבינו
אבל יחשבו שהגדילו עליהם עשה כן : עוד אפשר לפרש שאע"פ שלא הגיד להם עתה
לא קצה מרו דאף כי הם לא ידעו שלכך עשה לא יקצה ליוסף למה נתן שקול לא נתן
אלא לרמוז לו דבר זה : והעיר שוסן בהלה ושמחה בא להגיד שאפילו העיר בעצמה
אכניה ועניה שחמו במשול מרדכי על עס דל וכבר כתבאר למעלה בארובה שייך עס
ליהודים היתה אורה ושמחה כפי מה שכתבאר שאמרו והעיר ש'סן קאו למכאות העיר
אכניה ועניה יתורן אמרו ליהודים היתה אורה ושמחה שהוא כפל ויומתק מדבט דמל'
קאירכא קאו לעיר בעצמה והשתא אתא לאשמועינן על היהודים על אחת כמה וכמה
: וקרא' עראתה לזה כתב כי כנגד ארבע דברים שעשה מרדכי קלא הם קרייתא
בגדיו ולבישת שק ואפר וועקה בעיר כנגדם וכת' ללו כי כנגד לבישת שק שהוא יומת'
פחות לפי לבוש מלכות ונגד האפר שנתן כראשו כיתן כראשו עטר זהב גדולת וקנא'
קלבוש הקרוי שלמטה מהשק נתנו לו תכריך כוז וארנמן לכבוד ולתפארת וכגד וקנא'
קעיר והעיר שוסן בהלה וכו' וגם על היהודים כגד שק ואפר ינט לרבים ליהודים שיתת

אורה ובמקום אבל גדול ליהודים כאמר כאלן וככל מדונה וכו' **ששון** ושמחה ליהודים
 ובמקום וכו' כאמר ומשחה ובמקום ומסכך כאמר וכו' טוב שההסכך אסור כו' ובמקום
 יונק לרכים כאמר ורכים משמי הארץ וכו' **עב** : ובגמרא ליהודים היתה אורה
 וכו' אמר רבי אלעזר אר"ב יהודה אורה זו תורה וכן הוא אומר כי כר מנוה ותורה אור
 שמחה זו יום טוב וכן הוא אומר ומשחת כסנך וששון אר' אלעזר זו מילה וכן הו' אמר
 שש אכני על אמרתך ויקר לו תפילין וכן הוא אומר וראו כל עמי הארץ כי עש' ה' בקרב
 עליך ויראו ממך ותכיל רבי אלעזר אומר לו תפילין שבר"ז ע"כ : רמזי להבין
 להקשות מה הוקשה לו בפסוק להוכיחו מיושמתו : עוד ראוי להבין אומרו יקר לו
 תפילין וכן הוא אומר וראו כל עמי הארץ וכו' דלא כן יקשה אמאי קריה קרא וקר ולא
 שורא כדכתיב ויראו ממך : ועוד אמאי לא קאמר אלו תפילין שבראש כיון דכמילת ה'
 דרשים ויראו ממך קאמר לו תפילין שבראש : והנהאש לפרש הוקשה לו בפסוק ב'
 הו' שלשה קושיית א' אמאי כפל ואמר ליהודים היתה וכו' אחריו שכבר חזר בכלל כלה
 ושמחה וכבר ביחדנו ותרננו מה שתרננו ואש כוונת הכתוב להוסיף תוארין כאורה
 וששון וזולתו למה הוסיף שמחה הזכרת באומרו ושמחה : עוד הוקשה לו שכמו
 שאמר בששון כלה ושמחה הוה ליה לומר ליהודים היו מאורים וששים ושמונים ויקרי'
 : ועוד אמאי הוצרך אחר כך לומר וככל מדונה וכו' שמחה וששון ליהודים והוא כפול
 ומכופל לכך אמר שאין הכוונה לומר שהיה להם אורה ושמחה לא שהיה להם מה שחשב
 המן להסיר מהם הלא הם אורה שהיא התורה ולפי שיקשה למה לא הזכיר שאר כל
 המצות שבודאוי לא יעשים כיון שגזר עליהם שמד התורה אף על גב דאומרו תורה הוא
 על הלמוד ואפשר שלא גזר רק על הלמוד וזו ומילה ותפילין לא מצות אחרות עכ'
 יקשה כיון שקדרם ליים הרגינה אש ח' ו' יהרגו לא יעשו שים מנוה וכך אמר שאין צורך
 להזכיר כל היוצות שבהזכיר תורה כל המצות בכלל שהיא העקר שכן הוא אומר כי כר
 מה ו' ותורה אור היו שהמצות יושולח לכו' והתורה לאור וכיון שאמר שהיה להם אור'
 בודאוי שגם ה' להם הכר שהוא בסים לאור ולזה כיוונו בגמ' באומרם וכן הוא אומר
 ולא אמרו שכלאמר ומה שהזכיר מצות הל'ן אש' פ' שהיו גם בכלל תורה לפי שהמן
 גזר עליהם בפירושו לכטל תועלת הכמסך מהם : שמחה זהו יט כתב רש"י זלזה זהו יט
 קיומו עליהם ומים טובים ע"ל צריך להבין מאי קיומו עליהם וראיתי כסמאות שאין
 בתוב לא קיומו ומים טובים ויראה לו דדיוק מלת עליהם דהוקשה לרש"י זלזה כשלמא
 בתורה שייך למומר הכי אש' ג' דכפי הכראה מעולם לא ביטלה שהגזירה לא היתה עד
 א' כאדר לא קודם עכ' הודיענו הכתיב שכפנתכטל מה שחשב המן חכף היה להם
 בעסקו בתורה וכן המלה אפשר שתכף אירע להם וקיומוהו יכן התפילין שחשבו יט לא
 שייך למומר שתכף קיומום שבזמן ביטול הגזירה לא היו שם יט דהא ביטול הגזירה היה
 בכ"ג סיון ואפילו כאמר דמאי דקאמר היתה קאי אחר יב' וזו ע"ו כאדר ממ' לובא יט
 עד ע"ו כניסן לכך תירץ רש"י זלזה ואמר זה יט קיומו עליהם יט ולא קאמר קיומו יט
 ללא

דלא ימוס טובים ממש תפץ קיומו לא קיומו עליהם כלומר קבלו עליהם לקיים זוט והוא
 ליה כלל השתא קיומום והוא רבנות יתרו דכתיב לקיים עליהם להיות עושים שלל לקיים
 סיקבלו עליהם להיות עושים וכו' ואין זו מילה בת' רש' זללה זו מילה ועל כל לא בור
 רחמי להשקיף על דבריו שהם מותרים ואחרי כן קיט לישניה כתי' ו' ולא נקטיה בתפלוג
 שהיא האחרון שכלם : ואפשר לפרש בתחלת העיון שבזכותו לומר דדווקא אלת
 הלא הם תורה ומעשים ומילה בור בפירוט תורה בדקאמר ובתם לאכדס וקאמ' ודתי'ם
 טובות ומים טובים כמו שאמרו ז"ל שאמר למנך ומסקי לשתא בשה' פה' פי' שבת היום
 פסקה היו' שנתן סין רע בשחתתן ומילה גם כן כנודע כי כל מנמת' לבטל מנוה זו כי היא
 הדמיון דמלכא החבילה ביסמו לביסם וכל הקיים עלינו מבקשים לבטלה אונם
 התפלוג לא בור עליהם ממש אבל בור על ביטול כל המצו' ככלל והי' גם הוא ככללן ובא
 הפתיח להודיענו שמה'יו חזרה עטרה לנשמה הלא הם המכלול ולפי כן תפלוג יותר
 הבין מבני שהם יקר ונדולה ועטרה וז' ז' ומילה ועל כל לא בור לומר שדוק' כל לא
 בור בפרטות ארצם על התפלוג לא בדפרוטות : ועוד אפשר לפי דרך זה שסיון
 הרב להקשות לזה הנוסף הכתיב להשמינו שהיא להם שזון ואחרי ויקר' סיון שאמר
 שיהיה להם תורה הפל' ככלל כדפיר' לכך תירץ הרב זללה ועל כל אלה בור כלומר לפי
 שמה'ע בור על כל אלה בפרטות לכך אמרנו והזכירם הכתיב : עוד אפשר הוקשה
 למי' זללה למה השמינו הכתיב דבר זה בלשני שפה ולשון אחרת ולמה לא אמר כפי'
 ליהודים היתה תורה נמיים טובי' ומילה ותפלוג ולפי שקושיא זו תפול יותר חזק בענין
 היולה להבי' נקט רש' זללה לישניה במילה והטעם דכשלא' ככלהו קיבנו שהבתו' כנס
 לטעם זה כתובה מבינו שבתיב ותורה אור הרי שפכה התורה בשם אור גם זוט כתיב
 ואמת הרי עקה ה'טעם הם השומה שיגמח בהם גם התפלוג כתיב ודאו כל עמי הארץ
 כי הם ה'קרא' עליך ויראו מחך הרי שאמר הכתיב טעמו התפלוג מטי' לים אומה יתורה
 כל ה'טעם ולכך קראם יקר אמנם בענין היולה לא חס' כי שפכה לה שם זה הכתיב
 אבל דור הפל' הוא שאמר על עמנו שהיא שש עליה כשדלה עמנו בלי מנוה בחרמך
 ז'ט' כן למה ככה לה שם שאון והרב תירץ בזה ויתורנו כלם ואמר ועל כל לא בור כלומר
 תדע אחרי נקט קרא חס' לישני לומר יך מלתא כטעמא תדע למה בור על לו בפרטות
 מפני שהתורה היא אורה אחר כדעתו להשיבם כחשבים כחתי' עולם כביטולה גם
 לפי שראה שבקיים זוט היה להם שחמה כיוון לערכב שחמם ולפי שראה שבקיו' המילה
 אפשר שהיה להם שאון במנוה זו אף כי בטלו מהם שאר המנוה כמו שאמר דור הע'ם
 כיוון להסיר מהם מנוה זו כדי שלא ישימו גם התפלוג לפי שראה שהיה להם ענין ותלוג
 ראש ויקר ימורא בתפלוג בוקש לבטל' מהם וללא הכתיב שנהפכה ענתו והיתה להם
 אורה הפך מה שבקש להשיבם ושחמה מלוק' מה שבקש להשיבם ומשני הלוג' שבקש
 להשיבם ביימור ויקר מלוק' מה שרצה להשיבם ולכן אמר ככלל המ' : וכן הוא לומר
 בלתי הלא קראה ככל' אחר מכה להם הבתו' שם טוב וכו' ויקר' לבטל מהם המ' טוב

אלו ה'האיר לנו ושמחנו ולזה כיוון רמי' שכתב ועל כל לה נזר פי על לה נזר בפרטות
 בעבור שהם משמחים ומכבדים את עושיהם : עוד כיוון באומרו זו מ' לה ועל כל לה
 נזר להפליב ענין כיטול המילה סבוכת המן כביטול המילה לצורך על כל מה שגזר
 שאפילו אם יקיימו כל המנות בלא מנה בלא חשיבין ואם לא ה'ה מכטל המילה
 היו שמים ושמי' בה כעל כל המנות שכן חרע לדוד שאם שם ארכי על אחרת ופרט
 כשהיה בבית המרחץ וראה פנמו בלא תורה ובלא מנות כיון שנסתכל במילה שמת
 עכ' לומר סבוכת המן כביטול מנה זו לכטל כלם כהרו דהע' העם שלא היה בידו
 תורה ולא מנה שמת במילה כלו היו בידו כ'ים זאב' על כלהון פי' הון התור והמנו' : עוד
 ותכן תהיה כוננת חומרו שם חכמי על אחרת וצו' רנה שידוע מה שאמרו חכמי הטבע
 פעמי' כריתת הכרית באבר ההוא הוא דבר סגוליו לכטל התאוות הגופניות ולא
 דע' אבי שמת במנה זו כל מחתתי שלל רב שידוע שהשלל הוא הכלקח מהמלחמה על
 עורק ומלחמת ה'צהר עם ה'י' עזומה מאד ועתה במנות המילה אנו כוננת ולוקח
 שלל רב בלא יגיעה אלא דרך מ'יהיה ולא כוננת : ועוד כחך מזה סקר שכתתי
 ואתענה שאנו מתעב הסקר ואיני אוהב לא תורתך : שבע כיום הללתיך וצו' רנה כמה
 שאחזל במדרס קהלת על חן חלק לז' וגם לשמחה תן ח'ק לז' אלו ז' ימי שכת וגם לשמחה
 לו שמחה ימי מילה ובו אחר אלהאפי אין ביד ככין אלא כ'מנות הללו פראי' שתרחם
 עליהם ובו והמאמר ההוא חשיב מאד וכבר הארכתי בו בלקיט' חר'ש' ארנס נקטיבין
 דמנות שכת ומ' הם חסוכות עד מאד חס' ולא התפרדו ולכך היה אומר דע' שגם
 יש בידו מנות שכת ולא שבע כיום הללתיך כבודע דרסוהו חזל על תפלת השכת שהם
 ז' ברכות ואם ז' כיום ה'תך כבודע דרסוהו חזל על תפלת השכת שהם ז' ברכות ואם
 שבע כיום הללתיך שאפי' חותן השכת ברכות און כהם שום דבר של שאלה לא הלול על
 משפטו כדקך ומה שאמה מתנהג עם ברוותך : שלום רב לאוהבי תורתך רנה שיש
 שלום רב באיברי אוהבי תורתך שלא ילחמו כיום קרב עם יצר הרע כיון שהם כימוליס
 בטלה תאוותם ואין למו חכזל של עכירה בלל : שכתתי לשועתך ה'רנה עוד תועלת
 גדול כחך לי כשימור מנות המילה שכשח' אנו כנרה שכתתי לשועתך שתוניא מחסגד
 כפטי כיון שאנו חתום בח' תוך מורה שאנו עבדך בן אמתך והעבד בטוח וכנען על
 תבדי חדוכיו : ואם שכתתי ל'ש'עתך ה' ועוד תועלת אחר ומכתיך עשיתי שאם לא היינו
 מהול לא היית יכול לפשוהם וכאמרם זל' גוי שכת חייב מיתה וכתיב לא עשה כן לכל
 גוי ומשפטים כל ידעום וגו' וקרבן פסח אם אינו מהול אינו אוכל בו דכתיב כל ערל
 לא יאכל בו ואמריבן בגמרא זה שחתו חתיו מחמת מילה : ויקר אלו תפלוג הא דלא
 קאמר לו תפלוג סבראש לפי שבעל המאמר הוקמה לו מה שהקאינו אחאי לא קרו להו
 מורא לכך אחר שאמר וקר על התפ'ין לא על של ראש כי אם על יד וכיון שהתפלוג
 של ראש נקראים מורא לפי שהם כנוכה הראש כעטרת זהב גדולה תפלוג שכזרוע יהו
 ע'רנה למטה בלא הוא יקר וכבוד שהם קטורים בחיותם המלך והשמיענו הכתו' שהים

להם יקר הלא הם תפלגין שביד ולזה הביא קרא דכתיב וראו כי עם ה' נקרא עליך וכו'
לסודות שאין מורא אלא בתפלגין של ראש והבא לא קאמר לא יקר משמע דקאי אתפלג
של יד והטעם הכפר ש'א היו מניחים תפלה של ראש לפיכך כל העוים דאכתי לא חוטר
תוליהו והיו יראים מעט וכך לא היו שומרי' כי אם החזית אשר אפשר ליעשות בהחבא
או אפילו כפרהסיה לא כל כך כרוס נלוי עד אשר יפית ה' מכל אויביהם ;

ובכל מדינה ומדינה ובכל עיר
ועיר מקום אשר דבר המלך ורתו
מגיע שמחיה וששון ליהודים
משתחוים טוב ורבים מעמי
הארץ מתייחדים כי נפל פחד
היהודים עליהם : ובשנים עשר
חדש הוא חדש אדר בשלשה
עשר יו' בו אשר הגיע דבר המלך
ודתו להעשות ביום אשר שברו
אויבי היהודים לשלוט בהם
ונהפוך הוא אשר ישלמו היהודים
המה בשונאייהם : נקהלו היהודים
בעריהם בכל מדינות המלך
אחשוורוש לשלוח יד במבקשי
דעתם ואיש לא עמד בבניהם כי
נפל פחדם על כל העמים :

ובכל מדינה וכו' גם פתה יש
לכרם אומרו מקים אשר
דבר הח'ך ודתו מביע כל כפי כחשך
כתבאר למעלה בכל מקו' שחניע דתו
ומוס' גם או אפשר שכל מקו' שחניע
הדת והנורה זו רכנוי שחניעים
לפס הרנים כראשונה היה לכם שמחה
וששון : ואפשר עוד לפרש שכונו
סדרשו אומרו ליהודים היתה אורה
וגו' אורה זו תורה וכו' הכא כמו הפי
קאמר ש'אומרו ליהודים היתה וגו'
קאי ליהודים שכסוין שקיימו תורה
ויט ומילה ותפלגין והסתא קאמר על
כל היהודים שכל מלכות אחשורוש
גם הם קיימו התורה והמטית הללו
ולכך אמר שכל מקום שחניע דבר
המ'ך יגזר טובה זו היו מקיימים
היהודים המטית הללו הלא הם שמחה
וששון השתה וי' שדכ'אומרו יט כיון
כפי'א ימים טובים וששון כיון א מנות
המילה ושמחה רמו אל התורה כדכ'א
פקודי ה' ישרים משמחי לב וכנגד
שתפלגין אמר רבים מעמי הארץ מתייחדים כי נפל כחה היהודים עליהם הכוונה שהיו
לובשי תפלגין כראשיהן באופן היו יראים מהם כל עולם כדכתיב וראו כל עמי הארץ
וגו' וראו ממך ולכך כת' כי נפל פחד היהודים עליהם להודיענו שהיו לובשים תפלגין
של ראש ומתחת כן היו מתייחדים רבים מעמי הארץ מפני שהיה מוראם ומיחתם על כל
עולם מחמת מה שנקרא עליהם ש'א והאפשר הטעם למה לעיל לא נזכרה מורא פי
אם יקר ולמה לא לכפר תפלגין של ראש והבא כתיב שהיו לובשים אפשר לשת' סבות א'

לעיל דמחמתו באכשי צומץ לא כתיב תפילין שכראש לפי שכיון שהיו בחצר המלכות שני
 מראים שלא יאכלו קרניהון כי מלכא ויאמרו שחורדים כיוולכות כחבואר לעיל
 אמנם בכל מדינה ומדינה לא היו חוששים לכך כיון שכיתן רשות ; וכתיב
 הרש דיוודיאש כי מלת מתיהדים שזה הוא בין למתיהדים בין למראים עכמס כן להנכל
 מפחד מרדכי זכן מניכו מתעפר מתרושט שאינו כן בפועל עוד הקשה כי ממה שלא אמ'
 הכתוב שאן המתיהדים היו מאויביהם כראה שאינם מהם לא מאשר העמים וכודאי
 שלא היו להם רשות רק כנד העמלקים וא"כ ממה פחדו שאר האומות שמתיהדו מהם ולל
 כי היו אוהבי אויבי היהודי ושחמ' ככח נס ומפלת היהודי ועכסיו משכו שיהיו במולד'
 מהיהודי על שהיו שמחו מרעת אף כי לא הביע למעשה לכך כתיבדו עכ"ו וכ"כ חדש פי'
 הרש דיוודיאש שהוא הפך והרנון כו ובתהם יב עכ' ועוד כתב ובהפוך הוא כי היום
 הזכר שאם לא היה אומר אלא ובהפוך בלא הוא הייתי מבין שהוא עבר ומזור לענין
 שהענין בהפך מרע לעוב אמנם לא היינו יודעים הסבה אך עתה כתב הוא להורות
 דקאי אינ' שכתרו חכמי המן שהוא מורה רע ליהודים אותו היום נהפך והסבה השבחת
 הקב"ה לשנות המול וזה דיוק אומרו ושלטו היהודים המה בשונאייהם לומר שהמה
 בעצמם אף כי המול היה מורה היותם נכוחים שכו כונחם הם בעצמם לא זרעם ע"כ
 ; ועתה בא להודיענו מה שהגדילו לעשות היהודים שאף כי
 אה"ך כפי הנראה מדבריו שכתב בכתב אגן להיות היהודים כתידיס להקנס מאויביהם
 ענין נקמה ואויב לא שייך אלא כשכבר הוא אויבו ומקנס להחיותו ועשה לרעהו רעה
 ואזנס ה' הודס הגדילו לעשות ופירשו ש' דום אחר דכדכו פתסגן הכתב וזס אשר
 הציג דכר המלך וכו' כלומר אמרו היהודים שכוננת המלך לבזור שיטעה כן כמו שהיו
 חושבים לעשות ככו אף פי עתה לא יעשו וזס כיום אשר שכרו אויבי היהודים ובהפוך
 הוא וכו' כלומר כיום שהיו מכניס האויבים לעשות אף כי לא עשו עתה נהפוך הו' אשר
 ושלטו היהודים היה בשונאייהם לא מבעיא באויבים שכבר עשו להם שום רע לא אפי'
 בשונאיים כלל לא כמעשה עמ' נכרה יד היהודים עליהם והרגום וזס נקבלו היהודים
 בער הם בכל מדינות המלך לס'ומ יד כיובקשי רעתם לא מבעיא לסלומ יד בעוטי
 להם רעה אלא אפילו באותם שמקנאים רעתם כלל ולכ ואזס לא עמד בפניהם אף על
 פי שהיה שלא כדון אחרי טלא עשו להם רע עכ"ו לא עמד איש בפניהם לאחד מדוע כפה
 עמיתם מפני שכל פחדם על כל העמים ; או יאמר ואזס לא עמד בפניהם ורכס
 כקבלו היהודים לסלומ יד כמבקשי רעתם פס היות שאינם לא עמד בפניהם להרוג כנש
 ואס כן מן הראוי מלא יורגום עכ"ו כיון שהם מבקשי רעתם הרגים והרש דיוודיאש
 כתב ואזס לא עמד בפניהם מהאזרחי' להנכל העמלקים שונאייהם מידס עכ' ;

וכל שרי המדינות וכו' כאל שרי המדינות וכו' כאל
 והפחות ועושי הבדל אברה אשר להודיענו שאף ע"כ שבפי
 המבואר

למלך מנשאים את היחודים כי י
 נפל פחד מרדכי עליהם: כי
 גדול מרדכי בבית המלך ושמעך
 גדולך בכל המדינות כי האיש
 מרדכי הולך וגדול:

המנואר למעלה שלא כדון היו עושים
 להרוב מי שלא פסה לו רעה וכנראה
 עיכרים את מצות המלך עבד הארזים
 ובהמשדר פכים ועושי המלאכה פירוש
 מלאכת המלך מכשאים את היהודים
 ואומרים יישר חיליכון כן צוה המלך
 והטעם כי כפל פחד מרדכי עליהם
 שידעו שמרדכי משנה למלך ויכתוב

עליהם טענה

ודיוק להכא קאמר פחד מרדכי ולעיל כתוב פחד היהודים
 וגו' כי כפל פחדם וגו' ולעיל היה מדבר כנגד דלת העם כאומרו ורבים מעמי הארץ
 ואומר ואיש לא פחד בפניהם שהם דלת העם לכך אמר שלא פחדו בפניהם לפי שכל
 פחד היהודי ככלל עליהם כיון שהם דלת העם היו מפתים גם מדלת ישראל אמנם הכא
 דקאו אשרי המדינות והפחת לא היו מפתים מדלת היהודים לא ממרדכי שהיה גדול
 כמותם ויותר שהם משנה למלך: כי גדול מרדכי וגו' כא לתת טעם למה כפל פחד
 מרדכי עליהם לפי שגדול מרדכי בכיות המלך ושמו הולך וגו' כי האיש וגו' רנה הכיטו
 יראו שלא אירע למרדכי שטעם היו שגדולת מרדכי בבית המלך פו' כדרך העולם שהאות
 להם כבי' המלך ומסכתה מתגדלו גם הם עכא מה שהיה שמו הולך ככל המדעו' הוא
 פי האיש מרדכי המלך גדול כלומר שהוא מעצמו היה הולך וגדול ממערכתו וכיון שכן
 דכל יום ויום וגו' הוא יגדלו ואין כח בשום אדם להשפילו: עיד אפשר לפרש
 פניתן סבה פחד מרדכי שכל עליהם להיות גדול מרדכי בכיות המלך ושמו הולך
 בכל המדינות ותדע למה זכה כל כך ששמו הולך ככל המדינות מכי שטעם היו שהוא
 גדול בכיות המלך עכא האיש מרדכי הולך וגדול כדרכי האומותיו חפץ מאד ואם כי
 האיש מרדכי וגו':

ויכו היהודים בכל אויביהם מכת חרב והרג
 ואכדן ויעשו בשונאיהם כרצונם: ובשושן
 הבירה הרגו היהודים ואבד חמש מאות
 איש: ואת פרשנדתא ואת דלפון ואת
 אספתא ואת פורתא ואת אדליא ואת
 ארדתא ואת פרמשתא ואת אריסי ואת
 אריזי ואת ויזתא: עשרת בני המן
 בן המרתא צורר היהודים הרגו ובכזה לא
 שלחו את ידם:

ויכו היהודים וגו' כא
 הכתוב להודיענו
 דלא מבטיא לאויבים ופיס
 אותם שהיו מכקשו להורגם
 והתחילו לערוך עמהם
 מלחמה בפועל גם הם מדרו
 אל חיקם כפעלים וכוסף גם
 הוא ולכך אמר מכת חרב
 וברג ואכדן אלא גם
 בשונאיהם שלא עשו מעשה
 אכל בקרבם ארבע וחס
 י ט ג

חפנים בלב ונפש לעשות צדקה רעהבם הם עשו בהם מה שלכם חפץ ואין מוחה בידם
 עוד כיוון להאזיננו שמו שהנוים היו חפנים לעשות בישראל להרנס בחרב ולאחד
 ד' זיהם גם ישראל עשו להם כן מכת חרב והרג ואכרן שמלכד מה שהורגים אותם בחרב
 מאזדים בופיהם לחיתו ארץ ויעשו כסוכאיהם כרנוכס יתכן לפ' כרנוכס דקאי אסוכאי
 כמו שהיו רנוכס של סוכאים לעשות בישראל כן עשו להם מדה במדה והר' מ עראמה אלהם
 הקצה שאמר סנפל פחדם מלמלות יד בהם איך הכירו היהודים מי היה האויב ולמה הקנו
 בהם ותרן שאלו האויבים הזכורים כאן הם הכותיי אשר השליט אמורוש על היהודים
 לכטל מלאכתם כמו שכתוב בספר עזרא וכח' כות אמורוש בתמלת מ'כותו כתבו
 בטעה על יהודה וירושלם והם היו האויבים שהרגו שכבר היו מכירים אותם וכן כתב
 בסדר עולם שאלו עשרת בני המן הם שכתבו טענה : וכתב עוד לתרן קוסיא זו
 שאפשר שנקאו האויבים לשלות יד בהם לקיים הספר החתום על המן ולא יכולו ועל
 אמר נקהלו היהודים וגו' ע"כ ואפ' עוד שאין ספק כי בכל הזמן המיועד עד יו'ג' לאדר
 היו אומרים בפיהם האויבים מתי יפבור המרט וניגע היום סקוניהו להרג' היהודים
 ונתיד כך הכירו האויבים ומה גם אם כ'אמר דאויבים הם עמלקים לא וולת : וכטוין
 הכירה וגו' להיותה עיר המלכה גברה יד היהודים והרגו ת'ק אלפים ולא די שהרגום
 אלא ואכד טגס קבורה לא היתה להם אלא סחיב והשלך למחבל לעוף השמים ואת
 פרטנדתא וגו' הרנו וכו' דיוק של פרטנדתא לא כתוב ואכד לפי שלא אכרוס לא הרגום
 ב'כד והטעם מפני שהיה כדעמס לשאל מאת המלך שיתלום על העץ ולכך הכניחום
 במזמרת כדי לתלותם באופן תגלה חרפתם בקהל וכוה יתורץ אחאי אנטרין למכתב
 הרנו והוא מיותר שכבר אמר הרנו ואכד חמס מאות והיה די שיאמר ואת פרטנדתא
 וגו' דע'ה קאי אבל אתא לאשצעי רבותא ללא היה מעשה אשר עשו לפרטנדתא ואתא
 בזו טעמו לתק איש דהתם אכרוס אבל הכא הרנו כלכד : וכתב הר' דיו'דואש
 אל וכו' מלסון התלמוד שאמר ונריך לממתתה ל'ו' דויותא טטועים הסופרי' בכתובתה
 שמארקין אותה והיא כנורת שאר ווי'ן שאל' ה'ל' למימר לאורוכי כדאמ' בני נט' בוי'ן
 דתרוכית אבל לשון מתיחה הוא טעשה היו ישראל וזה כראה טעם דקאמ' מאו דכתדא
 זקיפא אזדקיפו ואין הארכה מורה על זה כיון שפדין יש לה נורת ויו לא שתהיה ישראל
 כנורת עץ ומו שפירש לממתתה בקריאה לא אמר כלום חדא דלויטת לא משמע
 כדי ועיד אם כן לא היה ליה למתכיה בני דיכי כתיבה אלא בפירקא תניחא בני דיכי
 קריאה על' ואני אומר ה'כתא כותיה מהטעם שכתב הר' פ'ק דמגלה שלא מנינו
 שממס ולא זו בחסירת כ'אמ'יון האותיות גדולות : וזה טעם כיון גם הטעם שכתב
 הר' מ'ל'א קאמר לאורוכיה הוא טעם כיון אך אמנם הטעם אחר שכתב מ'קא יאיב
 טעמ' כדא זקיפא אזדקיפו כבודו במק' זו מנח דלדרכא היותה גדולה מורה
 דפ'לוטו כדא זק' פא אזדקיפו מכודאי היתה הזקיפה ארוכ' כיון שיש טעם עשרה ולכך
 אמרו סנריך לארץ הו' : גם הכי האמר שהביא לממתתת בקריאה שפ'אה הר' ל'אפ'

ואני

זאנו אותה לקיים כן דבר ד' זני בזה דהאמת צריך להאריך הלו ינס צריך שלא יעשו לה
 אלו הגב לא מתנת ולפני דברים אלו כווננו כאומרים למתקנה ולא לאורכוני מפני
 שאלו למתקנה שם הדיבור האורך לומר שזה סה"ה להגב ימתחונו יעשו לה אותו הגב
 תספת כאורך וכו' יתירן המכהג סנהגו גם להאריך ולא יקשה לא קושית ה'ן ולא
 קושית ה'ט ידוק וזכורה לא שמו את ידם אע"פ שהמלך בנה ושללם לכוז עכ"ל הם עשו
 במחמה שכזה לא שלחו את ידם והטעם לפי שפחדו כמד אולי המלך יעלה קנאתו
 וחתמו תכשר בו על שהם יפיו עג בזרתו שהיא לאכר כל הקמים עליהם וקבא להורגם
 ושביומו להורגו והם היום פו עיר להרוג הזכאים במכואר נכך לא ככזן הדבר לקחת
 ממוכס אבל כתובה למלך באופן מתוך כך לא יחקור וידרוש מדוע הרגו דאתי ממרא
 והר"מ עראמה ז"ל הנה כתב אפשר שעשו כן מפני שה' מתה זו לה'
 בעזלק והוא יתברך בזה והמרתת מאיש עד אשה וכו' וכזו ככסל אבי המלכות שאול
 למצה כי חת' על מיטב הכאן לכן לא התירו זקני כל פיר לשלוח יד בשלל פן ימטאו
 כמכות שז"ל ומה שכתב מרדכי אליהם ושללם לכוז הם דברי המלך להשנות הסכרים
 אלו לראשונים ככל מכל ומרדכי סזך על חכמו וידע שלא יביחוס לשלוח יד בשלל ע"כ :

ביום ההוא כ"א מספר ההרונים בשושן
 הבירה לפני המלך : ויאמר המלך לאסתר
 המלכה בשושן הבירה הרגו ריהוריים
 זאבד חמש באות איש זאת עשרת בני המן
 בשאר מדינו המלך מה עשו ומה שאלתך
 זינתן לך ומה בקשתך עוד ותעש :
 ותאמר אסתר אם על המלך טוב ינתן גם
 מחר ליהוריים אשר בשושן לעשות בדרת
 היום ואת עשרת בני המן יתלו על העץ :
 ויאמר המלך להעשות כן ותנתן רת
 בשושן ואת עשרת בני המן תלו :
 שמכיו החספר כחכר כפינו המלך כל זה מורה על כי לא שכ אחור ימינו על מה
 סגור אומר : עיר דניק קרא כאומרו ביום ההוא להורות על עובס זריות ישראל
 זה הנ"ל דרכם של המלך בהרגו ביום אחד ועדיין היה שהות לכ"א מספר ההרונים
 לכני המלך ולשאל חסר מלת המלך שאלתה : ויאמר המלך יגו כ"א עתה המלך

תל אסתר

להורות שכבילה עשה כן ולכך אמר לה תראי מה עשיתי כשבילך שבאופן הכיר שהיא
 שיר המלוכה הרבו היהודים ואכר תקי איש ולא די שהרגו לא אכדוס ואת עשרת בני
 הזן גם כן הרבו הם כן קו בשאר מריכות המלך מה עשו שכדאי שיוסיפו אומץ בהיות
 שאין פחד המלך כנגד עיניהם ועכא מה שלתך ויכתן לך ונו' ודייק באומרו ויכתן לך
 בצד ולא ותכתן בתו לומר שלא תכתן לה כל שלתה שאם כן תשאל כליה על כל הבנים
 ולכך אמר ויכתן לך קנת ממה שתשאלני ומה בקשתך עוד ותשש כלומר אם בקשתך הוא
 שעוד יעשה הדבר הזה אשר כעשה יעשו עוד ויהרגו בשוכאיהם לכך כיון שראתה
 אסתר ודקדקה דכרוי שאמר עד הכיפה דכרוי כדקדוק ושאלה ואמרה אם על המך
 טוב וכו' כלומר כיון שהמלך אמר מלת עוד משמע בנין זה פתח פיה לשם הוא כראש
 שעל המך טוב להרגם לכך וכתן גם מחר ליהודים וכו' עוד דייקה באומרו אם על
 המלך טוב לומר כרוי להורות שמה שכעשה היום הזה לא היה שלא כרנוכך כי אם טוב
 בעיניך הדבר שכעשה וכתן גם מחר ל יהודים לפנות כדת היום ודייקה באומרה כדת
 האם שורה שמה שכעשה היום כדת וכהלכה כעשה והראיה שעוד ידוכו כעוהם עליהם
 ואת עשרת בני הזן יתלו על העץ להורות שלא כדרך מקרה כפלו כדרך הלוחמים
 שכבשלים כמרכ רעהו אלא מיתתם היה מאת המלך בעון אביהם המרמא ולכך נתלו
 ודייקה באומרו יתלו על העץ אל כ' דברים אל להורות שכנס יתלו על עץ אחד באומרו
 אל כליו כמדא זקיפא אינדיקו עוד כוונה לרמוז שיתלום על אותו העץ כעצמו שכתת
 אביה' הלא הוא אותו שהכין למרדכי וכל זה להורות כי גם הם חתו בעון אביה' שאלת
 ודו במשיח' ה' וכערת ישראל לכך כתיב על העץ בה' הודיעה ויאמר המלך להעמות כן
 תנף ותכתן דת וכו' ואת עשרת בני הזן תלו בא' להודיענו שלא תלאים עד שתכתן דת
 בשומן וידעו כי מהמלך ינא הדבר לא קודם כי יקומו כל העם עליהם ופקלום באבני :

ויקחלו היהודים אשר בשושן גם
 ביום ארבעה עשר לחדש אדר
 ויהרגו בשושן שלש מאות איש
 וכבוה לא שלחו את ידם ;
 ושאר היהודים אשר במדינות
 המלך נקחלו ועמד על נפשם
 ונוח מאויביהם והרוג בשונאיהם
 חמשרת ושבעים אלה וכבוה לא
 שלחו את ידם : ביום שלשת
 ונו' סטין

ויקחלו היהודים וכו' הכה
 היהודים עשו דכריהם
 בכיפה וכשכל ולא עשו כסדר ששאל
 אסתר קודם להעשות כדת היו שהוא
 ענין ההרגה בשוכאים ואמר כך את
 עשרת בני הזן יתלו והם פחדו פחד
 להצית את האויבים קודם שיקומו
 עליה ויתנכרו ויאמרו כי לא מלכו של
 מלך לעשו כן אבל להפיק רנון אסתר
 ואלו למכה ויפחדו כז' כנגד ה' הודי'
 וכו' כהם מכה רכה לכך קודם את
 בני הזן תלו ואמר כך ויקחלו היהודי'

עשר לחדש אדר ונוח בארבעה
 עשר בו ועשה אותו יום' משורה
 ושמהו: והיחזיריים אשר בשושן
 נקהלו בשלשה עשר בו ובארבע
 עשר בו ונוח בחמשה עשר בו
 ועשה אותו יום משתה ושמהו:

נו' שכיון שהכל יסאו פקא ככלת כח
 המן על העץ ירך לככם כי מת נבורם
 וככוו אחר וקם גם הם ימם לככם
 והיה למים דיווק באומרו גם כיום אר
 להשמיענו שלא כסעה שמה שלא הרגו
 כיום אר כתחול שלמים הוא כי נפל
 פחד האויבים עליהם זה אינו ספור
 פחד היהודים עליהם כתחול שלמים
 ואם גם כיום אר שנס באותו היום היו

כתוק נבורתם ופחדם על כל העמים אמנם לא הרגו בו אש שלא מאות לא משתי סבות
 סבה ראשונה שהיו ינעים מהמעשה הנורא אשר עשו להתחול ותשש כחם כי כוראז
 בשופן הנורה היו היהודי אסני מספר מעט מהרכה ועבד נברה ידם והרגו כיום אחד
 ת"ק איש ואת פרטנרתא ואמיו שהיו חלומרו מלחמה: עוד סבה שנית שאין כונתם
 לכלית עם המלך רק לב' את קובים זרע שחלק אותם אשר היו לשכים בעיניהם וללכניפים
 בנדיהם וכבר כלום נשנו הימים ולא סותר מהם איש: ושאר היהודים ונו' ראוי
 לעורר ולהקשות אומרו כח מאויביהם והרגו בשונאיהם ומן הראוי להיות בהפך שקודם
 תהיה ההרגה ואחר כך המנוחה אבל כהיות האויבים והשונאים קיימים איך נחו
 והלא היו טרודים בהרגתם ויום קהלה לכל הוא נאספר שבא להודיענו מדוע רכ וענום
 והוא על דרך שרמזונו למעלה שלא בלבד הרגו היהודים את אויביהם הקצים עליהם
 בארוב ובחנית להמיתם כי כבר נפל פחדם עליהם ולא עמד איש בפניהם כחכואר
 למעלה ולא הונרכו לכך אבל עם היות שכבר נחו מאויביהם ירה אותם אויבים הקצים
 עליהם כי לא קמה עוד רוח בהם עבד הרגו בשונאיהם אותם שהיו יודעים שיש להם שאלה
 וטובא בלכם ולהכי דיוק דנקט במנוחה אויבים ובהרגה שונאים: עוד כיוון
 באומרו נקהלו ועמדה על נפשם להשמיענו שהיהודים בשומע' זעמה ה' כי נורא אמרו
 בלכם אין ראוי לקום למלחמה שנמנה כזו בלתי טררה ואת האלים יראו כי פחדו פחד
 אוליו ה' זאת היתה נסבה מאת האלדים לעשות פליה בשונאיהם של ישראל ונתן בלב
 המ'ך לגור אומרו היהודים בשונאיהם כדי שמתוך כך ימותו מיתנברו האויבים
 עליהם לכך הם שבו בתשובה והתליכו בנדיהם ומעשיהם ונטהרו וז' נקהלו ועמד על
 נפשם שהקלו קהלות רכבים לעמד על דבר הכונע על נפשם לטהרה ותכף הקב'ם
 שמש תפלתם ראה דמעתם ונחו מאויביהם כחכואר שלא קמו איש מתחתיו מהאויבים
 ועבד הרגו בשונאיהם אותם שיש להם טובא בלכם וביום ז' ונ' בא עתה לבאר ולפיים
 דבריו לכך ואמר בי ה' כיום ז' זמן הקהלה וההרגה ונוח ב'ד בו ופי' ונוח אינו פשו
 שאמרו למעלה וסוף מאויביהם האם בן יקשה להבא חזרו לבא' כמו ולעיל בקוב בא' כ
 כמו ונוח מאויביהם אבל לא רמו דהתם ר'ל שנסו מהאויבים כמה שהיו טורנים אותם

אמנם הכא ר"ל כיוון גדולה פשוט לכתוב שמים ושמים : עוד אפשר דאומר
לפיל וכוח מאויביהם רנה כדי לכות מאויבניהם אמנם ביוכ"ד כמו בפנס : ועסה אותה
יום משתה ושמתה דיוק באומ"יום משתה וכו' שמתה יום מיותר לרמוז שגם לדורו פנוט
אל יום יהיה שמחה ומשתה :

והיהודיים אשר בשושן נקדו
בשלשה עשר בו ובארבעה עשר
בו ונוח בחמשה עשר בו ועשרה
אותו יום משתה ושמתה : על
כן היהודים הפרזים היושבים
בערי הפרוזות עושים את יום
ארבעה עשר להדש אדר שבתה
ומשתה ויוכ טוב ומשלוח בנורת
איש ררעהו :

והיהודים אשר בשושן וכו' ראוי
להכין ולתמוה גם
בעיני ופלא בפסוקים הללו ראשונה
שהיא כפול ומכופל מכבר הודיענו
למעלה שכיו שושן נקבלו ביו"ז וז' :
עוד קט' קושיא יותר חוקה בקרא דעל
כן היהודים הפרזים וכו' שלא הובא
במקומו שלמעלה כשהספר ענין שאר
היהודים אשר במדינות המלך שנמו
ביום ז' ה"ל למימ' הקב' על כן היהודי'
הפרזים עושים את יום ז' אמנם
הכא בתר אומר והיהודי אשר בשושן
חינו ענין : עוד ראוי להכין אמאי

לא כתוב בשושן ועמוד על כפסס כדקאמר לגיל : עוד נרוך לחקור על ענין המכות
הללו מה רומזים ועל מה הוקבעו במ"ח מתכות להביונים נדקת ה' עשו כמהמר
כתוב ושמתה נחוק חתה והלוי והגר וכו' אמנם מכות איש לרעהו למה להו :

והנראה לכרס האמר בתחלת הענין שבוכתו באומר על כן היהודים הפרזים
לומר שדוקא היושבים בערי הפרוזות הם עושים יום ז' אמנם המוקפין
חומה כט"ו בשושן ולהכי התא קרה להשמועי' הא ואמר היהודים אשר בשושן נקבלו
ביום ז' וז' וכוח כט"ו על כן היהודים הפרזים וכו' כלומר לפי שהיו גם כ' כמות היהודים
אשר בשאר המדינות המלך והכשי שושן שאלו היו כמים נז' ולא כט"ו על כן יש הפרז
שהיהודים הפרזים דוקא עושים את יום ז' והמוקפים חומה יום ט"ו בשושן וחאי דתלו
לה מומות יהושע לחלוק כבוד להרץ ושלל כדאיתא בנמרא זהו הנראה לכאורה וכזו
יתורץ היה שראוי להשקף למה לא פורס משפט כמוקפין חומה אבל עתה יוכן מכבר
נרמו ככסיק הלז : וכנמרא שאלו מוקפין חומה כט"ו מכלן אר"כ דהמר קרא על כן
שהיהודים הפרזים וכו' ומדפרזים נז' מ קפין כט"ו פ"כ : עוד אפשר לתרץ כל
הספקים שהקפין אומר כוונת הספוקים לתרץ קושיא ענוה ים לפרזים לז"ב כהנו
להיות עושים יום ז' משתה ושמתה ולמה מרדכי ואנשי כנסת הגדולה נזרו כן לדורות
כיון שכיום ז' אכתי הוה יום תוכחה והפרא לכני שושן הכה מה טוב ומה נעים שכל
ישרא

וישראל וישינו וישתחו ביום ס'ו כי היא שמחה כוללת לבך הניד לבנו הכתוב שלא היתם
 קהלת אכשי שושן פ'ים יד כקהלת שאר היהודים ביום יב לפי שכל היהודים שכשאר
 מדינות החלך כקהלו ועמוד על כפסם רל היו כסככה עכומה שהיו עומדים ליהרג ועתה
 כלחמים באויביהם ואולי היו קמים עליהם להרגם וערכו אתם מלחמה אמנם באנשי
 שושן ביום יד לא היתה כוונתם לעמוד על כפסם שכבר יוס יב הרבו האויבים הקמים
 עליה ולא קמה עוד רוח בהם רק אסתר שלה מאת המלך שיתן לה מתנת חנם ביד יוס
 כקם להרוג בשוכאים לא לעמוד על כפסם אבל היו ששים ושחמים לעשות רבון קוניהם
 להרוג בשוכאים לזה כוון הכתוב לומר והיה ידים אשר בשושן כקהלו ביג כו וכיד כו
 ולא כתוב ועמד על כפסם לומר לא תחשוב שהיה מעשה הכשי שושן כמעט שאר היהודי
 שעמדו על כפסם שהיו כסככה להיותם רחוקים מאת פני המלך ואולי יקום איש מהם
 על הישראלי ורכשו כפשי חיץ פחד המלך לכגד עיניו אמנם בשושן לא היו וראים
 אפילו ביום יב מפני שהם רואי פני המלך וראו מה נעשה בהמן על שאלת יד היהודים
 וזה גם ביום יד שאין ספק כי אויביהם לפניהם עורף על כן היהודים הפרזים וגו'
 עישים את יוס יד בהיות שלא היה יוס צרה אפילו לכשי שושן כמבואר : ועל מס
 שאלנו לחקיר ענין המכות אפשר לפרש בתחלת העיון שהיה דרך שמחה שמעשי ככל
 יוס כשארם שמח בכנו' כנו או מילת זכרנו שולח מגדנות ומערכות לכל ריעיו ומוודעיו
 לכך עתה כשהארם לפלישה שמחו כעל כל היו ואלחו איש לרעהו מכות : עוד אפשר
 פעם המכות כדרך לוחמים מלחמות ענומות כשבאים מהמלחמה וכוננים ומחלקים
 שלל הם משלמים מהשלל ההוא לאויביהם כמו שמכחו בדוד שאמר הא לכם משלל אויבי
 ה' כן הדבר הזה שהמן הרע בתכ ומתם להרוג וגו' ושללם לכוו ועתה היתה להם כפסם
 לשלל ומקניה וקשיב' כלו מחדש שללו לכך היו משלחי' מכו' איש לרעהו כלו שללו שלל רב :

<p> ויכתוב מרדכי את הדברים האלה וישלח ספרים אל כל היהודים אשר בכל מדינות המלך אחשורוש הקרובים והרחוקים : לקיים עליהם להיות עושים את יוס ארבעה עשר לחדש אדר וג'ת יוס חמשה עשר כו בכל שנה ושנה : כימים אשר נהו בהם היהודים מאויביהם והחדש </p>	<p> ויכתוב מרדכי וגו' כוונת מרדכי בזה לפרס' נודל הכם אשר עשה כדו שיקבלו עליהם לעשות הימים האלה ימי משת' ושחמה ולהכי קאמר נקיים עליהם להיו' פושטי' כלומר לקבל עליהם לקיים להיות עושים הימים האלה : ואפשר עוד תהיה כוונת אימרו ויכתוב מרדכי לקיים עליהם וגו' רנה להודיענו שמרדכי בתכ כתבים אל כל ישראל ועל הם ככל הדברים האלה ענין הכם ושיעשו יוס יד הפרזים יוס ס'ו </p>
---	---

פי אסתר

אשר נהפך להם מינון לשמחה
ומאכל ליום טוב לעשות אותם
ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות
איש לרעהו ובתנות לאביונים :

למוקשין ושלח ספרים ל כל היהודים
אפשר ששלח חבדות כתובים מהדברי
האלה לקיים עליהם פי' שיקיימו ויחתמו
במותם על הכתבים כמנהג עושי
ההסכמו' חתמו כס ראשי הקהל כדי
אלא תטבח מפני זרעם עד עולם ואל

יקשה בעיניך אומרו עליהם שמן הראוי שיאמר בהם דכן מנינו בלשון חזל חתומי' פלו
זהכא כמו לקיים הוה ליה כמו לחתום מלשון קיום בית דין: ורש' אלה כתב וכתוב
מרכי המגלה הואת כמו שהיא עכל וקשה לו איך יתכן שכתב בה על שנתו וכתוב
מרכי ואיך כתב יום ח ספרו קודם ששלחם אם כן אי אפשר שכתבה כלה כמו שהיא
ועוד דהא תכיח במסכת בתרא אנשי כנסת הגדולה כתבו מגלת אסתר ומה גם במה
שכתב גם רש' אלה הטעם מפני שכבואה לא כתבה ליכתב בח' ל לכך לא כתבה עד
שבאו לו לארץ וכתבוה ואם כן איך כתב' מרכי בח' ל ושלחה ולכאורה אל דברות הקדש
באמרה מגלת אסתר ורוח הקודש גם דברים לו כפי מרכי: וכו' דהא דקאמ' רב
ויכתוב מרכי המגלה הוה כמו שהיא לא כפי למימר ביה בפסוקים הללו ואלא כתב
מלכות אשורוס והריגת וסתי ומלכות אסתר וענת היין ותקף הכס ולא קשה איך
שכתבה בח' ל דכוונן דלא כתבה כלה לא מקרי כבואה בעמם אמנם אנשי כנסת הגדולה
המסדרים כתבו וסדרו המגלה זו בסדר הזה וכתבו בה מה שכתב מרכי ושלח לכל
היהודים שיקיימו ומה שכבר קבלו עליהם ועל זרעם כל זה כתבו במגלה בעצור תהיה
גמרה כי קבלו עליהם ועל זרעם כמאמר מרכי ועתה נקראת כל המגלה זו מגלת
אסתר ואם חסר אחת מכל פסוקיה לא יבא ידו חובתו כך נראה לי כונת הרב אלה:
כומים אשר כמות היה' ס' וכו' בא להודיענו שלא כטעה כמה שאמר להיום
פושט את יום ארכשה עשר ואת יום חמשה עשר שרונה לומר שיעשו פני הימים וחד
אלא זר לעירות וכו' למוקשין ואם כימים אשר כמו בהם היהודים כלומר בסדר שכתב
בהם היהודים המוקשין יעשו כשופן שכתו בחמשה עשר והעירות שכתו שאר מדינות
שחלך בידי וכו' גם הם באר והחדש אשר נהפך להם מינון לשמחה כמה שחזל אמרו
שהמן הפיל פור וכפל באדר ועוד ראה שבו מת אב התעודה כמא' שהחדש הבוא הוה
אורה על יבון ועתה החדש בעצמו נהפך מינון לשמחה מאכל ליום טוב פי' שזכרו של
זוה ליום טוב קיימו היהודים לעשות אותם ימי מופתה ושמחה ומשלוח מנות והוסוף
פור מרכי שיעשו פיר דבר של מנוה הלא היא מתנות לאביונים: וברם עראמש
אלהה כתב טעם מה שהוכרך לשלוח כתבים לו מרכי הוא להחזיק בעשיית יום חמשה
עשר הכרכים כי אולי לפי שהיה פרטי לא קבעוהו על עמם והוסוף גם מתנות
לאביונים כדי שתגיע השמחה לכל אף למי שאין לו:

תכל

וקבל היהודים את אשר החלו
 לעשו ואת אשר כרחב מרדכי
 אליהם : כי המן בן המרתא
 האגגי צורר כל היהודים חשב על
 היהודים לאבדם והפל פור הויה
 הנורל להבם ולאבדם : ובכאה
 לפני המלך אמר עם הספר ישוב
 מחשבתו הרעה אשר חשב על
 היהודים על ראשו והלו אוהו ואת
 בניו על העץ : על כן קראו
 לימים האלה פורים על שם הפור
 על כן על כל דברי האגרת הזאת
 ומה ראו על כברה ומה רהגיע
 אליהם :

וקבל היהודים וגו' הנה אנשי
 כנס' הגדולה כהבו שכבר
 כתרו היהודים וקבלו את אשר החלו
 לעשות ויטעין משלוח מכות ומה שכתב
 מרדכי אליהם טיפסו עוד מתכות
 לאכיווכים עוד כיוון לומר ואת אשר
 החלו לעשות רמו לעשיית משה
 ושמה ואת אשר כתב מרדכי אליהם
 רנה שקבלו המגלה כתובה שכת' להם
 לומר שיקראו אותה קבלו לקראתה אף
 ע"ג דלא כתב להם כל פרטין הדברים
 רכונני שהפסוקים הללו לא כתב עם
 כל זה עקרו הכסוס כלם כתב ולום
 סתך ואמר כי הין בן המדתא וגו'
 כלומר מדע מה היא המגלה שכתב
 להם מרדכי כי הין בן המדתא האגגי
 וגו' כמו שיתבאר בסמוך בס' ד'
 וטעין אומרו וקבל היהודי' כלסון יחיד
 סר'ס דיוניאש' אלה כתב שהרנון כו
 קבל כל עם היהודים והי'א כנס
 שרלכ'ג פי' אחר וקבל כל אחד מהיהודים ודמאו : ואני אומר לא בדברי זה ולא
 בדברי זה כו' להכרי טניהם יחסר בפסוק לכן יראה לי לפרש שבאו אנשי כנסת
 הגדולה להחמיר עוד טעין הקבלה שכל ישראל נעשו ערכים זם לזה כאלו איש אחד
 קבל ותחת זאת אמר וקבל כלסון יחיד וטעין אומרו כי הין וגו' אתא לאשמועינן במאן
 דאמר כל המגלה צריך לקרות ולא מאיש יהודי בלבד או מאחד הדברי' הלה או מבליים
 שהוא חפני שהכל כתב מרדכי ואש כי הין וגו' כלומר חדש מה כתב שהין בן המדתא
 ששכ לאבד את כל היהודים ודיוק מלת כל לחייב אפילו הרחוקי' שגם הם ככלל הגזרת
 סרו טעין גדולת הין ומעשה הכס צריך לכתוב גם טעין מלכות אסתר כמו שהוא עקר
 שגם לום אמר ובכואה לפני המלך אמר וגו' פי' בסכת ביאתה לפני המלך לחלוקה אמר
 עם הספר וגו' ישוב מחשבתו הרעה שחשב על היהודים על ראשו שהרגו כל זרעו לפי
 שרש וסוד שתלו אותו וגו' על העץ וזה לסכת מה טעין על מרדכי לתלותו ולפי שהיום
 טעין זה על עמנו של מרדכי כתבו בדמו הרי שגם מה טעין לתלות את מרדכי כתב
 במגלה ולפי שאולי כאמר למה צריך לכתוב תחלת מחשבת הין ומה שהפול פ'ר לכך
 אמר על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור לומר שטק' קריאת הימים האלה

פר אחר

פורים הוא על שם הפור אם כן הפור גם כן בכלל הנם אם כן נקסוין לכל החגילות
 נריך לכתוב ו' לקרות ואם על כן על כל דברי האגרת הזאת פירושו על כן נריך לומר
 על כל דברי האגרת הזאת לקראתה כולה כי כלה תקפו כיסוין ונבירות ומה שראו על
 בכה ומה שהגיע עליהם הכל נריך לכתוב ולקרות : ועכין אומרו אחר עם הספר
 וטוב מחשבתו כתוב רש' אלהה אחר המלך בפיו וטוב לכתוב ספרים שתשוב מחשבתו
 ברעה עב וקשה שלא היצרך לכתוב בספרים לטוב מחשבתו על ראשו לחלות אותו
 כי אם להפך מה שיטען על היהודי ועוד קשה בקרא היבטקאמר שטבת מחשבתו שחשב
 על היהודים על ראשו ותלו אותו הרי לא תלו אותו רק על שאלת ירו במשיח ה' אף כי
 תחלת הכעס היה על מה שכתב נגד היהודים : ואפשר שכמה שחשב על מרדכי
 חשב על היהודים כיון שהוא גדול להם עוד אפשר שהקדוש ברוך הוא גלגל עליו
 שיטעה עץ למרדכי כדי שמתוך כך ישוב מחשבתו שחשב על היהודים על ראשו :
 וכבר ביארנו עוד דרך אחר דתרתו קאמר מרא ישוב מחשבתו אשר חשב על היהודים
 על ראשו שהרגו בכיו ומשפחתו ועוד ותלו אותו ונ' כסבת מרדכי : עוד
 אפשר שמה שכתב אלהה בזה לכתוב בספרים אינו הספרים שאלו כיד הרעים על
 ביטול הנזרה אלא אפשר שקודם שתלו את המן נכתב חטאתו כספר ונזר דינו כדרך
 הסופטי' שכותב כתב הרינה הנקרא בערבי טיג'ל או אפשר שכתב בספרו הזכרונות
 מה שמרד המן במלכות עם כל מה שגדלו היה בפיו טובה : עוד אפשר כפי פשט
 הכתוב אומרו אחר עם הספר לומר פעם הספרים הראשונים אף על פי שלא הושבו
 כדכתיב אין להשיב עב' אחר המלך ישוב מחשבתו ונ' : והרמ' אלהה כתב שהוקשה
 לו למה קראו הימים על שם הפור ולא על שם ההגלה כפסח שקראוהו על שפסח - ה'
 לכך אחר שהכתוב בא לתת טעם לזה שלטולם כל מחשבת המן היתה לאכדס אמנם
 מנר מה שהסקיף על הזמן מנא העת יותר מוכן אשר בו גם משמים כלתמו הככבים כי
 זה דרכו מלפני' כמו אשר קרך בדרך כי בקם המקומות והז' כים ע' בחדשה ומכאנכ
 ואם כי המן בן המדתא השב על היהודים לאכדס כלבד אמנם באמנעות הכור עליה
 בגורלו להומס ולאכדס יחד וכבואה אסתר לפני המלך הספיקה עם הספר שישוב
 מחשבתו על ראשו אבל לא להשיב הספרים להגיל את ישראל לפי שהיא כח אנושי
 הועילה כנגד כח אנושי אמנם מה שחוייב כפי העת והפור לאכד את ישראל לא
 הועילה לולי ה' שהיה לנו וסדר מערכות הפור הככבי על כן קראו לימים האלה פורים
 על שם הפור לרמוז שהפור שהוכיח המערכת לא הועיל לכסלו רק בהשגחתו ויתכרך :
 עוד כתב עכין אומרו כי המן ונ' בא לתת טעם לשני דברים שאמר משתה וסמחה
 ומתנות ומשלוח מנות לפי שהמן חשב להומס בניף ולאכדס במזון לכך תקנו ב' אלה :

<p>קימו וקבלו היודים עליהם ועל זרעם ועל כל הגוים עליהם</p>	<p>וקבלו ונ' טויה קימו וקבלו מן הראוי קוד' קבלו ואחר כך</p>	<p>קימו</p>
---	---	-------------

לא יעבור להיות עושים את שני
 הימים האלה ככהם ובזמנם
 בכל שנה ושנה: והימים
 האלה נזכרים ונעשים בכל דור
 ודור בשפהה ובשפתה כדינה
 וכדינה ועיר ועיר ויבי הפורים
 האלה לא יעברו ברוך היהודים
 וזכרם לא יכוף בזרעם:

כך יקומו כנה נתבאר בהקדמת
 הספר מאמרם אלה קיומו למעלה מה
 שקבלו למטה: והפסד עוד טבא
 להורות עינם הקבלה מקודם קיומה
 ואחר כך קבלה על נעשה וכמעט אף
 כי מן הרסנו קודם השמיטה ואחר כך
 עשיה אף הוא להורות משיקת נמנות
 מלכס שיפסו קוד' שמעם הכא כמו לא
 אמרו נקבל השנה הזו ולשנה הבאה
 נעשה רק קומו תכף וקבלו גם כן
 להכא: עוד אפשר לפי שכבר

התלו לעשות לא קומו קודם שכתב מרדכי וקבלו גם מה שכתב מרדכי ומה שהוסיף
 ועוד שקבלו לעשות להכא: גם כמה שנתבאר למעלה אומרו לקים עליהם שרונה
 לומר לחתום על האגרות כיחא דה' קומו פי' חתמו על האגרות וקבלו פי' לעשות:
 ועב' אומרו וקבל כקבוץ שפתים ולעיל וקבל ב' פי' ימיד וכן כמה שביארכו למעלה
 דנקט קבל כלשון ימיד נהרות על הערכות אמנם הכא דקאמר כפי עליהם ועל זרעם
 ועל כל הכלים שכלם ערבים בענין זה ואפילו הסתידים להגולד להכי לא אנטרו' לומר
 וקבל כלשון ימיד ומכל מקום דיוק דלא כתב וקבלו ב' לומר לרמוז אזה: ואל יעבור פי' לא
 ושתה מק זה לעולם ומהו החן להיות עושים וכן כתב הראש' ודחאו וכת' שיותר
 נראה לו שהכנו שכ אל האדם שלא יעבור זה החן והר'ט דיו'דיאש אזהה ההנהו יותר
 פי' וכן עיקר: וכתב עוד הר'ט דיו'דיאש כי הרא' כתב להיות עושים את פני
 פימם לחקן המאכל והמטהה כי אין כח באדם לעשות היום וכתב הר'ט אל כי לפי
 דבריו לא יכלול המניעות שיהיה בימים ההם כאי' ר הכבר ותעניות או זולת לכן כתב
 ביא ואל' ולדעתו יש כאן דרך ג' ולזה ורמוז המעשה לא על מה שמעב וזה כי המבואר
 אין הפרט מיום ליום מנד שהוא יום עד שיקרא זה יום שבת וזה יום כורים וכאשר
 יקיים אדם מכות שבת הכענלות ההם הם נורות שבת אש כן אנו עושה אותו יום שבת
 ובן יום כורים מנד היום ה' א' כשאר הימים וכאשר העטה מה שראו ומיוחד לפורים
 ואזהר חן הראוי להזהר אנו ממדש הנורה ועושה אותו ועל אמר להיות עושים את
 ומו עב' : ככתבם ובזמנם פי' כמו שהם בתיכום וכזמן שכתובים שלא ועשו הב'
 ומים רכובים לא ככתוב במגלה ומנם הפרזים באד ומוקפין בט' : עוד כיוון ככתבם
 לרמוז ש קראו מגלה הכתוב כה כל המאורע: ורש' אלה כתב ככתבם שתהא
 המגלה כתובה כתב אשורות עב' ותזהני דהא אמרינן פרק היה קורא למפרש
 דב' ושמאל דאמרו תרווייהו לעו יובי לכל כשר דפכרי כרש'נ דתכן רש'נ' אומר אף

אומתה ואלו אמרו איכנו חפנים בשמחה זו לכך כתבה גם אהתר אג' חזקין ואומות
 חזר המלכות ואם ותכתוב אהתר המלכה שחשבה אולי להיות מרדכי יהודי אף כי הוא
 חשבה לא חשאו לדבריו לכך כתבה היא שהיא מלכה ואם את כל תקף פי' כתבה כל
 תקף ומיני חזקין ואיום במלכות כדו לקיים את אגרת הזאת השנית פי' האגרת זאת
 יקיימה להיותה מאת המלכה טוב מצאתי הר"ם דיוידואם שכתב בדבריו וכן הר"ע ואם
 יש הפרש ביני לביניהם כהרדפת הפסוקים כמו שיתבאר בס' ד' : והר"ע אלהם
 כתב פיוס ט"ו היה רופף בידם למכה שלא היה כולל ועתה כתבה אהתר להחזיק ביום
 ט"ו ואם את אגרת הפורים הזאת השנית שאלת שנית חזר לפורים שלג הפורים השני
 שהוא יום ט"ו ואע"פ שכתוב הזאת השנית בלשון נקבה מלת פור הפול עליו זכרות
 ונקבות שאין בו רוח חיים ע"כ : ולפי הדרך שכתבנו למעלה אומרו לקיים עליהם
 דוכה לומר שיהתמו שמותם על הכתבים הבא כמו הכי קאמר שלמה אהתר כתבי בכל
 סיווקים ואומות ושלמה לקהום שמותיבה בה ואם לקיי את אגרת הפורים הזאת השנית
 : וישלח ספרים אל קצא מדינה מלכות החשירוט דיוקה בזה לומר שכל היהודים
 אף הרחוקים לא יתדעלו מעשויות ימים אלו חפני שאף בהיותם רחוקים היו בסכנה
 אמרו שהיו במלכות החשירוט ועוד דיוקה בזה לומר שכיוון שהם במלכות ארצות
 פה א כעלה כלם מפיעכדים לגזרתה ואם לא יעשה בשלום יעשו בחמת בסיס' אעקרי
 ואם דבריו שלום ואמת : כאשר קיים עליהם ונו' לפי מה שכתבאר לעיל מלת לקיים
 שלג לקהום הבא כמו קאמר כתבה אהתר אגרת הפורים הזאת השנית כדי
 שיקיימו ויקיימו בה לקיים ומי הפורים ונו' ולפי זה קאי אומרו כאשר קיים עליהם למאי
 דאמר לעיל לקיים את אגרת לכך אמר כמו שמתם עליהם על האגרות מרדכי היהודי
 ואהתר המלכה כך יתקיימו הם ולפי זה יתורץ אומרו כאשר קיים עליה' מרדכי ומן הראוי
 שיאמר כאשר קיימו עליהם כיון דעליהם קאי למרדכי ואהתר או לימא כאשר קיים עליו
 מרדכי ואהתר אבל השתא ניחא דאומרו עליהם קאי אכתבים לשון חתימה או אפילו
 כימא דלאו חתימה היא ירבה לחוק עליהם על הכתבים ועל הימים לכלתי ורבו מהם
 ולזה אמר כאשר קיים והחזיק על הכתבים ועל האגרות ועל הימים האלה שהחזיק
 געליהם והוסיף אומן כן נדוכין אתם לעשות כן ולכן פשוטו דכתי למימד שיקיימו
 ויקבלו עליהם הימים האלה לכך אמר כאשר קיימו עליהם וקבלו אהתר המלכה ומרדכי
 ויגיד דאקשינן דהוה ליה למימר כאשר קיימו עליהם אפשר לפי שמרדכי הוא העקר
 הוא קבל על פניהם עוד יתכן דאתא לאשמעינן דנכנסו ערבים זה לזה להכי נקט
 בלשון יחד וכאשר קיימו על נפשם דברי הנזמות וזקתם כלומר כמו שקיימו על
 נפשם דברי הנזמות והזקקות אשר זקקו לאל אכסו' שזן שהתענו שלמה ומיס וג' לילות
 במדוכר אם כן ראוי שעתה בהרחיב ה להם וישאו וישמחו ויתעבבו על רוב ס' ים וכיון
 פיר בזה לומר שדו להם למרדכי ואהתר וזרעם וככי פירם שנשארו עול העכו"ם והנרות
 על כל ישראל ולכך כיון שלא התעניתם ככל אשר התענו מרדכי בשזן כו קרוב להם

האיד

שאיר מאד לכך ראו שתקיימו ימי הפורים ותעשו בהם רחמי ה' התשובה גדולה ומורק
 ומה גם כי לא דבר רק הוא מכם הכל אדרבא לאכול ולשכמה כי הנער והעמנו עבד
 מרדכי ואסתר ובני עירם : עוד אפטר לפי זה דבאשר קימו על כפשמ ועל זרעם
 דכרי הנמות וכו' קאני לכל העירות ההא אחר הפתוח וכל מדינה ומדינה מקו' אשר
 דבר הזלך וכו' אכל גדול ליהודי זכום וכו' ומשפד סך ואפר ולכך כיון שקימו על כפשמ
 עול העמנו והנרות כריק גם כן שקיימו וירכו שמתות ביום הגול ה' אותם מכף כל
 אויביהם : עוד כיון כזה לומר שלא יאחרו כיון שהעמנו הוא להנאתנו אין רנוכנו
 בכך וכל האומר אי אפשר בתקפת חבתיים בננו זו שומעים לו לכך אחר שלא יאחרו כן
 אלא כמו שקימו על כפשמ דכרי הנמות כד יק מו זה אף כי זה נוס וזה שמה הכל א
 לענין מותרו : ומאמר אסתר קים וכו' בא עתה הכתוב להודיענו שמה שמה רועש
 לקיום המניה זו רטובי ימי הפורים היה מאמר אסתר שהיא העולה עליהם מורא רבה
 ואז מאמר אסתר הוא שקים ימי הפורים האלה ולא עוד אלא כל כך פחדו שנכתב
 בספר לכל תסבת מפי זרעם : עוד יש לדרוך דרך אחר בפסוקים הללו ולומר
 בשנקה מה שראוי להקשות כיון שכל דרשת מול ומה שמאנו סתך לקריאתה בלא ב"ב
 וכו' הוא מדכתיב ומכיהם לימא קרא זכום וכו' אם כן למה למעלה בדכרי מרדכי לא
 כתב ומכיהם אלא בזמנם לכך אומר שבהיות ענין תקנה זו של בני הכפרים נעשו
 מפני שאינם בקיאים בקריאתה ולכך אמרו שיקדמו ליום הכניסה לקרותה ולכך אפשר
 ששפטה כדעתה אסתר דבר זה אי הוגד הוגד לה כי בני הכפרים מבטלים קריאתה
 מחסרון ידיעה לכך מה ששטה כתבה כתב שנית וכתבה בה זמנים אחרים ואז לקיים
 אנרת הפורים הזאת השנית ושלא ספרים אל כל היהודים כלומר לכל היהודים כתבה
 לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם כלומר שיש עוד זמנים אחרים לבטלם וכל
 בני הכפרים לקרות ולכך כתב שלא יבטלו אפי' בני הכפרים שבינו שאסתר האלה
 וחדכדי היו עושים כן כריק שיעזי הם כי גם הם זרע ישראל כלנו בני אדם אחד נחמו
 עוד כיוונו לפי דרך זה באומרם כאשר קים עליהם מרדכי וכו' רנה שלא ירע בעיניהם
 על שאינם קוראים כד וכו' תדע שהרי מרדכי ואסתר עשו שמהם ביום שלא עשו כל
 ישראל וגם דברי הנמות וזקקתם הים ביום שהיה שמהם לשאר ישראל לכך אין חשש
 אם יקיימו בני הכפרים עד לא כהדש : ומאמר אסתר קים דכרי הפורים האלה
 רנה להשתמעו שזאמר אסתר עשה עיקר גדל לקיום ימי הפורים כי רכיס עתה עם
 הארץ היוצאים בכפרים ולא היה שפך ביום לקרותה והיה מבטלים ועתה בזמנם אלנו
 שהוסיפה כתקיימו ימי הפורים : עוד יש לפרש ולדרוך דרך שלישי בפסוקים הללו
 ולומר דבהיות גזל פלגו בכריתא בגמ' מה בין קורא את המלה ויכא יהו ח' בתו מד
 אחר מאים יהודי וכו' כמו שכתבאר בהקדמות הספר ואמרו כן בגמ' וכלן תקרא אהר
 דרשי ותב' ז' וכו' אית כל תקף מאן האור בלם תקפו של אחרונם מאן דאמר מאים
 יהודי תקפו של מרדכי מאן דאמר מאמר דכריים תקפו של מאן נאד מכללה תקפו

על כן וכו' אפסר לפרס שמרדכי מה שכתב בטגלה ושלמה לכל היהודים לא כתב אלא
 מה שבקס לעשות המן והוא מאחר הדברים האלה ואם למעלה ואת אשר כתב מרדכי
 ליהם כי המן בן המדתא וכו' חשב על היהודי וכו' שביארנו שמה שכתב מרדכי ליהם הוא
 כי המן בן המדתא חשב וכו' שהוא עקר תקפו של המן ושל כן ואפסר שכוונת מרדכי
 לפי שהיה הוא הכותב לא רצה להחזיק טובה לעצמו ולהגיד תקפו של כן שפשה לו
 הקב"ה שהיה כראה כאלו כשכילו היה מכוה לעשות משהו כשכיל שפשה הקב"ה עמו
 כן והשמיע לאזניו דבריו בנתן ותרג קול העם ברעה והיה כראה כיוהרה לכך לא חשב
 לכתוב כי אם מאחר הדברים שהוא עקר תקף הכם אעב' דלעיל ביארנו שכלל מרדכי
 כל המגלה ועליו אמרו על כל דבריו האגרת הזאת שהולו לרמוז אל כלה מראש ועד סוף
 מכל מקום כשפיה דקרא לא משתמש כמו שביארנו לא כאשר נפרס עתה שמרדכי לא
 חשב לכתוב כי אם תקפו של המן וכו' לכך עתה באה אסתר המלכה ומרדכי היהודי
 וכתבו כל תקף כלומר כל התוקף הן תוקף החסורו והן תוקף אסתר ומרדכי ואם
 ותכתוב אסתר המלכה ומרדכי היהודי כלומר רננה לכתוב תוקף מלכותה איך הים
 ונס מה שאירע למרדכי היהודי ושלם אל כל היהודים שבמלכות החסורו אל שבע ושפדים
 ומאה מדינה בא לרמוז טעם למה כתב כלה והיה די מאיש יהודי שהוא תוקף אסתר
 ומרדכי לכך בא להודיענו שהורבה לכתוב גם תוקפו של החסורו כדי להודיע מעלתו
 וכי הוא מוסל בכפה וכל היהודים היו בסכנה איך נקיואם וישלח ספרים אל כל היהודי
 אל שבעה ושפדים ומאה מדינה מלכות החסורו להודות שהסכנה נמשכה לכל
 היושבים בכל מלכותו ולכך ראוי לספר תקף מלכותו כדי להגדיל הכנס ואם את כל תוקף
 הן תוקף החסורו ותוקף מרדכי ואסתר ותקף המן ותקפו של כן כל זה כתב להודיע
 כמה גדל הכנס כדי שמתוך כך יקיימו את ומו הפורי בהיות מה שהפליא הקב"ה ברחמיו
 לרחם על ישראל ואם את כל תקף לקיים את אגרת הפורים הזאת השנית שהאגרת
 ראשונה רכזי סדור המגלה ששלח מרדכי לא היה בה כל תוקף הכנס כזו ועתה שלחה
 אסתר כל תוקף כדי שיקיימו את אגרת הפורים הזאת השנית כלומר שיקראו האגרת
 הזו רכזי המגלה זו שנית שסדרה אסתר : ומאמר אסתר קים וכו' רננה להודיענו
 שמאמר אסתר בתקיים וככתב בספר כל התוקף הן תוקפו של החסורו ושל מרדכי
 והמן ושל כן ולפי זה יהיה קים כמו נתקיים :

וישם המלך וכו' כוונת הדעה
 זו אפסר שהיא להגדיל הכנס
 ולהפליא אותו הפלא ופלא שפס היות
 שאחשורוש מלך' אכור ומחדן כמו
 סדרשו אל החסורו שהכל נעשו רש'
 ביקיו דכתיב ויפס בהלך החסורו
 מס

וישם המלך וכו' כוונת הדעה
 זו אפסר שהיא להגדיל הכנס
 ולהפליא אותו הפלא ופלא שפס היות
 שאחשורוש מלך' אכור ומחדן כמו
 סדרשו אל החסורו שהכל נעשו רש'
 ביקיו דכתיב ויפס בהלך החסורו
 מס

למלכי מדי ופרס : כי מרדכי
 היהודי משנה למלך אהשורוש
 וגדול ליהודים ורצוי לרוב אהיו
 דרש טוב לעמו ודובר שלום לכל
 ורעו :

מס על הארץ וגו' וכבר כתבתי
 למעלה כוונתם אל בדברים או ואם כן
 אין ספק כי גדול הרועה שהנילנו
 מידו ומה גם בהלעטת
 שהלעיטו המן בשומד ממון רב וחמדת
 הכזה שיכוונו לו והיה דרך טבע סיטת
 אזכו אחר דבריו ויעשו רטוכו בהיותו
 מלך חומד כסף וזהב והעד הזה טעם

על הארץ ואיו הים כל זה מורה היותו אוהב כסף לא ישכע כסף ועכא נתן ה' בלבו
 לבטל ענת המן ונתן רשות לאכד כל הקמים עליהם ושללם לבנו אין זה כי אם השגחת
 הקכה על עמו ואם ויטה המלך אהשורוש מס כלומר המלך אהשורוש הורה שכשמו כן
 הוא וסם מס על הארץ ועוד שהיה מלך אכיר ותקיף ואם כל מעשה תקפו ונכורתו היא
 בתוכה כספר דבריו הימי ועכא נתן ה' ל לבו לגדל את מרדכי ואם ופרשת גדולת מרדכי
 ופי' פרשת מה שפרטה ונרחכה גדולתו בכל יום כדכתי' הולך וגדול זה מורה השגחת
 הקכה פרטית וכתב הר"ם דיו"ד יאש אלהה טעם הזכיר פרשת גדולת מרדכי אבל
 מעשה תקפו של מלך ללמד כי הראה גדולתו כמה שנדל למרדכי ככ' ולוח' כי מי שהניל
 מלך כמוהו ראוי לכל אלו הגדולות ונפלאות ומעלות עכ' : כי מרדכי היהודי וגו'

ראוי להקשות דמלת כי הוא כתיבת טעם ומה אחר למעלה עד שיאמר כי וגו' ויט
 לפרשו בטני פנים : הפן הא' הוא שנאמר שהוא נקשר עם מה שאמר הלא
 הם כתובים כספר דברי הימים וגו' הרי שפרשת גדולת מרדכי

כתוב טס לכך אמ' תדע היאך היה כתוב כי מרדכי היהודי משנ' למלך אהשורוש שלטון זס
 בעצמו כתוב כספר דברי הימים וקרוכ לזה מנאתי לפרמ'ע ולהר"ם דיו"ד יאש ויראש לו
 דלהכי דייק דקאמר מרדכי היהודי וגם אומרו וגדול ליהודים כי הכותבים ערלים היו
 ולא מורענו : ואמרו שהוא משכה למלך גדול ורב כאהשורוש שהוא מולך בכפה וגדול
 ליהודים שכל היהודי אין גדול ממנו וטעם מה שכתב גדל והיה משנה לא גכה לבו ולא רמו
 עניו אבל עכא היה רטוי לרוב אחיו דורש טוב לעמו שלא כתבאה כדרך העולים לגדולה
 ואינם דורשים בשלומם וטובתם של עמם כי נהפכו לאיש אחר לא כן מרדכי לא דורש
 טוב לעמו שהיה דורש טובתם : ופירשו עוד אומרו דורש טוב שלא היה נריך

שסם יהודי ידרוש ממנו שיטעה עמו סוכ רק הוא מעצמו דורש טוב : ודובר שלום
 אפשר שרמו לענות יתירה שהיה שואל ומקדים בשלום כל אדם : ואפשר עוד לפרש
 אומרו ורטוי לרוב אחיו אמאי לא קאמר לכל אחיו דכפי הנראה משמע כן לגכאי
 כדדקאי בגמ' לרוב אחיו ולא לכל אחיו מלמד שפירשו ממנו מקנת סנהדרין לפי שנטעם
 קרוב למכות וכתבטל מתלמודו אפשר לפי דרכו לדורשו לשכח דכהיותו ירא ה' וחרד
 על דברו היה מוכיחם בדברים קשים כגידים ולכך לא היה רטוי לגכ'ם שמקנת עמם

פני אמת

הארץ לא היו נמסר בדבריו ולזה אמר דורש טוב לעמו כלומר תדע למה לא הוסיף רצו
לכלם מפני שהיה דורש טוב לעמו ומוכיחם לדבר שהוא טובתם הלא הוא יראת ה'
ועבודתו ודובר שלום לזרעו שהיה אומר להם דברי כיבושין כשפה רפה וכדברי שלום
לא ככסלם כס? עוד אפשר לפי דרך זה אומרו ודובר שלום לכל זרעו לומר שהיה
מטיב שלום בין ישראל לאביהם שבשמים שיטעו רטובו עוד שהיה עושה שלום כאיברת
אל אדם מהמלחה ענומה מלחמת הוצר הרע והוצר טוב ולזה אמר דובר שלום והלש
דיוודיאש פי' דובר שלום זולת נותן שלום והוא שאיל ולוקר על שלומם כיצד הם
וצריאותם וכל עניניהם עכ? **הפן השני** יתכן אומרו כי מרדכי וגו'
לפי שאמר ופרשת גדולת מרדכי הלא הם כתובים על ספר
דברי הימים למלכו מדי ופרס ואולי יקשה למה במגלה ענומה לא האריך בפרשת גדולתו
בפרטיות אף על גב דלפי פשוטו לא קאי דאומרו ופרשת וגו' הלא הם כתובים וגו' אינן
שהיה עם תוספת אלא שמה שכתב במגלה גם ככתב שם מכל מקום מלת פרשת מורה
על הרחבת הענין ביותר והוא ע"ד האמור כמלכים ויתר דברי פלוני הלא הם כתובים
על ספר דה' לכך נתן טעם תדע למה לא נכתב במגלה בפרטות מפני כי מרדכי
היהודי היה משנה למלך המשורר ולא היה מעלה להיות משנה למלך גוי ועוד מפני
שהיה רצו לרוב אחיו ולא לכל אחיו מפני שנתקרב למלכות כמאמרם אל פירשו ממנו
במה דרין ולכך לא נכתב במגלה זהו לפי דרכם דרשו לה לנכחו ולהכי אמרו 'כמי בנת'
אר"ב יוסף גדול ת' מוד תורה מהגלת נפשו דאו משקרא חזיק למרדכי בתר ד' ולכסוף
בתר חמשה מעקרא כתי' אשר באו עם זרובבל ישוע נחמיה שריה רעליה מרדכי כלסן
ולכסוף כתיב הבאים עם זרובבל ישוע נחמיה שריה רעליה כחמני מרדכי כלסן עכ"ל
כל זה מורה לדורש לנכחי והלש דיוודיאש דרשו לשבת ואמר שענין לרוב אפיו לומר
שהיה רצו לאחיו ואם רבו והו' פלא להיות אדם רצו לרובו גדול ולפי זה אין מלת רוב
שחלק הרב אלא כמו רוב עושרו ורוב כניו; ואפשר עוד לדורש לשבת תדע למה
לא נכתב בחוק המגלה מעלתו וגדולתו מפני שהוא לא רצה להיותו שכל כרך עם אנשי
שהיה רצו לרוב אחיו והיה חשפיל עמו לפני אחיו ואפשר שלכך נמסה אז מזה
שהוא בעמו מוס כן והיה חשפיל עמו מדרגת אחת מזה שהיה קודם וכל זה כרג של
ינכה לכו ויעבור על אחיה מחקי ישראל והוא על דרך שאמרו אל מלמד ששכ אל סקו ואל
מעניות; עוד יתכן אומרו כי מרדכי הוא כתובת טעם לכתובת מעלת מרדכי
בספר דברי הימים לכך אמר תדע למה מפני שהיה דבר פלא היות מרדכי יהודי הנה
משנה למלך גדול לכך נכתב כמו שכותבים כל מציאות המאורעות בעולם ועוד פלא
אמר שעכא היה שכל כרך דובר שלום ודורש טוב;

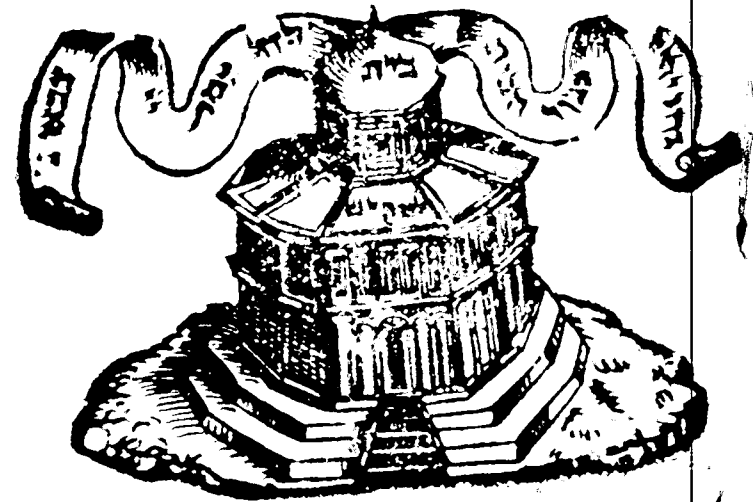
בגלך ואעי חם ונשלים שבח לאל בורא עולם

אחת

כפי שיד הדם תהלה לא יסיון אשר הפלוא חסדו עמדו אלרו אביו המלך
 ויארזכו חיל כמלחמתה של תורה לוחם מלחמות ענומו' כביאור המגילה
 שהוללה ו ט אליו חסד לסקל לפני כתובותיה קוונותיה תלו תולים של הלכות מאמרו חזל
 אל מים מדלת שכלו אס מך היא מערך השלימים שפתי נדויקים הדוברות חזרות
 חיבורים חכרים מקשיבים הן רבים הם המדברים כלם ברורים ואני אכא אני בא
 בסומא בארובה לארוכ במסתר מנילת אסתר ואין פותר אותה כהלכתה ככל זאת לא
 שכ אחור ימינו אני המדבר אולי כמטי לן כיבא מכשורא דכתר תורה מונח בקרן וויס
 כל הרוכה לטול השם יטול תחת זאת נדבנו לבי לקרבה אל המלאכה הלכס
 דמות דברי חכמי ככה מבל מאכל אשר ואכל לפי שכלו אס מעט ואס הרב'
 ואכל ומאשר יקר כעוני רברי פי חכם חן הרב רבי מאיר ערמה
 נהכסם הכולל הך רשמו' דיוידאס שניהם כאלה טובים וישרים
 מדמים מחס וככן דלו עיני למרום מקו אשר דבר המך
 ה'כבאות ודתו מביע בקול תודה מודה לשעבר
 בוסק לעתיד יס'ח עזרו בכל מאודי ויכלית
 בלומודי ושכל את ידו חן ושכל טוב
 לעשות ספרים הרבה אין קץ
 בחכמה ובתוכה
 וכדעת ככל
 מלאכת

שמים מאורת מ'נים ואיר עינו כהלכה כעזוקה של הלכה בחקו תשכב ותהי לי ככה
 קרבת אליהם לי טוב : נש'ס כה קץ נפ'ת תוכב ווס ד'ז תשרי סנת סלח מלאך

ע'י השותפים אברהם בכר יצחק ואליעזר בכר יצחק אשכנזים

*visto per mi ha curiaa Bologna
 curiaa...*